

(ફક્ત સરકારી ઉપયોગ માટે)

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર

વીજાણુ મતદાન ચંત્ર દ્વારા યોજાતી
ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણી માટે
મતદાન મથકના
પ્રમુખ અધિકારીઓ માટેની માર્ગદર્શિકા
મુદ્રણ વર્ષ : ૨૦૧૭

બ્લોક નં. ૯, ૬ઠ્ઠો માળ, સરદાર ભવન,
ગાંધીનગર, પીન-૩૮૨ ૦૧૦.

(ફક્ત સરકારી ઉપયોગ માટે)

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર

વીજાણુ મતદાન ચંત્ર દ્વારા યોજાતી
ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણી માટે
મતદાન મથકના
પ્રમુખ અધિકારીઓ માટેની માર્ગદર્શિકા
મુદ્રણ વર્ષ : ૨૦૧૭

બ્લોક નં. ૯, ૬હો માળ, સરદાર ભવન,
ગાંધીનગર, પીન-૩૮૨ ૦૧૦.

सरकारी मध्यस्थ मुद्रणालय, गांधीनगर.

આમુખ

મુક્ત અને નિષ્પક્ષ ચૂંટણીની સફળતા મુખ્યત્વે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીના અધિકાર હેઠળના પ્રત્યેક મતદાન મથકે કાર્યવાહીના સમુચિત અને સરળ સંચાલન પર અવલંબે છે.

વિશાળ લોકશાહી દેશમાં ગ્રામ્ય કક્ષાની ચૂંટણીમાં મુક્ત અને નિષ્પક્ષ મતદાન સુનિશ્ચિત કરવા પ્રમુખ અધિકારી તરીકે આપની ભૂમિકા મહત્વની છે.

મુક્ત અને નિષ્પક્ષ મતદાન સુનિશ્ચિત કરવા માટે કાયદા અને નિયમો દ્વારા પ્રમુખ અધિકારી તરીકે આપને પુરતી સત્તાઓ આપવામાં આવી છે. સત્તાની સાથોસાથ જવાબદારીઓ પણ સંકળાયેલી છે. આપને સોંપવામાં આવેલી કામગીરીને સફળતાથી સિદ્ધ કરવા આ માર્ગદર્શિકામાં આપવામાં આવેલા કાયદા તથા નિયમોથી પરિચિત થવાનું છે. જેના માટે ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ ૧૯૯૩ની કલમો તથા ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો ૧૯૯૪ની જોગવાઈઓમાંથી જરૂર પુરતા ઉતારા પરિશિષ્ટ-૧ થી આપેલ છે.

મતદાન મથકના વિસ્તારમાં મતદાનના દિવસે તમારો નિર્ણય આખરી હોય છે. મતદાન મથકમાં અને તેની આસપાસ કાયદો અને વ્યવસ્થા જાળવવા માટે આપની પાસે વિશાળ સત્તાઓ છે.

વીજાણુ મતદાન ચંત્ર દ્વારા ગ્રામ પંચાયતોની ચૂંટણી કરવાના ચૂંટણી કાયદા, નિયમો અને કાર્યપદ્ધતિ અનુસાર પ્રમુખ અધિકારીઓને પોતાની ફરજ સરળતાથી બજાવવા આ માર્ગદર્શિકા ઉપયોગી નીવડશે એવી મને આશા છે.

ગાંધીનગર
તા. - ૧૨-૨૦૧૭

ડૉ. વરેશ સિન્હા
રાજ્ય ચૂંટણી કમિશ્નર
રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ.

વીજાણુ મતદાન ચંત્ર દ્વારા યોજાતી ગ્રામ પંચાયતોની ચૂંટણી માટે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીઓએ ધ્યાનમાં રાખવાની ખૂબ જ અગત્યની બાબતો –

વીજાણુ મતદાન ચંત્ર દ્વારા યોજાતી ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણી માટે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીઓ માટેની આ માર્ગદર્શિકામાં મતદાન કાર્યવાહી સરળતાથી થાય તે માટે તમામ બાબતોની સમજૂતી આપવામાં આવેલ છે જ. તેમ છતાં પ્રમુખ અધિકારીઓએ ધ્યાનમાં રાખવાની ખૂબ જ અગત્યની બાબતો સંક્ષિપ્તમાં નીચે મુજબ છે.

- (૧) પ્રમુખ અધિકારીએ નિયુક્ત થયેલ મતદાન અધિકારીઓની ટીમના દરેક સભ્ય સાથે પરિચય કેળવવો.
- (૨) તમને જાણવવામાં આવેલા મતદાન મથકના સ્થળ-સ્થિતિ અંગેની વિગતોથી વાકેફ થવું.
- (૩) મતદાનના આગળના દિવસે વિતરણ કેન્દ્ર પર મતદાન અંગેનાં સાહિત્ય-સાધન સામગ્રીની ચકાસણી કરી લેવી. જેમાં મતદાન મથકે મતદાન માટે નિયત કરેલ વોર્ડની વોર્ડ વાર મતદાર યાદી (પૂરવણી સહિત) હોવી જોઈએ.
- (૪) મતદાન એકમમાં હરીફ ઉમેદવારના નામોના આખરી ઉમેદવારના નામ પછીના ક્રમે **NOTA** (ઉપરના પૈકી કોઈ નહીં) હોવાની ખાત્રી કરી લેવી. જો પંદર કરતાં વધારે હરીફ ઉમેદવારો હોય તો બીજુ મતદાન એકમ હશે જેમાં કુલ ઉમેદવારના ક્રમ પછી **NOTA** હશે.
- (૫) મતદાન મથકે મતદાન માટે જાણવેલ વોર્ડમાં હરિફાઈવાળા વોર્ડ પ્રમાણે વોર્ડવાર અલગ-અલગ નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ હશે. કુલ હરીફ ઉમેદવાર પછીના ક્રમે દરેકમાં **NOTA** હોવાની ખાત્રી કરવી.
- (૬) મતદાન એકમમાં લેબલ (મતપત્રમાં) પ્રતીક સહિત છેલ્લે **NOTA** આમેજ કરી મૂકવામાં આવેલ હશે.
- (૭) મતદાન મથકના હોલ/રૂમની જગ્યાની ઉપલબ્ધિ પ્રમાણે મતદાન અધિકારીઓની બેઠક વ્યવસ્થા-નિયંત્રણ એકમ રાખવા-મતદાન માટે અલગ-અલગ મતકુટિર ની વ્યવસ્થા ગોઠવવી.
- (૮) હરીફ ઉમેદવારોની સંખ્યા પ્રમાણે મતદાન મથકમાંના હોલ/રૂમની જગ્યા પ્રમાણે મતદાન એજન્ટો માટે બેઠક વ્યવસ્થા ગોઠવી શકાય.

મતદાન એજન્ટ જે તે વોર્ડનો મતદાર હોવો જોઈએ.

મતદાનના દિવસે મતદાન માટે કરેલ નિયત સમય પહેલાં ઉમેદવારો-મતદાન એજન્ટની હાજરીમાં મોકપોલ પ્રક્રિયા કરી મતદાન માટેની તૈયારી કરવી. પરંતુ જો કોઈ ઉમેદવાર મતદાન એજન્ટ સમયસર હાજર ન હોય, તો મતદાન માટેની તૈયારી અટકાવવી નહિ. મોકપોલની પ્રક્રિયા કરી સમયસર મતદાન શરૂ કરવું.

- (૯) ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણીમાં સરપંચ અને વોર્ડના સભ્યનું મતદાન થાય છે.

- (૧૦) મતદાન મથકે એક કરતાં વધુ વોર્ડ જાણવેલ હોય છે.

નિયત કરેલ તમામ વોર્ડના મતદારો સરપંચ માટે મતદાન કરશે. જ્યારે નિયત કરેલ હરીફાઈવાળા વોર્ડમાં જે તે વોર્ડના જ મતદારો તે વોર્ડનું મતદાન કરશે.

મતદાર મતદાન મથકે પ્રવેશ કરે એટલે તે મતદાર ક્યા વોર્ડનો મતદાર છે. તેની ચકાસણી કરવી.

મતદારોની ઓળખ માટેના ‘મતદાર ફોટો ઓળખપત્ર’ (EPIC) ઉપરાંત વૈકલ્પિક પુરાવાઓ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા સમયાંતરે નક્કી કરવામાં આવે છે તે મુજબ મતદારોની ઓળખ માટેના પુરાવાની ખાત્રી કરવી.

- (૧૧) મતદારને પ્રથમ સરપંચ માટે મતદાન કરવા જવા દેવો ત્યાર બાદ હરીફાઈવાળા વોર્ડમાંના મતદારને તે જ વોર્ડના મતદાન માટે મોકલવો.
- એક વોર્ડનો મતદાર બીજા વોર્ડમાં મતદાન ન કરે તેની ખાસ કાળજી રાખવી.
- (૧૨) મતદારની વિગતો વોર્ડવાર અલગ-અલગ તારવવી એક કરતાં વધારે વોર્ડના મતદારો મતદાન મથકે આવતા હોય છે./સરપંચ અને વોર્ડનું મતદાન હોય ત્યારે શરૂઆતમાં મતદારોની ભીડ જમા થાય તે સ્વાભાવિક બાબત છે, જે બાબત ધ્યાને રાખી વ્યવસ્થા ગોઠવવી.
- (૧૩) મતદાર મતદાન મથકમાં પ્રવેશે એટલે જે તે વોર્ડમાં મતદારની ઓળખ પ્રક્રિયાથી જે તે વોર્ડમાં જ મતદાન થાય તે પ્રક્રિયા પર પ્રમુખ અધિકારીએ સતત નિરીક્ષણ કરતા રહેવું જોઈએ.
- (૧૪) કોઈ મતદારને મતદારચાટીમાંના નામ અંગે વિસંગતતા જણાય તો તે મતદારને પ્રમુખ અધિકારીએ પોતાની પાસે બોલાવી જરૂરી ચકાસણી કરવી. જેથી મતદાનની પ્રક્રિયામાં વિલંબ ટાળી શકાય.
- મતદાન શરૂ થાય ત્યાર થી તબક્કાવાર બે-બે કલાકના વોર્ડવાર સ્ત્રી-પુરુષ ના અલગ-અલગ મતદાનના આંકડાની નોંધ રાખવી.
- (૧૫) મતદાનનો સમય પૂર્ણ થવામાં હોય, ત્યારે મતદાન મથકે આવેલા મતદારોની લાઈનમાં છેલ્લે ઊભા રહેલા મતદારથી શરૂ કરી ચઢતા ક્રમે નંબર પ્રમાણેની કાપલી આપવી અને લાઈનમાં હાજર રહેલા તમામ મતદારોને મતદાન કરવા દેવું, ત્યારબાદ કોઈપણ મતદારને મતદાન મથકમાં પ્રવેશ આપવો નહિ.
- (૧૬) મતદાનનો સમય પૂર્ણ થતાં મતદાન મથકે હાજર રહેલ મતદારો મતદાન કરી લે એટલે વીજાણુ મતદાન ચંત્રોમાંથી મતદાનના આંકડા મેળવવા વોર્ડવાર અલગ-અલગ નોંધ રાખવી ત્યારબાદ નિયંત્રણ એકમ મતદાન એકમને સીલ કરવા. વૈધાનિક -બિન વૈધાનિક પરબીડિયાં તૈયાર કરવાં. પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરીમાં તમામ વિગતો ભરવી
- (૧૭) સંજોગોવશાત સીલ કરવાની પ્રક્રિયા પહેલાં મતદાનના આંકડા લેવાના રહી ગયેલ હોય, તો કોઈ પણ સંજોગોમાં કોઈ પણ ચંત્રનું સીલ ખોલવા પ્રયત્ન કરવો નહિ. મતદાન મથકે એક વખત સીલ કર્યા પછી જો સીલ તોડવા પ્રયત્ન કરવામાં આવે તો મતદાન દૂષિત થાય અને આવા કિસ્સાઓમાં મતદાન દૂષિત થાય તેવી પ્રક્રિયા માટે જવાબદારી નક્કી કરી શિક્ષાત્મક કાર્યવાહી પણ હાથ ધરવામાં આવે છે.
- (૧૮) સીલ કર્યા પછી કોઈપણ મુશ્કેલી અંગે પ્રમુખ અધિકારી ધ્વારા ચૂંટણી અધિકારીનું ધ્યાન દોરી શકાય. પણ સીલ તોડવા પ્રયત્ન કરવો જ નહિ.
- (૧૯) મતદાન પ્રક્રિયા માટે પ્રમુખ અધિકારીને વિતરણ કેન્દ્ર પરથી સોંપવામાં આવેલ સાધન સામગ્રી, સાહિત્ય, નિયંત્રણ એકમ, મતદાન એકમ વિગેરે સ્વીકાર કેન્દ્રના નિયત ટેબલે આપી પહોંચ મેળવવી.
- (ક) મતદાન મથકના સ્થળ બાબત ચોકસાઈ રાખવી, એટલે કે જે સ્થળે મતદાન લેવાનું હોય તે મતદાન મથકના નંબર સ્પષ્ટ પણે દર્શાવેલા હોવા જોઈશે.
- (ખ) ચૂંટણી પ્રક્રિયાના સુચારુ સંચાલન માટે મતદાન મથકની મુલાકાત સમયાંતરે ઝોનલ અધિકારી તથા આયોગે અધિકૃત કરેલ અન્ય અધિકારી પ્રસંગોપાત મતદાન દરમિયાન લેતા હોય છે પરંતુ મતદાન મથકો નો સ્ટાફ અધિકારીઓના નામ/હોદ્દા વિ. જાણતા નહિ હોવાથી મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી તેમની ઓળખ મેળવે તે જરૂરી છે. ઉપરાંત જે અધિકારી મતદાન મથકની મુલાકાત લે તેની વિગતો નોંધવા વીઝીટશીટ રાખવામાં આવે છે. મતદાન મથકની મુલાકાતે આવતા અધિકારીઓ પાસે આ વીઝીટ શીટ રજૂ કરવી. જેથી અધિકારી તેમાં જરૂરી વિગતો નોંધી શકે.

અનુક્રમણિકા

પ્રકરણ	વિષય/બાબત	પાન નંબર
૧	૨	૩
૧.	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ફરજોની વિસ્તૃત સમજૂતી	૧
૨.	મતદાન સંચાલન ટુકડીની રચના અને પૂર્વ પ્રયોગો (રીહર્સલ)	૫
૩.	વીજાણુ મતદાન યંત્ર અને મતદાન સામગ્રી એકઠી કરવા બાબત	૭
૪.	મતદાન મથકનું માળખું અને મતદાન મથકે કરવાની કાર્યવાહી બાબત	૯
૫.	મતદાન અધિકારીઓને ફરજોની સોંપણી બાબત	૧૧
૬.	મતદાન મથકમાં પ્રવેશ નિયંત્રણ અને તેમાંની બેઠક વ્યવસ્થા બાબત	૧૪
૭.	મતદાનના આરંભ પહેલાં વીજાણુ મતદાન યંત્ર દ્વારા મતદાન માટે મતદાન એકમ તૈયાર કરવા બાબત	૧૭
૮.	મતદાનના આરંભ પહેલાં વીજાણુ મતદાન યંત્ર દ્વારા મતદાન માટે નિયંત્રણ એકમ તૈયાર કરવા બાબત	૧૯
૯.	પ્રતિકૃતિ/ અખતરારૂપ મતદાન (મોકપોલ)નું સંચાલન કરવા બાબત	૨૦
૧૦.	વીજાણુ મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમમાં પેપરસીલ લગાવવા બાબત	૨૨
૧૧.	વીજાણુ મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમને બંધ કરવા અને તેને સીલ કરવા બાબત.	૨૩
૧૨.	મતદાનનો આરંભ કરવા બાબત	૨૪
૧૩.	મુક્ત અને નિષ્પક્ષ ચૂંટણી માટેની અગમચેતીઓ અને સલામતીઓ બાબત	૨૫
૧૪.	મતદાન મથકની અંદર અને આસપાસ ચૂંટણીના કાયદાનો અમલ બાબત	૨૬
૧૫.	મતદારોની ઓળખની ખરાઈ અને ઓળખ સામે વાંધો લેવામાં આવે ત્યારે અનુસરવાની કાર્યપદ્ધતિ બાબત	૨૭
૧૬.	મતદાન કરતા મતદારને મત આપ્યા પહેલાં અવિલોપ્ય શાહી લગાવવા અને તેની સહી/અંગૂઠાની છાપ લેવા બાબત	૩૦
૧૭.	મતોની નોંધણી અને મતદાન પ્રક્રિયા અંગે મતદારોને સૂચનાઓ આપવા બાબત	૩૨
૧૮.	મતદારો ધ્વારા અપાયેલ મતની ગુપ્તતાની જાળવણી માટે સાવચેતીઓ બાબત	૩૪
૧૯.	અંધ અને અશક્ત મતદારો ધ્વારા મતદાન બાબત	૩૫
૨૦.	મતદારનો મત નહીં આપવાના નિર્ણય બાબત	૩૬
૨૧.	ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર અન્વયે જાહેર સેવકો ધ્વારા મતદાન બાબત	૩૭
૨૨.	સુપરત કરેલ મતપત્રો અને મતપત્રો રદ કરવા બાબત	૩૮
૨૩.	હુલ્લાડ, રમખાણ, કટોકટી સમયે મતદાન મથક કબજે કરવું, વિ. કારણોસર મતદાન મુલતવી રાખવા / બંધ રાખવા બાબત	૩૯
૨૪.	મતદાન સમાપ્તિ બાબત	૪૧
૨૫.	નોંધાયેલ મતોનો હિસાબ રાખવા બાબત	૪૨
૨૬.	મતદાન પૂરું થયા બાદ વીજાણુ મતદાન યંત્રના મતદાન યુનીટને સીલ કરવા બાબત	૪૩
૨૭.	મતદાનની સાધન સામગ્રી અને ચૂંટણીના કાગળો સીલબંધ કરવા બાબત	૪૪
૨૮.	મતદાન મથકોએથી મતદાન મશીન એકત્રિત કરી કેન્દ્રોને સોંપવા અને ડાયરી તૈયાર કરવા બાબત	૪૬
૨૯.	પ્રમુખ અધિકારીઓ અને મતદાન અધિકારીઓ માટે માર્ગદર્શિકા	૪૭

પરિશિષ્ટોની અનુક્રમણિકા

પરિશિષ્ટ	વિષય/બાબત	પાલ નંબર
૧	૨	૩
૧	ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ, ૧૯૮૩ની જરૂરી કલમો તથા ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો, ૧૯૮૪ના .. જરૂરી નિયમોનો ઉતારો.....	૫૧
૨	ઈન્ડિયન પીનલ કોડ (ભારતીય ફોજદારી અધિનિયમ)ના પ્રકરણ ૯ (ક)ની કલમ ૧૭૧ નો ઉતારો.....	૬૫
૩	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીઓએ જુદા જુદા તબક્કે બજાવવાની થતી કામગીરીની રૂપરેખા.....	૬૮
૪	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીઓ માટેની તપાસ યાદી.....	૭૧
૫	ટપાલ મતપત્ર માટેની અરજી નમૂના નંબર ૧૩.....	૭૩
૬	ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર માટેની અરજીનું ફોર્મ નમૂના નંબર ૧૪.....	૭૪
૭	મતદાન સંચાલન ટુકડી માટે મતદાન મથકે ઉપયોગમાં લેવાની મતદાન મથક..... અંગેની સામગ્રીની યાદી તથા ફોર્મ/પરબીડિયાંની યાદી.....	૭૫
૮	મતદાનમથકે પહોચ્યા બાદ મતદાનના આગલા દિવસે મોકલવાની હકીકતોના અહેવાલનો નમૂનો ૧૨.....	૭૯
૯	મતદાનમથકનો નકશો	૮૧
૧૦	મતદાન મથકના મતદાન તથા મત આપવા પાત્ર મતદારોની વિગત દર્શાવતી..... નોટીસ નમૂના નંબર ૧૬.....	૮૩
૧૧	મતદાન એજન્ટની નિમણૂકનું ફોર્મ નમૂના નંબર ૧૦.....	૮૩
૧૨	મતદાન એજન્ટની નિમણૂક રદ કરવાનું ફોર્મ નમૂના નંબર ૧૧	૮૪
૧૩	પેપરસીલના હિસાબનું ફોર્મ નમૂના નંબર ૧૦.....	૮૫
૧૪	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીના એકરારનું ફોર્મ નમૂના નંબર ૧	૮૬
૧૫	તકરારી મતોની ફી અંગે પહોંચનો નમૂનો નમૂના નંબર ૬.....	૯૦
૧૬	વાંધા ઉઠાવેલા તકરારી મતોની યાદીનું ફોર્મ નમૂના નંબર ૨૧	૯૧
૧૭	પોલીસ અધિકારીને આપવાના ફરિયાદ પત્રનો નમૂનો નમૂના નંબર ૫.....	૯૨
૧૮	મતદાર દ્વારા વય અંગે એકરાર કરવા માટેનું ફોર્મ નમૂના નંબર ૩.....	૯૩
૧૯	મતદાર દ્વારા વય અંગે એકરાર/એકરાર કરવાની ના પાડી હોય તેવા મતદારોની યાદીનું..... ફોર્મ નમૂના નંબર ૪.....	૯૪
૨૦	અંધ/અશક્ત મતદારના સાથીના એકરાર માટેનું ફોર્મ નમૂના નંબર ૨	૯૫
૨૧	નિરક્ષર, અંધ અને અશક્ત મતદારોની યાદીનું ફોર્મ નમૂના નંબર ૨૦	૯૬
૨૨	સુપરત કરેલા મતોની યાદીનું ફોર્મ નમૂના નંબર ૨૨-ક	૯૭
૨૩	વીજાણુ મતદાનચંત્રમાં નોંધાયેલ મતોના હિસાબનું ફોર્મ નમૂના નંબર-૨૩(ખ)	૯૮
૨૪	વીજાણુ મતદાનચંત્રના નિયંત્રણ એકમ તથા મતદાન એકમના હિસાબનું ફોર્મ નમૂના નંબર ૯	૧૦૦
૨૫	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરીનું ફોર્મ નમૂના નંબર ૭	૧૦૧
૨૬	વીજાણુ મતદાનચંત્રના નિયંત્રણ એકમ/મતદાન એકમની પેટીપર લગાડવાના સરનામા(એડ્રેસ ટેગ)નો..... ફોર્મના નમૂનો નમૂના નંબર ૮	૧૦૪
૨૭	પ્રમુખ અધિકારીઓએ સ્વીકાર કેન્દ્ર ખાતે સીલબંધ મતદાન એકમ/નિયંત્રણ એકમ/પરબીડિયાં..... તથા અન્ય સામગ્રી પરત આપવાની યાદી	૧૦૫
૨૮	મતદાનમથકે નોંધાયેલ મતો પૈકી પુરૂષ મતદારોની નોંધ માટેના આંકડા દર્શાવતું પત્રક.....	૧૦૭
૨૯	મતદાનમથકે નોંધાયેલ મતો પૈકી સ્ત્રી મતદારોની નોંધ માટેના આંકડા દર્શાવતું પત્રક	૧૦૮
૩૦	મતદાનમથકે નોંધાયેલ મતદાન મુજબ મતદારોની સંખ્યા તથા ટકાવારી દર્શાવતું પત્રક	૧૦૯
૩૧	સ્ટ્રીપસીલના હિસાબનો નમૂના નં. ૧૧.....	૧૧૦
૩૨	ચૂંટણીમાં મતદાન સમયે મતદારોએ રજૂ કરેલ દસ્તાવેજી પુરાવાની વિગતનું પત્રક.....	૧૧૫
૩૩	વીઝીટ બુકનો નમૂનો વધારાની ધ્યાનમાં રાખવાની સૂચનાઓ.....	૧૧૧
૩૪	ફોટો ઓળખપત્ર રજૂ ન કરી શકે તેવા મતદારો માટે પૂરાવા બાબતનો આદેશ.....	૧૧૨

પ્રકરણ-૧

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ફરજોની વિસ્તૃત સમજૂતી બાબત

પ્રસ્તાવિક :

- ૧.૧ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી તરીકે મતદાનના સંચાલનમાં તમારે મહત્વનો ભાગ ભજવવાનો છે. તમારા હવાલે મૂકાયેલા મતદાન મથકમાંની કાર્યવાહીના નિયંત્રણ અંગે તમને સંપૂર્ણ કાનુની સત્તા અપાયેલી છે. તમારા મતદાન મથકે મુક્ત અને નિષ્પક્ષ મતદાન થાય એની ખાતરી કરવી એ તમારી પ્રથમ ફરજ અને જવાબદારી છે. આ માટે તમે પોતે ચૂંટણી સંચાલન સંબંધી કાયદા અને કાર્યવાહીથી અને આયોગની તે બાબતની સૂચનાઓ અને આદેશોથી સંપૂર્ણપણે વાકેફ રહો તે જરૂરી છે, જેથી તમો તે મુજબ ચુસ્ત રીતે કામ કરી શકો અને કોઈ વાજબી ફરિયાદ માટે તક રહે નહીં.
- ૧.૨ પંચાયતોની ચૂંટણીઓ અત્યાર સુધી મતપત્રો અને મતપેટીઓની પરંપરાગત પધ્ધતિથી યોજવામાં આવતી હતી. વૈજ્ઞાનિક અને પ્રૌદ્યોગિક પ્રગતિનો લાભ લઈને રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ ચૂંટણીની પ્રક્રિયામાં સુધારાઓ લાવવાનો પ્રયત્ન રાજ્ય સરકાર ધ્વારા કરી રહ્યું છે. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની સૂચનાને આધારે કેન્દ્ર સરકારના સાહસ, એટલે કે ભારત ઇલેક્ટ્રોનીક્સ લિમિટેડ, બેંગલુરુએ મતદાન મશીનો તૈયાર કર્યા છે. આ રીતે તૈયાર થયેલાં ઇલેક્ટ્રોનિક મતદાન મશીનો (હવે પછી વોટીંગ મશીન તરીકે ઓળખાશે) ચૂંટણી સંચાલન માટે સર્વતોમુખી અને ભરોસાપાત્ર પધ્ધતિવાળા છે. આ મતદાન મશીનની રચના મતપત્રો અને મતપેટીઓ વાપરવામાં આવે છે તેવી હાલની પધ્ધતિને લક્ષમાં રાખીને કરવામાં આવી છે.
- ૧.૩ જ્યાં વીજાણુ મતદાન યંત્રો વાપરવામાં આવનાર છે તેવા મતદાન મથકમાં તમો પ્રમુખ અધિકારી છો. આથી, તમારે વીજાણુ મતદાન યંત્રથી ચૂંટણી સંચાલન અંગેના નિયમો અને કાર્યપધ્ધતિની છેવટની પરિસ્થિતિથી વાકેફ થવું જોઈએ. તમારે તમારી જાતને ફક્ત મતદાન મથકે મતદાન સંચાલન વખતે લેવાનાં દરેક પગલાં અંગે જ માહિતગાર કરવાની નથી પરંતુ વીજાણુ મતદાન યંત્ર ચલાવવા અંગે પણ માહિતગાર કરવાની છે. એક નાની ભૂલચૂક અથવા કાયદા અથવા નિયમનું ખોટું અર્થઘટન કે વીજાણુ મતદાન યંત્રના વિવિધ કાર્યોના અપૂરતા જ્ઞાનને લીધે તમારા મતદાન મથકનું મતદાન દૂષિત થઈ શકે છે.

૨. વીજાણુ મતદાન યંત્રનો સંક્ષિપ્ત પરિચય :

- ૨.૧ વીજાણુ મતદાન યંત્રમાં બે ભાગ હોય છે, એટલે કે નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ. જ્યારે વીજાણુ મતદાન યંત્રને કાર્યરત કરવામાં આવે છે ત્યારે આ બે એકમો એક કેબલ (વાયર) કે જેનો એક છેડો કાયમી રીતે મતદાન એકમ સાથે જોડાયેલો છે તેના બીજા છેડાને નિયંત્રણ એકમ સાથે લગાવીને એકબીજાને જોડવામાં આવે છે.
- ૨.૨ NOTA (ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ) નો અમલ કરવાનો હોવાથી એક મતદાન એકમ એક સાથે પંદર ઉમેદવારો સુધીની જરૂરિયાત પુરી કરે છે. ચૂંટણીમાં હરીફાઈમાં પંદર ઉમેદવારો હોયતો સોળમાં ક્રમે NOTA રાખવાનું રહેશે, મતદાન એકમ પર ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોના અનુક્રમિક, નામ તેમજ તે દરેકને અપાયેલા પ્રતીકોની વિગતો દર્શાવતા મતપત્રને પ્રદર્શિત કરવાની જોગવાઈ છે. કુલ /છેલ્લા હરીફ ઉમેદવાર પછીના જ ક્રમે નોટા (ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ) મતપત્રમાં આમેજ કરવાનું રહેશે દરેક ઉમેદવાર (નોટા સહિત) સામે એક બટન રાખેલું છે. જે દબાવીને મતદાર પોતાનો મત આપી શકે છે. હરીફ ઉમેદવારોમાં કોઈ ઉમેદવાર પસંદ ન હોય તો મતદાર NOTA (ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ) નું બટન દબાવી મત નોંધાવી શકે છે. આ બટનની સાથે દરેક ઉમેદવાર (નોટા સહિત) માટે એક બટન પણ છે. જે ઉપરોક્ત બટન દબાવીને તે ઉમેદવારને (નોટા સહિત) મત આપતાં લાલ રંગમાં પ્રકાશિત થશે.
- ૨.૩ ચાર મતદાન એકમોને એક સાથે સાંકળીને દૃઢ ઉમેદવારો સુધી એક નિયંત્રણ એકમ સાથે વાપરી શકાય છે નોટાનો ક્રમ દૃઢમો રહેશે. નિયંત્રણ એકમના છેક ઉપરના ભાગે, ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા, કુલ પડેલા મતો, દરેક ઉમેદવારે મેળવેલા મતો વગેરે વિવિધ માહિતી અને હકિકતો મશીનમાં નોંધાઈ હોય તે પ્રદર્શિત કરવાની જોગવાઈ છે. આ ભાગને સહજ સંદર્ભ માટે નિયંત્રણ એકમનો પ્રદર્શન વિભાગ કહેવામાં આવે છે. આ પ્રદર્શન વિભાગની નીચે જેના વડે મશીન ચાલે છે તે બેટરી લગાડવાનું ખાનું છે. આ ખાનાની બાજુમાં જે તે ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા મશીનમાં ગોઠવવા માટેનું બટન ધરાવતું એક બીજું ખાનું છે. આ બટનને 'કેન્ડ સેટ' કહેવામાં આવે છે અને આ બે ખાના ધરાવતાં નિયંત્રણ એકમના આ સમગ્ર વિભાગને 'કેન્ડ સેટ વિભાગ' કહેવામાં આવે છે. આ કેન્ડ સેટ વિભાગની પછી નિયંત્રણ એકમનો 'પરિણામ વિભાગ' આવેલો છે. આ વિભાગમાં (૧) મતદાન બંધ કરવાનું 'બંધ' (CLOSE) બટન (૨) પરિણામ જાણવા માટેનું એક 'પરિણામ' (RESULT) બટન અને (૩) જ્યારે જરૂર ન હોય ત્યારે મશીનમાં નોંધાયેલી માહિતીને કાઢી નાંખવા માટેનું 'ક્લીઅર' (CLEAR) બટન આવેલાં છે. નિયંત્રણ એકમના સૌથી નીચેના ભાગે બે બટન છે, જેમાંનું એક "મતદાન" (BALLOT)ની નિશાની ધરાવે છે, જે દબાવવાથી મતદાન એકમ મત નોંધવા તૈયાર થાય છે જ્યારે બીજું જે 'ટોટલ' (TOTAL) નિશાની ધરાવે છે, જે દબાવવાથી જે તે તબક્કે નોંધાયેલા થયેલા કુલ મતોની સંખ્યા (પરંતુ ઉમેદવાર દીઠ અલગ સંખ્યા સિવાયની) જાણી શકાય છે. આ વિભાગને નિયંત્રણ એકમના 'મતદાન વિભાગ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. આ મશીન આધુનિક માર્કેટ કોમ્પ્યુટર છે જે બેટરી વડે ચાલે છે. અને ગમે ત્યાં ગમે તેવી સ્થિતિમાં વાપરી શકાય છે. તે ચેડાં ન થઈ શકે તેવું, ક્ષતિમુક્ત અને સહેલાઈથી વાપરી શકાય તેવું છે. મશીનના બંને એકમો બે અલગ સહેલાઈથી સુવાહક પેટીમાં પુરા પાડવામાં આવે છે. મશીનમાં એકવાર નોંધાયેલી મતદાન અંગેની માહિતી, બેટરી કાઢી લીધા બાદ પણ તેની 'મેમરી'માં ટકી રહે છે.

૨.૪ આ મશીન અને ખાસ કરીને મતદાન એકમની રચના એવી રીતે કરાઈ છે કે હાલની મતદાન પદ્ધતિની બધી જરૂરી વિશિષ્ટતાઓ સચવાઈ રહે. આમાં એકમાત્ર ફેરફાર એ છે કે મતદારે મતપત્ર પરના તેની પસંદગીના ચિન્હ પર તીરની નિશાનીવાળો રબ્બરનો સિક્કો વાપરવાને બદલે તેમની પસંદગીના ઉમેદવારના નામ અને ચિન્હ સામે રાખવામાં આવેલું બટન દબાવવાનું હોય છે. મતપેટીઓ સાથે ચેંડાં થવાની શક્યતા અને મતદાનની ગુપ્તતાના ભંગ માટે હાલની પદ્ધતિમાં જે બધી સલામતીઓ છે તે મતદાન મશીનમાં પૂરેપૂરી જાળવવામાં આવી છે. વીજાણુ મતદાન યંત્ર દ્વારા મતદાનની પદ્ધતિ ઘણી જ સરળ અને ઝડપી છે અને અભણ વ્યક્તિને પણ પોતાનો મત નોંધવા કરવા માટે વીજાણુ મતદાન યંત્રનો ઉપયોગ કરવામાં કોઈ મુશ્કેલી નથી. ચૂંટણી અંગેની ફરજ બજાવતી વ્યક્તિઓને પણ મશીન ચલાવવામાં કોઈ મુશ્કેલી નહીં કરાણ કે તેની યંત્ર રચના અને તેનું સંચાલન તદ્દન સરળ છે. મતદાનની રફતાર ઘણી ઝડપી અને મતદાર તેનો મત આપે તે કામગીરી માટેનો તદ્દઅનુરૂપ સમય સરખામણીમાં ઘણો ઓછો છે. મતદાન મશીનના વપરાશથી મતગણતરી અને પરિણામની જાહેરાત કરવાની બાબત અત્યંત સરળ રહેશે. કારણ કે કોઈપણ મત અંગે શંકા કે વિવાદ રહેશે નહીં અને મતદાન મથકે થયેલા મતદાનનું પરિણામે “નિયંત્રણ એકમ” પરના ફક્ત પરિણામ બટનને દબાવવાથી ઉપલબ્ધ થશે.

૨.૫ ભારત ઇલેક્ટ્રોનીક્સ લિમિટેડ જેમણે આ મશીનો તૈયાર કર્યા છે, તેમણે આ મશીનોના સંચાલન બાબતે બધી જ વિગતો સમજાવતી પુસ્તિકા બહાર પાડી છે. ભારત ઇલેક્ટ્રોનીક્સ લિમિટેડ દ્વારા ઉત્પાદિત મશીન તમારા વોર્ડના મતદાન મથક માટે વપરાશમાં લેવાનું છે તે અંગે તમારે જાણી લેવું જોઈએ. તમારા વોર્ડ માટે વાપરવામાં આવનાર મશીન સાથે સુસંગત નિયમસંગ્રહનો તમારે કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કરવો જોઈએ.

૩. ચૂંટણી સંચાલન બાબતે કાયદાકીય જોગવાઈઓ :

૩.૧ પ્રમુખ અધિકારી તરીકે તમારી ફરજોને સ્પર્શતી કાનૂની જોગવાઈઓ પરિશિષ્ટ-૧માં ફરી છાપી છે.

૩.૨ ચૂંટણી અંગેના ગુનાઓની જોગવાઈઓ માટે ઈન્ડિયન પીનલ કોડ (ભારતીય ફોજદારી અધિનિયમ) ના પ્રકરણ ૯(ક) તથા કલમ ૧૭૧નો જરૂરી ઉતારો પરિશિષ્ટ નંબર ૨ થી આપેલ છે તેનો કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કરવો.

૪. ફરજોની વિસ્તૃત રૂપરેખા :

૪.૧ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી તરીકે તમારા કર્તવ્યો નિભાવવા જરૂરી માહિતી અને માર્ગદર્શન આપવા માટે આ પુસ્તિકાની રચના કરવામાં આવી છે. આમ છતાં ચૂંટણી સંચાલન સમયે આ પુસ્તિકાને દરેક પાસાને લગતા સર્વગ્રાહી સારસંગ્રહ તરીકે અને ચૂંટણીના કાયદાઓની વિવિધ જોગવાઈઓનો અવેજ તરીકે ગણી શકાય નહીં. જ્યારે જરૂર પડે ત્યારે તમારે પરિશિષ્ટ-૧માં ફરી છાપેલ ચૂંટણી સંચાલનના નિયમોની જોગવાઈઓ જોવી.

૪.૨ વિગતવાર સૂચનાઓ અને માર્ગદર્શન આ પુસ્તિકાના જુદાં જુદાં પ્રકરણમાં આપેલાં છે પણ તમારી ફરજોનાં કેટલાંક વિશિષ્ટ અને મહત્વનાં પાસાં તમારા માર્ગદર્શન માટે નીચે ફરી છાપ્યાં છે :

૧. વીજાણુ મતદાન યંત્ર દ્વારા ચૂંટણી સંચાલન માટે નિયત કરેલા નિયમો અને કાર્યપદ્ધતિની છેવટની પરિસ્થિતિ અંગે તમારે સંપૂર્ણપણે વાકેફ રહેવું.

૨. વીજાણુ મતદાન યંત્રના સંચાલન અને તેમાં રાખેલા જુદાં જુદાં બટન અને સ્વીચીઝના કાર્યો અંગે તમારે સંપૂર્ણપણે માહિતગાર થવું.

૩. તમારે તમારી મતદાન ટૂકડીના સભ્યોથી માહિતગાર રહેવું. અને પ્રમુખ અધિકારી તરીકે તમારી નિમણૂક થાય ત્યારથી જ તેમનો સંપર્ક સાધતા રહેવું.

૪. ચૂંટણી અધિકારીની તમામ સંબંધિત સૂચનાઓ તરત મળી રહે તે રીતે તમારા હાથવગી રાખવી.

૫. તમારા મતદાન મથકના સ્થળ વિશે અને મતદાન મથકે જવા આવવાના તમારા માર્ગ વિશે તમને સ્પષ્ટ ખ્યાલ હોવો જોઈએ.

૬. તમારે બધા પૂર્વ-પ્રયોગો અને તાલીમ વર્ગોમાં અચૂક હાજરી આપવી.

૭. ચૂંટણી-સામગ્રી લેતી વખતે તમને બધી સામગ્રી આપવામાં આવી છે તેની તમારે ખાતરી કરી લેવી. સૌથી વધુ અગત્યની બાબતોમાં વીજાણુ મતદાન યંત્ર (મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમ), સુપરત મતપત્રો, મતદારોનું પત્રક (નમૂના નંબર-૨૩-ક), મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલ અને તેની વધારાની નકલો, પેપરસીલ, સ્ટ્રીપસીલ (સીલ માટેની પટ્ટીઓ), વિશિષ્ટ ટેગ, વૈધાનિક ફોર્મ, લાખ અને અવિલોપ્ય શાહીનો સમાવેશ થાય છે.

૮. મતદાન મથકે પહોંચ્યા પછી, યોગ્ય મતદાન-મથક ઊભું કરવા માટેની વ્યવસ્થા, ખાસ કરીને મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવા, મતદારોની ક્તારો વિનિયમિત કરવા, બહારની ડખલ વગેરેથી મુક્ત મતદાન કાર્યવાહી અંગે તમને સ્પષ્ટ ખ્યાલ હોવો જોઈએ.

૯. મતદાનના પ્રારંભ પહેલાં, વીજાણુ મતદાન યંત્રમાં પહેલેથી મતો દર્જ કરવામાં આવ્યાં નથી તે બાબતે સંતોષ આપવા હાજર રહેલાં મતદાન એજન્ટો સમક્ષ વીજાણુ મતદાન યંત્રનું નિદર્શન કરવાનું રહેશે. મશીન તદ્દન ચાલુ હાલતમાં છે તે અંગે પણ તેઓ સમક્ષ નિદર્શન કરવાનું રહેશે. આ હેતુસર, એક પ્રતિકૃતિ મતદાન (મોક પોલ) યોજવાનું રહેશે, જેમાં ચૂંટણી લડતા પ્રત્યેક ઉમેદવાર માટે અડસદ્દે થોડાક મતો નોંધી તેના પરિણામોની મેળવણી કરવાની રહેશે.

૧૦. પ્રતિકૃતિ મતદાન યોજ્યા પછી તેવા પ્રતિકૃતિ મતદાન દરમિયાન નોંધાલા મતો વીજાણુ મતદાન યંત્રોમાંથી કલીયર કરવાના રહેશે, જેથી મશીનની 'મેમરી' માં પ્રતિકૃતિ મતદાન સંબંધિત કોઈપણ માહિતી રહે નહીં. ત્યારબાદ મશીનના નિયંત્રણ એકમને તેમાં નિર્ધારિત જગ્યાએ પેપર સીલ, વિશિષ્ટ ટેગ અને સીલ માટેની પટ્ટીઓ લગાવી સીલ કરી, સુરક્ષિત કરવાનું રહેશે.
૧૧. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા નિર્ધારિત સમયે જ મતદાનનું કાર્ય શરૂ થવું જોઈએ. મતદાન શરૂ કરતાં પહેલાં હાજર રહેલાં ઉમેદવારો, તેમના મતદાન એજન્ટો અને મતદાન અધિકારીઓને મતની ગુપ્તતા જાળવવા અંગે ચેતવણી આપવી. ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ ૧૯૯૩ની કલમ ૩૮ તથા ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૯૪ના નિયમ-૪૧ તથા નિયમ-૫૪ ઠ ની જોગવાઈઓ તેમના ધ્યાન પર લાવવી.
૧૨. મતદાનના પ્રારંભે, તમારે વીજાણુ મતદાન યંત્રનું, મતદાર યાદીની નિશાનીવાળી નકલ, મતદાન મથકના વર્ગીકૃત કરેલી સેવા બજાવતા મતદારોનું અને મતદાર પત્રકનું ઉમેદવારો અથવા તેમના મતદાન એજન્ટો સમક્ષ નિદર્શન કર્યા અંગેનો એકરાર તેના નિયત ફોર્મમાં કરવાનાં રહે છે.
- ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણીમાં સરપંચ અને વોર્ડના સભ્યની હરીફાઈ હોય ત્યારે મતદાન મથકે સરપંચ અને જેટલા વોર્ડનાં સભ્ય માટે મતદાન હોય તેટલી સંખ્યામાં અલગ અલગ નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ હશે. મતદાન મથકે મતદાર પ્રવેશ કરે એટલે મતદાર યાદીમાં ખરાઈ કરી તે મતદારને પ્રથમ સરપંચ માટે મતદાન કરવા મોકલવો ત્યારબાદ મતદાર જે વોર્ડનો મતદાર હોય તે જ વોર્ડની હરીફાઈ હોય તો તે વોર્ડના સભ્યનું મતદાન કરવા મોકલવો.
- મતદાન મથકે સરપંચ અને એક કરતાં વધારે વોર્ડના સભ્યનું મતદાન હોય ત્યારે એક વોર્ડનો મતદાર અન્ય વોર્ડનું મતદાન કરે નહિ તેની ખાસ કાળજી રાખવાની રહેશે.
૧૩. પહેલાં મતદાન અધિકારીએ મતદાર યાદીમાં તેની નોંધ અને ચૂંટણી આયોગે સૂચવેલ દસ્તાવેજ સંદર્ભે મતદાન મથકના વર્ગીકૃત કરેલી સેવા બજાવતાં મતદારોની ઓળખની યોગ્ય ખાતરી કરી લેવી જોઈએ મતદાર પોતાની સાથે લાવ્યા હોય તેવી અનધિકૃત ઓળખ-કાપલીને સામાન્ય શિરસ્તા તરીકે સ્વીકારવી નહીં.
૧૪. મતદાર યાદીમાંની મતદારને લગતી વિગતો અને ચૂંટણી આયોગે સૂચવેલ દસ્તાવેજના સંદર્ભમાં મતદારની ઓળખ પૂરી થયેથી તેના ડાબા હાથની પહેલી આંગળી પર બીજા મતદાર અધિકારીએ અવિલોપ્ય શાહીથી નિશાની કરવી.
૧૫. મતદારની આંગળી પર કરેલી અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની બરાબર સુકાઈ ગઈ છે અને અવિલોપ્ય શાહીની વિશિષ્ટ નિશાની રૂપે ઉપસી આવી છે તેની ખાતરી કરવા, મતદાર મતદાન-મથકમાંથી બહાર નીકળે તે પહેલાં ત્રીજા મતદાન અધિકારીએ તેના ડાબા હાથની આંગળી પરની અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની તપાસવી.
૧૬. મતદારની ઓળખ પૂરી થયેથી, મતદાર-યાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં, મતદારને લગતી નોંધ નીચે લીટી દોરવી. સ્ત્રી મતદારના કિસ્સામાં (✓) નિશાની પણ કરવી.
૧૭. મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં આપ્યા મુજબનો મતદારનો અનુક્રમાંક (નામ નહીં) મતદાર પત્રક (નમૂના નંબર-૨૩-ક) માં નોંધવાનો રહેશે.
૧૮. મતદારને તેનો મત નોંધવા દેતાં પહેલાં, તેની સહી કે તેના અંગૂઠાનું નિશાન મતદાર પત્રકમાં લેવું. જો મતદાર મતદાર-પત્રકમાં સહી કરવાની કે તેના અંગૂઠાનું નિશાન કરવાની ના પાડે તો તેને મત આપવાની પરવાનગી આપવી નહીં અને મતદાર પત્રકની 'વિશેષ નોંધ' કોલમમાં 'મત આપવાની ના પાડી' નોંધ કરવી. તમે અને મતદારે આવી નોંધ નીચે સહી કરવી.
૧૯. મતદાર-પત્રકમાં મતદારની સહી અથવા અંગૂઠાનું નિશાન મેળવ્યા પછી અને તેની અંગૂઠા પાસેની આંગળી પર અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની કર્યા પછી તેને મતદાર-કાપલી (નિયત કરેલા નમૂનાનાં ફોર્મમાં) આપવામાં આવશે, જેમાં મતદાર પત્રકમાં તેમને લગતી નોંધનો અનુક્રમાંક દર્શાવેલો હશે.
૨૦. મતદાર-પત્રકમાં નોંધ્યા પ્રમાણેની મતદાર-કાપલીના આધારે અને તેના યુસ્ત ક્રમ પ્રમાણે મતદારોને મતદાન મશીનમાં તેમનો મત નોંધવા દેવામાં આવશે.
૨૧. તમને કોઈ મતદાર, મતદાન માટેની લઘુત્તમ વય એટલે કે ૧૮ વર્ષ કરતાં ઘણો નાનો લાગતો હોય પરંતુ બીજી બધી રીતે તેની ઓળખ વિષે અને મતદાર યાદીમાંની તેનું નામ દાખલ કરાયાની હકિકત વિષે સંતોષ થાય તો તમારે તેની પાસેથી તેની વય વિષે એકરારનામું લેવું. (જુઓ પરિશિષ્ટ નંબર-૧૮ નમૂના નંબર ૩ એકરારનું ફોર્મ)
૨૨. તમારે જેમ જેમ બનાવો અને તેમ તેમ સંબંધિત બનાવોની નોંધ પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરીમાં કરતાં રહેવું.

૨૩. મતદાનના શાંતિપૂર્ણ અને સરળ સંચાલન માટે મતદાન-મથકમાંની કાર્યવાહીનું તમારે વિનિયમન કરવાનું છે. તમારે ઘણી કુનેહ દાખવવાની હોય છે, પરંતુ સાથોસાથ તમારે દ્રઢ અને નિષ્પક્ષ રહેવાનું છે.
૨૪. કેટલાક અનિવાર્ય સંજોગોના કારણે મતદાન શરૂ કરવા માટે નિયત કરેલા સમય કરતાં તે થોડું મોડેથી શરૂ કરવામાં આવ્યું હોય, તેમ છતાં મતદાન સમાપ્ત કરવા માટે નિયત કરવામાં આવેલા સમયે મતદાન સમાપ્ત કરવું. આમ છતાં, મતદાન સમાપ્ત કરવા માટે નિયત કરવામાં આવેલ સમય કરતાં થોડા વધુ સમય માટે મતદાન ચાલુ રાખવું પડે તો પણ નિયત સમયે મતદાન મથકે હાજર હોય તે તમામ મતદારોને મતદાન કરવા દેવું. મતદાનનો સમય પૂરો થયા પછી હરોળમાં કોઈ જોડાય નહીં તે તમારે જોવાનું રહેશે, અને તે માટે મતદાન સમાપ્તિ માટે નક્કી થયેલા સમયે હરોળમાં ઉભા રહેલા તમામ મતદારોને તમારે કાપલી વહેંચવી અને આવી વહેંચણીની કામગીરી હરોળના છેડેથી શરૂ કરવી.
૨૫. મતદાનને અંતે 'નોંધાયેલા મતોનો હિસાબ' તમારે નમૂના નંબર. ૨૩-બના ભાગ-૧માં તૈયાર કરવાનો છે, આવા હિસાબની અધિકૃત નકલો દરેક ઉમેદવારના હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટોને આપવાની રહે છે. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે આ અંગે નિયત કરેલા ફોર્મમાં ઉમેદવારના એજન્ટોને નકલો આપ્યા અંગેનો એકરાર પણ તમારે કરવાનો રહેશે.
૨૬. મતદાન બંધ થયા બાદ, વીજાણુ મતદાન યંત્ર અને ચૂંટણીના કાગળો રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે નિયત કરેલ પદ્ધતિ મુજબ સીલ કરી સુરક્ષિત કરવાનાં રહેશે. વીજાણુ મતદાન યંત્ર અને ચૂંટણી કાગળો પર તમારા સીલ ઉપરાંત ઉમેદવાર કે તેમના એજન્ટોને, જો તેઓ ઈચ્છે તો તેઓના સીલ લગાડવા દેવાં. વીજાણુ મતદાન યંત્ર અને ચૂંટણી કાગળોની સીલ કરી સુરક્ષિત કરવા અંગેની પ્રસ્તુત સૂચનાઓનું તમારે કાળજીપૂર્વક પાલન કરવું, જેથી કોઈ ભૂલ થવા પામે નહીં.
૨૭. મતદાન પછી સીલ અને સુરક્ષિત કરેલાં વીજાણુ મતદાન યંત્ર અને ચૂંટણીના બધા કાગળો તે સ્વીકારનાર અધિકારીને, યોગ્ય પહોંચ લઈ સોંપવાની તમારી વ્યક્તિગત જવાબદારી છે.
૫. તમારા તત્કાલ સંદર્ભ અને અનુકૂળતા માટે પરિશિષ્ટ નંબર ૩ માં જુદા જુદા પાંચ સદર હેઠળ, વિવિધ તબક્કે બજાવવાની તમારી ફરજો ટૂંકમાં આપવામાં આવી છે.
૬. તપાસ યાદી : (ચેક મેમો)
૬. ચૂંટણી સંબંધિત વિવિધ વૈધાનિક જરૂરિયાતો તમે પાર પાડી છે તે સુનિશ્ચિત કરવા, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે તમારા માટે એક તપાસ યાદી તૈયાર કરી છે, જે પરિશિષ્ટ નંબર. ૪ માં આપી છે. ઉક્ત તપાસ યાદી તમારે યોગ્ય રીતે નિભાવવાની રહે છે.

પ્રકરણ-૨

મતદાન સંચાલન ટુકડીની રચના અને પૂર્વ-પ્રયોગો બાબત

૧. મતદાન સંચાલન ટુકડી :

- ૧.૧ ગ્રામ પંચાયતના સરપંચ/વોર્ડની ચૂંટણી વખતે તમારી ટુકડી તમો અને બે અથવા ત્રણ મતદાન અધિકારીઓની બનેલી હશે. જ્યાં મતદાન મથકને ફાળવેલા મતદારોની સંખ્યા ઘણી મોટી હોય, જેમ કે ૧૪૦૦ અને વધુ તો તમને મદદ કરવા જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી/ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા વધારાના મતદાન અધિકારી નિમવામાં આવશે. મતદાન સંચાલન ટુકડીની નિમણૂક કરતી વખતે જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી/ચૂંટણી અધિકારી, તમારે અનિવાર્યપણે ગેરહાજર રહેવાનું થાય તેવા પ્રસંગે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ફરજ બજાવવા માટે તમારી ટુકડીના કોઈ એક મતદાન અધિકારીને અધિકૃત કરશે.
- ૧.૨ એક પદીય ચૂંટણીવેળા, મતદાન મથકને ફાળવવામાં આવેલા મતદારોની સંખ્યા ૧૦૦૦ કે તેથી ઓછી હોય, ત્યારે મતદાન સંચાલન ટુકડીમાં મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી અને ૩ મતદાન અધિકારીઓ હશે અને મતદારોની સંખ્યા ૧૦૦૦ કરતાં વધુ હોય ત્યારે તેમાં મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી અને ચાર મતદાન અધિકારીઓ હશે. સરપંચ/વોર્ડના સભ્યની બેગી ચૂંટણી વેળા મતદાન સંચાલન ટુકડીમાં મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી ઉપરાંત પાંચ મતદાન અધિકારીઓ હશે.

૨. મતદાન સંચાલન ટુકડીના અભ્ય સભ્યોનો સંપર્ક :

મતદાન સંચાલન માટેની તમારી ટુકડીના બીજા સભ્યો કોણ છે તે બાબતમાં શક્ય તેટલી વેળાસર માહિતી મેળવી લેશો. તમારા હાથ નીચે કામ કરવા નિમાયેલા તમારા મતદાન અધિકારીઓના રહેઠાણનાં સરનામાં તથા ટેલિફોન નંબરો હોય તો તેની વિગત તમારી પાસે હોવી જરૂરી છે. ટુકડીના દરેક સભ્યે મતદાન સમયે શી ફરજ બજાવવાની છે તે અંગે બને તેટલી વધુ વખત ચર્ચા કરી સમજણ આપવી. સંઘભાવના નહિ હોય તો મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી તરીકેનું તમારું કાર્ય વધુ મુશ્કેલ બનશે.

૩. મતદાનના પૂર્વ-પ્રયોગો :

- ૩.૧ મતદાનના બને એટલા વધુ પૂર્વ-પ્રયોગોમાં હાજરી આપો. તમારે અનુસરવાની કાર્યપદ્ધતિનો સ્પષ્ટ ખ્યાલ મેળવવા અને કાયદાની જોગવાઈઓ સમજવા આ આવશ્યક છે.
- ૩.૨ તમારી અનિવાર્ય ગેરહાજરીના પ્રસંગે તમારી ફરજો બજાવવા અધિકૃત કરાયેલા મતદાન અધિકારીને આ પૂર્વ-પ્રયોગમાં તમે તમારી સાથે લો. તમે અને આવા અધિકૃત મતદાન અધિકારી વીજાણુ મતદાન યંત્ર વિવિધ રીતે ચલાવવાનું કામ તમો/તે અધિકારી જાતે જ કરો અને માત્ર નિદર્શન નિહાળીને સંતોષ માનવો નહીં. રંગીન પેપર સીલ, સરનામા ટેગ લગાડવા અંગે પણ તમારે બંનેએ માહિતગાર થવું.
- ૩.૩ તમારે નોંધાયેલા કરાયેલા મતોનો હિસાબ પણ નમૂના નંબર ૨૩-ખ ના ફોર્મમાં તૈયાર કરવો. જે પરિશિષ્ટ નંબર ૨૩ થી આપેલ છે. તમારે પેપરસીલનો હિસાબ નમૂના નંબર-૧૦ના ફોર્મમાં તૈયાર કરવો જે પરિશિષ્ટ નંબર ૧૩ થી આપેલ છે.
- ૩.૪ અગાઉની કોઈ ચૂંટણીમાં તમે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી કે મતદાન અધિકારી તરીકે કામગીરી બજાવી હોય તો પણ તમારે તાલીમ વર્ગો/પૂર્વ-પ્રયોગમાં હાજરી આપવી, કારણકે અગાઉ તમે વીજાણુ મતદાન યંત્રનું સંચાલન નહીં કર્યું હોય, વધુમાં, ચૂંટણી કાયદા અને કાર્યપદ્ધતિમાં વખતોવખત સુધારા કરાતા હોઈ તમે સુધારેલ કાર્યપદ્ધતિ અનુસરો એ જરૂરી છે, અન્યથા ચૂંટણી સંચાલન છેલ્લામાં છેલ્લી કાર્યપદ્ધતિ અને સૂચનાઓ અનુસાર ન થાય. ઉપરાંત, કાયદા અને કાર્યપદ્ધતિમાં કોઈ ફેરફાર ન થયો હોય છતાં તમારી યાદશક્તિ તાજી કરવી એ હંમેશા ફાયદાકારક છે.

૪. ટપાલ-મતપત્ર અથવા ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર માટેની અરજી :

- ૪.૧ તમે અને તમારા મતદાન અધિકારીઓ જે મતદાર વિભાગમાં ફરજ પર મૂકાયા હો તે ગ્રામ પંચાયતમાં કે બીજી કોઈ ગ્રામ પંચાયતના મતદાર હશો. મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી તરીકે નિમણૂકના હુકમની બે નકલ આપવામાં આવશે અને આ હુકમની સાથે જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી/રીટર્નિંગ ઓફિસર તમને અને તમારા મતદાન અધિકારીઓને ટપાલ મતપત્રો કે ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્રો માટે અરજી કરી શકો તે માટે પૂરતી સંખ્યામાં ફોર્મ ૧૩ અને ફોર્મ ૧૪ મોકલી આપશે. આ બંને નમૂના અનુક્રમે પરિશિષ્ટ-૫ તથા ૬ થી આપેલ છે. તમારામાંથી કોઈ એ જ મતદાર વિભાગમાં મતદાર હોય તો તમે રીટર્નિંગ ઓફિસરને ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર માટે ફોર્મ ૧૪માં અરજી કરી શકો છો. તમારામાંથી કોઈ જે મતદાર વિભાગમાં ચૂંટણી ફરજ માટે નિમણૂક કરાઈ હોય તે સિવાયના બીજા કોઈ મતદાર વિભાગમાં મતદાર હોય તો તમારે ફોર્મ ૧૩ ભરીને ટપાલ મતપત્ર માટે અરજી કરવાની રહેશે. બેમાંથી ગમે તે કેસમાં તમારે નિમણૂકના હુકમની બીજી નકલની સાથે અરજીના ફોર્મ તાત્કાલિક મોકલી આપવાના રહેશે અન્યથા ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર/ટપાલ-મતપત્ર મેળવવા માટે અને ટપાલ-મતપત્રની બાબતમાં તમારો મત નોંધીને મત ગણતરી પહેલાં તે સમયસર રીટર્નિંગ ઓફિસરને પાછા મોકલવા માટે પૂરતો સમય રહેશે નહીં. ટપાલ-મત આપવા માટેની પરવાનગી અરજી ચૂંટણી ફરજ પરના મતદારોએ કાયદા મુજબ મતદાન દિવસથી કે મતદાર વિભાગમાંના મતદાનના પ્રથમ દિવસથી ઓછામાં ઓછા સાત દિવસ પહેલાં કે રીટર્નિંગ અધિકારી મંજૂર કરે તે પ્રમાણે એથી ઓછા દિવસ પહેલાં અરજી કરવાની હોય છે.

- ૪.૨ સરપંચ/વોર્ડના સભ્યની એક સાથે ચૂંટણીના કેસમાં, તમારામાંના કોઈ અન્ય ગ્રામ પંચાયતના મતદાર હોય અને તે ચૂંટણી ફરજ પર હોય એવું બને. આવા કેસોમાં તમે ગામની ચૂંટણી માટે ફરજ પ્રમાણપત્ર સારૂ અને અન્ય જે તે ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણીમાં મતદાન કરવા માટે ટપાલ-મતપત્ર સારૂ અરજી કરી શકો.
- ૪.૩ ગ્રામ પંચાયતના તમામ વોર્ડની મતદાર યાદીની એકેક નકલ જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી પૂર્વ-પ્રયોગો અને તાલીમ વર્ગોના કેન્દ્ર/કેન્દ્રો ખાતે જોવા માટે રાખશે. જેથી તમે યથા-પ્રસંગ ટપાલ-મતપત્રો કે ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર માટેની તમારી અરજીમાં તમારે લખવાની મતદાર યાદીના નંબરની વિગતો નોંધી લઈ શકો. ફોર્મ ૧૩ અને ૧૪ની વધારાની નકલો પણ ઉક્ત કેન્દ્ર/કેન્દ્રો ખાતે મળશે.
- ૪.૪ ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો ૧૯૯૪ના નિયમ-૩૦ હેઠળ મતદાર નિયમમાં જણાવેલ મેજિસ્ટ્રેટ કે આ હેતુ માટે નિર્દિષ્ટ એવા બીજા અધિકારીની હાજરીમાં ફોર્મ નંબર ૧૬માં એકરાર પર સહી કરવાની રહેશે અને તે અધિકારી દ્વારા સહી પ્રમાણિત કરાવવાની રહેશે. આ નિયમો હેઠળ તમારી સાથે કામ કરતા મતદાન અધિકારીઓના એકરાર તમે પ્રમાણિત કરી શકો છો.

પ્રકરણ-૩

વીજાણુ મતદાન યંત્ર અને મતદાન સામગ્રી એકઠી કરવા બાબત

૧. મતદાન સામગ્રી :

૧. મતદાનના આગળના દિવસે અથવા મતદાન-મથકે જવાના દિવસે તમને ચૂંટણી માટે જોઈતી બધી સામગ્રી આપવામાં આવશે, જેની યાદી પરિશિષ્ટ નંબર -૭ માં આપી છે. તમારા મતદાન-મથકે જવા રવાના થતાં પહેલાં તમને બધી સામગ્રી મળી ગયાની ખાતરી કરી લેશો.

૨. વીજાણુ મતદાન યંત્રોની ચકાસણી :

વીજાણુ મતદાન યંત્રોની ચકાસણીમાં નીચેની બાબતો ખાસ તપાસો કે

ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણીમાં સરપંચ અને વોર્ડના સભ્યની સાથે ચૂંટણી યોજવામાં આવે છે. તમો જે ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણી માટે નિમણૂક પામેલા છો. તે ગ્રામ પંચાયતના તમને સોંપવામાં આવેલા મતદાન મથકમાં સરપંચ અને કેટલા વોર્ડના સભ્યનું મતદાન છે તેની ખાતરી કરો.

સરપંચની હરીફાઈ હોય તો સરપંચના મતદાન માટે નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ હશે. **NOTA** (ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ) નો અમલ કરવાનો હોવાથી સરપંચના ઉમેદવાર પંદર હશે તો સોળમા ક્રમે નોટા હશે જે પંદર કરતાં વધારે એકત્રીસ ઉમેદવાર સુધી બીજુ મતદાન એકમ આપવામાં આવશે. કુલ ઉમેદવારોના પછીના જ ક્રમે નોટા હશે. એટલે મતદાન એકમ પર લેબલ મતપત્રમાંના હરીફાઈના ઉમેદવાર અને નોટા અંગે ખાતરી કરી લેવી.

મતદાન મથકે સરપંચ ઉપરાંત જેટલી સંખ્યામાં વોર્ડના સભ્યોનું મતદાન હોય તેટલી સંખ્યામાં નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ આપવામાં આવશે. દરેક વોર્ડના સભ્યના મતદાન એકમમાં હરીફાઈના કુલ/આખરી ઉમેદવાર પછીના ક્રમે નોટા હશે તેની ખાતરી કરી લેવી. તેમને જે ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણી માટેનું મતદાન મથક જાણવામાં આવ્યું હોય તે ગ્રામ પંચાયતનું નામ, જાણવેલ મતદાન મથક અને જે તે મતદાન મથકે જે સરપંચની હરીફાઈ હોય અને વોર્ડના સભ્યની પણ હરીફાઈ હોય તો સરપંચ અને હરીફાઈ વાળા વોર્ડ નંબર અને હરીફાઈમાં રહેલા ઉમેદવારોનું મતપત્ર મતદાન એકમ પર છે અને દરેક મતદાન એકમમાં હરીફાઈના કુલ ઉમેદવારો પછીના જ ક્રમે નોટા (ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ) રાખવામાં આવેલ છે તેની ખાતરી કરી લેવી, કે -

૧. તમને આપવામાં આવેલા વીજાણુ મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમો તમારા મતદાન મથક માટેના જ છે. તેની ખાતરી કરી એકમો સાથે જોડેલી સરનામાં ટેગના સંદર્ભમાં તપાસો કારણકે ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા આવી દરેક સરનામા ટેગ પર મતદાન મથકનો નંબર અને નામ દર્શાવેલા હોય છે.
૨. નિયંત્રણ એકમના 'કેન્ડ સેટ વિભાગ' બરાબર સીલ થયેલો છે અને તેને સરનામા ટેગ ચુસ્તપણે લગાડેલી છે.
૩. નિયંત્રણ એકમના 'કેન્ડ સેટ વિભાગ' લગાવેલી બેટરી પૂર્ણપણે ચાલુ હાલતમાં છે. પાછળના ભાગના ખાનામાંની પાવર સ્વીચને (ON) ઓન સ્થિતિમાં રાખવાથી આ બાબત તપાસી શકાશે. આ તપાસ બાદ, પાવર સ્વીચને (OFF) 'બંધ' સ્થિતિમાં અવશ્ય મૂકવી.
૪. એ પણ તપાસો કે તમને જરૂર પુરતી સંખ્યામાં મતદાન એકમો આપવામાં આવ્યાં છે અને દરેક એકમમાં મતપત્ર પડદા નીચે મતપત્રો (નોટા સહિત) બરાબર લગાડેલા છે. તમને આપવાના મતદાન એકમોની સંખ્યાનો આધાર તમારા મતદાન મથકે સરપંચ અને વોર્ડમાં ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા પર આધારિત છે. જો ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા ૨ થી ૧૫ની વચ્ચે હોય તો ફક્ત એકજ મતદાન એકમ આપવામાં આવશે અને મતદાન એકમના જમણી બાજુની ટોચ પરની બારીમાંથી દેખાતી સરકતી સ્વીચ ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા '૧' ની સ્થિતિએ ગોઠવેલી હશે. જો ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા ૧૬ થી ૩૧ વચ્ચેની હશે તો તમને બે મતદાન એકમો આપવામાં આવશે. તેમાંના પ્રથમ મતદાન એકમમાં ઉપર જણાવેલ સરકતી સ્વીચ '૧'ની સ્થિતિએ ગોઠવેલી હશે અને મતપત્રમાં ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારની યાદીમાંના અનુક્રમાંક ૧ થી ૧૫ના ઉમેદવારોના નામ પ્રદર્શિત કરેલા હશે. બીજા મતદાન એકમમાં ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોના ક્રમાંક ૧૬ થી આગળ (અને ૩૧ સુધી)ના ઉમેદવારોના નામ મતપત્રમાં પ્રદર્શિત કરેલા હશે અને તે એકમની સરકતી સ્વીચ '૨'ની સ્થિતિ પર ગોઠવેલી હશે. તે જ પ્રમાણે ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા ૩૨ થી ૪૭ ની વચ્ચે હશે તો ત્રણ મતદાન એકમો આપવામાં આવશે અને જો ઉમેદવારોની સંખ્યા ૪૭ થી વધુ અને ૬૩ સુધીની હોય તો ચાર મતદાન એકમો રાખવામાં આવશે. ત્રીજા મતદાન એકમમાં ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોના ક્રમાંક ૩૨ થી આગળ (૪૭ સુધી)ના ઉમેદવારોના નામો મતપત્રમાં પ્રદર્શિત કરેલા હશે અને તેની સરકતી સ્વીચ '૩'ની સ્થિતિએ ગોઠવેલી હશે. ચોથા મતદાન એકમમાં લગાડેલા મતપત્રમાં અનુક્રમાંક ૪૮ થી આગળના ઉમેદવારોના નામ પ્રદર્શિત કરેલા હશે અને તેની સરકતી સ્વીચ '૪'ની સ્થિતિ દર્શાવશે.

તમોને જે મતદાન મથક જાણવામાં આવ્યું છે તે મતદાન મથકમાં સરપંચની હરીફાઈ હોય અને મતદાન મથકના જેટલા વોર્ડના સભ્યની હરીફાઈ હોય તેટલા વોર્ડના વોર્ડવાર ઉમેદવાર ૧૫ હોય તો સરપંચ અને દરેક વોર્ડ માટે અલગ-અલગ એક-એક મતદાન એકમ હશે. સોળમાં ક્રમે નોટા હશે જે પંદર કરતા વધુ અને ૩૧ ઉમેદવારો હશે તો બે મતદાન એકમ હશે. ૩૨માં ક્રમે નોટા હશે. ૩૧ કરતા વધારે અને ૪૭ ઉમેદવારો હશે તો ત્રણ મતદાન એકમ હશે. ૪૮માં ક્રમે નોટા હશે. જે ૪૭ કરતા વધુ ઉમેદવારો અને ૬૩ ઉમેદવારો હશે તો ચાર મતદાન એકમ હશે. ૬૪ના ક્રમે નોટા હશે.

હરીફાઈના કુલ ઉમેદવારો પછીના જ ક્રમે નોટા (ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ) નો મતપત્રમાં નિર્દેશ કરેલ હશે.

૫. એ પણ તપાસો કે દરેક મતદાન એકમમાં મતપત્રો અને સરકતી સ્વિચો, આગળના મુદ્દામાં સમજાવ્યા પ્રમાણે બરાબર લગાડેલી/ગોઠવેલી છે. મતદાન એકમમાં લગાડેલા મતપત્રો યોગ્ય રીતે અને દરેક ઉમેદવારના નામ અને ચૂંટણી પ્રતીકો બત્તી અને બટન સાથે સુસંગત રીતે લાઈનમાં છે. અને મતપત્રો પરના ઉમેદવારોની પેનલને અલગ કરતી જાડી લીટીઓ મતદાન એકમ પરના ખાંચાઓની લાઈન સાથે સુસંગત છે. હરિફાઈના કુલ ઉમેદવારો પછીના જ ક્રમે નોટા (ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ) રાખવામાં આવેલ છે તેની ખાત્રી કરો.
૬. એ પણ તપાસો કે મતદાન એકમ પર દેખાતાં ઉમેદવારના બટનની સંખ્યા ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા જેટલી છે, અને બાકી રહેતાં કોઈ બટન હોય તો તેને ઢાંકી દેવામાં આવ્યા છે.
૭. દરેક મતદાન એકમ ચૂંટણી અધિકારીના સીલ વડે બે જગ્યાએ, એટલે કે જમણી ટોચ અને જમણું તળિયું સીલ કરી સુરક્ષિત કરવામાં આવ્યું છે અને ત્યાં સરનામા ટેગ યુસ્ત રીતે લગાડવામાં આવે છે.

૩. એ પણ તપાસો, કે-

૧. તમને આપવામાં આવેલી બે શીશીમાં અવિલોપ્ય શાહી પુરતા પ્રમાણમાં છે અને સ્ટેમ્પ પેડ સુકાઈ ગયા નથી.
૨. મતદાર યાદીના સંબંધિત ભાગની ત્રણેય નકલો દરેક બાબતમાં સંપૂર્ણ અને સમાન છે, અને ખાસ કરીને જુઓ કે :
 - ક. સંબંધિત ભાગ જે તમને આપવામાં આવ્યો છે તે જે તે વિસ્તાર માટે ઉભા કરાયેલા મતદાન મથકને લગતો છે અને દરેક બાબતમાં સંપૂર્ણ છે ;
 - ખ. તમને ફાળવવામાં આવેલ મતદાન મથકે જેટલા વોર્ડનો સમાવેશ થયો હોય તેટલા વોર્ડની અલગ અલગ મતદાર યાદી (પુરવણી સહિત) છે તેની ખાત્રી કરો.
પુરવણી મુજબ કાઢી નખાયેલા બધા નામો અને કારકુની કે અન્ય કોઈ ભુલોના સુધારા બધી નકલોમાં આમેજ કરવામાં આવ્યા છે.
 - ગ. મતદાર યાદીની કામમાં લેવાની દરેક નકલમાં બધાં જ પાના પર ૧ થી શરૂ કરીને ક્રમ નંબર હાથે લખીને આપવામાં આવ્યા છે.
 - ઘ. મતદારોના છાપેલા ક્રમ નંબર સુધારીને તેને સ્થાને નવા નંબર આપવામાં આવ્યા નથી.
૩. તમને આપવામાં આવેલા સુપરત કરાયેલા મતપત્રો તમને સોંપવામાં આવેલ મતદાન મથક જે સરપંચ/વોર્ડમાં આવેલું હોય તે સરપંચ/વોર્ડ માટેનાં હોય અને કોઈપણ બાબતમાં ખામીવાળા ન હોય. તમે તેના અનુક્રમાંક પણ તપાસો અને જુઓ કે તે તમને આપવામાં આવેલી વિગતો સાથે મળતા આવે છે.
૪. તમને કોઈ મતદાન મશીન અથવા મતદાન સામગ્રી કોઈપણ રીતે ખામીયુક્ત જણાય તો તેનો ઉપાય કરવા આવી ખામી તમે વિજાણું મતદાન-ચંત્ર અને મતદાન સામગ્રીની વહેંચણી કરતાં ઈનચાર્જ અધિકારીના અથવા ચૂંટણી અધિકારીના ધ્યાન પર લાવો.
૫. એ પણ તપાસો કે ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારો અને તેમનાં ચૂંટણી એજન્ટોની સહીના નમૂનાની ફોટો નકલો પણ તમને આપવામાં આવે. આનાથી મતદાન મથકે ઉમેદવાર/તેના ચૂંટણી એજન્ટે મતદાન એજન્ટના નિયુક્તિપત્રમાં કરેલી સહીઓની અસલિયત ચકાસવામાં તમને મદદ મળશે.
૬. મતદાન મથકે પહોંચ્યા બાદ તમારે ચૂંટણી અધિકારીને મતદાન મથકની તૈયારી અંગેનો અહેવાલ મોકલવાનો રહેશે. આ અહેવાલ મોકલવા માટેનો નમૂનો પરિશિષ્ટ નંબર ૮ થી આપેલ છે. તેમાં વિગતો ભરીને મતદાનના આગળના દિવસે તૈયાર રાખવાની ખાસ નોંધ રાખવી.

પ્રકરણ-૪

મતદાન મથકનું માળખું અને મતદાન મથકે કરવાની કાર્યવાહી બાબત

માર્ગનિર્દેશિકા :

૧. તમારા મતદાન મથકે કે મથકોએ પહોંચવા માટેના માર્ગની અને સમયની સ્પષ્ટ માહિતી મેળવી રાખશો. તમારે તેમજ તમારી ટુકડીના અન્ય સભ્યોને જવા માટેનાં વાહનો સહિત (મતદાન મથકે પહોંચવાના) માર્ગનિર્દેશિકાની વિગતો તમને અગાઉથી પૂરી પાડવામાં આવશે.

મતદાન મથકે આગમન :

૨. મતદાન શરૂ થવાની ઓછામાં ઓછી ૭૫ મિનિટ પહેલાં તમારે તમારી ટુકડી સાથે મતદાન મથકે પહોંચી જવું જોઈએ.

મતદાન અધિકારીની ગેરહાજરી :

૩. તમારા મતદાન મથક માટે નિમાયેલા કોઈ મતદાન અધિકારી મતદાન મથકેથી ગેરહાજર રહે તો તેની જગ્યાએ બીજી કોઈ વ્યક્તિને તે જ વખતે નિમવાની તમને સત્તા છે. ત્યારબાદ, આવી નિમણુંક અંગે જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી/ચૂંટણી અધિકારીને વિધિસર જાણ કરવી. આમ છતાં, કોઈપણ ઉમેદવારના સક્રિય ટેકેદારને કે કોઈપણ ઉમેદવારની સક્રિય વિરોધી કોઈપણ વ્યક્તિને નિમણુંક આપવી નહિ.

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ફરજોની સોંપણી :

- ૪.૧ માંદગીનાં કે બીજા અનિવાર્ય કારણસર તમારે પોતાને જો મતદાન મથકે ગેરહાજર રહેવું પડે તો જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી/ચૂંટણી અધિકારીએ આ હેતુ માટે અગાઉ અધિકૃત કરેલાં મતદાન અધિકારી તમારી જગ્યાએ કામ કરશે. મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની બધી સત્તા અને ફરજોનો તે અમલ કરશે.
- ૪.૨ મતદાન મથકે તમારી સાથે કામ કરતા કોઈપણ મતદાન અધિકારીને મતદાન મથકમાંની તમારી ફરજો પૈકીની કોઈપણ ફરજ તમે સોંપી શકશો. જો કે આવી સોંપણી કરવાથી તમે તમારી પોતાની જવાબદારીમાંથી મુક્ત થઈ શકતા નથી. કારણ કે સમગ્ર મતદાન મથકનો એકંદર હવાલો કોઈપણ સંજોગોમાં તમારા હસ્તક રહે છે.

મતદાન મથકો ઉભા કરવાં :

- ૫.૧ મતદાન મથક ઊભું કરવાનું હોય તે સ્થાને પહોંચીને તે માટે સૂચવાયેલા મકાનનું અને મતદાન મથક તૈયાર થઈ ગયું હોય તો તેનું નિરીક્ષણ કરી લેવું. સરપંચ/વોર્ડની ચૂંટણી સમયે ૩ કે ૪ મતદાન અધિકારીઓની બનેલી મતદાન ટુકડીઓ હોય એ દર્શાવતા નમૂનારૂપ મતદાન મથક તથા સમકાલીન ચૂંટણી માટેના નમુનારૂપ મતદાન મથકના નકશા પરિશિષ્ટ નંબર ૯ માં દર્શાવેલ છે. મતદાન મથકના તૈયાર માળખામાં તમે નાના નાના સુધારા કરી શકશો. પણ નીચે દર્શાવેલી બાબતોની ખાતરી કરી લેશો.
 - ક. મતદારો મતદાન મથકની બહાર ઊભા રહી શકે એ માટે પૂરતી જગ્યા છે.
 - ખ. બની શકે તો પુરૂષો અને સ્ત્રીઓને ઊભા રહેવાની અલગ જગ્યા છે.
 - ગ. મતદારો માટે અંદર જવાનો તથા બહાર જવાનો માર્ગ અલગ હોય, એક જ બારણા વચ્ચે દોરડું બાંધીને આવવાની તથા જવાની અલગ વ્યવસ્થા કરીને આ હેતુ પાર પાડી શકાશે.
 - ઘ. મતદારો મતદાન-મથકમાં દાખલ થાય ત્યારથી માંડીને તેઓ મથકમાંથી બહાર જાય ત્યાં સુધી સરળતાપૂર્વક આગળ વધતા રહે અને મતદાન-મથકમાં કોઈ આડું-અવળું ફર્યા કરે નહિ.
 - ચ. મતદાન એજન્ટોને એવી રીતે બેસાડવા કે તેઓ મતદાન મથકમાં મતદાર પ્રવેશ કરે અને પ્રથમ મતદાન અધિકારી તેની ઓળખ કરે ત્યારે તેનો ચહેરો જોઈ શકે, જેથી જરૂર જણાય તો તેઓ મતદારની ઓળખ સામે વાંધો લઈ શકે. તેઓ જ્યાં નિયંત્રણ એકમ રાખવામાં આવ્યું હોય તે પ્રમુખ અધિકારીના ટેબલ પર થતી સમગ્ર પ્રક્રિયા જોઈ શકે અને પ્રમુખ અધિકારીના ટેબલથી મતકૂટિર તરફ જતાં અને મત નોંધ્યા બાદ મતદાન મથકમાંથી બહાર નિકળતા મતદારની હલચલ જોઈ શકે તેમ હોવું જોઈએ. પરંતુ તેઓને કોઈપણ સંજોગોમાં એવી જગ્યાએ બેસાડવા નહીં કે જ્યાંથી તેઓને મતદારો અમુક બટન દબાવીને ખરેખર મત નોંધતાં હોય તે જોવાની તક રહે.
 - છ. બધા મતદાન અધિકારીઓની બેઠક વ્યવસ્થા પણ એવી હોવી જોઈએ કે તેઓ મતદારને અમુક બટન દબાવીને ખરેખર મત આપતો જોઈ શકે નહીં.
 - જ. મતદાન મથકવાળા ખંડમાં એક જ દરવાજો હોય તો પણ બારણાની મધ્યમાં વાંસ, તેમજ દોરડીની મદદથી આવવાની અને જવાની અલગ વ્યવસ્થા કરી શકાય. મતકૂટિરની અંદરના ભાગમાં પૂરતો પ્રકાશ આવે તેની ખાતરી કરશો. જરૂર જણાય તો દરેક મતકૂટિર માટે યોગ્ય પ્રકાશ વ્યવસ્થાની ગોઠવણ કરશો.

- ઝ. સમાંતર ચૂંટણીઓ માટેની મતદાનની કાર્યપદ્ધતિ, ભારતીય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ “મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીઓ માટેની પુસ્તિકામાં વિગતવાર આપવામાં આવેલ છે. આમ છતાં નીચેના મુદ્દાઓ પણ લક્ષમાં લેવા વિનંતી છે.
- (૧) ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણીમાં સરપંચ અને વોર્ડના સભ્ય માટે વોર્ડવાર અલગ અલગ બેલેટ યુનિટ તથા કંટ્રોલ યુનિટનો ઉપયોગ કરવાનો રહેશે.
- (૨) સરપંચ અને વોર્ડના સભ્યની એક સાથે યોજાતી ચૂંટણીમાં એકજ પ્રકારના ઈવીએમનો ઉપયોગ કરવાનો હોવાથી ચૂંટણી દરમ્યાન બંને ચૂંટણીના ઈ.વી.એમ. એકબીજા સાથે અરસ પરસ બદલાઈ ન જાય તેની તકેદારી રાખવી. બેલેટ યુનિટ/કંટ્રોલ યુનિટ ઉપર અનુક્રમે “ સરપંચ/અથવા તો વોર્ડના સભ્યની ચૂંટણી-૨૦..... એવા “રીમુવેબલ સ્ટીકર” લગાવવાના રહેશે.
- (૩) સરપંચ / વોર્ડના સભ્ય બંને ચૂંટણી માટેની એક જ “મતદાર યાદીની નિશાનીવાળી નકલ” રહેશે.
- (૪) સરપંચ / જે તે વોર્ડના સભ્ય બંને ચૂંટણી માટે મતદારોનું રજીસ્ટર [મતદારોનું પત્રક-નમૂનો ૨૩(ક)] પણ એક જ રહેશે.
- (૫) સરપંચની ચૂંટણીના મતદાન માટે અને વોર્ડના સભ્યની વોર્ડવાર ચૂંટણીના મતદાન માટે અલગ અલગ મતકુટીર હોય તે વાતનું ધ્યાન રાખવાનું રહેશે.
- (૬) દરેક મતકુટીર પર મોટા શબ્દોમાં “સરપંચની ચૂંટણી” અને “વોર્ડ નંબર.....ની ચૂંટણી” લખેલી નોટીસ ચોંટાડવામાં આવશે.
- (૭) સરપંચ અને વોર્ડના સભ્યની ચૂંટણી વીજાણું મતદાન યંત્રોની એક સાથે ચૂંટણી યોજાતી હોઈ મતદાન મથકે નિમવાના મતદાન અધિકારીઓની સંખ્યા સામાન્ય ધોરણ કરતાં એક વધુ મતદાન અધિકારીની નિયુક્તિ કરી શકાશે.
- ૫.૨ તમારા મતદાન મથક ખાતે ઘણી મોટી સંખ્યામાં પરદાનશીન મહિલા મતદારો ફાળવવામાં આવ્યા હોય તો તમારે ગુપ્તતા, ગરિમા અને ઔચિત્ય જળવાય તે રીતે અલગ જગ્યામાં મહિલા મતદાન અધિકારી દ્વારા, તેમની ઓળખ અને તેમના ડાબા હાથની પહેલી આંગળી પર અવિલોપ્ય શાહી લગાવવા માટે ખાસ વ્યવસ્થા કરવી. આવી ખાસ જગ્યા તૈયાર કરવા માટે તમે સ્થાનિક રીતે પ્રાપ્ય પરંતુ સંપૂર્ણપણે બિનખર્ચાળ સાધનો જેવાં કે ચારપાઈ અથવા ચાદર જેવા કાપડનો ઉપયોગ કરી શકો છો.
- ૫.૩ એક જ મકાનમાં એકથી વધુ મતદાન મથકો આવેલાં હોય તો મતદારો અલગ પડી શકે અને દરેક મતદાન મથકની આગળની જગ્યામાં ગૂંચવાડો કર્યા વિના ઊભા રહી શકે તે રીતની જરૂરી વ્યવસ્થા કરાઈ છે તેની ખાતરી કરશો.
- ૫.૪ મતદાન મથક ખાનગી મકાનમાં રાખવામાં આવ્યું હોય તો તે મકાન અને તેની આસપાસનો ૧૦૦ મીટર ત્રિજ્યાનો વિસ્તાર તમારા નિયંત્રણ હેઠળ હોવો જોઈએ. મકાનમાલિક સાથે સંકળાયેલા કોઈપણ હથિયારબંદ કે બિનહથિયારબંદ ચોકી પહેરેગીરને કે અન્ય વ્યક્તિઓને મતદાન મથકે કે તેની આસપાસ ૧૦૦ મીટર ત્રિજ્યાના વિસ્તારમાં રહેવા દેવા નહિ. મતદાન મથક ખાતેની અને ઉર્પયુક્ત વિસ્તારની અંદરની સુરક્ષા વ્યવસ્થાની સંપૂર્ણ જવાબદારી તમારા નિયંત્રણ હેઠળની પોલીસની છે.
- ૫.૫ રાજકીય પક્ષોના નેતાઓના ફોટા કે ચૂંટણી પર અસર કરે એવાં સૂત્રો પ્રદર્શિત કરાય નહિ તે જોવું અને જો તે ત્યાં પ્રદર્શિત કરાયેલા હોય તો મતદાન પૂરું થાય ત્યાં સુધી તે ખસેડાવી લેવા તમારે પગલાં લેવા.
- ૫.૬ મતદાનના દિવસ દરમિયાન મતદાન મથકની અંદર રસોઈ બનાવવાની કે કોઈપણ હેતુ માટે અગ્નિ પેટાવવાની છૂટ આપવી નહિ.

૬. નોટિસ પ્રદર્શિત કરવા બાબત :

- ૬.૧ દરેક મતદાન મથકની બહાર ધ્યાન ખેંચાય એ રીતે નીચેની બાબતો પ્રદર્શિત કરવી.
- ક. મતદાન વિસ્તારનો નિર્દેશ કરતી અથવા મતદાન મથકને ભાગે આવેલા મતદારોની વિગતો દર્શાવતી નોટિસ, આ નોટિસ નમૂના નંબર-૧૬ના ફોર્મમાં પ્રદર્શિત કરવાની છે. નોટિસનો નમુનો પરિશિષ્ટ નંબર ૧૦ થી આપવામાં આવેલ છે.
- નમુના નંબર-૭ મુજબ ચૂંટણી લડતા હરીફ ઉમેદવારોની યાદીની નકલ અને શક્ય હોય ત્યાં, દરેક ઉમેદવારના પ્રતિકનો નમૂનો.
- ૬.૨ ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની યાદીમાં જે ભાષા વપરાઈ હોય તે જ ભાષામાં નોટિસ હોવી જોઈએ અને નામોનો ક્રમ પણ તે મુજબ જ હોવો જોઈએ.
- ૬.૩ મતદાનના આગલા દિવસે મતદાનમથક પ્રમુખ અધિકારીએ મતદાન મથક તૈયાર કરવાનું રહે છે. અને મતદાન માટેની આપવામાં આવેલ સાધન-સામગ્રી, સ્ટેશનરી, મતપત્રો, પેપરસીલ, મતદાર યાદી, બ્રાસસીલ, વિશિષ્ટતાદર્શક સીક્કા, અવિલોપ્ય શાહી, પોલીંગ સ્ટાફ, પોલીસ સ્ટાફ ફરજ ઉપર હાજર થયેલ છે કે નહિ તે માટેની જરૂરી એવી તમામ સામગ્રી પુરતા પ્રમાણમાં ઉપલબ્ધ થયેલ છે કે નહીં અને મતદાન મથક તૈયાર કરેલ છે કે નહિ તે અંગેનો અહેવાલ પ્રમુખ અધિકારીએ જોનલ ઓફિસર/રૂટ સુપરવાઈઝર મારફતે ચૂંટણી અધિકારીને મતદાનના આગળના દિવસે પહોંચાડવાનું રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે નક્કી કરેલ છે. જે માટેના અહેવાલના ફોર્મનો નમુનો રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ તરફથી નક્કી કરેલ છે જે પરિશિષ્ટ નં. ૮ થી આપેલ છે. તે મુજબનો અહેવાલ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ મતદાનના આગળના દિવસે ચૂંટણી અધિકારીને જોનલ ઓફિસર/રૂટ સુપરવાઈઝર મારફતે મોકલવાની ખાસ નોંધ રાખવાની છે.

પ્રકરણ-૫

મતદાન અધિકારીઓને ફરજોની સોંપણી

મતદાન મથકમાં મતદાનની કાર્યપદ્ધતિ અને મતદાન અધિકારીઓની ફરજો

૧. તમારા મતદાન મથકે મતદાનના કાર્યક્ષમ અને સરળ સંચાલન માટે મતદાન મથકમાં આવે ત્યાંથી માંડીને તે તેનો મત આપીને બહાર જાય ત્યાં સુધીમાં તમારે અનુસરવાની કાર્યપદ્ધતિથી તમારે સંપૂર્ણપણે માહિતગાર રહેવું જોઈએ. એવી મતદાન કાર્યપદ્ધતિ અને આ સમગ્ર કામગીરીમાં દરેક મતદાન અધિકારીએ બજાવવાની ફરજો નીચે સમજાવી છે.

(ક) સરપંચ / વોર્ડના સભ્યની એક પદીય ચૂંટણી વખતે મતદાન સંચાલન ટુકડીમાં મતદાન મથકના એક પ્રમુખ અધિકારી અને ત્રણ મતદાન અધિકારીઓ હોય ત્યારે મતદાન અધિકારીઓની ફરજો. :

પહેલા મતદાન અધિકારી

૨.૧ મતદાન-મથકમાં દાખલ થઈને મતદાર સીધો પહેલા મતદાન અધિકારી પાસે જશે. આ મતદાન અધિકારી દરેક વોર્ડની અલગ મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલોનો હવાલો ધરાવતા હશે અને મતદારની ઓળખ અંગેની જવાબદારી તેમની રહેશે. સામાન્ય રીતે ઉમેદવાર પાસેથી મળેલી બિનઅધિકૃત ઓળખકાપલી સાથે દરેક મતદાર અંદર આવતો હોય છે. આ કાપલી સાદા સફેદ કાગળની હોવી જોઈએ ને તેમાં મતદારનું નામ, મતદાર યાદીમાંના તેના ક્રમ નંબર, મતદાર યાદીના ભાગ નંબર, ઉમેદવારનું નામ અને/અથવા તેના પક્ષનું નામ અને અથવા તેને ફાળવેલ પ્રતીકનો નમૂનો હોવો ન જોઈએ. મતદાર પાસે આવી કોઈ ઓળખકાપલી ન હોય તો મતદાન અધિકારીએ જાતે જ તેના નામ, ઘર નંબર વગેરેની તપાસ કરી પોતાની પાસેની મતદાર યાદીમાંથી તેનું નામ શોધી લેવું. મતદારને ઓળખ કાપલી લઈ આવવા ફરજ પાડવી નહિ તેમજ આવી કાપલી લાવ્યા ન હોય તો તે કારણે તેને પાછા કાઢવા નહિ. મતદાન અધિકારીએ મતદારે લાવેલી ઓળખ કાપલી તેની ઓળખની નિર્ણાયક સાબિતિ તરીકે ગણવી નહિ. આ અંગેની કાર્યપદ્ધતિ પ્રકરણ-૧૫માં આપી છે.

૨.૨ મતદાર કોઈ ઓળખકાપલી લાવ્યા ન હોય તો પ્રથમ મતદાન અધિકારી મતદારયાદીમાંથી મતદારનું નામ પોતે શોધી કાઢશે અને મતદાર યાદીની સંબંધિત નોંધમાંની વિગત સાથે તેને મેળવી લીધા પછી તેમણે મતદાન એજન્ટો અને બીજા (નંબરના) મતદાન અધિકારી સાંભળે એ રીતે પાના નંબર, ભાગ નંબર, મતદારના ક્રમ નંબર અને નામ મોટેથી બોલવા.

૨.૩ મતદાર ઓળખ કાપલી લાવ્યો હોય તો પ્રકરણ-૧૫માં સમજાવ્યા પ્રમાણેની કાર્યપદ્ધતિ પ્રમાણે તેની ઓળખ પ્રસ્થાપિત કરવાની રહેશે. ત્યારબાદ મતદાર લાવ્યો હોય તે ઓળખ કાપલી ફાડી નાખીને આપેલી કચરા ટોપલીમાં નાંખવી.

૨.૪ આવી ફાડી નાખેલી કાપલી નીચે નાખવી નહીં. મતદારની ઓળખ સંબંધી કોઈ પડકાર ન હોય તો મતદાન અધિકારી તેની પાસેથી નિશાની કરેલ મતદારયાદીમાં મતદારને લગતી નોંધ નીચે લીટી દોરશે અને મતદાર મહિલા હોય તો ડાબી બાજુએ(✓)ની નિશાની કરશે. માત્ર મહિલાઓ માટે જ મતદાન મથક હોય ત્યાં આવી નિશાનીની જરૂર નથી.

તા.ક. દિવસભરના મતદાન બાદ તેમણે મતદાન કરી ચૂકેલાં પુરુષ અને સ્ત્રી મતદારોની સંખ્યા ગણી કાઢવી અને મતદાન મથકના અધિકારીની ડાયરીમાં એ પરિણામની નોંધ કરવી. આમ કરવાની એક સહેલી રીત એ છે કે મતદાનની શરૂઆત પહેલા બે અલગ કાગળ પર ૧ થી ૨૦૦ કે ૩૦૦ સુધીના બધા ક્રમ નંબર લખી કાઢવા. આવા એક કાગળનો પુરુષ મતદારોની અને બીજા કાગળનો સ્ત્રી મતદારોની નોંધ માટે ઉપયોગ કરવો. મતદાર જેમ જેમ મત આપવા આવતા જાય તેમ તેમ તેમની જાતિ અનુસાર સંબંધિત કાગળ પરના ક્રમ નંબર સળંગ ક્રમ પ્રમાણે છેકતાં જવું. અમુક કલાક સુધીમાં મત આપી ગયેલ પુરુષ અને સ્ત્રી મતદારોની કુલ સંખ્યા તરત નક્કી કરવામાં પણ મદદરૂપ થશે. વોર્ડવાર અલગ અલગ રાખવાની રહેશે.

૨.૫ ત્યાર બાદ મતદાર બીજા મતદાર અધિકારી પાસે જશે.

બીજા મતદાન અધિકારી

૩.૧ બીજા મતદાન અધિકારી અવિલોખ્ય શાહી અને નમુના નં. ૨૩-ક મુજબના મતદાર પત્રકનો હવાલો સંભાળશે. પહેલો મતદાન અધિકારી વોર્ડ નંબર અને મતદારોનો ક્રમ નંબર મોટેથી વાંચે ત્યારે બીજા મતદાન અધિકારી મતદાર પત્રકમાં મતદાર યાદીનો વોર્ડ નંબર અને મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં નોંધાયા મુજબનો મતદારનો ક્રમ નંબર નોંધશે.

- ૩.૨ ત્યાર બાદ તે મતદારના ડાબા હાથની પહેલી આંગળી તપાસશે અને તેના પર અવિલોપ્ય શાહીની કોઈ નિશાની કે ચિન્હ નથી તેની ખાતરી કરશે અને ત્યારબાદ એ આંગળી પરના નખના મૂળ પર, ચામડી અને નખનાં મૂળ વચ્ચેની ધાર પર શાહી પ્રસરે અને આંગળી પર સ્પષ્ટ નિશાની પડે તે રીતે અવિલોપ્ય શાહી વડે નિશાની કરશે. અવિલોપ્ય શાહી વડે આંગળી પર કેવી નિશાની કરવી તે અંગે રાજ્ય ચૂંટણી પંચની છેલ્લી સૂચનાઓનો અમલ કરવાનો રહેશે. નિશાન કરતી વખતે મતદારને સ્પર્શ કરવાની જરૂર નથી એ બાબત ધ્યાનમાં રાખવી. અવિલોપ્ય શાહી લગાવતી વખતે આખેઆખી સળી બોળીને વધારે શાહી લેવી જોઈએ નહિ. સળીની અણી જ શાહીમાં બોળવી જોઈએ. આમ કરવાથી શાહી વધુ પ્રમાણમાં લાગશે નહિ. કાય (પ્લાસ્ટિક)ની સળી શાહીમાં બોળ્યા પછી આંગળી પર હળવેથી દબાવીને ફેરવવી, જેથી આંગળી પર સ્પષ્ટ નિશાની પડે. અવિલોપ્ય શાહી લગાવતી વખતે મતદારની પહેલી આંગળી બરાબર આડી સ્થિતિમાં રખાઈ હોય તેની ને શાહી લગાવ્યાની તરત પછીની ઓછામાં ઓછી ત્રીસ સેકન્ડ સુધી તે સ્થિતિમાં રાખવામાં આવી હોય તેની ખાતરી કરવી, જેથી શાહી સુકાઈ જાય. સળી મતદારની આંગળી પર હળવે જ અડકાવવામાં કે ઘસવામાં આવશે તો તેનાથી કેવળ ઝાંખો ગ્રાહ પડશે, જે પૂરતો નથી. મતદારે પોતાની આંગળી પર કરવામાં આવનાર અવિલોપ્ય શાહીની નિશાનીની અસર કાઢી નાંખવા માટે પોતાની આંગળી પર તૈલી કે ચીકણો પદાર્થ લગાડ્યો હોવાનું જણાય તો તે મતદારની આંગળી પર અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની કરતાં પહેલાં આવો તૈલી કે ચીકણો પદાર્થ મતદાન અધિકારીએ પોતાને અપાયેલા કપડાના ટુકડાથી કે ચીથરાથી દૂર કરવો. આંગળી પર અવિલોપ્ય શાહી લગાડ્યા પછી ઓછામાં ઓછી અડધી મિનિટ સુધી મતદારને એ નિશાની ભૂંસવા દેવી નહિ. મતદારને ડાબા હાથે પહેલી આંગળી ન હોય તો તેને ડાબા હાથે જે કોઈ એવી આંગળી હોય તે પર અવિલોપ્ય શાહી લગાડવી, ડાબા હાથ પર એક પણ આંગળી ન હોય તો શાહી તેના જમણા હાથની આંગળી પર લગાડવી અને તેના જમણા હાથે પહેલી આંગળી ન હોય તો જમણા હાથની પહેલી આંગળી આંગળી શરૂ કરી તેના જમણા હાથ પર જે કોઈ બીજી આંગળી હોય તેના પર નિશાની કરવી. તેના બંને હાથે એક પણ આંગળી ન હોય તો એનાં ડાબા જમણા હાથના એવા કોઈ આખરી ભાગ પર શાહી લગાવવી.
- ૩.૩ ત્યાર પછી મતદાન અધિકારી મતદાર પત્રકમાં મતદારની સહી/અંગૂઠાની છાપ લેશે. અંગૂઠાની છાપ લેવા માટે તમારા મતદાન મથકને અપાયેલી જાંબુડિયા રંગની શાહીગાદીનો ઉપયોગ કરવો અને સહી લેવા માટે કોપી પેન્સિલનો “બોલ પોઈન્ટ પેન”નો ઉપયોગ કરવો. મતદાર પત્રકમાં જેમના અંગૂઠાની છાપ લેવામાં આવી હોય એવા મતદારોએ શાહી દૂર કરવા ઉપયોગમાં લઈ શકે એ માટે મતદાન અધિકારીના ટેબલ પર કાપડનો અક ભીનો કકડો રાખવામાં આવશે. મતદારે મતદાર પત્રકમાં પોતાની સહી કે પોતાના અંગૂઠાની છાપ લગાવી ન હોય તો એને મતદાન કરવા દેવું નહીં. મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી અથવા મતદાન અધિકારી અથવા બીજા કોઈ પણ અધિકારીએ મતદાર પત્રકની મતદારના અંગૂઠાની છાપની શાખ કરવાનું જરૂર નથી.
- ૩.૪ નવેસરથી કરવામાં આવતી ચૂંટણી/મુલતવી રખાયેલ ચૂંટણી/પુનઃમતદાનના સમયે મૂળ ચૂંટણી વખતે અવિલોપ્ય શાહીથી કરવામાં આવેલી નિશાની લક્ષમાં લેવી નહીં અને મતદારના ડાબા હાથની વચલી આંગળી પર અવિલોપ્ય શાહીથી નવેસરથી એવી રીતે નિશાની કરવી કે જેથી શાહી ચામડી અને નખના મૂળ વચ્ચેની ધાર પર પ્રસરે અને આંગળી પર સ્પષ્ટ નિશાની પડે.

ત્રીજા મતદાન અધિકારી

૪.૧ ત્રીજા મતદાન અધિકારી મતદાન મશીનના નિયંત્રણ એકમનો હવાલો સંભાળશે તેઓ પ્રમુખ અધિકારી જ્યાં બેસશે તે જ ટેબલ પર બેસશે, જેથી પ્રમુખ અધિકારી નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન કાર્યવાહી પર બારીક નજર રાખી શકે. ત્રીજા મતદાન અધિકારી, બીજા મતદાન અધિકારીએ આપેલી મતદાર કાપલીના આધારે અને તેમાં દર્શાવેલ અનુક્રમાંકને ચૂસ્તપણે વળગી રહી, સ્વરપંચના મતદાનમાં તમામ વોર્ડના મતદારો મતદાન કરી શકે એટલે મતદારને પ્રથમ સ્વરપંચના મતદાન માટે સ્વરપંચની મતકુટીરમાં મોકલવો ત્યાર બાદ મતદાર જે વોર્ડનો મતદાર હોય તે જ વોર્ડના સભ્યની ચૂંટણી હોય તો તે વોર્ડના સભ્યના મતદાન માટે જે તે વોર્ડની મતકુટીરમાં મોકલવો.

આમ મતદારને પ્રથમ સ્વરપંચ માટે મતદાન માટે મોકલવો પછી મતદાર જે વોર્ડનો મતદાર હોય તે જ વોર્ડનું મતદાન કરવા તેને તે મતકુટીરમાં વારાહરતી મોકલવો.

એક વોર્ડનો મતદાર અન્ય વોર્ડમાં મતદાન કરે નહિ તેની ખાસ કાળજી રાખવાની રહેશે. મતદારને મતકુટીર તરફ જવાની પરવાનગી આપીને પ્રકરણ-૧૭માં વિગતવાર સમજાવ્યા પ્રમાણે નિયંત્રણ એકમ પરનું યોગ્ય (મત) (બેલેટ) બટન દબાવીને મતકુટીરમાં રાખેલા મતદાન એકમને ક્રિયાશીલ કરશે. મતકુટીરમાં મતદારને જવા દેતા પહેલાં તેઓ મતદારના ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી પર અવિલોપ્ય શાહીની સ્પષ્ટ નિશાની છે તેની પણ ખાતરી કરશે.

૪.૨ મતદાર મતદાન મથકમાંથી બહાર જાય તે પહેલાં મતદાન અધિકારી મતદારના ડાબા હાથની પહેલી આંગળી તપાસશે અને ચામડી પર અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની સ્પષ્ટપણે પડી હોય તેની ખાતરી કરશે. મતદારે નિશાની ભૂંસી નાખી હોય તો અથવા નિશાની સ્પષ્ટ ન હોય તો ચિલ્ન સ્પષ્ટ પડે અને તે તરત ભૂંસી શકાય નહીં એ રીતે મતદારને ફરીથી નિશાની કરવી.

(ખ) સ્વરપંચ/વોર્ડના સભ્યની એકપદીય ચૂંટણી વખતે મતદાન સંચાલન ટુકડીમાં મતદાન મથકના એક પ્રમુખ અધિકારી અને ચાર મતદાન અધિકારીઓ હોય ત્યારે મતદાન અધિકારીઓની ફરજ.

પ. પ્રથમ મતદાન અધિકારીની ફરજોમાં કોઈ ફેરફાર નથી. બીજા મતદાર અધિકારી માત્ર અવિલોપ્ય શાહીનો હવાલો ધરાવશે અને મતદાર પત્રકની કામગીરી ત્રીજા મતદાન અધિકારી સંભાળશે. ચોથા મતદાન અધિકારી મતદાન મશીનના નિયંત્રણ એકમનો હવાલો સંભાળશે.

(ગ) સરપંચ/વોર્ડના સભ્યની એક સાથે સમકાલીન ચૂંટણી વખતે મતદાન સંચાલન ટુકડીમાં મતદાન મથકના એક પ્રમુખ અધિકારી અને પાંચ મતદાન અધિકારી હોય ત્યારે મતદાન અધિકારીઓની ફરજો.

ઘ. પ્રથમ મતદાન અધિકારીની ફરજોમાં કોઈ ફેરફાર નથી. બીજા મતદાર અધિકારી માત્ર અવિલોપ્ય શાહીનો હવાલો સંભાળશે. ત્રીજા મતદાન અધિકારી મતદાર પત્રકનો હવાલો સંભાળશે. ચોથા મતદાન અધિકારી સરપંચની ચૂંટણીના મતદાન મશીનના નિયંત્રણ એકમનો હવાલો સંભાળશે. પાંચમા મતદાન અધિકારી વોર્ડના સભ્યની ચૂંટણીના મતદાન મશીનના નિયંત્રણ એકમનો તથા સરપંચ/વોર્ડના સભ્યની ચૂંટણીની મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલોનો હવાલો સંભાળશે. મતદારને લગતી નોંધ નીચે લીટી કરવાની અને સ્ત્રી મતદારના નામની ડાબી બાજુએ (✓) નિશાની કરવાની ફરજો પણ તે બજાવશે.

પ્રકરણ-૬

મતદાન મથકમાં પ્રવેશ નિયંત્રણ અને તેમાંની બેઠક વ્યવસ્થા

૧. મતદાન મથકમાં પ્રવેશવા હક્કદાર વ્યક્તિઓ

૧.૧ તમારા મતદાન મથકને ફાળવી આપેલ મતદારો ઉપરાંત નીચેની વ્યક્તિઓને મતદાન મથકમાં પ્રવેશવા દઈ શકાય.

ક. મતદાન અધિકારીઓ

ખ. દરેક ઉમેદવાર, તેનો ચૂંટણી એજન્ટ અને દરેક ઉમેદવારના એકી વખતે એક મતદાન એજન્ટ

ગ. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ અધિકૃત કરેલી વ્યક્તિઓ

ઘ. ચૂંટણી અંગેની ફરજ પરના સરકારી કર્મચારીઓ

ચ. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ નિયુક્ત કરેલા નિરીક્ષકો

છ. મતદારે તેડયું હોય તે બાળક

જ. કોઈની મદદ વગર હરી ફરી શકે તેમ ન હોય તેવા અંધ કે અશક્ત મતદારની સાથે આવતી વ્યક્તિ, અને

ઝ. મતદારોને ઓળખી બતાવવા કે મતદાનના કાર્યમાં તમને બીજી કોઈ રીતે મદદ કરવા માટે, જેને તમે વખતો વખત દાખલ થવા દો તેવી બીજી વ્યક્તિઓ.

૧.૨ ચૂંટણી અધિકારીઓને ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોને તેમના ફોટોગ્રાફ ધરાવતા ઓળખપત્રો આપવાનું કહેવામાં આવ્યું છે. જરૂરિયાત ઉભી થાય ત્યારે તમે તે રજૂ કરવાનું કહી શકો. તે જ રીતે ઉમેદવારોના ચૂંટણી એજન્ટોને, ચૂંટણી અધિકારીએ પ્રમાણિત કરેલ અને ચૂંટણી એજન્ટનો ફોટોગ્રાફ ધરાવતાં, તેમનાં નિમણૂકપત્રોની નકલ રજૂ કરવાનું પણ કહી શકાશે.

૧.૩ સામાન્ય રીતે “ચૂંટણી અંગે ફરજ પરના સરકારી કર્મચારી” એ શબ્દના અર્થમાં પોલીસ અધિકારીઓનો સમાવેશ થતો નથી એની તમારે નોંધ લેવી. કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી અથવા એવા જ કેટલાક હેતુઓ માટે તમે બોલાવવાનું નક્કી કરો તે સિવાય સામાન્ય નિયમ તરીકે, આવા અધિકારીઓને ગણવેશમાં કે સાદા પોષાકમાં તેમને મતદાન મથકમાં દાખલ થવા દેવા નહીં. કોઈપણ ફરજ પડે એવા કારણ સિવાય મતદાન મથકમાં તેમની હાજરી બિનજરૂરી બળથી પોતાના એજન્ટો પર કહેવાતી ધાક ધમકીથી કરવામાં આવી હતી એવો આક્ષેપ કરવાનું કેટલાક ઉમેદવારો અથવા પક્ષકારો માટે ફરિયાદનું કારણ બને.

૧.૪ એ જ રીતે મતદાર અથવા ઉમેદવાર અથવા તેના ચૂંટણી એજન્ટ સાથે સલામતી કર્મચારી આવે તો તેમને મતદાન મથકમાં દાખલ થવા દેવા નહિ.

૧.૫ તમારે એ પણ નોંધવું જોઈએ કે ઉપરોક્ત ચૂંટણીના બાબતમાં “ફરજ પરના જાહેર કર્મચારી” એ શબ્દ પ્રયોગમાં પ્રધાનો, સંઘ અને રાજ્યોના પ્રધાનો કે નાયબ પ્રધાનોનો સમાવેશ થતો નથી. આયોગની છેલ્લામાં છેલ્લી સૂચનાઓ પ્રમાણે, તેઓને ચૂંટણી એજન્ટો તરીકે નિમણૂક કરવાની પણ પરવાનગી આપી શકાય નહિં કારણ કે તેમને જેમને મતદાન મથકમાં પ્રવેશવાની પરવાનગી આપી ન શકાય તેવા સલામતી રક્ષકોથી રક્ષણ આપવાનું હોય છે.

૧.૬ ઉપરની વિગતે જણાવ્યા પ્રમાણે વ્યક્તિઓનો પ્રવેશ યુસ્ત રીતે નિયંત્રિત કરવો અન્યથા ભીડ થશે અને આનુષંગિક અવ્યવસ્થા તથા કાયદો અને વ્યવસ્થાની સમસ્યા ઉભી થશે તેથી મતદાન મથકમાં એક જ સમયે માત્ર ત્રણ અથવા ચાર મતદારોને દાખલ થવા દેવા.

૧.૭ મતદાન સ્થળમાં કોઈપણ વ્યક્તિની હાજરી વિષે (જેની વિશ્વસનીયતા અંગે) તમને વાજબી શંકા હોય તો સંબંધિત વ્યક્તિ પાસે મતદાન સ્થળમાં દાખલ થવા કાયદેસર અધિકૃતિપત્ર હોય તો પણ જરૂર જણાય તો તમે તેની ઝડતી લઈ શકો.

૧.૮ તમારી ફરજો બજાવવામાં તમે માત્ર રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની સૂચનાથી બંધાયેલા છો. તમારે તમારી સત્તાવાર ઉચ્ચ અધિકારી અથવા રાજકીય નેતાઓ તેમજ મંત્રીઓ પાસેથી હુકમો મેળવવાના રહેતા નથી. અથવા તેમના તરફ કોઈ તરફદારી દર્શાવવાની નથી. આમાંનાં કોઈપણ મતદાન સ્થળમાં પ્રવેશ માટે વિનંતી કરે તો પણ તેમની પાસે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે આપેલ કાયદેસરનો અધિકૃતિપત્ર હોય તો જ તમારે તેમને પ્રવેશવાની મંજૂરી આપવી.

૧.૯ મતદારોની ઓળખમાં તમને મદદરૂપ થવા અથવા મતદાનના કાર્યમાં બીજી કોઈ રીતે તમને સહાય કરવા માટે તમે રોકેલા સ્થાનિક અધિકારી કે અન્ય કોઈ અધિકારી કે સ્ત્રી મદદનીશને સામાન્ય રીતે મતદાન મથકના પ્રવેશદ્વારની બહાર બેસાડવા. અમુક મતદારની ઓળખ માટે કે મતદાનના કાર્ય સાથે સંબંધ ધરાવતા અમુક હેતુ માટે તમને મદદરૂપ થવા સારૂ તેમની જરૂર જણાય ત્યારે જ તેમને મતદાન મથકની અંદર પ્રવેશવા દેવા. મતદાન મથકની અંદર કોઈપણ વ્યક્તિને શબ્દો કે ચેષ્ટાઓ દ્વારા મતદારોને અમુક રીતે મતદાન કરવા પ્રભાવિત કરવા દેવા નહિ કે પ્રભાવિત કરવાનો પ્રયત્ન કરવા દેવો નહિ.

૧.૧૦ સંસદસભ્યશ્રીઓ તથા ધારાસભ્યશ્રીઓ સહિત એવી તમામ વ્યક્તિઓ કે જેઓને રાજ્ય સરકાર તરફથી સુરક્ષા કવર આપવામાં આવ્યું છે તેઓની કોઈપણ ઉમેદવારના ચૂંટણી એજન્ટ, મતદાન એજન્ટ કે મતગણતરી એજન્ટ તરીકે નિમણૂક થઈ શકશે નહીં.

૨. મતદાન એજન્ટોની હાજરી

- ૨.૧ મતદાન એજન્ટોની હાજરી ઉમેદવારોના મતદાન એજન્ટને મતદાન શરૂ થવાની ઓછામાં ઓછી ૧૫ મિનિટ પહેલાં મતદાન મથકે પહોંચી જવા જણાવવું જેથી તમે પ્રારંભિક કામગીરી કરતા હોય તે દરમિયાન તેઓ હાજર રહી શકે. આ પ્રારંભિક કામગીરીનો કોઈ ભાગ પતી ગયો હોય તો મોડા આવનાર કોઈ વ્યક્તિની સગવડ માટે આવી કામગીરી નવેસરથી શરૂ કરવાની જરૂર નથી.
- ૨.૨ મતદાન એજન્ટોની નિમણૂક માટે કાયદામાં કોઈ સમય મર્યાદા ઠરાવેલી નથી અને કોઈ મતદાન એજન્ટ મતદાન મથકે મોડો આવે તો પણ મતદાનની આગળની કાર્યવાહીમાં તેને ભાગ લેવા દેવો.

૩. મતદાન એજન્ટો દ્વારા નિયુક્તિ પત્રોની રજૂઆત

- ૩.૧ ઉમેદવારે કે તેના ચૂંટણી એજન્ટે નમુના નંબર ૧૦ના ફોર્મમાં જે નિયુક્તિપત્ર વડે મતદાન એજન્ટની નિમણૂક કરી હોય તે નિયુક્તિપત્ર દરેક મતદાન એજન્ટે તમારા સમક્ષ રજૂ કરવો જ જોઈએ. આ નિયુક્તિ તમારા જ મતદાન મથક માટેની છે તે તપાસી જુઓ. ત્યારબાદ મતદાન એજન્ટે એ ખતમાં બાકી રહેલી વિગતો ભરી તમારી હાજરીમાં તેમાંના એકરાર પર સહી કરવાની રહે અને તે પછી મતદાન મથકમાં તેને પ્રવેશવા દેવામાં આવે તે પહેલાં ખત તમને આપી દેવાનું રહે, આવા બધા જ નિયુક્તિપત્રો સાચવી રાખો અને મતદાન પૂરું થાય તે પછી કવરમાં અન્ય દસ્તાવેજોની સાથે તે રીટર્નિંગ ઓફિસરને મોકલો. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના તા.૨૨-૬-૨૦૦૮ના પરિપત્રની સૂચનાઓ મુજબ ગ્રામ પંચાયતની સામાન્ય/મધ્યસત્ર/પેટા ચૂંટણી માટે નિયુક્ત થનાર મતદાન એજન્ટ જે તે મતદાન મથક પર નિમણૂક પામે છે તે જ મતદાન મથકનો/તેજ વોર્ડના મતદાર હોવો જોઈએ અને તે મતદાન મથકની મતદારયાદીમાં તેનું નામ હોવું જોઈશે. મતગણતરી એજન્ટ જે તે વોર્ડનો મતદાર હોવો જોઈશે.”

- ૩.૨ તમારી સમક્ષ રજૂ કરાયેલ કોઈપણ ચૂંટણી એજન્ટના ઉપરોક્ત નમુના નંબર ૧૦ ના ફોર્મ માં નિમણૂકપત્રની સત્યતા વિશે કોઈ શંકા જણાય ત્યારે તમારે ચૂંટણી અધિકારીએ રજૂ કરેલ તેમની સહીના નમૂના સાથે ઉમેદવાર તેના ચૂંટણી એજન્ટની સહીના નમૂનાની સરખામણી કરવી જોઈએ. નમૂના નંબર ૧૦ નું ફોર્મ પરિશિષ્ટ નં. ૧૧ થી આપેલ છે તથા મતદાનની એજન્ટની નિમણૂક રદ કરવાના ફોર્મનો નમૂનો નંબર-૧૧ પરિશિષ્ટ નંબર ૧૨ થી આપેલ છે.

૪. મતદાન એજન્ટ માટે પાસ

૪. દરેક ઉમેદવાર દરેક મતદાન મથક માટે એક મતદાન એજન્ટ અને બે બદલી મતદાન એજન્ટ નીમી શકે. તેમ છતાં કોઈપણ અમુક સમયે ઉમેદવારના એક જ મતદાન એજન્ટને મતદાન મથકની અંદર પ્રવેશવા દેવો. મતદાન મથકમાં પ્રવેશવા દેવાયેલા દરેક મતદાન એજન્ટને એક પરવાનગી પત્ર કે પાસ આપો. આ પરવાનગી પત્ર કે પાસને આધારે મતદાન મથકમાં તે જરૂર મુજબ આવ-જા કરી શકે.

ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૩૭ના પેટાનિયમ-(૨) અનુસાર મતદાન મથકમાં દાખલ થયે પ્રમુખ અધિકારી મતદારયાદીમાંની મતદારના નામ તથા અન્ય બાબતો ચકાસી મતદારના અનુક્રમ નંબર, નામ તથા અન્ય વિગતો બોલશે, તેવી જોગવાઈ છે. આ સમયે હરીફ ઉમેદવારોના મતદાન એજન્ટો તેમની પાસેની મતદારયાદીમાં મતદારની નામ તથા અન્ય વિગતો ચકાસી, મતદારે મતદાન કર્યું હોવા બાબતે જરૂરી નિશાની કરતાં હોય છે અને મતદાનના સમય દરમિયાન તેમના હસ્તકની મતદારયાદીની નકલો સાથે મતદાન મથક બહાર જતા હોય છે. ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ-૧૯૮૩ની કલમ-૩૫ મુજબ મતદાન મથક નજીકમાં કોઈ મતદાર પાસે મત માગવા, મત આપવા/નહી આપવા મતદારને સમજાવવા પર પ્રતિબંધ છે. મતદાન મથકની બહાર મતદાન નહીં કરનાર મતદારોની મળતી માહિતીથી ઉમેદવારો દ્વારા ગેરરીતિ થતી હોવાનું રાજ્ય ચૂંટણી આયોગને અનુભવે જણાયું છે. આથી નિષ્પક્ષ, સ્વચ્છ, નિષ્કલંક, મુક્ત અને ન્યાયપૂર્ણ રીતે ચૂંટણી/મતદાન યોજાય તે માટે મતદાન સમય દરમિયાન મતદાન એજન્ટો જ્યારે મતદાન મથકની બહાર જાય ત્યારે તેઓએ તેમના હસ્તકની મતદારયાદીઓ તથા મતદાન કે મતદારોની નોંધ કરેલ સાહિત્ય મતદાન એજન્ટે ઉમેદવારનું તથા પોતાનું નામ તેના પર લખી મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને સુપ્રત કરવાનું અને મતદાન મથકમાં પુનઃ દાખલ થયે તેમણે કે રીલીવરે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી પાસેથી પરત મેળવી લેવાનું રહે છે.

૫. મતદાન એજન્ટો માટે બેઠક વ્યવસ્થા :

- ૫.૧ મતદાન એજન્ટોને નિશાની કરેલી મતદાર યાદીની નકલ અને મતદાર પત્રકનો હવાલો ધરાવતા મતદાન અધિકારીઓની બિલકુલ પાછળના ભાગમાં બેસાડવા. પ્રવેશદ્વારની અમુક સ્થિતિને કારણે આમ કરવું શક્ય ન હોય ત્યાં તેમને આ મતદાન અધિકારીઓની તદ્દન સામેના ભાગમાં બેસાડવા. બેઠક વ્યવસ્થા કોઈપણ રીતે કરવામાં આવે, પરંતુ મતદારોને પ્રત્યક્ષ જોવાની અને જરૂર પડ્યે તેમની ઓળખ અંગે વાંધો ઉઠાવવાની તેમને તક મળી રહેવી જોઈ. તેમને મતદાન મથકમાં ફરવાની છૂટ આપવી નહિ.

- ૫.૨ ગ્રામ પંચાયતોની ચૂંટણી પક્ષીય ઘોરણે લડવામાં આવતી નથી એટલે મતદાન મથકે સ્વપંચ અને એક કરતાં વધુ વોર્ડમાં મતદાન હોય અને ઉમેદવારોની સંખ્યા પ્રમાણમાં વધારે હોય ત્યારે મતદાન મથક માટેના રૂમમાં બેસવાની જગાને ધ્યાનમાં રાખી ઉમેદવારોના એજન્ટોને થોડા થોડા સમયગાળા માટે પ્રવેશ આપવાની વ્યવસ્થા ગોઠવવી કે જેથી મતદાન મથકના રૂમમાં જગાને અનુરૂપ મતદાન એજન્ટોની સંખ્યાને મર્યાદિત કરી શકાશે.

૬. મતદાન મથકની અંદર ધૂમ્રપાનની મનાઈ :

- ૬.૧ તમારે મતદાન મથકની અંદર ધૂમ્રપાન કરવા દેવું ન જોઈએ. જો કોઈ મતદાન એજન્ટ ધૂમ્રપાન કરવા માંગતો હોય તો મતદાનમાં કોઈપણ વિક્ષેપ કર્યા વિના તે મતદાન મથકની બહાર જઈ શકે છે.
- ૬.૨ મોબાઈલ ફોન વિગેરેની મનાઈ : મતદાન મથકમાં સેલ્યુલર ફોન, કોર્લેસ ફોન, વાયરલેસ સેટ કે મોબાઈલ ફોન વાપરવાની મતદાન એજન્ટને છૂટ નથી.

૭. સખબારી પ્રતિનિધિઓ અને ફોટોગ્રાફરને સવલતો :

- ૭.૧ શાંતિ અને વ્યવસ્થા જળવાઈ રહે એ શરતે કોઈ ફોટોગ્રાફર મતદાન મથકની બહાર હારબંધ ઉભેલાં મતદારોના સમુદાયના ફોટા લે તો તેમાં વાંધો નથી. તેમ છતાં કોઈપણ સંજોગોમાં તેને મતદાન મથકની અંદરના ફોટોગ્રાફ લેવાની છૂટ આપવી જોઈએ નહિં.
- ૭.૨ મતદાર ન હોય તેવી અથવા મતદાનના કાર્યમાં તમને મદદ કરવા માટે જેની જરૂર ન હોય તેવી વ્યક્તિને મતદાન મથકમાં પ્રવેશવાનો અધિકાર આપવાની શહેર ચૂંટણી અધિકારીને કે ચૂંટણી અધિકારીને સત્તા નથી. રાજ્ય સરકારના માહિતી અધિકારીઓ સહિત આવી કોઈ વ્યક્તિને રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના અધિકારપત્ર સિવાય મતદાન મથકની અંદર દાખલ થવા દેવી નહિ. મતદાર પોતાનો મત નોંધતા હોય તેવો કોઈ ફોટો કોઈપણ સંજોગોમાં લેવા દેવો નહિ.

૮. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે નિમેલા નિરીક્ષકોને સવલતો :

- ૮.૧ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ હવે સામાન્ય રીતે ચૂંટણીઓમાં તેના નિરીક્ષકોની નિમણૂક કરે છે. તેઓ ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૯૪ હેઠળ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા નિમણૂક કરવામાં આવેલ વૈધાનિક સત્તાવાળાઓ છે.
- ૮.૨ મતદાનના દિવસે, કેટલાક નિરીક્ષકો તમારા મતદાન મથકની મુલાકાત લેશે. તે શક્ય છે કે તે તમારા મતદાન મથકની મુલાકાતથી તેના મતદાર વિભાગનું વર્તુળ શરૂ કરે અને તમે મતદાનની શરૂઆત પહેલાંની પ્રાથમિક વિધિઓ શરૂ કરો ત્યારે ત્યાં હાજર હોય અને જ્યારે તે તમારા મતદાન મથકની મુલાકાત લે ત્યારે તેમની સાથે યોગ્ય વિવેક અને આદરથી વર્તવું જોઈએ અને રાજ્ય ચૂંટણી પંચને તેનો અહેવાલ આપવા માટે જરૂરી માહિતી તમારે પૂરી પાડવી જોઈએ. તેઓ ફક્ત તમારા મતદાન મથકે થઈ રહેલ મતદાનનું નિરીક્ષણ કરશે, પણ તમને કોઈ સૂચના આપશે નહીં. આમ છતાં, જો તે મતદારોને વધુ સગવડ પૂરી પાડવાના કે તમારા મતદાન મથકની મતદાન પ્રક્રિયા વધારે સરળ બનાવવાના હેતુથી કોઈ સૂચન કરે તો તમારે આવા સૂચન પરત્વે યોગ્ય ધ્યાન આપવું જોઈએ. જો તમે તમારા મતદાન મથકે કોઈ ખાસ મુશ્કેલીઓનો સામનો કરી રહ્યા હો કે મુશ્કેલીનો અનુભવ કરી રહ્યા હો ત્યારે તમે તે અંગે તેમનું ધ્યાન દોરી શકો, કે જેથી જરૂરી ઉપાયાત્મક પગલાં લેવા માટે ચૂંટણી અધિકારી અથવા સંબંધિત અન્ય સત્તાવાળાઓનું એ અંગે ધ્યાન દોરીને તે સમસ્યાનું નિવારણ કરવા અથવા મુશ્કેલી દૂર કરવામાં તેઓ તમને મદદરૂપ થઈ શકે.
- ૮.૩ નિરીક્ષકો રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે આપેલ બિલ્લા લગાડશે અને રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે આપેલ નિમણૂકપત્ર અને ઓળખપત્ર અધિકૃત પત્રો સાથે રાખશે.

૯. મતદાન મથકની અંદર બિલ્લા વગેરે લગાડીને જવું.

- ૯.૧ કોઈપણ વ્યક્તિને મતદાન મથકની અંદર કે તેના ૧૦૦ મીટરના વિસ્તારમાં ઉમેદવારો કે રાજકીય નેતાઓનાં નામ અને અથવા તેમની સચિત્ર રજૂઆતવાળા બિલ્લા, પ્રતિક વગેરે લગાવીને જવાની છૂટ આપવી નહિ.
- ૯.૨ આમ છતાં મતદાન એજન્ટો તેઓ જેમના એજન્ટો હોય તેવા ઉમેદવારોના નામ દર્શાવતા બીલ્લા લગાડી શકશે.

પ્રકરણ - ૭

મતદાનના આરંભ પહેલા વીજાણું મતદાન યંત્ર દ્વારા મતદાન માટે મતદાન એકમ તૈયાર કરવા બાબત.

૧. મતદાન પહેલાંની પ્રારંભિક કામગીરી :

- ૧.૧ મતદાન મથકે મતદાન મશીનનો ખરેખર ઉપયોગ કરતાં પહેલાં ચૂંટણી અધિકારીની કક્ષાએ કરાતી તૈયારીઓ ઉપરાંત મતદાન મથકે કેટલીક પ્રાથમિક તૈયારીઓ કરવી જરૂરી છે. આ બાબતમાં રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ તરફથી વિજાણું મતદાન યંત્રના સંચાલન માટેની પુસ્તિકા તૈયાર કરેલ છે જે મતદાનની સામગ્રી સાથે આપવામાં આવશે. તેનો સંપૂર્ણ અભ્યાસ કરવો. છતાં નીચે વિગતોનો કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ પણ કરવો તેમજ પ્રકરણ-૮,૯,૧૦,૧૧ અને ૧૨ માં આપેલ સૂચનાઓ ધ્યાનમાં લઈ તે અનુસાર કાર્યવાહી કરવી.
- ૧.૨ મતદાનની શરૂઆત માટે નક્કી કરેલ સમયથી આશરે એક કલાક પહેલાં તમારે આ પ્રારંભિક કામગીરી શરૂ કરવી જોઈએ. જો કોઈ મતદાન એજન્ટ હાજર ન હોય તો મતદાન એજન્ટ આવે ત્યારે તેની રાહ જોવા માટે આ તૈયારીઓ મુલતવી રાખવી ન જોઈએ કે જો મતદાન એજન્ટ મોડો આવે તો તમારે તે ફરીથી તૈયારીઓ કરવાની નથી.

૨. મતદાન એકમ ઉપરની તૈયારીઓ :

- ૨.૧ મતદાન એકમ ચૂંટણી અધિકારીની કક્ષાએ બધી રીતે યોગ્ય રીતે તૈયાર કરવામાં આવેલ છે અને મતદાન એકમના આંતરિક રીતે જોડતા વાયરને નિયંત્રણ એકમ પ્લગમાં નાખવા સિવાય મતદાનના દિવસે મતદાન મથકે આ એકમની બીજી કોઈ વધુ તૈયારી કરવાની જરૂર નથી.
- ૨.૨ મતદાન મથકે જતાં પહેલાં મતદાન વિષયક અન્ય સામગ્રીની સાથે વોટિંગ મશીન મેળવતી વખતે તમે પ્રકરણ-૩ના ફકરા-૨માં જણાવેલ ચકાસણી કરી લીધી હોવી જોઈએ. તેમાં સૂચવ્યા પ્રમાણે તમે ચકાસણી કરી લીધી હશે કે તમને મતદાન એકમ (બેલેટિંગ યુનિટ) ની જરૂરી સંખ્યા આપવામાં આવી હોય, આવા દરેક એકમ ઉપર મતપત્ર યોગ્ય રીતે ચોંટાડ્યું હોય અને મતપત્રના પડદા હેઠળ યોગ્ય રીતે જોડ્યું હોય, દરેક એકમની સ્લાઈડ સ્વીચ યોગ્ય સ્થિતિમાં મૂકી હોય અને દરેક એકમને યોગ્ય રીતે સીલ કરી બંધ કરવામાં આવ્યો છે અને તેની જમણી બાજુની ઉપર તથા નીચે એમ બંને સ્થાને સરનામા ટેગ ધરાવે છે.

૩. મતદાન એકમો અને નિયંત્રણ એકમને અરસ પરસ જોડવા :

- ૩.૧ જ્યાં ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા ૧૫ થી વધુ હોય ત્યાં ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની ખરેખર સંખ્યા ઉપર આધાર રાખીને એક કરતાં વધુ મતદાન એકમોનો ઉપયોગ કરવો. મતદાન મથકે ઉપયોગમાં લેવાનાં આવાં બધાં મતદાન એકમોને અરસ પરસ જોડવાનાં છે અને ફક્ત પ્રથમ મતદાન એકમને નિયંત્રણ એકમ સાથે જોડવામાં આવશે.
હરિફાઈમાં ૧૫ ઉમેદવાર હોય તો સોળમા ક્રમે નોટા રહેશે. પંદર થી વધુ ઉમેદવાર હોય તો બીજું મતદાન એકમ જોડવામાં આવશે. હરિફાઈ કુલ ઉમેદવારોના છેલ્લા ક્રમે નોટા રહેશે.
- ૩.૨ મતદાન એકમોને એ રીતે અરસ પરસ જોડવાં જોઈશે કે બીજું મતદાન એકમને એટલે કે જે મતદાન એકમ જેમાં સ્લાઈડ સ્વીચ, નં. ૨ ની સ્થિતિમાં મૂકવામાં આવી હોય તે, જેમાં સ્લાઈડ સ્વીચ, નં. ૧ની સ્થિતિમાં મૂકવામાં આવી હોય તે પ્રથમ મતદાન એકમ સાથે જોડવામાં આવે. જ્યાં ત્રણ મતદાન એકમોનો ઉપયોગ કરવાનો હોય ત્યાં ત્રીજું મતદાન એકમ બીજા મતદાન એકમ સાથે જોડવામાં આવશે અને બીજું પ્રથમ સાથે જોડવામાં આવશે અને જ્યાં ચાર મતદાન એકમો ઉપયોગમાં લેવાનાં હોય ત્યાં ચોથું એકમ ત્રીજા એકમ સાથે જોડવામાં આવશે અને ત્રીજું એકમ બીજા સાથે એમ આગળ જોડવામાં આવશે.
- ૩.૩ મતદાન એકમને બીજા સાથે જોડવા માટે મતદાન એકમના નીચેના ભાગમાંના એક ખાનામાં એક સોકેટ આપેલું છે. બીજા મતદાન એકમને અરસપરસ જોડતા વાયરનું જોડાણ (કનેક્ટર) પ્રથમ મતદાન એકમના ઉપર જણાવેલ સોકેટમાં નાખવું. આજ રીતે ત્રીજા મતદાન એકમને અરસપરસ જોડતા વાયરનું જોડાણ બીજા એકમમાં નાખવાનું રહેશે અને ચોથા એકમનું ત્રીજા એકમમાં નાખવાનું રહેશે.
- ૩.૪ ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે પ્રથમ મતદાન એકમને નિયંત્રણ એકમમાં નાખવામાં આવશે મતદાન એકમને નિયંત્રણ એકમ સાથે અરસપરસ જોડતા વાયરને નાખવાનું સોકેટ નિયંત્રણ એકમના પાછલા ખાનામાં આપવામાં આવ્યું છે.
- ૩.૫ નિયંત્રણ એકમના પાછલા ખાનામાં પાવર સ્વીચ આવેલી છે અને આ સ્વીચ 'ઓન' (ચાલુ) કરવામાં આવે ત્યારે વોટિંગ મશીનની બેટરી ચાલુ થાય છે અને જ્યારે ઉપર જણાવેલી રીતે નિયંત્રણ એકમ સાથે જોડવામાં આવે ત્યારે નિયંત્રણ એકમ અને બધા મતદાન એકમોને વીજળીનો પુરવઠો મળવો શરૂ થાય છે.

નોંધ :

૧. જ્યારે એક કરતાં વધુ મતદાન એકમોનો ઉપયોગ કરવામાં આવે ત્યારે ઉપરના ફકરા ૩.૨ માં જણાવ્યા પ્રમાણે તેને યોગ્ય ક્રમમાં અરસપરસ જોડવા મતદાન એકમના ખોટા જોડાણથી મશીન કામ કરતું બંધ થઈ જશે અને નિયંત્રણ એકમ ઉપરનું કોઈ બટન દબાવવાથી અંગ્રેજી અક્ષર 'LE' આવશે જે નિયંત્રણ એકમની દર્શક પટ્ટી ઉપર લીન્કીંગ એરર એટલે કે “જોડાણ ભૂલ છે” એમ બતાવશે. આ જોડાણ ભૂલ મતદાન એકમોને યોગ્ય ક્રમ નંબરમાં અરસપરસ જોડીને સુધારી શકાશે.
૨. અરસપરસ જોડતા વાયરનું જોડાણ કે જેનો એક છેડો મતદાન એકમ સાથે જોડેલ છે. તે ‘મલ્ટીપીન કનેક્ટર’ હશે. આ જોડનાર (કનેક્ટર) બીજા મતદાન એકમ કે નિયંત્રણ એકમના સોકેટમાં એકજ બાજુથી લગાવી શકાશે, જે પીનની રચના અને જોડનારના મથાળા ઉપર લખેલ કે કોતરેલ ‘ટોપ’ (મથાળું) શબ્દોથી જોવાથી સરળતાથી જાણી શકાશે. કનેક્ટરની પીનો ઘણી જ નાજુક હોય છે અને કનેક્ટર સોકેટમાં બળપૂર્વક નાખવું નહિ જેથી કરીને પીનને નુકશાન થાય કે પીન વળી જાય. જોડાણ યોગ્ય રીતે કરાયું હશે તો જ મશીન ચાલશે.
૩. અરસપરસ જોડતા વાયરના જોડાણ (કનેક્ટર)ને કનેક્ટર હુડની બંને બાજુઓની સ્પ્રીંગ જેવી કલીપો છોડીને નિયંત્રણ એકમ કે બીજા મતદાન એકમમાંથી છૂટું પાડી શકાશે. આ સ્પ્રીંગ જેવી કલીપો એક જ સાથે અંદરની બાજુ દબાવવાથી છૂટી થશે અને તે પછી સ્પ્રીંગ જેવી કલીપોને આ રીતે દબાવી રાખીને કનેક્ટર બહાર ખેંચી કાઢવું.
૪. મતદાન એકમો અને નિયંત્રણ એકમનો યોગ્ય રીતે જોડવા કે જુદા પાડવા થોડાક મહાવરાની જરૂર છે જેથી મશીનને કોઈ નુકશાન ન થાય. આ બાબત સ્પષ્ટ રીતે ધ્યાનમાં રાખવી અને તમારે જાતે મતદાન એકમો અને નિયંત્રણ એકમને જોડવાં જોઈએ.
૫. મતદાન એકમો તથા નિયંત્રણ એકમના મશીનની પેટીઓ ઉપર સરનામા ટેગ (એડ્રેસ ટેગ) લગાડવા માટે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ તરફથી નમૂના નંબર-૮ નક્કી કરેલ છે. આ નમૂનો પરિશિષ્ટ નંબર-૨૬ થી આપેલ છે.
૬. મતદાન મથકે જેટલા વોર્ડની હરિફાઈ હશે તેટલા વોર્ડના વોર્ડવાર અલગ-અલગ નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ હશે. સરપંચની હરિફાઈ હશે તો સરપંચ માટે પણ અલગ નિયંત્રણ એકમ મતદાન એકમ હશે. NOTA (ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ.) અમલ કરવાનો હોવાથી સરપંચ/વોર્ડના સભ્યની હરિફાઈના કુલ ઉમેદવારો પછીના ક્રમે નોટા આવશે જેની મતદાન એકમ પર ખાત્રી કરી લેવી.

પ્રકરણ-૮

મતદાનના પ્રારંભ પહેલાં વિજાણું મતદાન ચંત્ર ધ્વારા મતદાન માટે નિયંત્રણ એકમ તૈયાર કરવા બાબત

૧. નિયંત્રણ એકમની ચકાસણી :

- ૧.૧ મતદાન મથકે જતા પહેલાં વિતરણ કેન્દ્ર ખાતે નિયંત્રણ એકમનો કબજો લેતી વખતે પ્રકરણ-૩ના ફકરા-૨માં જણાવ્યા પ્રમાણેની નિયંત્રણ એકમની તમે ચકાસણી કરી હોવી જોઈએ.
- ૧.૨ તમે ચકાસણી કરી લીધેલી હોવી જોઈશે કે નિયંત્રણ એકમનું 'કેન્ડ સેટ સેક્શન' યોગ્ય રીતે સીલ કરવામાં આવેલ છે. અને તેને સરનામા ટેગ ચુસ્ત રીતે જોડવામાં આવી છે અને તે સેક્શનમાં મૂકેલી બેટરી સંપૂર્ણપણે કામ કરે છે.

૨. નિયંત્રણ એકમની તૈયારી :

- ૨.૧ નિયંત્રણ એકમના મતદાન મથકે ઉપયોગ કરવામાં આવે તે પહેલાં બેટરીના સ્થાપન તથા ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા સેટ કરવા માટે ચૂંટણી અધિકારીની કક્ષાએ તેમાં કરેલી તૈયારીઓ ઉપરાંત કેટલીક બીજી તૈયારીઓ કરવાની ચૂંટણી મથક ખાતે જરૂરી છે.
- ૨.૨ ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા નિયંત્રણ એકમ ઉપર કરવાની તૈયારીઓ નીચે પ્રમાણે છે :
 ૧. નિયંત્રણ એકમને એકમ સાથે અથવા જ્યાં એક કરતાં વધુ મતદાન એકમો ઉપયોગમાં લેવાનાં હોય ત્યાં પ્રથમ મતદાન એકમને અરસપરસ જોડવું.
 ૨. વીજળીની સ્વીચને ઓન (ચાલુ)ની સ્થિતિએ મૂકવી.
 ૩. ઉપરની (૧) અને (૨)ની કામગીરી કર્યા પછી પાછળના ખાનાને બંધ કરવું.
 ૪. પ્રતિકૃતિ મતદાન (Mock-Poll) યોજવું. (પ્રકરણ-૮માં જણાવ્યાં પ્રમાણે)
 ૫. (પ્રકરણ-૮માં જણાવ્યા પ્રમાણે) મોક પોલ પછી મશીનને 'ક્લીઅર' સાફ કરવું અને બધા જ આંકડાને શૂન્ય ઉપર લાવી મૂકવા;
 ૬. પાવર સ્વીચને 'ઓફ' સ્થિતિમાં મૂકવી.
 ૭. (પ્રકરણ-૧૦માં જણાવ્યા પ્રમાણે) પરિણામ વિભાગના અંદરના ખાનાને સુરક્ષિત કરવા માટે પેપરસીલ લગાડવું;
 ૮. (પ્રકરણ-૧૧માં જણાવ્યા પ્રમાણે) પરિણામ વિભાગના બહારના ક્વરને બંધ કરીને સીલ કરવું, અને
 ૯. પરિણામ વિભાગના બહારના ક્વરને સરનામા ટેગ અને સ્ટ્રીપસીલથી બંધ કરવું અને સીલ કરવું. (પ્રકરણ ૧૧માં જણાવ્યા મુજબ)

૩. નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમને જોડવાં :

તમારે મતદાન એકમ પરના કેબલના બીજા છેડાને અથવા જ્યાં એક કરતા વધારે મતદાન એકમો ઉપયોગમાં લેવાનાં છે ત્યાં પ્રથમ મતદાન એકમ પરના કેબલના બીજા છેડાને નિયંત્રણ એકમના પાછળના ભાગમાં આપેલા સોકેટમાં લગાવવો. નિયંત્રણ એકમને મતદાન એકમ સાથે અરસપરસ જોડતી વખતે તમારે પ્રકરણ-૭ના ફકરા-૩માં જણાવેલ જરૂરી સાવચેતીઓ લેવી જોઈએ.

૪. પાવર ચાલુ કરવો :

વોટીંગ મશીન બેટરીથી ચાલે છે જે ચૂંટણી અધિકારીની કક્ષાએ નિયંત્રણ એકમના 'કેન્ડ સેટ સેક્શન'માં મૂકવામાં આવે છે. નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમોને અરસપરસ જોડવામાં આવે ત્યારે તે બન્નેને વિજળી પૂરી પાડતી બેટરીને કાર્યરત કરવા માટે નિયંત્રણ એકમના પાછળના ખાનામાં વીજળી માટેની એક સ્વીચ આપેલી છે. નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમોને અરસપરસ જોડ્યા પછી તમારે પાવર માટે તેને 'ઓન' કરવી પડશે. તેનાથી નિયંત્રણ એકમમાંથી 'બીપ' એવો અવાજ આવશે અને નિયંત્રણ એકમના દર્શક વિભાગમાંનો ગોળો લીલા રંગથી ઝબકવો શરૂ થશે.

૫. પાછળના ભાગને બંધ કરવો :

તે પછી તમારે પાછળના ખાનાને બંધ કરવું. તેને ચૂસ્તરીતે બંધ રાખવા માટે પાતળા વાયરનો ટૂકડો અથવા જાડો દોરો આ માટેના બે કાણામાંથી પસાર કરવો અને વાયરના છેડાને થોડોક મરડવો અથવા ગાંઠ મારવી, તમારે એ નોંધવું જોઈશે કે પાછળના ખાનાને સીલ કરવાની જરૂર નથી કારણ કે મતદાન પુરું થયા પછી પાવર બંધ કરવા માટે તથા મતદાન એકમને અલગ પાડવા માટે તેને ફરીથી ખોલવાની જરૂર રહેશે.

પ્રકરણ-૯

પ્રતિકૃતિ/અખતરારૂપ મતદાન (મોક પોલ) નું સંચાલન કરવા બાબત

૧. ખાલી વોટિંગ મશીનનું નિદર્શન :

- ૧.૧ મતદાન શરૂ થાય તે પહેલા તમને પોતાને જ નહિ પણ હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટોને પણ ખાતરી કરાવવાની છે કે વોટિંગ મશીન સંપૂર્ણપણે કામ કરતી સ્થિતિમાં છે અને મશીનમાં કોઈ જ મતો અગાઉ નોંધવામાં આવ્યા નથી.
- ૧.૨ આવી ખાતરી કરાવવા માટે ક્લીયર બટન દબાવીને હાજર રહેલા બધાને બતાવવું કે બધી જ ગણતરીઓ શૂન્ય પર ગોઠવવામાં આવી છે. ક્લીયર બટન નિયંત્રણ એકમના પરિણામ વિભાગમાંના ખાનામાં આપવામાં આવ્યું છે. આ ખાનાને અંદરના અને બહારના દરવાજાથી બંધ કરવામાં આવ્યું છે અંદરનો દરવાજો ખાનું ખાલી છે તેવું દર્શાવતું (ક્લીયર બટન) બટન, પરિણામ-૧ બટન અને પરિણામ-૨ બટન ધરાવતા ખાનાને ઢાંકે છે અને બહારનું કવર અંદરના દરવાજા ઉપર આપેલ છે. અને તે “ખાનું બંધ” છે તે દર્શાવતું બટન કલોઝ બટન ધરાવતું ખાનું બંધ કરે છે. ક્લીયર બટનને પહોંચવા માટે તમારે ડાબી બાજુએ આપેલ સ્પ્રિંગવાળું તાળું (લેચ) અંદરની બાજુ જરાક દબાવીને બહારના કવરને તમારે પ્રથમ ખોલવું જોઈએ. તે પછીથી અંદરનો દરવાજો પરિણામ-૧ અને પરિણામ-૨ બટનનો ઉપરનાં બે કાણાં મારફત અંગુઠો અને એક આંગળી દાખલ કરીને, અંદરની કળો (લેચ) એકીસાથે અંદરની બાજુ જરાક અંદરના ભાગમાં દબાવવાથી ખોલી શકાશે. કોઈપણ સંજોગોમાં આ અંદરનો દરવાજો ઉપર જણાવેલ રીતે કળો (લેચ) છૂટી કર્યા સિવાય બળપુર્વક ખોલવું નહિ. કારણ કે તેમ કરવાથી આ અગત્યનું ખાનું ખરાબ થઈ જશે.
- ૧.૩ જ્યારે ક્લીયર બટન દબાવવામાં આવે ત્યારે નિયંત્રણ એકમ ઉપરની દર્શક પટ્ટીઓ ક્રમમાં નીચેની માહિતી દર્શાવવાનું શરૂ કરશે.

Cd	0009	03	0000
nC	0001	04	0000
to	0000	05	0000
nt	0000	06	0000
01	0000	07	NOTA
02	0000		END

(જો આ મશીન ૬ ઉમેદવારો માટે અને ૭મા ક્રમ નોટા માટે રાખવામાં આવતું હોય તો) (દરેક આંકડો દેખીતી વખતે ‘બીપ’ એવો અવાજ થશે.)

નોંધ :

ખાનું ખાલી છે તેવું દર્શાવવા માટેનું બટન (ક્લીયર બટન) દબાવતાં દર્શક પેનલ ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણેની માહિતી ન દર્શાવે તો તેનો અર્થ એ થશે કે મશીન સાફ કરવા માટે જરૂરી અગાઉની કેટલીક કામગીરી કરવામાં આવી નથી. મશીનને સાફ કરવા માટે ખાતરી કરો કે મતદાન એકમો અને નિયંત્રણ એકમને યોગ્ય રીતે જોડવામાં આવ્યા છે. ખાનું બંધ છે તે માટેનું બટન (ક્લોઝ બટન) દબાવો અને તે પછીથી પરિણામ-૧ બટન દબાવો. હવે ખાનું ખાલી છે તે બટન (ક્લોઝ બટન) દબાવો દર્શક પેનલો ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણેની માહિતી દર્શાવવાનું શરૂ કરશે.

- ૧.૪ દર્શક પટ્ટીઓ ઉપરની માહિતી દેખાતાં મતદાન મથકે હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટોને ખાતરી થશે કે મશીનમાં કોઈ જ મત નોંધવામાં આવ્યા નથી.

૨. અખતરારૂપ મતદાન (મોક પોલ)

- ૨.૧ મશીનમાં કોઈ જ મત નોંધવામાં આવ્યા નથી તેવું ઉપર પ્રમાણે નિદર્શન કર્યા પછી આડા અવળા દરેક ઉમેદવારના કેટલાક મતો નોંધ્યા પછી તમારે મોક પોલ યોજવી જોઈએ.
- ૨.૨ તે માટે નીચેની કામગીરી બજાવો.
- ક. નિયંત્રણ એકમના મત વિભાગના ઉપરનું મત બટન (બેલેટ બટન) દબાવો. મતપત્ર બટન દબાવતાં દર્શક વિભાગનો ‘ચાલુ’ (Busy) નો ગોળો લાલ લાઈટથી જબકશે. આ સાથે મતદાન એકમનો તૈયારનો ગોળો રેડી લેમ્પ લીલા રંગથી જબકવું શરૂ થશે.
- ખ. મતદાન એજન્ટમાંથી કોઈને પણ પોતાની પસંદગી મુજબ મતદાન એકમ ઉપરના કોઈપણ ઉમેદવારના નોટા સહિતના બટનને દબાવવાનું કહો. દરેક બ્લુ બટન (કવર કર્યા વગરનું) ઓછામાં ઓછા એક વખત દબાવવામાં આવે જેનાથી કવર કર્યા વગરનું દરેક બટન ચકાસવામાં આવે અને યોગ્ય રીતે કામ કરતું જણાય તેની ખાતરી કરો.

- ગ. ઉમેદવારના બટનને આ રીતે દબાવતાં મતદાન એકમ ઉપરનો રેડી લેમ્પ બંધ થશે અને બટન નજીકનો ઉમેદવારનો ગોળો લીલા રંગથી ઝબકવાનું શરૂ કરશે. વળી નિયંત્રણ એકમમાંથી બીપ એવો અવાજ નીકળતો સંભળાશે. થોડીક સેકન્ડો પછીથી ઉમેદવારના ગોળાની લાલ લાઈટ ચાલું (Busy) ગોળાની લાલ લાઈટ અને બીપ અવાજ બંધ થશે આનો એ અર્થ કે જેનું બટન દબાવવામાં આવ્યું છે. તે ઉમેદવારનો મત નિયંત્રણ એકમમાં નોંધવામાં આવ્યો છે. અને મશીન તે પછીનો મત નોંધવા માટે તૈયાર છે.
- ઘ. બાકી રહેતા દરેક ઉમેદવાર માટે એક કે વધુ મત નોંધવા માટે આગળના ફકરા (ક), (ખ) અને (ગ)માં જણાવેલી પ્રક્રિયા ફરી કરો. દરેક ઉમેદવાર અને નોટા સહિત બાબતમાં આ રીતે નોંધેલ મતોનો કાળજીપૂર્વકનો હિસાબ રાખો.
- ચ. આ રીતે મતોની નોંધણી થાય ત્યારે મશીનમાં નોંધેલ કુલ મતો. તે સમય સુધી પડેલા મતોની કુલ સંખ્યા સાથે મળતી આવે છે એવું કોઈપણ વખતે તપાસવા માટે નિયંત્રણ એકમના મતપત્ર વિભાગ ઉપરનું 'કુલ' નું બટન (ટોટલ બટન) દબાવો.

નોંધ : 'કુલ' બટન કોઈપણ ઉમેદવાર માટેનો મત નોંધ્યા પછી જ અને 'ચાલુ' એવો ગોળો દર્શક વિભાગમાં બંધ હોય તે પછી જ દબાવવું જોઈએ.

- છ. મોક પોલના અંતે પરિણામ વિભાગનું 'બંધ'નું બટન કલોઝ બટન દબાવો. બંધનું બટન આ રીતે દબાવતાં દર્શક વિભાગની દર્શક પટ્ટીઓ ક્રમશઃ નીચેની માહિતી દર્શાવશે.

	Cd	0007
	nC	0001
	to	0007
=	nt	0007
		END

(જો ૭ મતદારોએ મત આપેલ હોય તો)

નોંધ : સમય હોય તો મોક પોલ ખાતે વધુ મતો નોંધવાની પરવાનગી આપવામાં કોઈજ વાંધો નથી. દરેક ઉમેદવાર માટે નોંધેલ મતોની સંખ્યા એક સરખી હોય તે જરૂરી નથી.

- જ. પરિણામ વિભાગમાંનું 'પરિણામ-૧'ની નિશાનીવાળું બટન હવે દબાવો. તે બટન દબાવતા દર્શક પટ્ટીઓ ઉપર ક્રમશઃ નીચેની માહિતી આવવાની શરૂ થશે.

Cd	0007
nC	0001
to	0007
nt	0007
01	0001
02	0001
03	0001
04	0001
05	0001
06	0001
07	0001
	END

- ઝ. પછીથી મોક પોલ દરમિયાન નોંધેલ મતોનો હિસાબ દૂર કરવા માટે 'ક્લીઅર' નું બટન દબાવો. ક્લીઅરનું બટન દબાવતાં બધા જ આંક ઉપર ફકરો-૧-૩માં જણાવ્યા પ્રમાણે શૂન્યની સંખ્યા દર્શાવશે.

પ્રકરણ-૧૦

વીજાણું મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમમાં પેપર સીલ લગાવવા બાબત

૧. ચૂંટણી અધિકારી તરફથી આપવામાં આવેલ રંગીન પેપર સીલ લગાવવું.

- ૧.૧ જ્યાં મતપત્રો અને મતપેટીઓ વાપરવામાં આવતી હોય ત્યાં મતદાનની પરંપરાગત પ્રથામાં મતપેટીઓ સીલ કરવામાં આવે છે અને રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે ખાસ છપાવેલ રંગીન પેપર સીલો લગાવીને સુરક્ષિત કરવામાં આવે છે. એક વખત પેપર સીલ મતપેટીમાં લગાડવામાં આવે અને પેટીનું ઢાંકણું બંધ કરવામાં આવે એટલે પેટી ખોલી શકાય નહીં અને પેપર સીલ તોડી નાંખવામાં આવે નહિ ત્યાં સુધી તેમાંના મતપત્રોમાં કોઈજ ચેડાં કરી શકાતાં નથી કે ગણતરી માટે બહાર લઈ શકાતા નથી. આવી જ સલામતી વોટિંગ મશીનમાં કરવામાં આવે છે જેથી એકવાર નિયંત્રણ એકમ સીલ થઈ જાય અને મતદાન શરૂ થાય તે પછી કોઈ જ વ્યક્તિ મતદાન પ્રક્રિયામાં ચેડાં કરી શકતી નથી. આમ કરવા અને આ સુનિશ્ચિત કરવા માટે, વોટિંગ મશીનના નિયંત્રણ એકમમાં મતપેટીને સુરક્ષિત કરવા માટે વપરાય છે તે રીતે તે જ પેપર સીલ ચોંટાડવા માટેની જોગવાઈ કરવામાં આવી છે.
- ૧.૨ નિયંત્રણ એકમના પરિણામ વિભાગના અંદરના ખાનામાં દરવાજાની અંદરની બાજુએ પેપર સીલ લગાડવા માટે એક ચોકઠાની વ્યવસ્થા કરવામાં આવી છે. (ભારત ઈલેક્ટ્રોનિક્સ લિમિટેડે બનાવેલ વોટિંગ મશીન માટે ઉક્ત ચોકઠામાં બે પેપર સીલ લગાડવાની જોગવાઈ છે અને તે પ્રમાણે તે કંપનીએ બનાવેલ વોટિંગ મશીનના નિયંત્રણ એકમમાં બે પેપરસીલ વાપરવાના હોય છે.)
- ૧.૩ સીલ એ રીતે લગાડવું કે તેની રંગીન સપાટી બહારની બાજુના કાણામાંથી જોઈ શકાય.
- ૧.૪ સીલ ચોકઠામાં ચુસ્ત રીતે ચોંટી રહે અને તે પોતાની જગ્યાએથી ખસે નહિ તે માટે એક ખાનામાં કાર્ડ બોર્ડનું પેડિંગ કરવું જોઈએ તે ચકાસી શકશે કે તે પેપરસીલ એક છેડાથી ધીમેથી ખેંચવાથી તેની જગ્યાએથી ખસેડી શકાશે નહીં. તે બાબતની ખાતરી કરવી જોઈશે કે નુકસાન પામેલ કોઈ જ પેપરસીલનો કોઈપણ પ્રસંગે ઉપયોગ કરવો નહિ અને કોઈ પેપરસીલ લગાડતાં નુકસાન પામે તો અંદરના ખાનાનો દરવાજો બંધ કરવામાં આવે તે પહેલાં તેને તે જ વખતે અને ત્યાં જ બદલી નાંખવું જોઈએ.

૨. પેપરસીલ ઉપર પ્રમુખ અધિકારી અને મતદાન એજન્ટોની સહીઓ.

પેપરસીલ લગાવ્યા પછી અંદરના ખાનાનો દરવાજો દબાવીને બંધ કરવો. તેને એ રીતે બંધ કરવો જોઈએ કે પેપર સીલના બે ખુલ્લા છેડા અંદરના ખાનાની બાજુઓમાંથી બહારની બાજુ આવે. તે પછી આ રીતે બહાર આવેલી પેપર સીલની સફેદ સપાટી ઉપર પેપર સીલના ક્રમ નંબરની નીચે તરત જ પ્રમુખ અધિકારી પોતાની પૂરી સહી કરશે. તેની ઉપર ત્યાં હાજર હોય અને પોતાની સહી કરવા ઈચ્છતા હોય તેવા ઉમેદવારો કે તેમના મતદાન એજન્ટોની સહી કરાવશે. પ્રમુખ અધિકારીએ ચકાસણી કરવી જોઈશે કે પેપર સીલ ઉપરની મતદાન એજન્ટોની સહીઓ તેમના નિમણૂક પત્રો ઉપરની સહીઓ સાથે મળતી આવતી હોય.

૩. પેપર સીલનો હિસાબ.

- ૩.૧ પ્રમુખ અધિકારીઓએ મતદાન મથકે ઉપયોગ માટે તેમને આપેલ પેપર સીલો તથા નિયંત્રણ એકમને સીલ કરવા માટે તથા સુરક્ષિત કરવા માટે તેમણે ખરેખર વાપરેલ પેપર સીલનો સાચો હિસાબ રાખવો જોઈશે. આવો હિસાબ નમૂના નંબર-૧૦ના ફોર્મમાં રાખવો જોઈશે. પેપરસીલના હિસાબનું ફોર્મ નમુના નંબર-૧૦ પરિશિષ્ટ નંબર ૧૩ થી આપેલ છે.
- ૩.૨ પ્રમુખ અધિકારીએ ઉપયોગ માટે આ રીતે પૂરાં પાડેલ અને ખરેખર વાપરેલ પેપર સીલના ક્રમ નંબર હાજર રહેલ ઉમેદવારો કે તેમના ચૂંટણી એજન્ટોને નોંધવા દેવા.

પ્રકરણ-૧૧

વીજાણું મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમને બંધ કરવા અને તેને સીલ કરવા બાબત.

પરિણામ વિભાગના અંદરના ભાગને બંધ કરવો અને તેને સીલ કરવો

- ૧.૧ પ્રમુખ અધિકારી અને મતદાન એજન્ટોએ સહી કરીને પેપર સીલ લગાડ્યાં હોય અને તેને સુરક્ષિત કર્યા હોય અને દબાવીને અંદરના ખાનાનું બારણું બંધ કરાયું હોય તે પછી તે બારણું અંદરના બારણાની ડાબી બાજુએ આ માટે આપેલ બે કાણાંમાંથી એક દોરો પસાર કરીને તથા પ્રમુખ અધિકારીના સીલથી દોરાનું સીલ મૂકીને સીલ કરવો જોઈએ.
- ૧.૨ ઉમેદવારો કે તેમના મતદાન એજન્ટોએ લીલા પેપર સીલ ઉપર પોતાની સહીઓ કરી હોવાથી અને અંદરના બારણાંને આવરી લેતા પરિણામ બહારના કવર ઉપર એમને પોતાના સીલ મારવા દેવાશે તેથી આ અંદરના બારણા ઉપર તેમને તેમનાં સીલ મારવાની જરૂર નથી.

પરિણામ વિભાગના બહારના કવરને બંધ કરીને સીલ કરવું.

- ૨.૧ નિયંત્રણ એકમના પરિણામ વિભાગના અંદરના ખાનાને બંધ કરીને સીલ કર્યા બાદ પરિણામ વિભાગનું બહારનું કવર તે વિભાગ બંધ કરવા માટે દબાવીને ફીટ કરવું. તે બહારના ઢાંકણને દબાવતાં પહેલાં રંગીન પેપર સીલના ખુલ્લા છેડાઓ એ રીતે કાળજીપૂર્વક વાળવા કે જેથી પેપર સીલનો કોઈ જ ભાગ બહારના ઢાંકણની કોઈપણ બાજુએથી બહાર ન આવે.
- ૨.૨ પરિણામ વિભાગનું બહારનું ઢાંકણ બંધ કર્યા પછી તે ઢાંકણને (૧) બહારના કવરની ડાબી બાજુ ઉપર આ માટે આપેલાં બે ખાનાંમાંથી એક દોરો પસાર કરીને અને (૨) પ્રમુખ અધિકારીના સીલ સાથે દોરાવાળું સીલ મુકીને અને (૩) ચૂંટણી અધિકારીની કક્ષાએ “કેન્ડ સેટ સેક્શન” સાથે જોડેલ હોય તેના જેવું (સરનામા ટેગ) લેબલ જોડીને સીલ કરવું.
- ૨.૩ સરનામા ટેગમાં નીચેની વિગતો હશે.

“..... ગ્રામ પંચાયત.....

વોર્ડનંબર.....માંથી/સરપંચની બેઠકની ચૂંટણી

નિયંત્રણ એકમનો અનુક્રમ નંબર

જે મતદાન મથકે ઉપયોગમાં લેવામાં આવ્યું છે તે મતદાન મથકનો ક્રમ નંબર અને નામ.....

મતદાનની તારીખ

- ૨.૪ ચૂંટણી અધિકારી મતદાન સામગ્રીના ભાગ તરીકે કોરી છાપેલી સરનામા ટેગ પૂરતી સંખ્યામાં આપશે. સરનામા ટેગની વિગતો તમારે કાળજીપૂર્વક ભરવી. દરેક નિયંત્રણ એકમનો ક્રમ નંબર તેના નીચેના ભાગે લખેલો હોય છે.
- ૨.૫ હાજર રહેલા ઉમેદવારો કે તેમજ ચૂંટણી એજન્ટોને બહારના કવર ઉપર જો તેઓ ઈચ્છે તો તેમનું સીલ લગાડવાની પરવાનગી આપવી.
- ૨.૬ અંદરનું ખાનું અને બહારનું ઢાંકણ આ રીતે બંધ કરીને સીલ કર્યા પછી સમગ્ર પરિણામ વિભાગ સીલ થઈ જાય છે અને સુરક્ષિત થઈ જાય છે. અને નિયંત્રણ એકમ દ્વારા નોંધાયા હોય તે મતોમાં કોઈ જ ચેડાં કરી શકશે નહિ.

ખરેખર મતદાન માટે મતદાન યંત્રને તૈયાર કરવું

- ૩.૧ ખરેખર મતદાન માટે મતદાન યંત્ર હવે બધીજ રીતે તૈયાર છે.
- ૩.૨ મતદાનના પ્રારંભ પહેલાં તમારે મતદાન એકમોને મતકૂટિરમાં મૂકવા જોઈએ. અગાઉ સૂચના આપ્યા પ્રમાણે જ્યાં નિયંત્રણ એકમ રાખવામાં આવશે અને સંચાલન કરાશે તે ટેબલથી મતકૂટિર પૂરતા અંતરે રાખવી જોઈએ. મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમ વચ્ચે અરસપરસ જોડતાં વારનું અંતર આશરે પાંચ મીટરનું હશે. તેથી મતકૂટિર વાજબી અંતરે હોવી જોઈએ. વળી વાયર એવી રીતે નાંખવો જોઈએ કે મતદાન મથકમાંના મતદારોની અવરજવરમાં તેનાથી અવરોધ ઊભો થાય નહિ. અને મતદારો તેના ઉપર પગ મૂકીને જાય નહિ કે પગમાં ભરાય નહિ. મતકૂટિરમાં વિજાણુ મતદાનયંત્રો મૂકતી વખતે મતદાનની ગુપ્તતાનો ભંગ ન થાય તે અચૂક જોવું જોઈએ.

પ્રકરણ-૧૨

મતદાનનો આરંભ કરવા બાબત

મતદાનનો આરંભ :

૧. મતદાન માટેના નિયત સમયે જ મતદાનનું કાર્ય શરૂ કરવું. તમારી પ્રારંભિક કામગીરી એ સમય સુધીમાં પૂરી થઈ ગઈ હોવી જોઈએ, કમનસીબે તે પૂરી ન થઈ હોય તો, લગભગ અર્ધો ડઝન મતદારોને મતદાન શરૂ કરવા માટેના નિયત સમયે અંદર દાખલ કરો અને પ્રારંભિક કામગીરી પૂરી થઈ જાય ત્યાં સુધી મતદાન અધિકારીઓને તેમની ઓળખ વગેરે અંગે કામકાજ કરવા દો. આ રીતે પ્રારંભિક કામગીરી સાથોસાથ કરવામાં આવે એ જરા ઈચ્છવાજોગ નથી અને આમ ન બને એ માટે દરેક પ્રયત્ન કરવા જોઈએ. કોઈ અણધાર્યા કારણસર તમે નિયત સમયે મતદાન શરૂ કરવાની પરિસ્થિતિમાં ન હો તો તમારે પ્રકરણ ૨૪માં કરવામાં આવેલી જોગવાઈ સિવાય મતદાનની સમાપ્તિનો નિયત સમય લંબાવવો નહિ.

મતદાનની ગુપ્તતા અંગે ચેતવણી :

૨. મતદાન શરૂ થાય તે પહેલા, હાજર રહેલાં બધાને મતની ગુપ્તતા જાળવવાની તેમની ફરજ અંગેની અને તેનો કોઈ ભંગ થતાં કરવાની થતી શિક્ષા અંગેની ચર્ચા ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ-૧૯૮૩ની કલમ ૩૮ તથા ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૮૪ નિયમ-૪૧ તથા નિયમ-૫૪(છ) ની જોગવાઈઓનો ખ્યાલ આપવો.

અવિલોપ્ય શાહી અંગે તકેદારી :

૩. મતદાન દરમિયાન અવિલોપ્ય શાહીની શીશી વાંકી વળી જઈ તેની શાહી નીચે ઢોળાઈ ન જાય તે માટે પૂરતી તકેદારી રાખવાનું અવિલોપ્ય શાહીનો હવાલો સંભાળતા મતદાન અધિકારીને કહો. આ હેતુ માટે કપમાં, સિગારેટના પતરાંના ખાલી ડબામાં કે પહોળા તળિયાવાળા એવા બીજા કોઈ પાત્રમાં થોડી રેતી કે માટી ભરીને પાત્રના મધ્ય ભાગમાં પોણા ભાગની શીશી ખોસી દેવી. જેથી તે રેતી કે માટીમાં સ્થિર રહે. બૂચ સાથે જોડેલી પ્લીસ્ટિકની સળી શીશીમાં ઊભી જ રાખવામાં આવે અને મતદારની પહેલી આંગળી પર નિશાની કરવા માટે હોય એ સિવાયના બીજા કોઈ પણ કારણસર તેને બહાર કાઢવામાં ન આવે તે જોવું. સળીને નિશાન કરવા માટેનો છેડો હંમેશા નીચે તરફ રહે તે રીતે સળીને પકડવી, નહિતર થોડીક શાહી સળીની નીચે ટપકશે અને સળીના ઉપયોગ કરનાર વ્યક્તિનાં આંગળા બગડશે.

મતદાર યાદીની નિશાનીવાળી નકલ :

૪. મતદાન મથકે મતદાન માટે નિયત કરેલ વોર્ડવાર અલગ-અલગ મતદારયાદી (પુરવણી સહિત) હોવાની ખાત્રી કરી લેવી. મતદાનનો પ્રારંભ થાય તે પહેલાં તમારે હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટો અને બીજી વ્યક્તિઓને એ બતાવવું કે મતદાન વખતે ઉપયોગમાં લેવા ધારેલી મતદાર યાદીની નિશાનીવાળી નકલમાં કે નકલોમાં, જેમને ચૂંટણી અંગેની ફરજનું પ્રમાણપત્ર કાઢી આપવામાં આવ્યું હોય તેવા મતદારોના નામ સામે કરેલી “ચૂ.ફ.પ્ર.” (E.D.C.)ની નિશાની તથા જેમને ટપાલ-મતપત્રો આપવામાં આવ્યાં હોય તે મતદારોના નામ સામે કરેલ નિશાની સિવાય બીજી કોઈ નિશાનીઓ નથી.

નમુના નંબર-૨૩-ક મુજબ મતદારોનું પત્રક :

૫. વળી હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટો તથા બીજાઓને બતાવો કે મતદારોનું પત્રક (નમુના નંબર-૨૩-ક)માં જેમાં જેને મત આપવા દેવામાં આવશે, અને સહી/અંગુઠાનું નિશાન લેવામાં આવશે, તેવા મતદારના બાબતમાં જેમાં નોંધ કરવામાં આવશે તે કોઈ મતદાર અંગેની નોંધ ધરાવતું નથી.

મતદાન મથકોએ મતદારોના પ્રવેશનું નિયમન કરવાનું રહેશે :

૬. પુરૂષ અને સ્ત્રી મતદારો માટે અલગ અલગ કતાર હોવી જોઈએ. કતાર કરાવનાર વ્યક્તિઓ તમારી સૂચના મુજબ એકી સાથે ત્રણ કે ચાર મતદારોને મતદાન મથકમાં આવવા દેશે. અંદર આવવા માટે રાહ જોતા બીજી મતદારોને બહાર કતારમાં ઊભા રાખવા. અશક્ત મતદારો અને બાળકો તેડ્યા હોય એવી સ્ત્રી મતદારોને કતારમાં બીજા મતદારોથી આગળ સ્થાન આપવું. પુરૂષ અને સ્ત્રી મતદારોને વારાફરતી જૂથમાં મતદાન મથકમાં પ્રવેશવા દેવા. પુરૂષ કે સ્ત્રી મતદારોની એક કરતાં વધુ કતાર થવા દેવી નહિ.

પ્રકરણ-૧૩

મુક્ત અને નિષ્પક્ષ ચૂંટણી માટેની અગમચેતીઓ અને સલામતીઓ બાબત.

મુક્ત અને નિષ્પક્ષ ચૂંટણી સુનિશ્ચિત કરવા માટેની અગમચેતીઓ તરીકે પ્રમુખ અધિકારીએ કરવાનો એકરાર :

૧. મુક્ત અને નિષ્પક્ષ ચૂંટણીઓ સુનિશ્ચિત કરવા માટે જરૂરી એવાં વોટિંગ મશીનનું નિદર્શન, મતદાર યાદીની નિશાનીવાળી નકલ અને મતદારોનું પત્રક અંગે અગાઉના ફકરાઓમાંની સૂચનાઓનું તમે યોગ્ય રીતે પાલન કર્યું છે અને ઉમેદવારો/ચૂંટણી એજન્ટોની રંગીન પેપર સીલ પર સહી લઈને તેમને ક્રમ નંબર લખવા દેવા અંગેની સૂચનાઓનું પાલન કર્યું છે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે તમારે મતદાન શરૂ થતાં પહેલાં પરિશિષ્ટ નંબર ૧૪ ના, ભાગ-૧માં નિયત કરેલ એકરાર મોટેથી વાંચી સંભળાવવાનો રહેશે. ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ-૧૯૮૩ની કલમ ૩૮ તથા ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૮૪ નિયમ-૪૧ તથા નિયમ-૫૪(ક)ની મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવા અંગેની જોગવાઈઓ વાંચી સંભળાવ્યા પછી તરત જ આ કરવાનું રહેશે. તમારે મતદાન મથકમાં હાજર રહેલી બધી વ્યક્તિઓ સાંભળી શકે તેટલા મોટા અવાજે એકરાર વાંચવાનો રહેશે અને એકરાર ઉપર સહી કરીને ત્યાં હાજર હોય અને તેના ઉપર સહી કરવા ઈચ્છતા હોય તેવા મતદાન એજન્ટોની તેના પર સહી લેવાની રહેશે. એકરાર ઉપર પોતાની સહી ન કરવા માંગતા હોય તેવા મતદાન એજન્ટોના નામ પણ તમારે તેની ઉપર નોંધવા.

તવા વોટિંગ મશીનના ઉપયોગ વખતે અનુસરવાની કાર્યવાહી :

૨. મતદાન દરમિયાન નવા વોટિંગ મશીનોનો ઉપયોગ કરવાનું આવશ્યક બનાવતા સંજોગોમાં જો તે અનિવાર્ય બને ત્યારે તમારે ફરીથી નમૂના નંબર-૧ ના ફોર્મ જે પરિશિષ્ટ નંબર ૧૪ થી આપેલ છે તેના ભાગ-૨માં નિયત કરેલ એકરાર ફરીથી વાંચી જવાનો રહેશે. (મતદાનનાં અંતે આ રીતે તમારે ભાગ-૩, પરિશિષ્ટ નંબર ૧૪ ના ભાગ-૩ માં બીજો એકરાર નોંધવો.) આ એકરાર મતદાન પુરું થયા પછી નોંધેલ મતોના હિસાબ તથા પેપર સીલના હિસાબ સાથે એક અલગ પેકેટમાં મૂકીને ચૂંટણી અધિકારીને સોંપવાનો રહેશે.

પ્રકરણ-૧૪

મતદાન મથકની અંદર અને આસપાસ ચૂંટણીના કાયદાનો અમલ બાબત.

નિષ્પક્ષતા જરૂરી :

૧. કોઈપણ જાતના શાંતિના ભંગ સામે તમારી કુનેહ, દ્રઢતા અને ખાસ કરીને નિષ્પક્ષતાએ સૌથી મહત્વની સલામતીરૂપ બાબતો છે. તમામ પક્ષો અને ઉમેદવારો સાથે સમાન વ્યવહાર કરી દરેક વિવાદાસ્પદ પ્રશ્નો વાજબી અને ન્યાયી રીતે નિર્ણય કરશો. ચૂંટણી સમયે કોઈપણ ઉમેદવારની જીતનો સંભવ વધારતું હોવાનું ગણી શકાય એવું કશું તમારે કે તમારા મતદાન મથકના બીજા કોઈ અધિકારીએ કરવું જોઈએ નહિ, એ કહેવાની ભાગ્યે જ જરૂર રહે છે.

પ્રચાર મનાઈ :

૨. મતદાન મથકના વિસ્તારની અંદર પ્રચાર કરવો એ ગુનો છે. તેમ કરતી કોઈપણ વ્યક્તિની પોલીસ વોરંટ વિના ધરપકડ કરી શકાય છે અને ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ-૧૯૮૩ની કલમ ૩૫(૩) હેઠળ એની સામે ફરિયાદ માંડી શકાય છે.

ઉમેદવારોનાં ચૂંટણી પ્રચાર મથકો :

૩. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગની એવી સૂચનાઓ છે કે ઉમેદવારોનાં ચૂંટણી પ્રચાર મથકો ઉભાં કરવાની મંજૂરી આપવી નહિ. કારણ કે આવાં ચૂંટણી પ્રચાર મથકોને કારણે મતદારો માટે અવરોધો ઉભા થાય છે. વિવિધ પક્ષોના કાર્યકરો વચ્ચે અથડામણ થાય છે અને કાયદો તથા વ્યવસ્થાના પ્રશ્નો ઉભા થાય છે અને એ રીતે ચૂંટણીના મુક્ત, ન્યાયી અને સરળ સંચાલનમાં ઘણી મુશ્કેલીઓ ઉભી થાય છે. આમ છતાં મતદારોને અવિધિસર ઓળખ કાપલીઓ આપવા માટે ઉમેદવારો એમના એજન્ટો અને કાર્યકરોના ઉપયોગ સારૂ મતદાન-મથકથી ૨૦૦ મીટરના અંતરે એક ટેબલ અને બે ખુરશીઓની તેમજ એમને તડકા/વરસાદથી રક્ષણ આપવા માટે ઉપરના વિભાગમાં તાડપત્રના ટુકડાની કે છત્રીની વ્યવસ્થા કરી શકાશે. આવા ટેબલની આસપાસ ટોળું ભેગું થવા દેવું નહિ. રાજ્ય ચૂંટણી પંચની ઉપર્યુક્ત સૂચનાઓના ઉલ્લંઘનનો કોઈ પ્રસંગ તમારા ધ્યાન પર લાવવામાં આવે તો, તમારે તમારા મતદાન-મથકની આજુબાજુના વિસ્તારમાં કાયદો અને વ્યવસ્થા જાળવવાની જવાબદારી ધરાવતા સેક્ટર મેજિસ્ટ્રેટ અથવા બીજા અધિકારીઓ જરૂરી ઉપાયાત્મક પગલાં લઈ શકે એ માટે એ બાબતની તેમને જાણ કરવી.

મતદાન-મથકમાં કે એની નજીક ધાંધલિયો વર્તાવ :

૪. ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ-૧૯૮૩ની કલમ ૩૬ની જોગવાઈઓનો અમલ કરવો. કોઈ વ્યક્તિ દુર્વર્તન કરે, તો એને ત્યાં ને ત્યાં જ પોલીસ અધિકારી દ્વારા પકડાવી, એની સામે ફરિયાદ માંડી શકો છો. આવો વર્તાવ અટકાવવા માટે વાજબી રીતે જરૂરી લાગે એવાં પગલાં લેવાની તથા એવું બળ વાપરવાની પોલીસને સત્તા છે. તેમ છતાં સમજાવટ અને ચેતવણી અસરકારક ન નિવડે ત્યારે જ આ સત્તાનો આશરો લેવો, મેગાફોન કે લાઉડસ્પીકરના ઉપયોગથી મતદાન મથકના કામકાજમાં વિક્ષેપ પડતો હોય, તો આવો ઉપયોગ અટકાવવા તમારે પગલાં લેવા, કલમમાં અંતરની કોઈ મર્યાદા ઠરાવેલી નથી. એ મતદાન મથકના કામકાજમાં ખલેલ પહોંચાડે એટલું નજીક અને એટલું ઘોંઘાટવાળું છે કે કેમ એ નક્કી કરવાનું તમારા પર છોડવામાં આવ્યું છે.

ધાંધલખોર વ્યક્તિઓને દૂર કરવા બાબત :

૫. મતદાન દરમિયાન કોઈ વ્યક્તિ દુર્વર્તન કરે કે તમારી કાયદેસર સૂચનાઓનું પાલન ન કરે તો કોઈ પોલીસ અધિકારી કે તમે અધિકૃત કરેલી અન્ય વ્યક્તિએ તમારા હુકમથી એને મતદાન મથકથી દૂર કરી શકે છે. (જુઓ ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ-૧૯૮૩ની કલમ ૩૭)

મતદારોને લાવવા લઈ જવા માટે વાહનો ગેરકાયદે ભાડે રાખવા બાબત :

- ૬.૧ મતદારોને ગેરકાયદેસર લાવવા લઈ જવાનું રોકવા તમને કોઈ ચોક્કસ સત્તા નથી એ બાબતની ફરિયાદ કરવામાં આવે તો ફરિયાદીને ગુનો કરનાર સામે કામ ચલાવવા અથવા ગુનો કરનાર ઉમેદવારની સામે યોગ્ય સમયે ચૂંટણી અરજી કરવા માટેના કારણ તરીકે આ હકીકતનો ઉપયોગ કરવા જણાવવું. તમારી સમક્ષ કરવામાં આવેલી કોઈપણ ફરિયાદ તમારા પોતાના અવલોકન તથા જાત માહિતીથી તમે જે શેરો કરી શકો તે કરી, પેટા-વિભાગીય અથવા આવા કેસ અંગેનું કામકાજ કરવાની હકૂમત ધરાવતા બીજા મેજિસ્ટ્રેટને મોકલી આપવી.

- ૬.૨ આ ઉપરાંત રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે આ અંગે બહાર પાડેલ સૂચનાઓ/આદેશોનો પણ અમલ કરવો.

મતદાન અધિકારીઓ/કર્મચારીઓ દ્વારા સત્તાવાર ફરજનો ભંગ

૭. તમારું ધ્યાન ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ-૧૯૮૩ની કલમ ૩૮ તથા ૪૦ તરફ દોરવામાં આવે છે. જેમાં જોગવાઈ છે કે કોઈ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી કે મતદાન અધિકારીને કોઈ વ્યાજબી કારણ સિવાય પોતાની સત્તાવાર ફરજોનો ભંગ થાય એવા કોઈ કૃત્ય માટે કે પછી કોઈ ચૂક માટે પણ દોષિત થાય તો તે ગુનેગાર ઠરે છે.

પ્રકરણ-૧૫

મતદારોની ઓળખની ખરાઈ અને ઓળખ સામે વાંધો લેવામાં આવે ત્યારે અનુસરવાની કાર્યપદ્ધતિ બાબત.

૧. મતદારની ઓળખની ખરાઈ :

ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણી સરપંચ અને વોર્ડના સભ્યોની સાથે હોય તો મતદાન મથકે મતદાન માટે નિયત કરેલ એક કરતા વધારે વોર્ડની મતદારયાદીની ખાત્રી કરી લેવી. મતદારનું નામ જે તે વોર્ડની મતદારયાદીમાં છે તેની ચકાસણી કરવી.

- ૧.૧ પ્રકરણ-૫ માં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે તે પ્રમાણે મતદાન મથકમાં દાખલ થઈને મતદાર સીધો પહેલાં મતદાન અધિકારી પાસે જશે. આ મતદાન અધિકારી મતદારની ઓળખ અંગેની કામગીરીનો અને મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલનો હવાલો ધરાવતા હશે. મતદાન અધિકારીએ મતદાર યાદીમાં થયેલી નોંધના સંદર્ભમાં એની ઓળખ અંગે બરાબર ખરાઈ કરવી.
- ૧.૨ સામાન્ય રીતે દરેક મતદાર ઉમેદવારે કે એના એજન્ટે કાઢી આપેલી બિનઅધિકૃત ઓળખ કાપલી પોતાની સાથે લાવતો હોય છે. આ કાપલી સાદા સફેદ કાગળ ઉપર તૈયાર કરેલી હોવી જોઈએ અને તેમાં મતદારનું નામ, મતદાર યાદીમાં તેનો ક્રમ નંબર, મતદાર યાદીનો ભાગનો નંબર અને મતદારે જ્યાં મત આપવાનો હોય તે મતદાન મથકનો નંબર અને તેનાં નામ દર્શાવેલ હોવા જોઈએ. આ કાપલીમાં ઉમેદવારનું નામ અને/અથવા પક્ષનું નામ અને/અથવા તેમને ફાળવાયેલ પ્રતિકની આબેહુબ નકલ દર્શાવવા નહિ. આયોગની આ સૂચનાઓનો ભંગ કરીને ઉમેદવાર અથવા તેનો પક્ષ આવી કોઈ કાપલી આપી હોય અને મતદાન મથકે લાવવામાં આવી હોય તો આવા ભંગની બાબતમાં તેનો તરત જ અંત લાવવા માટે તે બાબતે સંબંધિત ઉમેદવારના મતદાન એજન્ટનું ધ્યાન દોરવું.
- ૧.૩ અત્રે એ નોંધવું જોઈએ કે કોઈ મતદાર આવી કાપલી લઈને આવ્યો હોય એનાથી એ મતદારની ઓળખની ખાત્રી થઈ જતી નથી. તેમજ મતદાન અધિકારી આવા મતદારની ઓળખ અંગે ખરાઈ કરવાની પોતાની ફરજ અને જવાબદારીમાંથી મુક્ત થઈ જતો નથી.
- ૧.૪ મતદારોની ઓળખ અંગેની કામગીરીનો અને મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલનો હવાલો ધરાવનાર પહેલા મતદાન અધિકારીએ, મતદાન મથકમાં બિનઅધિકૃત ઓળખ કાપલી લાવીને ફક્ત તે રજૂ કરે એટલા પરથી જ મતદારની ઓળખ સાબિત થઈ ગઈ છે એવું સમજવું નહિ. આવી કાપલીથી મતદાર યાદીમાં મતદારને લગતી નોંધ શોધી કાઢવામાં સરળતા રહેતી હોવા છતાં આપોઆપ એવું માની લઈ શકાય નહિ તે કાપલી રજૂ કરનાર વ્યક્તિ જ એ અમુક મતદાર છે. વળી કોઈ નિરક્ષર મતદાર બિનઅધિકૃત કાપલીમાંથી નોંધ વાંચીને પોતે ખાત્રી કરી શકતો/શકતી નથી કે પોતાની પાસેની કાપલી ખરેખર પોતાને લગતી જ છે તેથી પહેલાં મતદાન અધિકારીએ કાપલી લઈને તેમાંથી મતદાર યાદીમાં નોંધાયેલ મુજબનો મતદારનો ફક્ત નંબર મોટેથી વાંચવો. પરંતુ કાપલીમાંથી તેનું નામ અને અન્ય વિભાગો મોટેથી વાંચવા નહિ. એ પછી મતદાન અધિકારીએ એ વ્યક્તિને પોતાનું નામ અને જરૂરી હોય તો નોંધને લગતી અન્ય વિગતો મોટેથી જાહેર કરવા જણાવવું. જેથી તે ઓળખ કાપલી રજૂ કરનાર અસલ મતદાર છે એની ખાત્રી થઈ શકે, પૂરેપૂરો સંતોષ ન થાય તો એ વ્યક્તિને મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી પાસે હાજર થવા કહેવું. જે મતદારની ઓળખ વિશે પોતે ખાત્રી કરવા વધુ તપાસ કરશે. મતદાર બીજા કોઈના નામે આવ્યો હોવાનું સાબિત થાય તો મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ એને પોલીસને સોંપતા ખચકાવું નહિ.
- ૧.૫ ખાસ કરીને 'પર્દાનશીન' સ્ત્રીઓ જેવા સ્ત્રી મતદારોની મોટી સંખ્યા હોય તેવા કેસમાં અલગ જગ્યામાં ઉપર્યુક્ત ફરજો અદા કરવા મહિલા મતદાન અધિકારીની નિમણૂક પ્રકરણ-૪ માં જણાવ્યા મુજબ કરી શકાય.
- ૧.૬ સામાન્ય રીતે મતદાન મથકે આવતો મતદાર સાચો મતદાર હોવું માની લેવામાં આવે છે. આમ છતાં આ માન્યતા એવી નથી કે જેનું ખંડન ન થઈ શકે. મતદાર યાદીમાં આપેલી મતદારની વય અને તેના દેખાવ પરથી નિયત કરી શકાય એવી તે વ્યક્તિની વય વચ્ચેના તફાવત જેવા આજુબાજુના સંજોગો પરથી મતદાન અધિકારીને તેની સમક્ષ ઉભેલા મતદારની ઓળખ અંગે કોઈ શંકા થાય તો તેણે મતદારની સાચી ઓળખની તથા તે સાચો મતદાર હોવાની ખાત્રી કરવી. આવા કેસમાં કેવળ ઓળખ કાપલી રજૂ કરવાથી મતદારની ઓળખ સ્વીકારી લેવી નહિ. પરંતુ તે બાબતને મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને તેમના નિર્ણય માટે સોંપવી. અન્યથા પણ મતદાન અધિકારીને મતદારોની ઓળખની તેમને લાવેલ બિનસત્તાવાર ઓળખ કાપલીઓની સંદર્ભને લક્ષમાં લઈને કસોટી ચકાસણી કરવી.
- ૧.૭ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ જેમને મતદારોની ઓળખ માટે ઓળખ અધિકારી તરીકે નિમ્ન્યા હોય તેવા ગામના કોઈપણ ચોકીદાર, મહેસુલ અધિકારી કે તેમના જેવી અન્ય કોઈ વ્યક્તિને સામાન્ય રીતે મતદાન મથકના પ્રવેશ દ્રારની બહાર બેસાડવા અને કોઈ ખાસ વ્યક્તિની ઓળખ મટે તેમની જરૂર જણાય ત્યારેજ અથવા ચૂંટણી અંગેની કામગીરી માટે તેમની સહાય લેવા માંગતા હોય ત્યારેજ તેમને મતદાન મથકની અંદર દાખલ થવા દેવા.

૨. મૃત, ગેરહાજર અને કહેવાતા બોગસ મતદારોની યાદી :

૨. મતદાન એજન્ટો તેમની સાથે મૃત, ગેરહાજર અને કહેવાતા બોગસ મતદારોના નામની યાદીની નકલ લાવે એવી ધારણા છે. ઉમેદવાર અથવા તેનો પક્ષ તેમને આવી યાદી આપે ખરો. જેનું નામ તે યાદીમાં જણાવવામાં આવ્યું હોય તે મતદાર હોવાનો કોઈ વ્યક્તિ દાવો કરે, તો તેવી વ્યક્તિની ઓળખ તમારે કડક ધોરણે તપાસવાની રહેશે. આનાથી મતદારની ઓળખ અંગે વિધિસર વાંધો લીધો હોવાનું ગણાશે નહિ.

તકરારી મતો :

મતદાન એજન્ટને પણ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને રૂા. ૨૦/- (વીસ) ની રકમ રોકડમાં જમા કરાવીને કોઈ વ્યક્તિને તે અમુકજ મતદાર છે તેની ઓળખને પડકારી શકાશે. મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ આવા વાંધા બાબતે પ્રાથમિક તપાસ કરાવી અને તપાસ કર્યા બાદ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને એમ જણાય કે તે વાંધો સાચો નથી તો તેઓ જે મતદાર સામે વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો હોય તેને મતદાન કરવાની મંજૂરી આપી શકશે. જો તેમને તે વાંધો સાચો જણાય તો, તેઓ તે વ્યક્તિને મતદાન કરતા રોકશે અને તે અંગેની લિખિત ફરિયાદ સાથ પોલીસને હવાલે કરશે.

પોલીસને કરવામાં આવેલી આવી તમામ ફરિયાદો અંગે ગંભીરતાપૂર્વક કાર્યવાહી કરવી અને ગુનેગારો સામે કામ ચલાવવું જેથી ગુનો સાબિત કરી શકાય અને તેમને યોગ્ય સજા આપી શકાય.

મતદારની ઓળખ અંગે વાંધો લેવા બાબત :

૩. મતદાર યાદીમાં જેનું નામ હોય તેવી દરેક વ્યક્તિ ચૂંટણી વખતે મત આપવા હકદાર છે. ઉમેદવાર અથવા ચૂંટણી એજન્ટ કે મતદાન એજન્ટ તરફથી વાંધો લેવામાં ન આવે અથવા તો એ ખોટો મતદાર છે એવી તમને સ્પષ્ટ ખાતરી થઈ ન હોય, તો નામ અને બીજી વિગતો સાચી રીતે આપનાર તેમજ મતદાર હોવાનો દાવો કરનાર અને નિયત કરેલ ઓળખ-દસ્તાવેજ આપનાર વ્યક્તિ એ જ મતદાર છે એમ સાધારણ રીતે માની લેવું. વાંધો લેવામાં આવ્યો હોય અથવા આજુબાજુમાં સંજોગો પરથી તમને વ્યક્તિની ઓળખ વિષે કોઈ વ્યાજબી સંદેહ જાગે તો તમારે સંક્ષિપ્ત તપાસ કરીને પ્રશ્નનો નિર્ણય કરવો.

વાંધા ફી :

૪. વાંધો લેનાર વ્યક્તિ પ્રથમ રોકડમાં રૂપિયા ૨૦ની રકમ ચૂકવે નહિ ત્યાં સુધી ઉમેદવાર કે તેના ચૂંટણી/મતદાન એજન્ટ તરફથી મતદારની ઓળખ અંગેનો કોઈ વાંધો સ્વીકારવો નહિ. રકમ ચૂકવાઈ ગયા પછી વાંધો લેનાર વ્યક્તિને પરિશિષ્ટ-૧૫ માં નિયત કરેલા નમૂના નંબર 'દ' ના ફોર્મમાં તે બદલ પહોંચ આપો. જેની સામે વાંધો લેવામાં આવ્યો હોય તે વ્યક્તિને બીજાના નામે આવવા બદલ શિક્ષા વિષે ચેતવણી આપો. મતદાર યાદીમાંની સંબંધિત નોંધ પૂરેપૂરી વાંચી સંભળાવીને તે નોંધમાં જણાવેલી વ્યક્તિ તે પોતે છે કે કેમ તે બાબતમાં તેને પૂછો અને તકરારી મતોની યાદી નમુના નંબર-૨૧ના ફોર્મમાં તેનું નામ અને સરનામું દાખલ કરી ત્યાં તેને સહી કરવા અથવા અંગૂઠાની છાપ લગાવવા કહેવું. તે તેમ કરવાની ના પાડે તો તેને મત આપવા ન દો. તકરારી મતોની યાદીનું ફોર્મ નમૂના નંબર ૨૧ પરિશિષ્ટ-૧૬ થી આપેલ છે.

સંક્ષિપ્ત તપાસ :

૫. પ્રથમ તો જેની સામે વાંધો લેવામાં આવ્યો હોય તે વ્યક્તિ પોતે જ મતદાર હોવાનો દાવો કરે છે તે નથી તે બતાવતો પૂરાવો રજૂ કરવા વાંધો લેનાર વ્યક્તિને કહો. પોતાના વાંધાના સમર્થનમાં વાંધો લેનાર પ્રથમદર્શનીય પૂરાવો રજૂ કરી શકે નહિ તો વાંધો નામંજૂર કરી જેની સામે વાંધો લેવામાં હોય તે વ્યક્તિને મતદાન કરવા દો. આ વ્યક્તિ પ્રસ્તુત મતદાર નથી એવો પ્રથમદર્શની કેસ રજૂ કરવામાં વાંધો લેનાર વ્યક્તિ સફળ થાય તો જેની સામે વાંધો લેવામાં આવ્યો હોય તે વ્યક્તિને વાંધાનો રદિયો આપતો પૂરાવો રજૂ કરવા, એટલે કે જે મતદાર હોવાનો તે દાવો કરે છે કે તે જ મતદાર પોતે છે એમ સાબિત કરવા જણાવવું. આવો પૂરાવો આપી તે તેનો દાવો સાબિત કરી બતાવે તો તેને મતદાન કરવા દેવું. તે તેમ ન કરી શકે તો વાંધો સાબિત થઈ ગયો છે એમ ઠરાવવું. તપાસ દરમિયાન ગ્રામ અધિકારી, પ્રસ્તુત મતદારના પાડોશીઓ અને બીજી કોઈ હાજર વ્યક્તિ પાસેથી સાચી હકીકતની ખાતરી કરવાની તમને છૂટ છે. પૂરાવો લેતી વખતે જેની સામે વાંધો લેવામાં આવ્યો હોય તેને અથવા પૂરાવો આપવા આપતી બીજી કોઈ વ્યક્તિને તમે સોગંદ લેવડાવી શકો છો. વાંધો સાબિત થયો હોય તેવા કેસમાં તે વ્યક્તિને, જે પોલીસ મથકના ક્ષેત્રાધિકારમાં તમારું મતદાન મથક આવતું હોય તે પોલીસ મથકના સ્ટેશન હાઉસ અધિકારીને પરિશિષ્ટ નંબર ૧૭ થી આપેલ નમુના નંબર-૫ ના ફોર્મમાં દર્શાવ્યા મુજબની તમારી ફરિયાદ સાથે તમારે ફરજ પરના પોલીસને સોંપી દેવી.

વાંધા ફી પરત આપવા કે જપ્ત કરવા બાબત :

૬. વાંધો ક્ષુલ્લક હતો અથવા શુદ્ધબુદ્ધિથી કરવામાં આવ્યો ન હતો એમ તમારો અભિપ્રાય થાય તે સિવાય, દરેક કેસમાં તપાસ પૂરી થાય કે તરત 'તકરારી મતોની યાદી' ના નમુના નંબર-૨૧ના ફોર્મના ખાના નંબર-૮ માં અને પહોંચબુકમાં સંબંધિત પહોંચના અડધિયા પર વાંધો લેનાર વ્યક્તિની પહોંચ લઈ વાંધો લેવા બાબતની વીસ રૂપિયાની ફી તેને પરત કરો. વાંધો ક્ષુલ્લક હોય કે તે શુદ્ધબુદ્ધિથી કરવામાં આવ્યો ન હોય ત્યાં વાંધા ફી સરકાર ખાતે જમ્પ કરવી અને વાંધો લેનાર વ્યક્તિને પાછી આપવી નહિ. અને અનામત મૂકનારની સહી કે અંગૂઠાની છાપ લેવાને બદલે નમુના નંબર-૨૧ના ફોર્મના ખાના નંબર-૭ માં અને પહોંચબુકના સંબંધિત અડધિયામાં, 'જપ્ત કરી', એ શબ્દો લખવા.

યાદીમાંની કારકુની અને મુદ્રણની ભૂલો જતી કરવી :

૭. મતદાર યાદીમાં નોંધાયેલી મતદાર અંગેની વિગતો ક્યારેક ખોટી છપાય છે અથવા તો અદ્યતન હોતી નથી. દા. ત. મતદારની ચોક્કસ વય અંગેની વિગત મતદાર હોવાનો દાવો કરનાર વ્યક્તિ, મતદાર યાદીમાં નોંધેલી બીજી વિગતો અનુસાર મતદાર પોતે જ છે એવી તમને અન્યથા ખાતરી થાય તો તમારે યાદીમાં મતદારને લગતી કોઈ નોંધની માત્ર કારકુની કે મુદ્રણની ભૂલ લક્ષમાં લેવી નહિ. મતદાર યાદી એક કરતાં વધુ ભાષાઓમાં તૈયાર થઈ હોય અને વ્યક્તિના નામનો મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં સમાવેશ ન થયો હોય ત્યારે આવી વ્યક્તિઓનું નામ તે જ વિસ્તાર માટેની બીજી ભાષામાં તૈયાર થયેલી મતદાર યાદીમાં હોય તો તેને મત આપવા દેવો. આવા દરેક મતદારની બાબતમાં તમારે મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલ પર શાહીની નોંધ કરવી.

મતદારની પાત્રતા અંગે શંકા ઉઠાવવી નહિ :

૮. મતદારની ઓળખ તમને સંતોષ થાય એ રીતે પ્રસ્થાપિત થાય તો એને મત આપવાનો અધિકાર છે આવી વ્યક્તિની મતદાર તરીકેની પાત્રતા અંગે મતદાન મથકે કોઈ શંકા ઉઠાવી શકાય નહિ. દા. ત. તેની વય ૧૮ વર્ષથી વધુ છે કે નહિ અથવા તે સામાન્ય રીતે મતદાર વિભાગમાં રહે છે કે નહિ એ અંગેની કોઈ તપાસ કરવાનો તેમનો હક નથી.

મતદારની વય અંગે એકરાર :

- ૯.૧ પરંતુ મત આપવા યોગ્ય વયથી તમને ઘણી જ ઓછી વયની લાગે તેવી વ્યક્તિની બાબતમાં તેને લગતી મતદાર યાદીમાં તેની નોંધણી સંબંધમાં તેના મતદાર હોવા અંગેના દાવા વિશે તેમને સંપૂર્ણ સંતોષ થવો જોઈએ.
- ૯.૨ તમને તેની ઓળખ અંગે અને મતદાર યાદીમાં તેના નામના સમાવેશની હકીકત અંગે પ્રથમદર્શનીય રીતે સંતોષ થાય પરંતુ તમને તે મતદાર મત આપવા માટે ન્યૂનતમ વયમર્યાદાથી ઓછી વયનો જણાય તો મતદાર વિભાગની હાલની મતદાર યાદી જે વર્ષમાં તૈયાર કરવામાં આવી હોય/સુધારવામાં આવી હોય તે વર્ષની પહેલી જાન્યુઆરીના રોજ તેની વય અંગે પરિશિષ્ટ નંબર ૧૮ માં દર્શાવ્યા પ્રમાણે નમુના નંબર-૩ના ફોર્મમાં તમારે એકરાર મેળવવો. આવા મતદાર પાસેથી એકરાર મેળવતા પહેલાં તમારે તેને ખોટા એકરાર બદલ-ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ-૧૯૮૩ની કલમ ૨૬ તથા લોકપ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમ ૧૯૫૦ની કલમ ૩૧ની શિક્ષાત્મક જોગવાઈની જાણ કરવી.
- ૯.૩ જેમની પાસેથી આવા એકરાર મેળવ્યા હોય તેવા મતદારની યાદી તમારે પરિશિષ્ટ નંબર ૧૯ માં દર્શાવ્યા પ્રમાણે નમુના નંબર-૪ના ફોર્મના ભાગ-૧ માં તૈયાર કરવી. ઉપર્યુક્ત એકરાર આપવાની ના પાડે અને પોતાનો મત આપ્યા સિવાય જતા રહે તેવા મતદારોની યાદી પણ તમારે ઉક્ત પરિશિષ્ટમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણેના નમુના નંબર-૪ના ફોર્મના ભાગ-૨માં રાખવી મતદાનની સમાપ્તિ બાદ ઉપર્યુક્ત યાદી અને એકરાર અલગ કવરમાં એક સાથે રાખવા.
૧૦. મતદાન મથકમાં મત નોંધવા માટે પુરૂષ અને સ્ત્રી મતદારો આવશે અને તેમાંથી કેટલા પુરૂષ અને સ્ત્રી મતદારોએ મતદાન કરેલ છે તેની માહિતી ઉપલબ્ધ થાય તે માટે રાજ્ય ચૂંટણી પંચ તરફથી ૧ થી ૭૦૦ ના આંકડા દર્શાવતા પત્રકો તૈયાર કરેલ છે જે પરિશિષ્ટ નંબર ૨૮ તથા ૨૯ થી આપેલ છે. તેમાં જેમ જેમ પુરૂષ અને સ્ત્રી મતદારો મત નોંધવા જાય ત્યારે પુરૂષ અને સ્ત્રી મતદાર આંકડા વાળા પત્રકમાં ક્રમાનુસાર આંકડા ચેંકી નાખવા કે જેથી કેટલા પુરૂષ અને સ્ત્રી મતદારોએ મતદાન કર્યું તે જાણી શકાશે.

મતદારોની ઓળખના વિકલ્પો

મતદારોની ઓળખ માટેના 'મતદાર ફોટો ઓળખપત્ર' ઉપરાંત વૈકલ્પિક પૂરાવાઓ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ ધ્વારા સમયાંતરે નક્કી કરવામાં આવે છે, (પરિશિષ્ટ-૩૨,૩૩) જે મુજબ મતદારોની ઓળખ માટેના પુરાવાની ખાત્રી મતદાન અધિકારી અગર જરૂર જણાયે પ્રમુખ અધિકારી કરશે.

પ્રકરણ-૧૬

મતદાન કરતા મતદારને મત આપ્યા પહેલાં અવિલોચ્ય શાહી લગાવવા અને તેની સહી/અંગૂઠાની છાપ લેવા બાબત.

મતદારની ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી પર અવિલોચ્ય શાહી લગાવી છે તેની તપાસ કરવી.

- ૧.૧ પ્રથમ મતદાન અધિકારી દ્વારા મતદારની ઓળખ જેવી ચકાસાય કે તરત જ અને મતદારની ઓળખ સામે કોઈ પડકાર ન હોય તો, બીજા મતદાન અધિકારી દ્વારા મતદારના ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી પર અવિલોચ્ય શાહીથી પ્રકરણ-૫માં દર્શાવ્યા પ્રમાણે નિશાની કરવી. જો કોઈ ઉમેદવાર તેના ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી પર અવિલોચ્ય શાહીની નિશાની કરવાની ના પાડે અથવા તો અગાઉથી જ તેના ડાબા હાથની આંગળી પર આવી નિશાની હોય અથવા તે શાહી દુર કરવા માટેના કોઈ કૃત્યો કરે તો તેને મત આપવા દેવામાં આવશે નહિ..
- ૧.૨ જો કોઈ મતદારની આંગળી પરથી અવિલોચ્ય શાહી કાઢી નાખવાનાં હેતુસર કોઈ તૈલી કે ચીકણો પદાર્થ લગાવેલ હોય તો મતદાન અધિકારીએ અવિલોચ્ય શાહીની નિશાની કરતાં પહેલાં તેને કપડાના ટુકડાથી સાફ કરી નાંખવો જોઈએ.
- ૧.૩ અગાઉ મતદારની સહી/અંગૂઠાની છાપ મેળવ્યા બાદ અવિલોચ્ય શાહીની આવી નિશાની કરવામાં આવતી હતી. આયોગની સુધારેલી સૂચનાઓ હેઠળ આવી નિશાની મતદારની સહી/અંગૂઠાની છાપ મેળવ્યા પહેલાં જ જરૂરી બનશે જેથી મતદારને તેનો મત આપ્યા બાદ મતદાન મથક છોડ્યા બાદ અવિલોચ્ય શાહી સૂકાવા માટે પૂરતો સમય મળી રહે અને એક વિશિષ્ટ નિશાની બને.
- ૧.૪ વધુમાં મતદારને મતદાન કુટિર તરફ આગળ જવા દેવાય તે પહેલાં પ્રમુખ અધિકારી/ ત્રીજા મતદાન અધિકારી કે જે કંટ્રોલ એકમના ચાર્જમાં હોય તેણે તેની ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી ફરીથી ચકાસવી. જો મતદારે શાહી કાઢી નાખી હોય અથવા અલગ રીતે કરી નાખી હોય તો ફરીથી તેની આંગળી પર અવિલોચ્ય શાહીની નિશાની કરવી. જે અધિકારી મતદાન ટુકડી સાથે સંકળાયેલ હોય તેમને આ કામગીરી વારાફરતી આપી શકાય. મતદાર જ્યારે મતદાન કુટિરમાંથી બહાર આવે અને મતદાન મથક છોડે તે પહેલાં અવિલોચ્ય શાહીની નિશાની ચકાસવી.

તવા મતદાન વખતે અવિલોચ્ય શાહી લગાવવી

૨. ફેર મતદાન/રદ કરેલી ચૂંટણી વખતે મૂળ ચૂંટણી વખતે અવિલોચ્ય શાહીથી કરાયેલ નિશાની ધ્યાને લેવી જોઈએ નહીં અને આવી અવિલોચ્ય શાહીની નિશાની મતદારના જમણા હાથના વચ્ચેની આંગળીના નખના મૂળમાં એ રીતે લગાડવી કે શાહી નખના મૂળ અને ચામડી પર એ રીતે પ્રસરે કે સ્પષ્ટ નિશાની રહી જાય.

જ્યારે મતદારને ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી ન હોય ત્યારે અવિલોચ્ય શાહીનો ઉપયોગ :

૩. મતદારને ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી ન હોય તો અવિલોચ્ય શાહી ડાબા હાથ પર જે આંગળી હોય તેની પર લગાડવી. જો ડાબા હાથ પર તેને એકપણ આંગળી ન હોય તો જમણા હાથની પ્રથમ આંગળી પર શાહી લગાડવી અને જો જમણા હાથની પ્રથમ આંગળી ન હોય તો જમણા હાથ પર જે આંગળી હોય તેના પર શાહી લગાડવી. જો તેને બંને હાથમાંથી એક પર પણ જો આંગળીઓ ન હોય તો જે રીતે તેના ડાબા અથવા જમણા હાથ પર જે રીતે હાથ ધરાવતો હોય તેના છોડા પર શાહી લગાડવી જોઈએ.

મતદારોના પત્રકમાં મતદારના મતદાર યાદી ક્રમાંકની નોંધણી :

- ૪.૧ આગળના ફકરામાં જણાવ્યા મુજબ બીજા મતદાન અધિકારી દ્વારા સૌ પ્રથમ મતદારના ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી પર શાહીની નિશાની થઈ ગયા બાદ મતદારના પત્રકમાં આવા મતદારની નોંધણી કરી જાળવવી જોઈએ. નમુના નંબર -૨૩-(ક) મુજબના પત્રકમાં મતદારની સહી/અંગૂઠાની છાપ મેળવવી જોઈએ તથા મતદારે ઓળખ માટે રજૂ કરેલ દસ્તાવેજ પુરાવાની વિગત લખવી જોઈએ.
- ૪.૨ બીજા મતદાન અધિકારીએ આવો રેકોર્ડ મતદારના પત્રકમાં નીચે મુજબ જાળવવાનો રહેશે.
 ૧. મતદારના પત્રકના પ્રથમ કોલમમાં બીજા મતદાન અધિકારી ક્રમમાં મતદારોનો અનુક્રમ નંબર ૧ થી શરૂ કરી ક્રમાનુસાર લખશે રજિસ્ટરના દરેક પાનામાં ૧૦/૨૦ ક્રમાંક લખવાની જોગવાઈ હશે. (સામાન્ય રીતે મતદારોના અનુક્રમ નંબર આનુક્રમિક રીતે રજિસ્ટરમાં મુદ્રિત થયેલા હોય છે.) પાના નં. (૧) માં અનુક્રમ નંબર છપાયા ન હોય તો મતદાન શરૂ થતી વખતે તે અગાઉથી થોડા પાનામાં ક્રમાંક નંબર લખી શકશે. મતદાર રેકોર્ડ વોર્ડવાર અલગ-અલગ રાખવાનો રહેશે.
 ૨. પત્રકના કોલમ (૨)માં બીજા મતદાન અધિકારી મતદારનો નિશાની કરેલી મતદાર યાદી મુજબનો રોલ નંબર (એટલે કે અનુક્રમ નંબર) લખશે. દા. ત. મતદાન શરૂ થયા પછી તરત જ જો મતદાર આવે અને નિશાની કરેલ મતદાર યાદીમાં તેનો અનુક્રમ નંબર ૭૫૬ હોય તો, બીજા મતદાન અધિકારી, મતદારોના રજિસ્ટરમાં પ્રથમ પાનામાં ક્રમ નં. ૧ અને બીજા પાનામાં અનુક્રમ નંબર ૭૫૬ લખશે. તેજ રીતે બીજા મતદારનું નામ મતદાર યાદીમાં ૧૩૮ના ક્રમાંક નંબરમાં હોય તો, તે મતદાન અધિકારી રજિસ્ટરમાં પાના ૧ માં ક્રમ નં. ૨ અને પાના-૨ માં અનુક્રમ નં. ૧૩૮ તે પ્રમાણે આગળ લખશે.

૪.૩ ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે પત્રકના કોલમ ૧ અને ૨માં મતદાર અંગેની નોંધણી થયા બાદ બીજા મતદાન અધિકારી પત્રકનાં કોલમ-૩માં તેની સહી/અંગૂઠાની છાપ મેળવશે તથા સંબંધિત કોલમમાં મતદારે ઓળખ માટે રજૂ કરેલા પૂરાવાની વિગતો નોંધશે.

મતદારની સહી :

૫. વ્યક્તિના નામ તરીકે ગણાતી દસ્તાવેજ ઉપરની તેની સહી દસ્તાવેજને માન્ય કર્યાના ઈરાદાસર ગણવામાં આવે છે. સાક્ષર વ્યક્તિ મતદારના રજિસ્ટરમાં સહી કરતી વખતે તેનું નામ લખશે, જેમ કે, તેમનું પુરેપુરું નામ/નામો અને સરનામું અથવા કોઈ કેસમાં પુરેપુરી અટક અને પુરું નામ અથવા નામના ટૂંકા અક્ષરો અને પુરેપુરી અટક સાક્ષર મતદારના કિસ્સામાં મતદાર તેનું પુરેપુરું નામ અને પુરેપુરી અટક લખે તે વધુ ઉચિત છે. જો સાક્ષર મતદાર ફક્ત નિશાની કરે અને એ નિશાનીને સહી તરીકે ગણવા આગ્રહ રાખે ત્યારે સાક્ષર વ્યક્તિ ગણીને તેની નિશાનીને સહી તરીકે ગણી શકાય નહીં, કારણ કે જણાવ્યા પ્રમાણે સાક્ષર વ્યક્તિના કિસ્સામાં સહી એટલે તે વ્યક્તિએ પોતે જ દસ્તાવેજ માન્ય કરેલ છે તેવા સંદર્ભમાં તેનું નામ લખે છે આવા કિસ્સામાં ઉપર જણાવ્યા મુજબ જો તે તેનું પૂરેપૂરું નામ લખવાની ના પાડે તો તેના અંગૂઠાની છાપ લેવી. જો તે અંગૂઠાની છાપ આપવાની ના પાડે તો તેને મત આપવા દેવો નહીં.

મતદારની અંગૂઠાની છાપ :

૬.૧ જો મતદાર તેનું નામ લખવા માટે શક્તિમાન ન હોય તો મતદારોના પત્રકમાં તેના ડાબા અંગૂઠાની છાપ લેવી. એ નોંધ લેવી જોઈએ કે પત્રકમાં અંગૂઠાની આવી છાપ પ્રમાણિત કરવી પ્રમુખ અધિકારી/કોઈપણ મતદાન અધિકારી માટે જરૂરી નથી.

૬.૨ અવિલોપ્ય શાહીના ઉપયોગ સંદર્ભે ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો ૧૯૮૪ના નિયમ-૩૮ ની સહમતીમાં જો મતદારનો ડાબા હાથનો અંગૂઠો ન હોય તો જમણા હાથના અંગૂઠાની છાપ લેવી. જો બંને અંગૂઠા ન હોય તો ડાબા હાથના આંગળી પછીની એક આંગળીની છાપ લેવી. જો ડાબા હાથ પર એક પણ આંગળી ન હોય તો જમણા હાથની આંગળીઓની છાપ લેવી. જો બંને હાથોની આંગળીઓ ન હોય તો અને મતદાર માટે તેનો મત આપવા અશક્ય હોય તો ઉક્ત નિયમોના નિયમ ૩૮(૩) મુજબ તેના ડાબા અથવા જમણા હાથના એવા કોઈ આખરી ભાગની અવિલોપ્ય શાહીથી નીશાની લેવાની રહેશે.

૬.૩ એ જરૂરી છે કે મતદાર પત્રકમાં કરાયેલ અંગૂઠાની છાપ સ્પષ્ટ હોવી જોઈએ. મતદારનો અંગૂઠો શાહીના પેડમાં એટલો ઓછો ન રાખવો જોઈએ કે તેની ફક્ત ઝાંખી અને અસ્પષ્ટ છાપ મળે અથવા તો અંગૂઠો એટલો બધો શાહીવાળો પણ ન કરવો કે જેથી પત્રકમાં અંગૂઠાની સ્પષ્ટ છાપને બદલે અસ્પષ્ટ છાપ મળે.

૬.૪ અંગૂઠાની છાપ લીધા બાદ મતદારના અંગૂઠા પરની શાહી કપડાના ભીના ટુકડાની મદદથી લુસી નાખવી.

મતદાર પત્રકમાં અંધ અથવા અશક્ત અથવા રક્તપિતિયા મતદાર દ્વારા સહી/અંગૂઠાની છાપ :

૭. અંધ મતદાર અથવા અન્ય શારીરિક અશક્તતાના કારણે પીડાતા મતદાર પાસેથી મતદારના પત્રકમાં અંગૂઠાની છાપ મેળવવી. આવા કિસ્સામાં જો કોઈ મતદાર સાક્ષર હોય તો અંગૂઠાની છાપની તે જગ્યાએ તેને તેની સહી કરવા દેવી જોઈએ. અશક્ત મતદારના કિસ્સામાં કે જે તેના હાથનો ઉપયોગ કરી શકતો ન હોય ત્યારે તેનો સાથીદાર રજિસ્ટરમાં તેની સહી અથવા અંગૂઠાની છાપ આપશે. રજિસ્ટરમાં આવી નોંધની સામે એ લખવું જોઈએ કે સહી અથવા અંગૂઠાની છાપ તેના સાથીદારની છે. મતકુટીરમાં ૧૮ વર્ષ કરતાં ઓછી ઉંમરનાં ન હોય તેવા સાથીને જ લઈ જવાની પરવાનગી આપવી.

મતોની નોંધણી અને મતદાન પ્રક્રિયા અંગે મતદારોને સૂચનાઓ બાબત

- ૧.૧ બીજા મતદાન અધિકારી દ્વારા મતદારને આપવામાં આવેલ મતદાર પહોંચ લઈને જેવો મતદાર તમારી પાસે અથવા તો નિયંત્રણ એકમનો હવાલો ધરાવતા હોય તે અધિકારી પાસે તે આવે ત્યારે ફક્ત આવી પહોંચના આધારે જ તેને મત આપવા દેવો.
- ૧.૨ એ ખુબ મહત્વનું છે કે મતદારોના રજિસ્ટરમાં નોંધાયા મુજબના ક્રમ પ્રમાણે જ મતદારો મતદાન યંત્રમાં તેમના મત રેકર્ડ કરવા મતદાન કુટિરમાં જાય ત્યારે અથવા કંટ્રોલ યુનિટ જેના ચાર્જમાં હોય તે મતદાન અધિકારીએ મતદારની પહોંચમાં દર્શાવેલ ક્રમાંક નંબર પ્રમાણે જ મતદારને મતકુટિર તરફ આગળ વધવા દેવા જોઈએ.
- ૧.૩ કોઈ અપવાદરૂપ સંજોગો અથવા અનિવાર્ય કારણસર કોઈ મતદાર આવા ક્રમાંક નંબર જાળવી ન શકે ત્યારે સંબંધિત વ્યક્તિના નામ સાથે મતદારના રજિસ્ટરની રીમાર્ક્સ કોલમમાં તેને ખરેખર કયા ક્રમે મત આપ્યો છે તે નંબર દર્શાવી નોંધ લેવી આવી જ નોંધ ત્યાર પછીના મતદારો કે જેમના ક્રમ નંબર પણ ફેરફાર થયા હોય તેમના નામ સામે તેની નોંધ લેવી.

મતદારને મત આપવા પરવાનગી આપવી :

- ૨.૧ ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણીમાં સ્વરૂપ અને એક કરતાં વધુ વોર્ડના સભ્યની ચૂંટણી સાથે હોય ત્યારે મતદાન કરવા માટેની પહોંચ લઈને મતદાર તમારી પાસે આવે ત્યારે નિયંત્રણ એકમના ઇન્ચાર્જ ત્રીજા મતદાન અધિકારીએ તે મતદાર પહોંચ તેની પાસેથી લેવી અને મતદાર કયા વોર્ડનો મતદાર છે તેની ખાત્રી કરવી ત્યાર બાદ પ્રથમ સ્વરૂપ માટે ના મતદાન નિયંત્રણ એકમનું બટન દબાવી સ્વરૂપના મતદાન માટે મતકુટિરમાં મોકલવો ત્યારબાદ મતદાર જે વોર્ડ નો મતદાર હોય તે વોર્ડનું મતદાન હોય તો તે વોર્ડના મતદાનનું નિયંત્રણ એકમનું બટન દબાવી મતદારને જે તે વોર્ડના સભ્યના મતદાન માટે તે મતકુટિરમાં મોકલવો આમ દરેક મતદાર કયા વોર્ડનો મતદાર છે તે ચકાસી જે તે વોર્ડ માટે મતદાન કરવા મોકલવો એક વોર્ડનો મતદાર અન્ય વોર્ડમાં મતદાન ન કરે તેની ખાસ કાળજી રાખવી સ્વરૂપના મતદાન માટે દરેક વોર્ડના મતદારને મતદાન કરી શકશે.
- ૨.૨ મતદારો પાસેથી ભેગી કરેલ બધી જ મતદાર પહોંચોને કાળજીપૂર્વક જાળવીને મતદાનના અંતે તેને એક અલગ કવરમાં જાળવવી જોઈએ. ચૂંટણી અધિકારી આ હેતુ માટે એક અલગ કવર આપશે જેને સીલ કરીને સલામત રાખવાનું રહેશે.
- ૨.૩ મતદાર પાસેથી મતદારની પહોંચ મેળવી લીધા બાદ તમારે કે ત્રીજા મતદાન અધિકારીએ તેના ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી તપાસવી. જો તેના પર કરેલી અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની બરાબર ન હોય અથવા તો કાઢી નાખવામાં આવી હોય તો તે ફરીથી લગાવવી. જેથી અવિલોપ્ય શાહીની સ્પષ્ટ નિશાની રહે.
- ૨.૪ ત્યારબાદ મતદારને તેનો મત આપવા માટે મતકુટિર તરફ આગળ વધવા જણાવશે.

મતદાન પ્રક્રિયા :

- ૩.૧ મતદારને તેનો મત આપવા માટે મદદ કરવા તમારે નિયંત્રણ એકમના ઇન્ચાર્જ ત્રીજા મતદાન અધિકારી 'બેલેટ બટન' દબાવશે, જેનાથી મતકુટિરમાં રખાયેલ 'મતદાન એકમ' મત નોંધવા માટે તૈયાર થશે. બેલેટ બટન દબાવવાની સાથે જ કન્ટ્રોલ યુનિટમાં (Busy) લેમ્પ લાલ થશે અને સાથે સાથે દરેક મતદાન એકમના તૈયાર (Ready) લેમ્પ લીલા રંગના થશે.
- ૩.૧(ક) જો સ્વરૂપ અને એક કરતાં વધુ વોર્ડના સભ્યનું મતદાન હોય ત્યારે પ્રથમ સ્વરૂપના મતદાનના નિયંત્રણ એકમનું બટન દબાવી મતદારને સ્વરૂપનું મતદાન કરવા જવા દેશે.
પછી મતદાર જે વોર્ડનો મતદાર હોય અને તે વોર્ડના સભ્યનું મતદાન હોય તો તે જ વોર્ડનું નિયંત્રણ એકમનું બટન દબાવી તે જ વોર્ડના સભ્યનું મતદાન કરવા જવા દેશે.
નિયંત્રણ એકમનો હવાલો ધરાવત મતદાન અધિકારીએ મતદારને મતદાન કરવા જવા દેવા ખૂબ જ કાળજી રાખવાની રહેશે.
સ્વરૂપનું મતદાન હોય તો મતદાન મથકે હાળવેલ તમામ વોર્ડના મતદારો મતદાન કરશે પરંતુ જે તે વોર્ડમાંના સભ્યના માટે હકત જે તે વોર્ડમાંના મતદારો જ મતદાન કરી શકશે એટલે વોર્ડના મતદાનમાં એક વોર્ડનો મતદાર બીજા વોર્ડમાં મતદાન કરવા આવે તે અંગેની ભૂલ / ક્ષતિ થાય નહિ તેની ખાસ કાળજી રાખવાની રહેશે.
- ૩.૨ મતદાર તેનો મતકુટિરમાં મત મતદાન એકમ પર તેની પંસદગીના ઉમેદવારના નામ અને પ્રતિક સામેનું વાદળી બટન દબાવીને આપશે. જ્યારે તે ઉમેદવારના નામ સામેનું બટન દબાવે છે ત્યારે મતદાન એકમમાં રાખવામાં આવેલ ઉમેદવારના નામ અને પ્રતિક સાથેનો લેમ્પ લાલ થશે અને મતદાન એકમ ઉપરની લીલી લાઈટ જતી રહેશે. કન્ટ્રોલ એકમમાંથી નીકળતો બીપ અવાજ પણ સંભળાશે. થોડી ક્ષણો બાદ બીપ અવાજ અને મતદાન એકમ પરનો ઉમેદવારનો લાલ લેમ્પ અને કન્ટ્રોલ એકમ પરનો 'બીઝી લેમ્પ' બંધ થઈ જશે. હરીહાઇમમાં રહેલા કોઈ ઉમેદવારની પસંદગી ન હોય ત્યારે મતદાર નોટા (ઉપરના પૈકી કોઈ નહી) નો ઉપયોગ કરી શકશે.

- ૩.૩ આ દ્રશ્ય અને શ્રાવ્ય નિશાનીઓ એ હકીકતનો નિર્દેશ કરે છે કે મતકુટિરમાંના મતદારે તેનો મત આપી દીધો છે. તે સાથે જ મતદાર મતકુટિરમાંથી બહાર આવશે અને મતદાન મથક છોડી દેશે.
- ૩.૪ દરેક સમયે જ્યારે પછીના મતદારને મત આપવા દેવામાં આવશે ત્યારે ઉપરની પ્રક્રિયાનું દરેક વખતે પુનરાવર્તન થશે અને ખાત્રી કરવી કે દરેક વખતે મતકુટિરમાં મત આપવા માટે એક જ મતદાર જઈ શકે. એ પણ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે અગાઉનો મતદાર મતકુટિરમાંથી બહાર આવ્યા બાદ જ 'બેલેટ બટન' દબાવવું.
- ૩.૫ કોઈ મતદાર કાર્યવાહીથી માહિતગાર ન હોય અને તેને મદદની જરૂર જણાય તો, ઉક્ત ફકરા નં. ૩.૨ માં આપવામાં આવેલી કાર્યવાહી મતદાન એજન્ટની સામે મતદારને સમજાવવી. કોઈપણ સંજોગોમાં કોઈપણ વ્યક્તિએ મતદારને મદદ કરવા મતદાન કુટિરમાં ન જવું.

સમયાંતરે મતદાન કરાયેલ મતની સંખ્યાની ગણતરી કરી મેળ બેસાડવો :

- ૪.૧ કોઈપણ સમયે તે સમય સુધીમાં જો મતદાન થઈ ગયેલ મતોની સંખ્યા ચકાસવી હોય તો કન્ટ્રોલ એકમ પર આવેલ 'કુલ'નું બટન દબાવવું જોઈએ કન્ટ્રોલ એકમ પરની ડીસપ્લે પેનલ તે સમયે મતદાન થયેલ મતોની કુલ સંખ્યા બતાવશે સમયાંતરે આ થવું જોઈએ અને મતદાર રજિસ્ટરમાં તે સ્થળે દર્શાવાયેલ મત આપવા માટે જવા દેવાયેલ મતદારોની સંખ્યા સાથે ગણતરી કરી મેળ બેસાડવો.
- ૪.૨ કોઈપણ ઘટના સમયે પ્રમુખ ચૂંટણી અધિકારીએ દર બે કલાકે મતદાન કરાયેલ મતોની સંખ્યાની ગણતરી કરી મેળ બેસાડવો અને પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરીમાં સંબંધિત કોલમમાં મતદાન કરાયેલ મતોની સંખ્યા નોંધવી. વોર્ડ વાર અલગ-અલગ નોંધવી.
- ૪.૩ જ્યારે 'બીઝી લેમ્પ' બંધ હોય ત્યારે જ ટોટલ બટન દબાવવું જેમ કે, જ્યારે મતદાર તેનો મત આપી દે તે પછી અને બીજા મતદારને મતપત્ર બટન દબાવીને મત આપવા જવા દેવાય તે પહેલાં.

મતદાન દરમિયાન મતકુટિરમાં પ્રમુખ અધિકારીનો પ્રવેશ :

- ૫.૧ કેટલીક વખત પ્રમુખ અધિકારીને વહેમ પડે કે મતકુટિરમાં રાખવામાં આવેલ મતદાન એકમ બરાબર કામ કરતું નથી અથવા મતકુટિરમાં અંદર ગયેલ મતદાર મતદાન એકમ સાથે ચેડાં કરી રહેલ છે અથવા મતદાર બિનજરૂરી લાંબા સમય માટે મતકુટિરમાં રહે ત્યારે આવા કેસોમાં ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૮૪ ના નિયમ-૫૪-થ હેઠળ પ્રમુખ અધિકારીને મતકુટિરમાં પ્રવેશવાનો અધિકાર છે અને મતદાન એકમમાં કોઈ દખલગીરી થઈ નથી અને મતદાન સરળતાથી ચાલુ રહે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે આવાં પગલાં લઈ શકે.
- ૫.૨ જ્યારે પ્રમુખ અધિકારી મતકુટિરમાં પ્રવેશ કરે ત્યારે મતદાન એજન્ટ જો તેઓ ઈચ્છે તો તેમને સાથે રહેવા માટે પરવાનગી આપવી જોઈએ.

પ્રકરણ-૧૮

મતદારો દ્વારા અપાયેલ મતની ગુપ્તતાની જાળવણી માટે સાવચેતીઓ બાબત.

મતદાન પ્રક્રિયાનું કડક રીતે પાલન :

- ૧ જે મતદારોને મત આપવાની પરવાનગી આપવામાં આવી હોય તે મતદાન મથકની અંદર મતદાનની પૂરેપૂરી ગુપ્તતા જાળવશે. તેણે પ્રકરણ-૧૭માં દર્શાવેલ મતદાન પ્રક્રિયાનું કડક રીતે પાલન કરવું જોઈશે.

મતદાન પ્રક્રિયાનું પાલન કરવાનો ઈન્કાર :

- ૨.૧ તમારા દ્વારા ચેતવણી અપાયા બાદ પણ જો કોઈ મતદાન પ્રક્રિયાનું પાલન કરવાની ના પાડે તો પ્રમુખ અધિકારી ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૪૧/૫૪-ઠ હેઠળ આવા મતદારને તમારી સૂચના હેઠળ તમે અથવા મતદાન અધિકારી મત આપવા દેશે નહીં. જો મતદારોને મતદાર પહોંચ આપી દેવામાં આવી હોય તો તેની પાસેથી આવી પહોંચ પાછી મેળવીને તે રદ કરવી.
- ૨.૨ જ્યાં મતદાન પ્રક્રિયાનો ભંગ કરવા બદલ મતદારને મત આપવા દેવામાં આવ્યો ન હોય ત્યારે મતદાન પ્રક્રિયાનો ભંગ થયો છે તેની નોંધ મતદારના રજિસ્ટરમાં (નમુના નંબર ૨૩-ક) રિમાર્ક્સ કોલમમાં તમારા દ્વારા તે રજિસ્ટરમાં સંબંધિત મતદારના નામ આગળ થવી જોઈએ. આ નોંધ નીચે તમે તમારી પૂરી સહી કરશો. આમ છતાં મતદારના રજિસ્ટરના કોલમ (૧)માં તે મતદાર અથવા પછીના કોઈ મતદારનો ક્રમાંક નંબર બદલવો જરૂરી નથી.

પ્રકરણ-૧૯

અંધ અને અશક્ત મતદારો દ્વારા મતદાન બાબત.

- ૧.૧ જો તમને ખરેખર એમ લાગે કે અંધત્વ અથવા અન્ય શારિરીક અશક્તતાને કારણે મતદાર મતદાન એકમ ઉપરનું પ્રતિક ઓળખી શકે તેમ નથી અથવા કોઈની મદદ વિના મત આપવા માટે યોગ્ય બટન દબાવી શકે તેમ નથી તો ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૪૩/૫૪-૩-જે હેઠળ તે મતદારને મત આપવા માટે ૧૮ વર્ષથી ઓછી ન હોય તેવી વયના સાથીદારને મતકુટિરમાં જવા દેવા પરવાનગી આપવી.
- ૧.૨ કોઈપણ વ્યક્તિને એક જ દિવસમાં કોઈપણ મતદાન મથકે એક કરતાં વધુ મતદારનો સાથીદાર બનવા માટે પરવાનગી આપવામાં આવશે નહિ.
- ૧.૩ મતદારના સાથી તરીકે કામગીરી કરતાં પહેલાં કોઈ વ્યક્તિને પરવાનગી આપવામાં આવે તે પહેલાં તેણે જાહેર કરવું પડશે કે મતદારના બદલે તેણે આપેલ મતની ગુપ્તતા જાળવશે અને તે દિવસે તેણે બીજા કોઈ મતદારના સાથીદાર બનવાનું કામ કર્યું નથી. તમારે નમૂના નંબર. ૨ નું ફોર્મ જે પરિશિષ્ટ-૨૦ થી આપેલ છે. તે અન્વયે આ હેતુ માટે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા નિયત ફોર્મમાં સાથીદાર પાસેથી એકરારનામું મેળવવાનું રહેશે.
- ૧.૪ તમારે નમૂના નંબર-૨૦ ના ફોર્મમાં આવા બધા કેસોની નોંધ પણ રાખવાની રહેશે. આ નમુનો પરિશિષ્ટ નંબર ૨૧ થી આપેલ છે.

પ્રકરણ-૨૦

મતદારનો મત નહીં આપવાના નિર્ણય બાબત.

- ૧.૧ મતદાર રજિસ્ટરમાં મતદાર યાદી ક્રમાંક નોંધાયા બાદ અને રજિસ્ટરમાં સહી/અંગૂઠાની છાપ આપ્યા બાદ મત નહીં આપવા માટે નિર્ણય લે ત્યારે તેને તેનો મત આપવા માટે ફરજ પાડવામાં આવશે નહીં.
- ૧.૨ મતદાર રજિસ્ટરમાં રીમાર્ક્સ કોલમમાં તમારે મત આપવા નિર્ણય લીધો નથી 'મત આપવાનો ઈન્કાર કર્યો' તેવી તેની નોંધ તમારે કરવી અને તેની નીચે તમારે તમારી પૂરી સહી કરવી.
- ૧.૩ ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૫૪-ઢ હેઠળ આવી રીમાર્ક્સ સાથે મતદારની સહી અથવા અંગૂઠાની છાપ પણ મેળવવાની રહેશે.
- ૧.૪ આમ છતાં મતદાર રજિસ્ટરના કોલમ (૧)માં મતદાર અથવા તે પછીના મતદારના અનુક્રમ નંબરમાં કોઈ ફેરફાર કરવો જરૂરી નથી.

પ્રકરણ-૨૧

ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્રો અલ્પવયે જાહેર સેવકો દ્વારા મતદાન બાબત

ચૂંટણી અંગેની ફરજ બજાવતા જાહેર સેવકો માટે મતદાનની સવલતો :

- ૧.૧ ચૂંટણીની ફરજ બજાવતી વ્યક્તિઓ દ્વારા મતાધિકારનો ઉપયોગ કરવા લગતી જોગવાઈઓ ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૨૭, ૪૭ તથા ૫૪-૪ માં આપેલી છે.
- ૧.૨ ચૂંટણી અંગેની ફરજ પરના મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીઓ, મતદાન અધિકારીઓ કે કોઈ બીજી વ્યક્તિ જે ગ્રામ પંચાયતમાં મતદાર તરીકે તેમને નોંધવામાં આવ્યા હોય તે ગ્રામ પંચાયતમાં મત આપવા તેઓ ઈચ્છે છે, તો ટપાલથી નહિ પરંતુ તેઓ જ્યાં ચૂંટણીની ફરજ પર હોય એવા મતદાન મથકે રૂબરૂ મત આપવાનો વૈકલ્પિક હક આપવામાં આવ્યો છે. રૂબરૂ મત આપવાનો વિકલ્પ આપતા આવા કોઈપણ મતદારે આવી સવલત માટે ચૂંટણી અધિકારીને નમુના નંબર. ૧૪ના ફોર્મમાં અરજી કરવાની રહેશે. તે વ્યક્તિને આવી છૂટછાટનો હક હોવા અંગે ચૂંટણી અધિકારીને ખાતરી થતાં તેઓ તેને નમુના નંબર.૧૫ના ફોર્મમાં ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર આપશે.
- ૧.૩ આવી વ્યક્તિની ઓળખ માટે કોઈ પગલાં લેવા જરૂરી નથી. તેને નીચે પ્રમાણે મતદાન કરવાની છૂટ આપી શકાશે.
 ૧. ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવામાં આવતાં, તે રજૂ કરતી વ્યક્તિની તેના પર સહી લેવી.
 ૨. ઉક્ત પ્રમાણપત્રમાં જણાવ્યાં પ્રમાણે વ્યક્તિનું નામ તથા મતદાર યાદીમાંનો તેનો નંબર મતદાર યાદીની નિશાની કરેલ નકલના છેડે નોંધવા, અને
 ૩. તે મતદાન મથકે મતદાન કરવા હક ધરાવતા મતદાર જે રીતે મતદાન કરે તે જ રીતે તેમને મતદાન કરવા માટેનાં યંત્ર દ્વારા મતદાન કરવાની પરવાનગી આપવી.
૨. ચૂંટણી અંગે ફરજ બજાવતા/અનામત ફરજ પરના મતદારને ચૂંટણી ફરજ પર પ્રમાણપત્ર આપવા પાછળનો ઉદ્દેશ એ છે કે જે મતદાન મથકે તેને ચૂંટણી અંગેની ફરજ સોંપાઈ હોય/સોંપવામાં આવનાર હોય એ મતદાન મથકે મતદાન કરી શકે. આમ છતાં મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં ચૂંટણી અંગેની ફરજ બજાવતી/અનામત ફરજ ઉપરની વ્યક્તિના નામની સાથે ચૂંટણી ફરજ નોંધણી કરાયા બાદ કોઈપણ કારણસર તેની નિમણુંક રદ કરવામાં આવે/નિમણુંક કરવામાં ન આવે તો પણ તેના મતદાન કરવાના હકથી વંચિત રાખવી નહિ. આ રીતે ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર આપવામાં આવ્યું હોય તેવી વ્યક્તિ ચૂંટણી કર્મચારી હોય કે ચૂંટણી અંગેની ફરજ ઉપરના બીજા જાહેર સેવક હોય તેમને ફરજ સોંપાઈ હોય તે મતદાન મથક સહિત આવું ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર તેમને સોંપવામાં આવ્યું ન હોય તો જે મતદાન મથકે તેમને મત આપવાના હક રહે તે મતદાન મથક સિવાયના બીજા કોઈપણ મતદાન મથકે મતદાન કરવા દેવું.

પ્રકરણ-૨૨

સુપરત કરેલ મતપત્રો અને મતપત્રો રદ કરવા બાબત

૧. જો કોઈ વ્યક્તિ મતદાન મથકે આવે અને તે પોતે કોઈ ખાસ મતદાર તરીકે પોતાને ઓળખાવે અને બીજી કોઈ વ્યક્તિએ આ મતદારના નામે મત આપી દીધો હોય ત્યારે સંબંધિત મતદારની ઓળખ તમારે સંતોષકારક રીતે કરવી. એની ઓળખ અંગે તમે પ્રશ્નો પૂછો અને મતદાર જો સંતોષકારક પ્રત્યુત્તર આપે તો તમારે મતદારને મતદાન મશીન દ્વારા નહીં પણ સુપરત કરેલ મતપત્ર દ્વારા મત આપવા પરવાનગી આપવી જોઈએ.

સુપરત કરેલ મતપત્રની ડિઝાઈન :

- ૨.૧ ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ ૫૪-ત હેઠળ સુપરત કરેલ મતપત્ર માટે રાજ્ય ચૂંટણી પંચ જે ડિઝાઈન અને વિગતો નક્કી કરે તે રીતના હોવા જોઈએ. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે નિયમ હેઠળ એવું નક્કી કર્યું છે કે મતદાન મથક ખાતે મતદાન મશીનના મતદાન એકમમાં જે મતપત્ર વપરાય છે તેવી જ ડિઝાઈનવાળું સુપરત કરાયેલ મતપત્ર હોવું જોઈએ.
- ૨.૨ આથી ચૂંટણી અધિકારી મતદાન મશીનના મતપત્ર એકમના વપરાશ માટે છપાયેલ ૫૦/૧૦૦ મતપત્રો દરેક મતદાન મથકને સુપરત કરાયેલ મતપત્ર તરીકે વાપરવા માટે આપશે. કોઈ કિસ્સામાં જ્યારે કોઈ મતદાન મથકને વધારાના મતપત્રની જરૂર પડે ત્યારે તે મતદાન મથકના ઝોનલ અધિકારી દ્વારા માગણી કરવાથી સંબંધિત મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને તે મોકલવા માટે ચૂંટણી અધિકારી તેની વ્યવસ્થા કરશે.
- ૨.૩ જો મતપત્રના પાછળના ભાગ ઉપર સિક્કો મારેલો ન હોય તો તમારે જાતે “સુપરત કરાયેલ મતપત્ર” એમ લખવું અને જરૂર પડ્યે તેમને સુપરત કરાયેલ મતપત્ર તરીકે આપવા.

સુપરત કરાયેલ મતપત્રનો હિસાબ :

૩. તમારે (૧) મળેલા સુપરત કરાયેલ મતપત્ર (૨) મતદારને અપાયેલ આવા મતપત્રો (૩) નહીં વપરાયેલા અને પરત કરેલ. દરેક મતપત્રોનો સાચો હિસાબ નમુના નંબર ૨૩-ખ ના ફોર્મમાં ભાગ-૧ની બાબત-૮માં રાખવાનો રહેશે.

જેને સુપરત મતપત્રો અપાયા હોય તેવા મતદારોની નોંધણી :

૪. તમારે નમુના નંબર-૨૨-ક ના ફોર્મમાં જે મતદારોને સુપરત કરાયેલ મતપત્રો અપાયા હોય તેવાં મતદારોની પણ પૂરેપૂરી નોંધ રાખવાની રહેશે. મતદારને સુપરત કરાયેલ મતપત્ર આપતાં પહેલાં તમારે તે ફોર્મના કોલમ (૫)માં તેની સહી/અંગૂઠાની છાપ મેળવવાની રહેશે. આ ફોર્મનો નમૂનો પરિશિષ્ટ-૨૨ થી આપેલ છે.

સુપરત કરાયેલ મતપત્ર પર અપાયેલ મતની નોંધ :

- ૫.૧ સુપરત કરાયેલ મતપત્ર આપતાં પહેલાં તમારે મતદારને સહીવાળો એરોકોસ માર્ક/ચોકડી કરેલ રબ્બર સ્ટેમ્પ આપવાનો રહેશે. આ સ્ટેમ્પ સામાન્ય ચૂંટણી પધ્ધતિનાં મતપત્ર ઉપર સિક્કો મારવા માટે વપરાતા સિક્કા જેવો જ હશે અને તે મતદાન મથકે વપરાશ માટે મતદાન સામગ્રીની વસ્તુઓમાંની એક તરીકે મોકલવામાં આવશે.
- ૫.૨ સુપરત કરેલ મતપત્ર મેળવ્યા બાદ સંબંધિત મતદાર મતકુટિરમાં જે ઉમેદવારને મત આપવા ઈચ્છે તેના પ્રતીક ઉપર કે તેની નજીક એરોકોસ માર્ક/ચોકડીવાળો સિક્કો લગાવશે.
- ૫.૩ ત્યારબાદ મતદાર મતપત્રને વાળશે અને મતકુટિરમાંથી બહાર આવીને તમને આપશે.
- ૫.૪ તમે બધા જ સુપરત કરેલ મતપત્રો સાચવશો ખાસ આ હેતુ માટે આપવામાં આવેલ કવરમાં નમુના નંબર ૨૩-ખ ના ફોર્મમાં તેની નોંધ કરશો અને મતદાન પૂરું થયા બાદ તેને સીલ કરશો.
- ૫.૫ અંધત્વ અથવા શારીરિક અશક્તતાને કારણે આવો મતદાર સાથીદાર વિના મત આપી શકે તેમ ન હોય ત્યારે પ્રમુખ અધિકારી પ્રકરણ-૧૯માં દર્શાવ્યા મુજબની પ્રક્રિયા પ્રમાણે તેને સાથીદારને લઈ જવાની પરવાનગી આપશે.

પ્રકરણ-૨૩

હુલ્લડ, રમખાણ, કટોકટી, સમયે મતદાન મથક કબજે કરવું વિગેરે કારણસર મતદાન મુલત્વી રાખવા/બંધ રાખવા બાબત.

હુલ્લડ વિ. તા કારણે મતદાન મુલત્વી રાખવું. :

૧. ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૪૮ હેઠળ નીચેના કારણસર ચૂંટણી મુલત્વી રાખવા માટે પ્રમુખ અધિકારીને સત્તા આપવામાં આવી છે.
 ૧. પૂર, ભારે હિમવર્ષા, સખત તોફાન જેવી કુદરતી આપત્તિ અથવા
 ૨. મતદાન મશીન, મતદાર યાદીની અધિકૃત નકલ જેવી મહત્વની મતદાન સામગ્રી ન મળવી અથવા ગુમ થઈ જવી અથવા
 ૩. મતદાન કરવું અશક્ય બને તે રીતે મતદાન મથકોએ શાંતિનો ભંગ
 ૪. રસ્તામાં વિધ્ન અથવા કોઈ ગંભીર મુશ્કેલીને કારણે મતદાન સંચાલન ટુકડી મતદાન મથકે ન આવી શકે ત્યારે અથવા
 ૫. કોઈપણ પર્યાપ્ત કારણસર
- ૨.૧ જો હુલ્લડ હોય અને હિંસાના પ્રયત્ન કરવામાં આવે તો તેને નિયંત્રણમાં લાવવા માટે પોલીસનો ઉપયોગ કરવો. આમ છતાં તે નિયંત્રણમાં આવે નહિ અને મતદાન ચાલુ રાખવું અશક્ય હોય તો તમારે મતદાન મુલત્વી રાખવું. કોઈ કુદરતી આપત્તિ અથવા અન્ય કોઈ પર્યાપ્ત કારણને હિસાબે મતદાન અશક્ય હોય તો મતદાન મુલત્વી રાખવું. વરસાદનાં ઝાપટા અથવા જોરદાર પવન એ ચૂંટણી મુલત્વી રાખવા માટે પર્યાપ્ત કારણો નથી. મતદાન યોજવું તદ્દન અશક્ય હોય ત્યારે જ મતદાન મુલત્વી રાખવા તમારી વિવેક-બુધ્ધિનો ઉપયોગ કરવો.
- ૨.૨ મતદાન મુલત્વી રાખવાના દરેક કેસમાં ચૂંટણી અધિકારીને બધી હકીકતોનો તાત્કાલિક રીપોર્ટ કરવો. જ્યાં મતદાન મુલત્વી રખાયું હોય ત્યાં હાજર રહેલા બધા લોકોને જણાવવું કે રાજ્ય ચૂંટણી પંચ દ્વારા હવે પછી નક્કી કરાયેલ દિવસે મતદાન યોજાશે.
- ૨.૩ મતદાન પૂરું થયું હોય તે રીતે મતદાન એજન્ટોની હાજરીમાં વિજાણું મતદાન મશીન અને ચૂંટણી કાગળોને સીલ કરો.

મુલત્વી રખાયેલ મતદાનની સમાપ્તિ :

- ૩.૧ જે મતદાન મથકે મતદાન મુલત્વી રાખવામાં આવ્યું હોય ત્યાં ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ ૪૮ તથા નિયમ ૫૪-ફ ની જોગવાઈ હેઠળ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા નક્કી કરાયેલ તારીખે અને સમયે જે તબક્કે તે મુલત્વી રખાયેલ હોય ત્યારથી મતદાનની ફરીથી શરૂઆત કરવી જેમ કે, મતદાન મુલત્વી રાખતી વખતે જે મતદારોએ મતદાન ન કર્યું હોય તેમને જ મત આપવા દેવો. ચૂંટણી અધિકારી મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને અગાઉ તે મતદાન મથકે વપરાયેલ મતદાર યાદીની નિશાની કરાયેલ નકલનું સીલ ક્વર અને નવું મતદાન મશીન આપશે.
- ૩.૨ મુલત્વી રખાયેલ મતદાનની ફરીથી શરૂઆત પહેલાં મતદાર યાદીની નિશાની કરેલ નકલ વર્ગીકૃત કરેલ સેવા બજાવતા મતદારોની યાદી અને મતદારોના રજિસ્ટરનું સીલ કરાયેલ ક્વર તમારે હાજર રહેલા ઉમેદવારો અથવા તેમના એજન્ટની મતદાન મથકે જે કોઈ હાજર હોય તેમની હાજરીમાં ફરીથી ખોલવું જોઈએ અને મુલત્વી રખાયેલ ચૂંટણીની સમાપ્તિ માટે મતદાર યાદીની નિશાની કરેલ નકલ અને મતદારોનું રજિસ્ટર વાપરવું જોઈએ.
- ૩.૩ મુલત્વી રખાયેલ મતદાન માટેના સંચાલન માટે મુલત્વી રખાયા પહેલાં લાગુ પડતા હતા તે રીતે નિયમ-૫૪-ફ હેઠળ તે અર્થે નક્કી કરેલ મતદાન બંધ થતું હોય તેમ નિયમો-૫૪-ક થી ૫૪-પ ની જોગવાઈઓ વ્યવહાર્ય હોય તેટલે સુધી લાગુ પડશે. નિયમો-૪૮ અને નિયમ-૫૪-ફની જોગવાઈઓ લાગુ પડશે.
- ૩.૪ જ્યાં મતદાન સંચાલન ટુકડી આવી શકી ન હોય તેવા અથવા અન્ય કારણસર મતદાન શરૂ થયું ન હોય ત્યારે આવી મુલત્વી રખાયેલ દરેક મતદાનને જેમ મૂળ મતદાનમાં લાગુ પડતા હતા તે જ ઉપર પ્રમાણેના નિયમો લાગુ પડશે.

મતદાન મશીન બગડી જવાના અથવા મતદાન મથક કબજે કરવાના કારણસર મતદાન અટકાવવું :

૪. ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૫૪-બ હેઠળ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ મતદાન મથકે નવું મતદાન જાહેર કરવા સક્ષમ છે, જો
 ૧. કોઈ બિન અધિકૃત વ્યક્તિ દ્વારા કોઈ મતદાન મશીન ગેરકાયદેસર રીતે લઈ લેવાયું હોય,

૨. કોઈ મતદાન મશીન અકસ્માતે અથવા ઈરાદાપૂર્વક તોડી નંખાયું હોય અથવા ખોવાયું હોય અથવા તેની સાથે ચેડાં કરવામાં આવ્યા હોય અને તે કારણસર મતદાન મથકે મતદાનનું પરિણામ સુનિશ્ચિત ન હોય અથવા,

૩. મત આપતી વખતે કોઈ મતદાન મશીનમાં યાંત્રિક નિષ્ફળતા ઊભી થઈ હોય,

૪. પ્રક્રિયામાં કોઈ અનિયમિતતા કે જે મતદાનને અસરકર્તા હોય ત્યારે.

૫. મતદાન મથક કબજે કરાયું હોય,

૪.૨ જો તમારા મતદાન મથકે આવી કોઈ બાબત બને ત્યારે તમારે દરેક હકીકતોનો અહેવાલ ચૂંટણી અધિકારીને આપી દેવો જેથી તે આ બાબત રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે તેના નિર્દેશ માટે એ બાબતનો અહેવાલ મોકલી શકે.

૪.૩ બધા ભૌતિક સંજોગો ધ્યાનમાં લીધા બાદ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ જો મતદાન મથકે ફેર મતદાન માટે નિર્દેશ કરે તો આવું ફેર મતદાન મૂળ મતદાનની રીતે જ યોજવું.

૪.૪ દરેક મતદાર કે જે આ મતદાન મથકે મત આપવા માટે લાયક છે તે ફેર મતદાનમાં મત આપી શકશે. મૂળ મતદાનમાં કરાયેલ અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની ધ્યાનમાં લેવાશે નહીં. ફેર મતદાન કરવામાં આવનાર નિશાનીને અગાઉના મતદાનમાં કરાયેલ નિશાનીથી જુદી પાડવા માટે ફેર મતદાનમાં અવિલોપ્ય શાહીની નિશાની મતદારનાં ડાબા હાથની વચ્ચેની આંગળી પર કરવામાં આવશે.

મતદાન મથક કબજે કરવાના કેસમાં મતદાન મશીન બંધ કરવું :

૫.૧ ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૫૪-બ મુજબ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી એ મતના હોય કે મતદાન મથકે મતદાન કબજે થઈ રહ્યું છે, ત્યારે તે તરત જ મતદાન મશીનનું નિયંત્રણ એકમ બંધ કરી દેશે. જેથી આગળ વધુ કોઈ મત આપી શકાય નહીં અને નિયંત્રણ એકમમાંથી મતદાન એકમ જુદું પાડી દેશે.

૫.૨ ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે મતદાન મશીન બંધ કરવા અંગે ત્યારે જ નિર્ણય લેવો કે જ્યારે તમને ખાત્રી હોય કે મતદાન મથક કબજે કરાઈ રહ્યું છે. ફક્ત એવું લાગવાથી અથવા તેની શક્યતા અંગેના વહેમથી આમ થઈ શકે નહીં કારણ કે બંધ કરવાનું બટન દબાવવાથી જો કન્ટ્રોલ એકમ બંધ કરવામાં આવે તો મતદાન મશીન વધુ કોઈ મત આપી શકશે નહીં અને મતદાન એક દિવસ માટે અથવા મતદાન મથકે ફરીથી મતદાન માટે નવું મતદાન મશીન ન આવે ત્યા સુધી ફરજિયાત મુલત્વી રાખવું પડશે.

૫.૩ નિયમ-૫૪-બ હેઠળ જેવું તમે મતદાન મશીન બંધ કરો કે તરત જ તમારે બધી હકીકતોનો અહેવાલ ચૂંટણી અધિકારીને આપવો જોઈએ. ચૂંટણી અધિકારી તરત જ તમામ હકીકતોનો અહેવાલ ચૂંટણી આયોગને સંદેશા વ્યવહારના પ્રાપ્ય ઝડપીમાં ઝડપી સાધન દ્વારા મોકલશે.

૫.૪ ચૂંટણી અધિકારી પાસેથી આવો અહેવાલ મળ્યા બાદ અને તમામ ભૌતિક સંજોગોને ધ્યાનમાં લઈને,

૧. જો તેને એમ લાગે કે જે તબક્કેથી મતદાન બંધ કરાયું છે ત્યાર પહેલા તેમાં કોઈ ગેરરીતિ નથી થઈ તો જે તબક્કે મતદાન મુલત્વી રખાયું હોય ત્યાંથી તે શરૂ કરવા નક્કી કરે છે.

૨. જો તેને એમ લાગે કે મતદાન ગેરરીતિઓવાળું હતું તો તે મતદાન મથકનાં મતદાનને રદબાતલ જાહેર કરશે અને તે મતદાન મથક માટે નવા મતદાનનો નિર્દેશ કરશે.

૫.૫ ઉપરના ફકરા ૫-૧ હેઠળ મતદાન મશીન બંધ પડવાથી મતદાન મુલત્વી/બંધ રખાયું હોય ત્યારે મતદાન મશીન અને બધા જ ચૂંટણી કાગળો મતદાન બંધ કરવાની પધ્ધતિની જેમ જ સીલ કરવા અને સલામત કરી લેવા.

૫.૬ મુલત્વી રખાયેલ મતદાન અથવા અન્ય કેસમાં ઉપર જણાવેલ પ્રક્રિયા અનુસાર રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા જણાવ્યા મુજબ ફેર મતદાન યોજવા માટેના આગળનાં પગલાં લેવા.

પ્રકરણ-૨૪

મતદાન સમાપ્તિ બાબત.

સમાપન કલાકે મતદાન મથકે હાજર વ્યક્તિઓ દ્વારા મતદાન :

- ૧.૧ મતદાન શરૂઆતના નક્કી કરાયેલ, કલાક કરતાં તે થોડું મોડું શરૂ કરાયું હોય તો પણ મતદાન તેની સમાપ્તિના નિયત સમયે બંધ કરવું. આમ છતાં મતદાન સમાપ્તિના નિયત સમયે મતદાન મથકે હાજર રહેલા તમામ મતદારોને, સમાપ્તિ સમય કરતાં થોડું વધુ સમય લાગે તો પણ મતદાન કરવા દેવું જોઈએ.
- ૧.૨ મતદાન સમાપ્તિ કલાક(નિદ્ધિત સમય)ની થોડી મિનિટો પહેલા જાહેર કરો કે મતદાન માટે, જે લોકો મતદાન મથકની હદની અંદર જેઓ મત આપવા રાહ જોઈ રહ્યા છે તેમને મતદાન કરવા દેવામાં આવશે. એ કલાકે લાઈનમાં ઉભા રહેલા આવા બધા જ મતદારોને તમારી સહી કરેલી પહોંચો નં. ૧ થી આગળના ક્રમ પ્રમાણે વહેંચી દો. જ્યાં સુધી આ બધા મતદારો મતદાન કરે ત્યાં સુધી મતદાન સમાપ્તિના કલાક પછી પણ મતદાન ચાલુ રાખો. પોલીસ અથવા અન્ય સ્ટાફને એ જોવા ઉભો રાખો કે નિયત સમાપ્તિ કલાક પછી કોઈ લાઈનમાં ઉભું નથી. આ ત્યારે જ અસરકારક રીતે સુનિશ્ચિત થાય કે જ્યારે, મતદારોને પહોંચોનું વિતરણ લાઈનની છેક પાછળથી શરૂ કરીને પાછળથી આગળ આવીને થાય તેમ કાપલીઓની વહેંચણી કરવી.

મતદાન સમાપ્તિ :

૨. મતદાન સમાપ્તિના કલાકે હાજર રહેલા તમામ મતદારો ઉપરના ફકરામાં જણાવ્યા મુજબ મતદાન કરી લે ત્યારે તમે મતદાન પુરું થયું એમ ઔપચારિક રીતે જાહેર કરો અને ત્યારબાદ કોઈપણ સંજોગોમાં કોઈપણ વ્યક્તિને મતદાન કરવા દેવું નહીં.

મતદાન મશીનનું નિયંત્રણ એકમ બંધ કરવું :

- ૩.૧ મતદાન સમાપ્ત કરવા માટે છેલ્લો મતદાર મતદાન કરે ત્યાર પછી મતદાન મશીન બંધ કરી દો જેથી આગળ વધુ કોઈ મતદાન શક્ય બને નહીં. આ માટે તમારે નિયંત્રણ એકમ પરનું 'કલોઝ' બટન દબાવવું જ્યારે 'કલોઝ' બટન દબાવવામાં આવશે ત્યારે નિયંત્રણ એકમ પરની ડિસપ્લે પેનલ મતદાન પૂર્ણ થયા સુધીમાં મતદાન મશીનમાં નોંધાયેલ મતોની કુલ સંખ્યા (પરંતુ ઉમેદવાર દીઠ ગણતરી નહીં) દર્શાવશે. મશીનમાં નોંધાયેલ મતોની કુલ સંખ્યા તરત જ નમુના નંબર ૨૩-ખ ના ફોર્મનાં ભાગ-૧ની બાબત-૫માં નોંધવી જોઈએ.
- ૩.૨ 'કલોઝ બટન' તેના બહારના કવર ઉપર ભૂરા કલરના રબ્બર કેપની નીચે પરિણામ વિભાગનાં ખાનામાં આપવામાં આવેલ છે અને તે રબ્બર કેપ ખેંચવાથી મળી શકશે 'કલોઝ' બટન દબાવ્યા પછી અને મતદાન સમાપ્ત કરીને રબ્બર કેપ પાછી લગાવી દેવી.
- ૩.૩ એકવાર જો કલોઝ બટન દબાવી દેવાય તો મતદાન મશીન એકપણ મત સ્વીકારશે નહીં. આથી કલોઝ બટન દબાવતાં પહેલાં તમે સઘન સાવચેત અને ચોક્કસ હોવા જોઈએ કે મતદાન સમાપ્તિ સમયે હાજર રહેલા મતદારોમાંથી કોઈ મતદાર મત આપ્યા વિના રહી ગયો નથી.
- ૩.૪ તમારે એ પણ પછી નોંધ લેવી જોઈએ કે કન્ટ્રોલ એકમ પરનો બીઝી લેમ્પ જ્યારે ચાલુ ન હોય ત્યારે જ કલોઝ બટન કામ કરશે જેમકે, છેલ્લા મતદારને તેનો મત આપી દીધો હોય ત્યારે જો છેલ્લા મતદારે મતદાન કર્યા બાદ મતપત્ર બટન ભૂલથી દબાવવાને કારણે 'બીઝી' લેમ્પ ચાલુ હોય અથવા તેના માટે મતપત્ર બટન દબાવ્યા બાદ મતદાર મત આપવાની ના પાડે તો કન્ટ્રોલ એકમના નીચેના ભાગમાં આવેલ વીજળીની સ્વીચ બંધ કરી અને કન્ટ્રોલ યુનિટમાંથી મતદાન યુનિટ જુદુ પાડીને 'બીઝી' લેમ્પ બંધ કરી શકાય. કન્ટ્રોલ એકમમાંથી મતદાન એકમને જુદૂં પાડ્યા બાદ વીજળી ફરીથી ચાલુ કરવી. હવે બીઝી લેમ્પ બંધ થશે અને કલોઝ બટન કામ કરશે.

પ્રકરણ-૨૫

નોંધાયેલ મતોનો હિસાબ રાખવા બાબત

નોંધાયેલ મતોનો હિસાબ તૈયાર કરવા બાબત :

- ૧.૧ મતદાન પૂરું થયા બાદ ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ-૫૪-દ અનુસાર તમારે મતદાન મશીનમાં નોંધાયેલ મતોનો હિસાબ તૈયાર કરવાનો રહેશે. આવો હિસાબ તમારે નમુના નંબર ૨૩-ખ ના ફોર્મના ભાગ-૧માં તૈયાર કરવાનો રહેશે. આ બે નકલમાં તૈયાર કરવો. નમૂના નંબર ૨૩-ખ નું ફોર્મ પરિશિષ્ટ-૨૩ થી આપેલ છે.
- ૧.૨ આગલા પ્રકરણમાં અગાઉ સમજાવવામાં આવેલ છે તે મુજબ મતદાન પુરું થયા બાદ મશીનનું 'કલોઝ'નું બટન દબાવી, તેમાં નોંધાયેલ કુલ મતોની સંખ્યાની નોંધ કરવી. જો જરૂર પડે તો જરૂરી માહિતી મેળવવા માટે તમે ફરીથી તે જ બટન દબાવી શકો છો.
- ૧.૩ તમારે એ ના ભુલવું જોઈએ કે, મતદાન મશીનમાં નોંધાયેલ કુલ મતોની સંખ્યા, મતદારોના રજિસ્ટર, (વોર્ડવાર અલગ-અલગ) (નમુના નંબર ૨૩-ક) ના ફોર્મમાં નોંધાયેલ મતદારોની સંખ્યા જેમાંથી, મતદાન ના કરવાનો નિર્ણય લે તેટલાં મતદારોની સંખ્યા (મતદાર રજિસ્ટરમાં રિમાર્ક્સ કોલમમાં નોંધાયેલ હોય તે મુજબ) અને તમે જેઓને મતદાનની ગુપ્તતાનો ભંગ કરવા બદલ મતદાન કરવા ના દીધું હોય (ઉક્ત રજિસ્ટરનાં રિમાર્ક્સ કોલમમાં નોંધાયા મુજબ)ની સંખ્યા બાદ કર્યા બાદ જે વધે તેટલી હોવી જોઈએ.
- ૧.૪ નમુના નંબર ૨૩-ખ ના ફોર્મમાં મતોની નોંધણીનો નમૂનો છે.
- ૧.૫ નમુના નંબર ૨૩-ખ ના ફોર્મ માં નોંધાયેલ મતોના હિસાબની બે નકલોને તમારે એક અલગ કવરમાં રાખવી અને તેના પર "મતોની નોંધણીનો હિસાબ" એવું લખાણ લખવું.
- ૧.૬ મતદાન મથકે મતદાન માટેના વોર્ડવાર મતોની નોંધણીનો હિસાબ અલગ-અલગ રાખવાનો રહેશે.

મતદાન પ્રતિનિધિઓને નોંધાયેલા મતોના હિસાબની પ્રમાણિત નકલો પૂરી પાડવા બાબત :

- ૨.૧ નિયમ-૫૪-દ હેઠળ મતદાનનાં અંતે હાજર રહેલ બધા જ મતદાન એજન્ટોને નમૂના નંબર ૨૩-ખ ના ફોર્મમાં તમે તૈયાર કરેલ મતોની નોંધણીના હિસાબની પ્રમાણિત નકલ તમારે આપવાની રહેશે, અને તે માટેની નકલ આપ્યા બદલની, એજન્ટો પાસેથી પહોંચ મેળવવાની રહેશે મતોના હિસાબની નકલ હાજર રહેલ બધાજ એજન્ટોને તેમની માંગણી હોય કે ના હોય, તમારે તેમને આપવાની રહેશે.
- ૨.૨ તમે બધા એજન્ટોને નમૂના નંબર ૨૩-ખ ના ફોર્મની નકલ આપી શકો તે માટે તમને, ઉમેદવારોની કુલ સંખ્યા, વત્તા બેત્રણ વધારાના ફોર્મ (કોરા) પુરા પાડવામાં આવશે. જેથી તમે પોતાની મૂળ નકલ ઉપરાંત બધા ઉમેદવારના પ્રતિનિધિઓને વધારાની બે અથવા ત્રણ નકલ આપી શકો. બની શકે તો તમારે જરૂરી જેટલી નકલો કાર્બન પેપરની મદદથી બનાવવી, જેથી તમારી મૂળ નકલ અને ઉમેદવારોના પ્રતિનિધિઓને આપવામાં આવતી નકલમાં દરેક રીતે સામ્યતા રહે.

મતદાન પુરું થયા બાદ જાહેરાત કરવા બાબત :

- ૩ નિયમ ૫૪-દ ની જોગવાઈઓ મુજબની કાર્યવાહી પુરી કરવામાં આવેલ છે. તેની ખાતરી કરવા માટે અને બધા ઉમેદવારોના પ્રતિનિધિઓને નમૂના નંબર ૨૩-ખ ના ફોર્મની નકલ આપવામાં આવેલ છે. તેની નોંધ રેકર્ડ પર રાખવા માટે રાજ્ય ચૂંટણી પંચે એક જાહેરાતનો નમૂનો નક્કી કરેલ છે. નમુના નંબર.૧ના ફોર્મના ભાગ-૩ પરિશિષ્ટ-૧૪ તે મતદાન પુરું થયા બાદ, આ ફોર્મમાં બધી વિગતો ભરી તેને પુરું કરવાનું રહેશે.

પ્રકરણ-૨૬

મતદાન પુરું થયા બાદ વિજાણું મતદાન યંત્રના મતદાન મશીનને સીલ કરવા બાબત

- ૧.૧ મતદાન પુરું થયા બાદ, મશીનમાં નોંધાયેલ મતોની નોંધણી નમુના નંબર ૨૩-ખ ના ફોર્મમાં કરી લેવામાં આવે અને તેની નકલો બધા ઉમેદવારોના હાજર રહેલા પ્રતિનિધિઓને આપી દેવામાં આવે ત્યારબાદ, મતદાન મશીનને સીલ કરી દેવું અને તેને સલામત રીતે મતગણતરી મથકે/સંગ્રહ કરવાના સ્થળે ખસેડવાની વ્યવસ્થા ગોઠવવી.
 - ૧.૨ મતગણતરી મશીનને સીલ કરવા અને તેની સલામતી માટે પ્રથમ મતદાનના યુનીટ્સ અને કન્ટ્રોલ યુનીટ્સના જોડાણ અલગ કરવા, અને તેના વીજળી પ્રવાહના જોડાણની સ્વીચ બંધ કરવી. મતદાનના યુનીટ્સ અને કન્ટ્રોલ યુનીટ્સને તેના બોક્ષમાં બરાબર પાછા મુકી દેવા.
 - ૧.૩ ત્યાર બાદ દરેક બોક્ષને બન્ને બાજુએથી સીલ કરવું, બન્ને બાજુએ સીલ કરવા માટે બોક્ષ પર આપેલા બન્ને બાજુના કાણામાંથી દોરી આરપાર પરોવી દોરી બાંધવી અને તેના પર 'પ્રીસાઈડીંગ ઓફિસર' નું સીલ લગાડવું, તેના પર ચૂંટણીની વિગતો, મતદાન મથક અને તેમાં કેટલા યુનીટ્સ છે. વિગેરે બાબતોની વિગતો દર્શાવતી ટેગ લગાડવી.
 - ૧.૪ મતદાનના યુનીટ્સ અને કન્ટ્રોલ યુનિટ્સ પર જે સરનામાની ટેગ લગાડવામાં આવે તેમાં પણ, પ્રકરણ-૩ના પારા ૨.૧માં જણાવ્યા અનુસારની વિગતો દર્શાવવાની રહેશે હાજર રહેલા ઉમેદવારો કે તેમના પ્રતિનિધિઓ જો પોતાના સીલ આવા મશીન/યુનીટ્સ પર લગાવવા ઈચ્છે, તો તેઓને તેમ કરવા દેવું.
 - ૧.૫ મતદાનના યુનીટ્સ પર અને કન્ટ્રોલ યુનિટ્સ પર જે જે ઉમેદવાર કે તેમના પ્રતિનિધિઓના સીલ લગાડવામાં આવ્યા હોય, તેઓનો પણ ઉલ્લેખ મતદાનના અંતે નમુના નંબર.૧ ના ફોર્મના ભાગ-૪ પરિશિષ્ટ નંબર ૧૪ મુજબ તૈયાર કરવામાં આવતી જાહેરાતમાં કરવાનો રહેશે.
 - ૧.૬ વીજાણું મતદાન યંત્ર દ્વારા થયેલ મતદાન માટે મતદાન એકમ તથા નિયંત્રણ એકમના હિસાબનું ફોર્મ નમૂના નંબર ૯ થી નક્કી કરેલ છે તે નમૂનો પરિશિષ્ટ નંબર ૨૪ થી આપેલ છે. આ હિસાબ સીલબંધ કવરમાં રાખવાનો છે.
- ખાસ નોંધ :-** મતદાન પુરું થયા બાદ મતદાન મશીનમાં નોંધાયેલ કુલ મતોની સંખ્યા મેળવ્યા બાદ અલગ નોંધ કરી મતદાન મશીન સીલ કરવું જો મતોની સંખ્યા મેળવવાની બાકી હોય અને મતદાન મશીન સીલ થઈ ગયું હોય તો મતદાન મશીનનું સીલ તોડવું નહિ. એક વખત મતદાન એકમ કે નિયંત્રણ એકમ સીલ થયા પછી સીલ તોડવા પ્રયત્ન કરવો નહિ. આવો પ્રયત્ન કરવાથી મતદાન પ્રક્રિયા દુષિત થાય અને તે માટે શિક્ષાત્મક કાર્યવાહીનો ભોગ બનવું પડે નહિ તે માટે ખાસ કાળજી રાખવી.

પ્રકરણ-૨૭

મતદાનની સાધન સામગ્રી અને ચૂંટણીના કાગળો સીલબંધ કરવા બાબત

ચૂંટણીને લગતું સાહિત્ય, કવરોમાં સીલબંધ કરવા બાબત :

- ૧.૧ ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૮૪ના નિયમ ૫૪ (ધ) તથા ૫૪ (ન) ની જોગવાઈ અનુસાર, મતદાન પુરું થયા બાદ, ચૂંટણીને લગતા તમામ કાગળો જુદા જુદા પેકેટમાં સીલબંધ કરવાના રહેશે.
- ૧.૨ આવી રીતે સીલ કરેલા બધા જ પેકેટ ચૂંટણી અધિકારીને મોકલવાના રહેશે. નીચે જણાવેલ સાહિત્ય, ચાર અલગ અલગ મોટા કવરમાં સીલ કરી મોકલવાના રહેશે. (૧) નમૂના નંબર ૨૩-ખ ના ફોર્મમાં મતોનો તૈયાર કરવામાં આવેલ હિસાબ, તેને સીલબંધ કરવામાં આવ્યું હોય, તે સીલ સહિત. (૨) મતદાન શરૂ થતાં પહેલાં પ્રીસાઈડીંગ ઓફીસર દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ કબુલાતનામું (રિકલેરેશન) (૩) પ્રીસાઈડીંગ ઓફીસરની ડાયરી આ દસ્તાવેજો અલગ રીતે મોટા કવરમાં નીચે ફકરા-૩માં સમજાવ્યા મુજબ સીલબંધ કરીને મતદાન મશીન સાથે મોકલવાનું રહેશે.
- ૧.૩ (૧) નોંધયેલા મતોના હિસાબ અને પેપર સીલનો હિસાબ, (૨) પ્રીસાઈડીંગ ઓફીસર દ્વારા કરવામાં આવેલા કબુલાતનામા (રિકલેરેશન) અને (૩) પ્રીસાઈડીંગ ઓફીસરની ડાયરી અલગ રીતે કવરમાં સીલબંધ કરી મતદાન મશીન સાથે, વિજાણુ મતદાન યંત્રની પેટીઓ જમા કરવાના કેન્દ્ર પર મોકલવી.
૨. તમારે નીચે જણાવેલ વસ્તુઓ/દસ્તાવેજોના કવરો પેકેટ ઉપર, ઉમેદવારો, તેમના ચૂંટણી એજન્ટો, મતદાનના એજન્ટ, જો તેઓ ઈચ્છે તો તેમના સીલ લગાડવા દેવા :
 ૧. મતદાર યાદીની માર્ક કરેલ નકલ.
 ૨. મતદારોનું રજિસ્ટર/પત્રક.
 ૩. મતદારોની સ્લીપ.
 ૪. વાપરવામાં આવ્યા હોય તે સુપરત મતપત્રો અને સુપરત મતોની યાદી નમુના નંબર ૨૨-ક ના ફોર્મમાં આ નમુનો પરિશિષ્ટ નંબર ૨૨ થી આપેલ છે.
 ૫. વણવપરાયેલા સુપરત મતપત્રો.
 ૬. વાંધો લેવામાં આવ્યા હોય (તકરારી) તેવા મતોની યાદી.
 ૭. અને અન્ય દસ્તાવેજો જે ચૂંટણી અધિકારીએ સીલબંધ કરવાની સૂચના આપી હોય.

વૈધાનિક અને બિન વૈધાનિક કવરો અને ચૂંટણીનું સાહિત્ય તૈયાર (પેક) કરવા બાબત :

૩. વિલંબ અને મતદાન મથકેથી સીલ કરેલ મતદાન મશીન લઈ જવામાં જોવી પડતી રાહની અગવડતા નિવારવા, ચૂંટણીને લગતા બધા કાગળો અને બીજું બધું સાહિત્ય, તમારે ચાર જુદા જુદા મોટા કવરોમાં મુકી તેને સીલ કરવા, જેની વિગતો નીચે સમજાવેલ છે. અને સામગ્રી જમા કરાવવાના કેન્દ્ર ઉપર જમા કરાવવા.
 ૧. પ્રથમ કવરમાં નીચે જણાવેલ દસ્તાવેજોના સીલબંધ કવર મુકવા અને તેના પર મોટા અક્ષરે 'વૈધાનિક કવર' એમ લખવું.
 ૧. નિશાની કરેલ મતદાર યાદીની નકલ મુકેલું સીલબંધ કવર.
 ૨. મતદારોનું રજિસ્ટર મુકેલ સીલબંધ કવર.
 ૩. મતદારોની સ્લીપોવાળું સીલબંધ કવર.
 ૪. વણવપરાયેલા સુપ્રત કરેલ (ટેન્ડર બેલેટ પેપર્સ) મતપત્રોવાળું સીલબંધ કવર.
 ૫. વપરાયેલા સુપ્રત કરેલ મતપત્રોનું સીલબંધ કવર અને નમુના નંબર ૨૨-ક ના ફોર્મમાં યાદી.
- ૪.૧ જો કોઈ કવરમાં ઉપર જણાવેલ સાહિત્ય પૈકી કોઈ સાહિત્ય બિલકુલ ના હોય અર્થાત 'શૂન્ય' હોય તો પણ તેમાં શૂન્યની સ્લીપ મુકી સીલબંધ કવર તૈયાર કરવાનું રહેશે. આમ કુલ પાંચ સીલબંધ કવર તૈયાર રાખવા જેથી મતદાન મશીન એકત્રિત કરનાર અધિકારીને કોઈ કવર નથી મળ્યું કે ખુટે છે, તે બાબતે અગવડતામાં ના મુકાય.
- ૪.૨ બીજા પેકેટમાં નીચેના કવરો મુકવા અને તેના પર મોટા અક્ષરે 'બિન-વૈધાનિક કવરો' એવું લખાણ કરવું.
 ૧. નિશાની કર્યા સિવાયની મતદાર યાદીઓની નકલોવાળું કવર.

૨. નમુના નંબર ૧૦ના ફોર્મમાં મતદાન માટેના ઉમેદવારોના એજન્ટોનાં નિમણૂક પત્રો મૂકેલ કવર.
 ૩. ચૂંટણી પરની ફરજના નમુના નંબર ૧૫ના ફોર્મમાં તૈયાર કરાયેલ પ્રમાણપત્રો મુકેલા કવર.
 ૪. નમુના નંબર ૨૧ના ફોર્મમાં વાંધો લેવામાં આવેલ હોય તેવા મતદારોની યાદી સીલ કરવામાં આવ્યા હોય તેવા કવર.
 ૫. નમુના નંબર ૨૦ના ફોર્મમાં અંધ અને અપંગ મતદારોની યાદી અને તેમના સાથીદારો દ્વારા આપવામાં આવેલ એકરારનામાના સીલબંધ કવર.
 ૬. નમુના નંબર ૩ના ફોર્મમાં મતદારો પાસેથી ઉમર બાબતના અને તેમની ઓળખ બાબતના જો કોઈ એકરારનામા લેવામાં આવ્યા હોય તો તેના કવર. આ એકરારનામાનાં ફોર્મનો નમુનો પરિશિષ્ટ-૧૮ થી આપેલ છે.
 ૭. વાંધો લેવામાં આવ્યા હોય તેવા મતપત્રો બાબતની પહોંચ બુક અને જો કોઈ રોકડ હોય તો તેનું કવર.
 ૮. વણવપરાયેલા અને ફાટેલા કે બગડેલા પેપર સીલનું કવર.
 ૯. વણવપરાયેલ મતદારોની સ્વીપોનું કવર.
- ૪.૩ ત્રીજા પેકેટમાં નીચેની વસ્તુઓ મુકવામાં આવે.
૧. પ્રીસાઈડીંગ ઓફીસરની માર્ગદર્શિકાની પુસ્તિકા.
 ૨. ઈલેક્ટ્રોનિક વોટીંગ મશીન વાપરવાની સૂચનાઓની પુસ્તિકા.
 ૩. મતદારોને મતદાન વખતે આંગળી ઉપર લગાડવામાં આવતી અવિલોપ્ય શાહી (ઈન્ડેલીબલ ઈંક) ની બોટલોને શાહી ઉડી ન જાય તે માટે ઢાંકણ બરાબર બંધ કરી તેના પર મીણનું પડ ચડાવી પેક કરવી. જેથી શાહી ઉડી ન જાય કે ઢોળાઈ ના જાય.
 ૪. સ્ટેમ્પ પેડ.
 ૫. રાજ્ય ચૂંટણી આયોગનું પ્રમુખ અધિકારીને આપેલ ધાતુનું સીલ.
 ૬. સુપ્રત મતપત્રો પર મત આપવા માટેના નિશાનીવાળા એરોકોસ માર્કના રબર સ્ટેમ્પ.
 ૭. ઈન્ડેલીબલ શાહી મુકવાના કપ / ધાતુનો ડબ્બો
- ૪.૪ બાકીની બીજી વસ્તુઓ જો કાંઈ હોય તો, તે ચોથા પેકેટમાં પેક કરવી.
૫. નાના પાંચ કવરો કે જેના પર વૈધાનિક કવર લખવામાં આવ્યું હોય તે દરેકને સીલ કરવા. બીજા નાના કવર અને પેકેટ કે જેના પર 'બિન વૈધાનિક કવર' લખ્યું હોય તેવા બીજા, ત્રીજા અને ચોથા કવરને સીલ કરવાની જરૂર નથી પરંતુ તે અલગ અલગ તૈયાર કરવાના રહેશે. આ બિનવૈધાનિક કવરો પૈકી, વાંધા લેવામાં આવેલા હોય તેવા મતોની યાદીના (નમુના નંબર ૨૧ના ફોર્મમાં) ધરાવતા કવરને સીલ કરવાનું રહેશે, આ કાર્યવાહી સમય બચાવવામાં કરી રાખવાની રહેશે. આ બધા નાના કવરો એક મોટા કવરમાં રાખવાના રહેશે, અને કવરમાં મુકવામાં આવેલ વસ્તુઓની યાદી તૈયાર કરી પ્રીસાઈડીંગ ઓફીસરની સહી કરાવી આ યાદી તે મોટા કવરમાં મુકવી. આ ત્રણ મોટા કવર સીલ કરવાની જરૂર નથી. પરંતુ તેને ટાંકણી, પીન કે દોરી વડે બરાબર બંધ કરવા, જેથી એમાંની વસ્તુઓ પડે નહીં અને એ જમા કરવાના કેન્દ્ર પર વસ્તુઓ બરાબર મળ્યાની ખાતરી કરી શકાય. જો કે વૈધાનિક કવર લાપેલ કવરને પ્રીસાઈડીંગ ઓફીસરે અંદરની વસ્તુઓ ચેક કર્યા બાદ, સીલ કરી દેવું.

પ્રકરણ-૨૮

મતદાન મથકોએથી મતદાન મશીન એકત્રિત કેન્દ્રોને સોંપવા અને ડાયરી તૈયાર કરવા બાબત

ડાયરી તૈયાર કરવા બાબત :

- ૧.૧ મતદાનની કામગીરીની નોંધ રાખવા માટેની ડાયરીમાં તમારે મતદાન વખતે થયેલ કાર્યવાહીની નોંધ રાખવી નમુના નંબર ૭ ના ફોર્મ પરિશિષ્ટ નંબર- ૨૫ થી આપવામાં આવેલ છે. તમને આ નમૂના નંબરના ફોર્મ પુરા પાડવામાં આવશે અને આ નમુનાના ફોર્મનો જ તમારે ઉપયોગ કરવો.
- ૧.૨ તમારે મતદાનની કાર્યવાહી દરમિયાન જેમ જેમ બનાવો બનતા જાય તેમ તેમ તમારી ડાયરીમાં નોંધવાના રહેશે. તેમાં તમારે બધા જ અગત્યના બનાવોની નોંધ રાખવી.
- ૧.૩ ઘણા કિસ્સામાં એવું ધ્યાન પર આવેલ છે કે, પ્રીસાઈડીંગ ઓફીસર આ ડાયરીની સંબંધિત કોલમમાં સૂચના અપાયા મુજબ સમય સમય પર નોંધ નથી કરતા અથવા ચોક્કસ સમયના અંતરે નોંધ નથી કરતા, અને મતદાનના અંતે બધી નોંધ એકી સાથે કરતા હોય છે. આ ખૂબ જ વાંધાજનક છે. તમારે નોંધ લેવી કે, વખતો વખત જેમ જેમ કાર્યવાહી થતી જાય તેમ તેમ મતદાનની કાર્યવાહી દરમિયાન ડાયરીમાં નોંધ કરવામાં જો તમારા તરફથી કોઈ ક્ષતિ કરવામાં આવશે તો, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ તેની ગંભીર નોંધ લેશે.

૨. ચૂંટણી અધિકારીને મતદાન મશીન અને ચૂંટણીને લગતા દસ્તાવેજો સોંપવા બાબત :

- ૨.૧ મતદાન પુરું થયા બાદ, પ્રકરણ-૨૬ અને ૨૭માં સમજાવ્યા મુજબ તમારે મતદાન મશીન અને બધા જ દસ્તાવેજો સીલબંધ કરી લીધા બાદ તે ચૂંટણી અધિકારીએ બતાવ્યું હોય તે જગ્યાએ પહોંચાડવું અથવા પહોંચાડવાની વ્યવસ્થા કરવી. આ કામગીરી તમારે ચૂંટણી અધિકારીએ સૂચના આપ્યા અનુસાર અને તેમના માર્ગદર્શન મુજબ કરવાની રહેશે.
- ૨.૨ મતદાન મશીન અને અન્ય દસ્તાવેજો ચૂંટણી અધિકારીને પહોંચાડવામાં કે તે પહોંચાડવાની વ્યવસ્થા કરવામાં સહેજ પણ વિલંબ થવો જોઈએ નહીં. આ કાર્યવાહીમાં થયેલ સહેજ પણ વિલંબને આયોગ તરફથી ખૂબ ગંભીરતાથી લેવામાં આવશે અને આવા વિલંબ બદલ જવાબદાર સામે શિસ્ત ભંગ બદલના કડક પગલાં લેવામાં આવશે.

૩. તમારે સામગ્રી એકત્રિકરણ કેન્દ્ર પર નીચે જણાવેલ ચૂંટણીને લગતી ૧૨ વસ્તુઓ અને ચૂંટણીની સામગ્રી/રિકર્ડ હવાલો ધરાવતા અધિકારીને સોંપવી અને તે બદલની પહોંચ લેવી.આવી પહોંચ મેળવવા માટે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ તરફથી યાદી તૈયાર કરેલ છે. આ યાદી પરિશિષ્ટ-૨૭ થી આપેલ છે. આ યાદી તમને મતદાનની સામગ્રી સાથે આપવામાં આવશે તેમાં તમોએ સુપ્રત કરેલ વિજાણું મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમ, મતદાન એકમ ના મશીન, જુદા જુદા કવરો તથા સાધન સામગ્રી વિગેરેની પહોંચ મેળવી લેવાની રહેશે.

૧. મતદાન મશીનના નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ તેની સંબંધિત બરાબર સીલબંધ કરેલ પેટીમાં.
૨. નોંધાયેલ મતોના હિસાબવાળું કવર તથા પેપર સીલના હિસાબવાળું કવર.
૩. પ્રમુખ અધિકારીના એકરારનામાવાળું કવર.
૪. પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરીવાળું કવર.
૫. “વૈધાનિક કવર” લખેલ પ્રથમ કવર (જેમાં કુલ પાંચ કવર હોય)
૬. “બિન-વૈધાનિક કવર” લખેલું બીજું કવર (જેમાં કુલ ૮ કવર મુકાયેલ હોય)
૭. ત્રીજું કવર જેમાં ચૂંટણી સામગ્રીની કુલ-૭ પ્રકારની વસ્તુઓ હોય.
૮. મતદાન કુટીર બનાવવાની સામગ્રી/વસ્તુઓ.
૯. પ્લાસ્ટીકના કંતાનના કોથળા જેમાં ચૂંટણીની વસ્તુઓ મૂકવામાં આવતી હોય.

૧૦. બીજી બધી બાકીની વસ્તુઓવાળું ચોથું પેકેટ જો કંઈ હોય તો ઉપર જણાવેલ બધી વસ્તુઓ સ્વીકારનાર અધિકારીઓ દ્વારા ચકાસવામાં આવશે. ચકાસવાની કામગીરી તમારી હાજરીમાં આવી વસ્તુઓ એકત્રિત કરવાના કેન્દ્ર પર હવાલો ધરાવતા અધિકારીઓ દ્વારા કરવામાં આવશે, અને ત્યારબાદ તમને ફરજ મુક્ત કરવામાં આવશે.

પ્રકરણ-૨૯

પ્રમુખ અધિકારીઓ/મતદાન અધિકારીઓ માટે માર્ગદર્શિકા બાબત.

- ૧.૧ તમારી મતદાન ટૂકડીના સભ્યો સાથે ખૂબ નજીકથી સંકળાયેલા રહો.
- ૧.૨ જો ટીમ વર્કથી કામ કરવામાં નહીં આવે તો તમારું કાર્ય વધુ મુશ્કેલ બનશે.
- ૨.૧ ખાતરી કરી લો કે :
 - ક. તમને પુરતા પ્રમાણમાં મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમ પુરા પાડવામાં આવ્યા છે. અને તમારે તેનો ઉપયોગ તમારા મતદાન મથક પર કરવાનો છે.
 - ખ. દરેક મતદાન એકમ પર યોગ્ય મતપત્રકો (નોટા સહિત) ચોટાડવામાં અને જોડવામાં આવ્યા છે.
 - ગ. મતદાન એકમની બંને બાજુઓથી સરકતી સ્વીચો બરાબર યોગ્ય સ્થાને છે.
 - ઘ. દરેક મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમના ઉમેદવાર સેટ બાજુનો ભાગ બરાબર સીલ લગાડેલ છે અને તે દરેક પર સરનામા ટેગ (લેબલ) મજબૂતીથી લગાડેલ છે.
- ૨.૨ ખાતરી કરી લો ચૂંટણીને લગતું બધું જ સાહિત્ય/સામગ્રી તમને આપવામાં આવેલ છે.
- ૨.૩ ખાસ કરીને મતદારોનું રજિસ્ટર, મતદારોની યાદી, મતદારોની સ્લીપ, મતદાન માટે વાપરવાના સુપ્રત મતપત્રો, મત આપવાના ચોકડીની એરોકોસ માર્કની નિશાની વાળા રબરના સીક્કા, વાદળી રંગના કાગળના પેપર સીલ, સીલ કરવા માટેની લાખ, ઝટ ના ભુંસાય તેવી નિશાની કરવા માટેની શાહી (અવિલોપ્ય શાહી) વિગેરે.
- ૨.૪ મતદાર યાદીઓની (વોર્ડવાર અલગ-અલગ) નિશાની કરેલી નકલને બીજી નકલો સાથે સરખાવી જુઓ અને ખાતરી કરી લો કે નિશાની કરેલી મતદાર યાદીઓ અને બીજી યાદીઓમાં કોઈ ફેરફાર કે તફાવત નથી અને નિશાની કરેલ યાદી પર અંગ્રેજીમાં પી. બી. અને ઈ. ડી. સી. (PB અને EDC) લખવા સિવાયની કોઈ નિશાની કરવામાં આવેલ નથી.
- ૨.૫ ખાતરી કરી લો કે :
 ૧. પૂરક યાદીમાં જણાવેલ હોય તે મુજબના જ મુખ્ય યાદીમાં પણ સુધારા વધારા અને નામો રદ કરેલ હોય.
 ૨. મતદારોની યાદીની મૂળ નકલ પર ક્રમવાર પેજ નંબર આપવામાં આવેલ હોય.
 ૩. છપાયેલ અનુક્રમ નંબર બદલાયેલ ના હોય અને કોઈ નવો નંબર ઉમેરવામાં આવેલ ના હોય.
- ૩.૧ મતદાન શરૂ થવાનો સમય નક્કી થયો હોય તેના ઓછામાં ઓછા ૭૫ મીનીટ વહેલા મતદાન મથક પર હાજર થઈ જાવ/પહોંચી જાવ.
- ૩.૨ શક્ય હોય ત્યાં સુધી મોડલ આપવામાં આવ્યું હોય તે મુજબનું મતદાન મથક તૈયાર કરી લો.
- ૩.૩ મતદારોને મતદાન મથકે દાખલ થવાના અને બહાર જવાના જુદા જુદા રસ્તાની વ્યવસ્થા કરો.
- ૩.૪ મતદાનના દિવસે, તમારા મતદાન મથક બહાર નોટિસ બોર્ડ મૂકો. જેમાં મતદાનનો વિસ્તારનું નામ અને ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની યાદી સ્પષ્ટ રીતે જોઈ શકાય તેમ લખેલ હોય.
૫. જો કોઈ મતદાન અધિકારી ગેરહાજર હોય તો, મતદાન અધિકારીની તાત્કાલિક નિમણૂક કરો.
૬. મતદાન શરૂ કરવાના નિયત સમયના ઓછામાં એક કલાક પહેલાં મતદાન મશીન તૈયાર કરવાની કાર્યવાહી શરૂ કરો.
- ૭.૧ મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમને પરસ્પર જોડો.
- ૭.૨ નિયંત્રણ એકમના આગળના ભાગમાં આવેલ વીજળી જોડાણની સ્વીચ ચાલુ કરો.
- ૭.૩ નિયંત્રણ એકમના પાછળના ભાગને પાતળા તારથી બાંધી તેના પર બે ત્રણ વળ ચઢાવી પાછળના ભાગને સુરક્ષીત કરો.
- ૭.૪ બધા હાજર રહેલા ઉમેદવારોના પ્રતિનિધિને બતાવી દો કે મતદાન મશીન ખાલી છે. અને તેમાં કોઈ મત અગાઉથી નોંધાયેલા નથી.
- ૭.૫ ઉમેદવારોના એજન્ટ દ્વારા, પ્રતિકૃતિ મતદાન (મોક પોલ) કરાવી, તેમને મશીનમાં દરેક ઉમેદવાર માટે થોડા મતો નોંધવાનું કહો.
- ૭.૬ આવા પ્રતિકૃતિ મતદાન (મોકપોલ)નું પરીણામ હાજર રહેલા સૌને બતાવી દો અને પ્રતિકૃતિ મતદાન (મોકપોલ) પછી મશીન ખાલી કરી દો.
- ૮.૧ નિયંત્રણ એકમના અંદરના કંપાર્ટમેન્ટના બારણાની ફેમ પર જ્યાંથી પરીણામ જાણી શકાય છે. ત્યાં તમોને આપવામાં આવેલ રંગીન કાગળના સીલ (પેપર સીલ) લગાડી દો.

- ૮.૨ પરીણામ ભાગના અંદરના કંપાર્ટમેન્ટ પર એવી રીતે પેપર સીલ લગાડવું કે તેના બન્ને છેડા, અંદરના કંપાર્ટમેન્ટમાંથી બહાર દેખી શકાતા હોય.
- ૮.૩ પેપર સીલના સફેદ ભાગ પર તમારી પુરી સહી કરો. આ સહી છપાયેલ સીરીયલ નંબરની નીચે હોવી જોઈએ.
- ૮.૪ જે એજન્ટો આ પેપર સીલ પર પોતાની સહી કરવા ઈચ્છતા હોય તેમને સહી કરવા દો. તેમને કાગળના સીલ પરના સીરીયલ નંબર પણ નોંધવા દો.
- ૮.૫ નિયંત્રણ એકમના પરિણામના ભાગના કંપાર્ટમેન્ટના બારણાને ખાસ ટેગથી સીલ કરવું.
- ૮.૧ નિયંત્રણ એકમના પરીણામના ભાગના બહારના કવરને મજબૂતીથી બંધ કરી સીલ કરી દો, અને તેના પર સરનામાની ટેગ લગાડી દો.
- ૮.૨ નિયંત્રણ એકમને બહારથી સ્ટ્રીપ સીલથી પૂરેપૂરું સીલ કર્યું હોવા અંગે ખાતરી કરવી.
- ૮.૩ ઉમેદવારોના એજન્ટોને પણ તેમના સીલ નિયંત્રણ એકમના પરીણામના ભાગ પર બહારના ભાગે લગાડવા દો.
- ૧૦.૧ મતદાન એકમ, મતદાન કંપાર્ટમેન્ટમાં (મતકૂટિર) મુકો. નિયંત્રણ એકમને તમારા ટેબલ પર મૂકો.
- ૧૦.૨ મશીનને જોડતાં વાયરો એવી રીતે રાખો કે મતકૂટિરમાં મતદાન માટે જતાં આવતાં વાયર ઉપરથી જવું ના પડે.
- ૧૧.૧ મતદાનના એજન્ટોને મતદાર યાદીઓ બતાવી જણાવો કે મતદાર યાદીઓમાં અંગ્રેજીમાં પી. બી. અને ઈ. ડી. સી. (P. B. and E. D. C.) સિવાય કંઈ લખ્યું નથી.
- ૧૧.૨ મતદારોનું રજીસ્ટર (પત્રક) પણ બતાવી દો (નમૂના નંબર ૨૩-ક ના ફોર્મમાં) કે તેમાં અગાઉથી કોઈ નોંધ કરવામાં આવેલ નથી.
૧૨. એકરાનામું મોટેથી વાંચી તેના પર સહી કરો. આ કામગીરી મતદાન શરૂ થયા પહેલાં પૂરી કરવી.
- ૧૩.૧ નક્કી કરેલા સમયે મતદાન શરૂ કરાવો.
- ૧૩.૨ ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ ૧૯૯૩ની કલમ-૩૮ તથા ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો-૧૯૯૪ના નિયમ ૪૧ તથા ૫૪-૬ મોટેથી વાંચી સંભળાવી, મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવા હાજર સહુને સૂચના અને ચેતવણી આપો.
૧૪. કોઈપણ સમયે ઉમેદવારના એકજ પ્રતિનિધિને મતદાન મથકે હાજર રહેવા દો.
૧૫. મતદાન મુક્ત અને યોગ્ય રીતે થાય તેની કાળજી લો.
૧૬. રાજ્ય ચૂંટણી પંચ દ્વારા નીમવામાં આવેલ નિરીક્ષકને પુરતું માન અને ધ્યાન આપવાની કાળજી લો અને તેઓ માંગે તે અને જરૂરી હોય તે માહિતી તેમને પૂરી પાડો.
૧૭. મતદાન મથકના સો મીટરના અંતરમાં પ્રચાર કરવો એ ગુનો બને છે.
૧૮. મતદાન મથકમાં ધુમ્રપાનની મનાઈ છે.
- ૧૯.૧ જે મતદાન મથક પર ત્રણ મતદાન અધિકારી હોય ત્યાં તેમની ફરજો નીચે અનુસાર રહેશે.
- પ્રથમ મતદાન અધિકારી પાસે મતદાર યાદીઓ રહેશે, અને તે મતદારોની ઓળખ કરશે. છાપકામની ભૂલો અને કારકુની ભૂલો તેણે નજર અંદાજ કરવી.
- બીજા મતદાન અધિકારી ના ભૂંસાય તેવી શાહી રાખશે અને મતદારોનું રજીસ્ટર રાખશે. તે મતદાતાની પ્રથમ આંગળી પર શાહીનું ટપકું લગાડશે અને તે મતદાર રજીસ્ટરના કોલમ-૨માં મતદારનો અનુક્રમ નંબર લખશે અને મતદારની સહી અથવા અંગૂઠાનું નિશાન મેળવશે. મતદાતાને મતદાર પાવતી આપશે.
- ત્રીજા મતદાન અધિકારી નિયંત્રણ એકમનો હવાલો ધરાવશે તે મતદાર પાવતી મતદાર પાસેથી લેશે, ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી પર શાહીનું ટપકું તપાસશે અને પછી નિયંત્રણ એકમનું બટન મતપત્રનું બટન (બેલેટ બટન) દબાવી મતદાન કરવા દેશે.
- ૧૯.૨ બે સરપંચ અને એક કરતાં વધુ વોર્ડના સભ્યનું મતદાન હોય ત્યારે પ્રથમ સરપંચના મતદાનના નિયંત્રણ એકમનું બટન દબાવી મતદારને સરપંચનું મતદાન કરવા દેશે.
- પછી મતદાર જે વોર્ડનો મતદાર હોય અને તે વોર્ડના સભ્યનું મતદાન હોય તો તે જ વોર્ડનું નિયંત્રણ એકમનું બટન દબાવી તે જ વોર્ડના સભ્યનું મતદાન કરવા દેશે.
- નિયંત્રણ એકમનો હવાલો ધરાવતો મતદાન અધિકારીએ મતદારને મતદાન કરવા દેવા માટે ખૂબ જ કાળજી રાખવાની રહેશે.
- સરપંચનું મતદાન તમામ વોર્ડના મતદારો મતદાન કરશે. પરંતુ જે તે વોર્ડના સભ્ય માટેનું મતદાન હકત જે તે વોર્ડમાંના મતદારો જ મતદાન કરી શકશે. એટલે વોર્ડના મતદાનમાં એક વોર્ડનો મતદાર બીજા વોર્ડમાં મતદાન અંગેની ભૂલ /ક્ષતિ થાય નહિ તેની ખાસ કાળજી રાખવાની રહેશે.

- ૧૯.૩ મતદારોને જે કમમાં તેઓ મતદાર રજિસ્ટરમાં નોંધાયા હોય તે કમમાં જ મતદાન કરવા દો. તેઓને મતદાર રજિસ્ટરમાં સહી કર્યા સિવાય કે અંગૂઠાનું નિશાન કર્યા સિવાય મતદાન કરવા ના દો.
- ૨૦.૧ કોઈપણ મતદારની ઓળખને પડકારવામાં આવે તો તેના પર ધ્યાન ના આપો સિવાય કે આવો પડકાર કરનાર તેની નિયત ફી રૂપિયા (૨૦) વીસ ભરે. આવા ચેલેન્જ થયેલા મતોનો રેકર્ડ નમુના નંબર-૨૧ના ફોર્મમાં રાખો.
- ૨૦.૨ જો આવો પડકાર સાબિત થઈ જાય, અર્થાત વ્યક્તિ ખોટા નામે મતદાન કરતા પકડાઈ જાય તો તેને તુરત પોલીસને સોંપો અને લેખીત ફરીયાદ કરો.
૨૧. અંધ અને અપંગ મતદારના સાથી પાસેથી જરૂરી એકરારનામું મેળવો, આવા મતદારોનો રેકર્ડ નમુના નંબર-૨૦ના ફોર્મમાં રાખો.
૨૨. જો તમને કોઈ મતદાર જરૂરી ઉંમરથી ઘણી નાની ઉંમરનો લાગતો હોય એટલે કે ૧૮ વર્ષથી નીચેની ઉંમરનો લાગતો હોય પરંતુ તેની ઓળખની તમને ખાતરી થઈ હોય, તો તે ૧૮ વર્ષની ઉપરનો છે, તેવું તેની પાસેથી કબુલાતનામું મેળવો. તેની મતદાન કરવાની લાયકાત બાબતે પશ્ચો કરશો નહીં.
- ૨૩.૧ મતદાર રજિસ્ટરમાં બધી નોંધ થયા બાદ જો કોઈ મતદાર મતદાન કરવા ના ઈચ્છતો હોય તો તેને મતદાન માટે દબાણ કરશો નહીં. આવા મતદાર નોટા (ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ)નો ઉપયોગ કરી શકે અને કોઈ ઉમેદવારને મત આપવા ઈચ્છતો ન હોય અને નોટાનો પણ ઉપયોગ કરવા માંગતો ન હોય, તો આવા મતદારની નોંધ રજિસ્ટરના રીમાર્ક્સ કોલમમાં કરશો.
- ૨૩.૨ કોઈ મતદાર મતદાન ના કરે તો, રજિસ્ટરમાં અનુક્રમ નંબર ના બદલશો.
- ૨૪.૧ જો કોઈ મતદાર, તેના નામે અન્ય કોઈએ મતદાન કરી લીધા બાદ મતદાન કરવા આવે અને તમને એની ઓળખની ખાતરી થાય તેને વોટીંગ મશીનમાં મત નોંધવા ના દેશો પરંતુ તેને સુપ્રત મતપત્ર (ટેન્ડર બેલેટ પેપર) આપી મત આપવા દેશો.
- ૨૪.૨ જે મતદારોને મશીન સિવાય ટેન્ડર બેલેટ પેપરથી મતદાન કરવા દેવામાં આવ્યા હોય તેમની વિગતો નમુના નંબર ૨૩-બ ના ફોર્મમાં તથા નમુના નંબર.૨૨-ક ના ફોર્મમાં નોંધવી અને અલગ કવરમાં રાખવી.
- ૨૫.૧ જો કોઈ મતદાર તમારી ચેતવણી પછી પણ મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવાનો ઈન્કાર કરતો હોય તો તેને મતદાન કરવા ના દો.
- ૨૫.૨ મતદાર રજિસ્ટરના રીમાર્ક્સ કોલમમાં તે અંગેની નોંધ કરો. આવા મતદારના કારણે મતદાર રજિસ્ટરના અનુક્રમ નંબરોમાં કોઈ ફેરફાર ના કરો.
- ૨૬.૧ મતદાન પુરું થવાની થોડી મીનીટો પહેલાં મતદાન માટે લાઈનમાં ઉભેલા મતદારોને તમોએ સહી કરેલ કમિક નંબરવાળી કાપલી વહેંચી દો. આ માટે છેલ્લે ઉભેલ મતદારથી શરૂઆત કરો.
- ૨૬.૨ આવી રીતે કાપલી વહેંચાઈ હોય તે બધાને મતદાન કરવા દો., ભલે પછી મતદાન પુરું થવાના નિયત સમય બાદ પણ થોડો સમય મતદાન ચાલુ રાખવું પડે.
- ૨૭.૧ છેલ્લા મતદારે મતદાન કર્યા બાદ મતદાન સમાપ્ત થયેલું જાહેર કરો.
- ૨૭.૨ મતદાન મશીનને નિયંત્રણ એકમ પરનું બંધ કરવાનું બટન કલોઝ બટન દબાવી બંધ કરો. મશીન બંધ કર્યા બાદ વાદળી કલરનું રબરનું ઢાંકણું 'કલોઝ' ના બટન ઉપર લગાવી દો.
- ૨૮.૧ નોંધાયેલા મતોનો હિસાબ નમુના નંબર ૨૩-બ ના ફોર્મમાં નોંધો.
- ૨૮.૨ મતદાન એજન્ટોને નોંધાયેલા મતોના હિસાબની પ્રમાણિત નકલ આપો. આ માટે નિયત કરાયેલા નિયત કબુલાતનામા માટેના ફોર્મમાં કબુલાત નોંધો.
- ૨૯.૧ મતદાન પુરું થયા બાદ મતદાન એકમને અને નિયંત્રણ એકમને છુટા પાડો.
- ૨૯.૨ નિયંત્રણ એકમના પાછળના કંપાર્ટમેન્ટમાં આવેલ વીજળી જોડાણની સ્વીચ બંધ કરો.
- ૩૦.૧ નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમને તેમના સંબંધિત બેગ / બોક્સમાં મુકો.
- ૩૦.૨ આ બોક્સના બન્ને છેડાંને સીલબંધ કરો અને આવા દરેક બોક્સ પર સરનામા ટેગ(એડ્રેસ ટેગ) મજબૂતીથી બાંધો.
- ૩૦.૩ બધા હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટોને આ બોક્સ પર પોતાના સીલ લગાડવા દો.
- ૩૧.૧ જુદા જુદા પેકેટમાં, ચૂંટણીના બધા દસ્તાવેજો અને સામગ્રી સીલબંધ કરો.
- ૩૧.૨ નીચે જણાવેલ સામગ્રીવાળા કવરો પર તમારું સીલ લગાડો. (૧) નિશાની કરેલ મતદાર યાદી (૨) મતદારોનું રજિસ્ટર (૩) મતદારોને અપાયેલ સ્વીપો. (૪) વપરાયેલા સુપ્રત મતપત્રો અને તેની યાદી નમુના નંબર. ૨૩-બ તથા નમુના નંબર. ૨૨-ક ના ફોર્મમાં (૫) વણવપરાયેલા સુપ્રત મતપત્રકો.
- ૩૧.૩ આ કવરો ઉપર બધા મતદાન એજન્ટોને પોતાના સીલ લગાડવા દો.
- ૩૨.૧ મતદાનના બધા દસ્તાવેજો અને સામગ્રીને ચાર મોટા કવરમાં મુકો.

૩૨.૨ પ્રથમ મહોર બંધ કવર પર “વૈધાનિક કવર” લખી તેમાં પાંચ સીલબંધ કવર મુકો.

૩૨.૩ બીજા કવર પર “બિન-વૈધાનિક કવર” લખી તેમાં નવ કવર મુકો.

૩૨.૪ ત્રીજા કવરમાં સાત વસ્તુઓ હોવી જોઈએ.

૩૨.૫ બીજી બધી વસ્તુઓ ચોથા કવરમાં મુકશો.

૩૩. આ વસ્તુઓ :- (૧) નોંધાયેલા મતોનો હિસાબ નમુના નંબર ૨૩-બ નું ફોર્મ, (૨) મતદાન શરૂ થયા પહેલાં અને મતદાન પુરૂ થયા બાદ તમારા તરફથી જાહેર કરવામાં આવેલ કબુલાતનામું અને (૩) પ્રમુખ ચૂંટણી અધિકારીની ડાયરી. આ ત્રણેય વસ્તુઓ અલગ અલગ કવરમાં બંધ કરવી અને તેને આ ચાર મોટા કવરો પૈકીના કોઈ કવરમાં મુકવી નહીં.
૩૪. મતદાન પુરૂ થયા બાદ જરાક પણ વિલંબ વિના મતદાન મશીન, આઈટમ નંબર. ૩૩ માં જણાવેલ ત્રણ પેકેટ અને આઈટમ નં. ૩૨માં જણાવેલ ચાર મોટા કવર, આ સામગ્રી એકત્રિત કરવાના નિયત થયેલા કેન્દ્ર પર પહોંચાડો.
૩૫. દરેક બનાવની ચોકકસ અને પુરેપુરી નોંધ રહે તે માટે, પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરી બરાબર લખો અને તેમાં બધી જ નોંધો રાખો. જેમાં કોઈ બનાવ બને તેની તુરત જ ડાયરીમાં નોંધ કરી લો, તે માટે મતદાન પુરૂ થવાની રાહ ના જુઓ.
૩૬. જો મતદાન મથક પર કોઈ હિંસા કે હુલ્લડનો બનાવ બને તો મતદાન મુલતવી રાખો. ચૂંટણી અધિકારીને તુરત તેનો પુરેપુરો અહેવાલ મોકલો.
૩૭. જો કોઈ મતદાન મથક કબજે કરવાનો કે મતદાન મશીન કબજે કરવાનો બનાવ હોય કે મતદાર રજિસ્ટર, મતદાર યાદીઓ કબજે કરવાનો પ્રસંગ બને કે આવા દસ્તાવેજોમાં ફેરબદલી, દસ્તાવેજોને નુકશાન પહોંચાડવાનો કે તેને ફાડી નાંખવાનો બનાવ બને તો મતદાન બંધ કરી દો. અને તુરતજ પુરેપુરી હકિકતો સાથે ચૂંટણી અધિકારીને તેની જાણ કરો અહેવાલ મોકલો.
૩૮. મતદાન પુરૂ થયા બાદ તમારે મતદાન મથકના કુલ મતદારોની સંખ્યા, મતદાન એકમમાં નોંધાયેલ મતો મુજબ પુરૂષ, સ્ત્રી અને કુલ મતદારોની સંખ્યા, થયેલ મતદાનની ટકાવારી, રદ થયેલ મતપત્રો, ટેન્ડર મતપત્રો વગેરેની વિગતો દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરવાનું રહેશે. જેમાં કોલમો મુજબની સાચી વિગતો દર્શાવવી, આ પત્રક પરિશિષ્ટ નંબર ૩૦થી આપેલ છે. આ પત્રક સ્વીકાર કેન્દ્ર ખાતે બંધ કવરમાં પરબીડીયા તથા સાધન સામગ્રી સુપરત કરવામાં આવે તેની સાથે આપવાની ખાસ નોંધ રાખવી.

પરિશિષ્ટ - ૧

ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ ની જરૂરી કલમોનો ઉતારો.

કલમ-૨૮ (૧) જે વ્યક્તિનું નામ મતદારોની યાદીમાં હોય તે દરેક વ્યક્તિ, આ અધિનિયમ હેઠળ અથવા જે તે સમયે અમલમાં હોય તેવા બીજા કોઈ કાયદા હેઠળ ગેરલાયક હોય તે સિવાય, આવી યાદી જે મતદાર વિભાગને લગતી હોય તે મતદાર વિભાગના સભ્યની ચૂંટણી વખતે મત આપવાને લાયક ગણાશે.

(૨) (ક) જે વ્યક્તિ એકવીસ વર્ષની ઉંમરની થઈ હોય અને તેનું નામ મતદારોની યાદીમાં હોય તે દરેક વ્યક્તિ, આ અધિનિયમ હેઠળ અથવા જે તે સમયે અમલમાં હોય તેવા બીજા કાયદા હેઠળ ગેરલાયક ઠરી હોય તે સિવાય, કોઈપણ મતદાર વિભાગમાંથી ચૂંટાવાને લાયક ગણાશે.

(ખ) જે વ્યક્તિનું નામ, ગામની મતદારોની યાદીમાં દાખલ કર્યું ન હોય તે વ્યક્તિ તેના કોઈપણ મતદાર વિભાગમાંથી ચૂંટાવાને લાયક ગણાશે નહિ.

(૩) કોઈ વ્યક્તિ ગેરલાયક ઠરી ન હોય તો, મતદારોની યાદી, કોઈ વ્યક્તિ કોઈપણ ચૂંટણીમાં, યથાપ્રસંગ, મત આપવાને અથવા ચૂંટવાને લાયક છે કે નહિ તે બાબતનો આ કલમ હેઠળ નિર્ણય કરવાના હેતુ સારૂ નિર્ણાયક પુરાવો ગણાશે.

ચૂંટણી સંબંધી ગુના

૩૫. (૧) કોઈ મતદાન મથકમાં જે તારીખ અથવા તારીખોએ કોઈ વ્યક્તિએ, મથકની અંદર, મતદાન મથકમાં અથવા તેની નજીકમાં પ્રચાર કરવા ઉપર પ્રતિબંધ અથવા મતદાન મથકથી એકસો મીટરના અંતરમાં આવેલા કોઈ જાહેર અથવા ખાનગી સ્થળની અંદર નીચેના કાર્યો કરવા નહિ.

(ક) મતો માટે પ્રચાર કરવા.

(ખ) કોઈ મતદારના મત માટે માંગણી કરવાનું.

(ગ) ચૂંટણી વખતે મત નહિ આપવા કોઈ મતદારને સમજાવવાનું.

(ઘ) કોઈપણ અમુક ઉમેદવાર માટે મત નહિ આપવા કોઈપણ મતદારને સમજાવવાનું.

(ચ) ચૂંટણી સંબંધી (સરકારી નોટિસ સિવાયની બીજી) કોઈપણ નોટિસ અથવા નિશાની પ્રદર્શિત કરવાનું.

(૨) જે કોઈ વ્યક્તિ, પેટા-કલમ (૧)ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરે, તેને ગુનો સાબિત થયેથી, એક હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની શિક્ષા થશે.

(૩) આ કલમ હેઠળ શિક્ષા થઈ શકે તેવો ગુનો, પોલીસ અધિકારનો ગણાશે.

મતદાન મથકમાં અથવા તેની નજીકમાં શિસ્તહીન વર્તણૂંક બદલ શિક્ષા.

૩૬. (૧) કોઈ વ્યક્તિએ, કોઈ મતદાન મથકમાં જે તારીખો અથવા તારીખોએ મત લેવાના હોય તે તારીખ અથવા તારીખોએ મતદાન મથકે મત આપવા માટે આવતી વ્યક્તિને ત્રાસ થાય અથવા મતદાન મથક પર ફરજ બજાવતા અધિકારીઓ અને બીજી વ્યક્તિઓના કામમાં દખલગીરી થાય એ રીતે,

(ક) મતદાન મથકની અંદર અથવા તેના દરવાજા આગળ અથવા તેની પડોશમાંના કોઈપણ જાહેર અથવા ખાનગી સ્થળે, મેગાફોન અથવા લાઉન્ડસ્પીકર જેવું માનવ અવાજ વિસ્તાર અથવા ફરીથી ઉત્પન્ન કરવા માટે સાધન વાપરવું નહિ અથવા ચલાવવું નહિ, અથવા

(ખ) મતદાન મથકની અંદર તેના દરવાજા આગળ અથવા તેની પડોશમાંના કોઈ જાહેર અથવા ખાનગી સ્થળે ઘાંટા પાડવા નહિ અથવા બીજી રીતે શિસ્તહીન વર્તવું નહિ.

(૨) કોઈ વ્યક્તિ, પેટા કલમ (૧)ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરે અથવા જાણીબુઝીને તેમાં મદદ અથવા મદદગીરી કરે તેને ગુનો સાબિત થયેથી, એક હજાર રૂપિયા સુધીનાં દંડની શિક્ષા થશે.

(૩) મતદાન મથકના મતદાન મથક અધિકારીને એમ માનવાને કારણ હોય કે, કોઈ વ્યક્તિ આ કલમ મુજબ શિક્ષા મુજબ શિક્ષા થઈ શકે તેવો ગુનો કરે છે અથવા તેવો ગુનો તેણે કર્યો છે, તો એવી વ્યક્તિને પકડવા કોઈ પોલીસ અધિકારીને આદેશ કરી શકશે અને તેમ થયે પોલીસ અધિકારીએ તેને પકડવો જોઈએ.

(૪) કોઈ પોલીસ અધિકારી, પેટા (૧)ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન થતું અટકાવવા માટે વાજબી રીતે જરૂરી હોય તેવા પગલાં લઈ શકશે અને વાજબી રીતે જરૂરી હોય તેટલું બળ વાપરી શકશે અને આવા ઉલ્લંઘન માટે વાપરવામાં આવેલું કોઈપણ સાધન તે પકડી શકશે.

મતદાન મથકે ગેરવર્તણુંક બદલ શિક્ષા :

૩૭. (૧) મતદાન મથકે મતદાન માટે નક્કી કરેલા સમય દરમિયાન જે કોઈ વ્યક્તિ ગેરવર્તણુંક કરે અથવા મતદાન મથક અધિકારીના કાયદેસર આદેશો માનવાને ચૂકે, તેને મતદાન મથક અધિકારી, અથવા ફરજ પર હોય તેવો કોઈ પોલીસ અધિકારી અથવા આવા મતદાનમથક અધિકારીઓએ આ અર્થે અધિકૃત કરેલી વ્યક્તિ, મતદાન મથકમાંથી દૂર કરી શકશે.

(૨) પેટા કલમ (૧)થી મળેલી સત્તા, મતદાન મથકે મત આપવા માટે બીજી રીતે જેને હક હોય તેવા કોઈપણ મતદારને, તે મથકે મત આપવાની તક મળતી અટકે એ રીતે વાપરવી નહિ.

(૩) મતદાન મથકમાંથી એવી રીતે દૂર કરવામાં આવેલી વ્યક્તિ તે મતદાન મથકમાં મતદાન મથક અધિકારીની પરવાનગી સિવાય ફરી દાખલ થાય, તો તેને ગુનો સાબિત થયેથી, એક હજાર રૂપિયા સુધીનો દંડની શિક્ષા થશે.

(૪) પેટા કલમ (૩) હેઠળ શિક્ષા થઈ શકે તેવો ગુનો પોલીસ અધિકારનો ગણાશે.

૩૮. મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવા બાબત :

(૧) ચૂંટણી ગુપ્ત મતદાનથી થાય ત્યારે, ચૂંટણીમાં મત નોંધવા અથવા ગણવા અંગેની કંઈપણ ફરજ બજાવતા દરેક અધિકારીએ, કારકુને, એજન્ટ અથવા બીજી વ્યક્તિએ, મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવી જોઈશે, અને તે જાળવવામાં મદદ કરવી જોઈશે અને (કોઈપણ કાયદાથી અથવા તે હેઠળ કોઈ અધિકૃત હેતુ સારુ હોય તે સિવાય) એવી ગુપ્તતાનો ભંગ થાય એવી કોઈપણ માહિતી કોઈપણ વ્યક્તિને આપવી નહિ.

(૨) જે વ્યક્તિ-પેટા-કલમ (૧)ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરે, તેને ગુનો સાબિત થયેથી, ત્રણ મહિનાની મુદત સુધીની કેદની અથવા દંડની અથવા બંને શિક્ષા થશે.

૩૯. : અધિકારીઓ વગેરેએ ચૂંટણી વખતે ઉમેદવારો માટે કામ કરવું નહીં અથવા મતદાન ઉપર અસર થાય એવું કશું કરવું નહિ.

(૧) જે કોઈ વ્યક્તિ ચૂંટણી વખતે, ચૂંટણી અધિકારી અથવા મતદાન મથક અધિકારી અથવા મતદાન અધિકારી હોય અથવા ચૂંટણીના સંબંધમાં કોઈપણ ફરજ બજાવવા માટે ચૂંટણી અધિકારી અથવા મતદાન મથક અધિકારીએ નીમેલા કોઈ અધિકારી અથવા કારકુન હોય તેણે ચૂંટણીના સંચાલન અથવા તેની વ્યવસ્થામાં ઉમેદવારની ચૂંટાવાની સંભાવના વધારવા માટે (તેનો મત આપવા સિવાયનું બીજું) કોઈ કૃત્ય કરવું નહિ.

(૨) ઉપર જણાવેલી વ્યક્તિએ, તેમજ પોલીસ દળની વ્યક્તિએ નીચે પ્રમાણેનો પ્રયત્ન કરવો નહિ.

(ક) કોઈ વ્યક્તિને કોઈ ચૂંટણીમાં તેનો મત આપવા સમજાવવાનો, અથવા

(ખ) કોઈ વ્યક્તિને કોઈ ચૂંટણીમાં તેનો મત આપવા વારવાનો, અથવા

(ગ) કોઈ ચૂંટણીમાં કોઈ વ્યક્તિના મતદાન ઉપર કોઈપણ રીતે અસર પાડવાનો.

(૩) જે કોઈ વ્યક્તિ, પેટા કલમ (૧) અથવા પેટા કલમ (૨)ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરે તેને, ગુનો સાબિત થયેથી છ મહિનાની મુદત સુધીની કેદ અથવા દંડની અથવા બંને શિક્ષા થશે.

૪૦. ચૂંટણી સંબંધી અધિકારીની કામોની ફરજનો ભંગ

(૧) આ કલમ લાગુ પડતી હોય તેવી કોઈ વ્યક્તિ, પોતાના હોદ્દાની રૂએની ફરજનો ભંગ થાય એવા કોઈ કૃત્ય અથવા એવા કોઈ વર્તન બદલ વાજબી કારણ સિવાય, દોષિત હોય તેને, ગુનો સાબિત થયેથી બે હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની શિક્ષા થશે.

(૨) ઉપર જણાવેલા કોઈપણ કૃત્ય અથવા વર્તનના સંબંધમાં આવી કોઈ વ્યક્તિ સામે નુકશાની મેળવવા માટે કોઈ દાવા અથવા બીજી કાનૂની કાર્યવાહી થઈ શકશે નહિ.

(૩) આ કલમ જેને લાગુ પડે છે તે વ્યક્તિઓ, તે ચૂંટણી અધિકારીઓ, મતદાન મથક અધિકારીઓ, મતદાન અધિકારીઓ અને મતદારોની યાદીની જાળવણી અંગેની, ઉમેદવારીપત્રો સ્વીકારવા અથવા તે પાછા ખેંચી લેવા અંગેની અથવા ચૂંટણીમાં મત નોંધવા અથવા તેની ગણતરી કરવા અંગેની ફરજ બજાવવાને નીમવામાં આવેલી બીજી કોઈપણ વ્યક્તિઓ છે, અને “અધિકારની રૂએ ફરજ” એ શબ્દ પ્રયોગનો અર્થ આ કલમના હેતુઓ સારુ તદ્દનુસાર કરવો. પણ તેમાં આ અધિનિયમની રૂએ અથવા તે હેઠળ હોય તે સિવાય બીજી રીતે મુકવામાં આવેલી ફરજોનો સમાવેશ થતો નથી.

૪૧. મતદાન પત્રો લઈ જવા તે ગુનો ગણાશે.

(૧) જે કોઈ વ્યક્તિ, કોઈપણ ચૂંટણી વખતે, કોઈ મતપત્ર કપટથી મતદાન મથકની બહાર લઈ જાય અથવા લઈ જવાની કોશીશ કરે અથવા તેવું કોઈપણ કૃત્ય કરવામાં જાણીબુઝીને મદદ કરે અથવા મદદગારી કરે તેનો ગુનો સાબિત થયેથી, એક વર્ષની મુદત સુધીની કેદની અથવા બે હજાર રૂપિયા સુધીના દંડની અથવા બંને શિક્ષા થશે.

(૨) કોઈ મતદાન મથકના મતદાન મથક અધિકારીને એવું માનવાને કારણ હોય કે, કોઈ વ્યક્તિ પેટા-કલમ (૧) હેઠળ શિક્ષા થઈ શકે એવો ગુનો કરે છે અથવા તેણે તેવો ગુનો કર્યો છે. તો તેવો અધિકારી, તેવી વ્યક્તિ, મતદાન મથક છોડે તે પહેલા, તેને ગિરફતાર કરી શકશે અથવા પોલીસ અધિકારી તેને ગિરફતાર કરવાનો આદેશ આપી શકશે અને તેવી વ્યક્તિની જડતી લઈ લેશે અથવા પોલીસ અધિકારી દ્વારા તેને ઝડપી લેવાની શક્યતા છે.

પરંતુ જ્યારે કોઈ સ્ત્રીની ઝડપી લેવાનું જરૂરી હોય, ત્યારે તેવી ઝડપી શિષ્ટતા પરત્વે ચોક્કસ ધ્યાન રાખીને બીજી સ્ત્રી દ્વારા લેવાયેલી જોઈએ.

(૩) ગિરફતાર કરેલી વ્યક્તિ પાસેથી ઝડપી લેતી વખતે મળી આવેલું કોઈપણ મતપત્ર, મતદાનમથક અધિકારીએ સુરક્ષા માટે પોલીસ અધિકારીને સોંપી દેવું જોઈશે. અથવા પોલીસ અધિકારીએ ઝડપી લીધી હોય, ત્યારે આવા અધિકારીની સુરક્ષામાં રાખવું જોઈશે.

(૪) પેટા કલમ (૧) હેઠળ શિક્ષા થઈ શકે એવો ગુનો, પોલીસ અધિકારનો ગણાશે.

૪૨. બીજા ગુનાઓ અને તે બધાની શિક્ષા

(૧) કોઈપણ ચૂંટણીમાં કોઈ વ્યક્તિ જો....

(ક) કોઈપણ ઉમેદવારીપત્રને કપટપૂર્વક વિકૃત કરે અથવા કપટપૂર્વક તેનો નાશ કરે, અથવા

(ખ) ચૂંટણી અધિકારીએ ચોંડેલી અથવા તેણે આપેલા અધિકાર હેઠળ ચોડવામાં આવેલી કોઈપણ યાદી, નોટિસ અથવા બીજો દસ્તાવેજ કપટપૂર્વક વિકૃત કરે, તેનો નાશ કરે, અથવા તે કાઢી નાખે, અથવા

(ગ) કોઈપણ મતપત્ર અથવા કોઈપણ મત પરની સત્તાવાર નિશાની કપટપૂર્વક વિરૂપ કરે અથવા કપટપૂર્વક તેનો નાશ કરે, અથવા

(ઘ) યોગ્ય અધિકાર સિવાય કોઈપણ વ્યક્તિને કોઈપણ મતપત્ર આપે, અથવા

(ચ) કોઈપણ મતપેટીમાં જે મતપત્ર નાખવાને તેને કાયદાથી અધિકૃત કરી હોય તે મતપત્ર સિવાય બીજી કોઈપણ વસ્તુ કપટથી નાખે, અથવા

(છ) તે સમયે ચૂંટણીના હેતુઓ માટે ઉપયોગમાં હોય તેવી કોઈપણ મતપેટી અથવા મતપત્રોનો યોગ્ય અધિકાર સિવાય નાશ કરે, તે લઈ લે, ઉઘાડે અથવા બીજી રીતે તેમાં દાખલ કરે, અથવા

(જ) યથાપ્રસંગ, કપટપૂર્વક અથવા યોગ્ય અધિકાર સિવાય, પૂર્વવર્તી કોઈપણ કૃત્ય કરવાની કોશિશ કરે અથવા તેવું કૃત્ય કરવામાં જાણીબુઝીને મદદ કરે અથવા મદદગારી કરે, તો તે ગુના બદલ દોષિત થશે.

(૨) આ કલમ હેઠળ ગુના બદલ દોષિત હોય તેવી કોઈપણ વ્યક્તિને,

(ક) જો તે મતદાન મથકે ચૂંટણી અધિકારી અથવા મતદાન મથક અધિકારી હોય અથવા ચૂંટણીના સંબંધમાં હોદ્દાની રૂએના ફરજ પર રોકવામાં આવેલો બીજો કોઈપણ અધિકારી અથવા કારકુન હોય, તો તેને ગુનો સાબિત થયેથી, બે વર્ષની મુદત સુધીની કેદની અથવા દંડની અથવા બંને શિક્ષા થશે.

(ખ) જો તે બીજી કોઈપણ વ્યક્તિ હોય તો તેને, ગુનો સાબિત થયેથી છ મહિનાની મુદત સુધીની કેદની અથવા દંડની અથવા બંને શિક્ષા થશે.

(૩) આ કલમના હેતુઓ સારું, જે કોઈપણ વ્યક્તિની ફરજ, ચૂંટણી અથવા મતગણતરી કરવાના કામ સહિત ચૂંટણીના કોઈ ભાગના સંચાલનમાં ભાગ લેવાની હોય અથવા તેવી ચૂંટણી અંગેના વપરાયેલા મતપત્રો અને બીજા દસ્તાવેજો માટે ચૂંટણી પછી જવાબદાર રહેવાની હોય તે વ્યક્તિ હોદ્દાની રૂએની ફરજ પર છે એમ ગણાશે. પરંતુ “અધિકારની રૂએની ફરજ” એ શબ્દ પ્રયોગમાં, આ અધિનિયમથી અથવા તે હેઠળ હોય તે સિવાય બીજી રીતે નાખવામાં આવેલી કોઈપણ ફરજનો સમાવેશ થતો નથી.

(૪) પેટા-કલમ (૨)ના ખંડ (ખ) હેઠળ શિક્ષા થઈ શકે એવો ગુનો, પોલીસ અધિકારનો ગણાશે.

૪૩. અમુક ગુનાઓમાં ફરિયાદ

કોઈપણ કોર્ટ કલમ ૩૯ હેઠળ અથવા કલમ ૪૦ હેઠળ અથવા કલમ ૪૨ની પેટા-કલમ (૨)ના ખંડ (ક) હેઠળ શિક્ષા થઈ શકે તેવો ગુનો, રાજ્ય ચૂંટણી કમિશનના હુકમથી અથવા તેના અધિકારની રૂએ ફરિયાદ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય, વિચારણામાં લેવો નહિ.

ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો, ૧૯૯૪ ના જરૂરી નિયમોનો ઉતારો

૭. પ્રમુખ અધિકારીઓ અને મતદાન અધિકારીઓની નિમણૂંક.

(૧) ચૂંટણી અધિકારી દરેક મતદાન મથક માટે, આવા મતદાન મથકમાં અધ્યક્ષ સ્થાન લેવા, તેમાં વ્યવસ્થા જાળવવાં અને ચૂંટણી યોગ્ય રીતે કરવામાં આવે છે તે જોવા માટે પ્રમુખ અધિકારીની નિમણૂંક કરશે, ચૂંટણી અધિકારી પોતાના કાર્યો બજાવવામાં પ્રમુખ અધિકારીને મદદ કરવા માટે પોતાને યોગ્ય લાગે તેટલા મતદાન અધિકારીઓને નિમણે, પણ ઉમેદવારથી કે તેના વતી ચૂંટણીમાં કે ચૂંટણી માટે કામે રાખવામાં આવેલી હોય અથવા ઉમેદવાર માટે બીજી રીતે કામ કરતી હોય તે વ્યક્તિને પ્રમુખ અધિકારી અથવા મતદાન અધિકારી તરીકે તેનાથી નિમી શકાશે નહીં.

પરંતુ મતદાન અધિકારી કોઈ મતદાન મથકમાંથી ગેર હાજર હોય તો પ્રમુખ અધિકારી, મતદાન મથકે હાજર હોય તેવી કોઈ વ્યક્તિને આવી ગેરહાજરી દરમ્યાન મતદાન અધિકારી તરીકે નિમી શકશે પણ ઉમેદવારથી અથવા તેના વતી ચૂંટણીમાં કે ચૂંટણી કામ માટે રાખવામાં આવેલી હોય અથવા ઉમેદવાર માટે બીજી રીતે કામ કરતી હોય તેવી કોઈ વ્યક્તિને તે નિમી શકાશે નહીં અને તદ્દનુસાર ચૂંટણી અધિકારીને ખબર આપવી જોઈશે.

વધુમાં આ પેટા નિયમના કોઈપણ મજકુરથી તેજ વ્યક્તિને તેજ જગામાના એકથી વધુ મતદાન મથક માટે, પ્રમુખ અધિકારી તરીકે નિમવામાં ચૂંટણી અધિકારીને બાધ આવશે નહીં.

(૨) પ્રમુખ અધિકારી, માંદગીના કે બીજા અનિવાર્ય કારણે, મતદાન મથકમાં ગેરહાજર રહે, તો આવી કોઈ ગેરહાજરી દરમ્યાન આવા કાર્યો બજાવવા માટે ચૂંટણી અધિકારીએ અગાઉથી અધિકૃત કરેલ મતદાન અધિકારી તેના કાર્યો બજાવશે.

(૩) મતદાન અધિકારીએ, અધિનિયમ અને તે હેઠળના કરેલ નિયમો અથવા હુકમો હેઠળ, પ્રમુખ અધિકારીના તમામ અથવા કોઈ પણ કાર્ય બજાવવા પ્રમુખ અધિકારી એવી રીતે આદેશ કરે તો તેમ કરવું જોઈશે.

૨૦. મતદાન એજન્ટોની નિમણૂંક :-

(૧) હરીફ ઉમેદવાર અથવા તેનો ચૂંટણી એજન્ટ, મતદાન મથકે મતદાન એજન્ટો તરીકે કામ કરવા એક એજન્ટ અથવા બે રીલીફ એજન્ટો નીમી શકશે.

(૨) આવી દરેક નિમણૂંક નમુના-૧૦ મુજબ કરવી જોઈશે અને મતદાન મથકે રજુ કરવા માટે મતદાન એજન્ટને સુપ્રત કરવી જોઈશે.

(૩) પેટા-નિયમ(૨) હેઠળ પોતાની નિમણૂંકનો પત્ર યોગ્ય રીતે ભર્યા પછી અને તેમાં આપેલા એકરાર ઉપર પ્રમુખ અધિકારીની સમક્ષ સહી કર્યા પછી, મતદાન એજન્ટ પ્રમુખ અધિકારીને તે પત્ર આપે નહીં, તો તે મતદાન એજન્ટ મતદાન મથકમાં દાખલ થઈ શકશે નહીં.

૨૧. મતદાન એજન્ટની નિમણૂંક રદ કરવા અથવા તેના મૃત્યુ બાબત :-

(૧) ઉમેદવાર અથવા તેનો ચૂંટણી એજન્ટ મતદાનની શરૂઆત પહેલાં કોઈપણ સમયે મતદાન એજન્ટની નિમણૂંક નમુના-૧૧ પ્રમાણેના પોતે લખેલા અને સહી કરેલા પત્ર દ્વારા રદ કરી શકાશે.

(૨) એવો પત્ર -

(ક) મતદાનના આરંભના ઓછામાં ઓછા સાત દિવસ પહેલાં નિમણૂંક રદ કરવામાં આવે તો ચૂંટણી અધિકારીને આપવો જોઈશે.

(ખ) બીજી કોઈપણ બાબતમાં ચૂંટણી અધિકારીને અથવા જ્યાં મતદાન એજન્ટને ફરજ પર નીમવામાં આવ્યો હોય તે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને આપવો જોઈશે.

(૩) કોઈ ઉમેદવારનો મતદાન એજન્ટ મતદાન પૂરું થાય તે પહેલાં મૃત્યુ પામે તો ઉમેદવારે અથવા તેના ચૂંટણી એજન્ટે તરત એવા મૃત્યુની હકીકતની લેખિત જાણ,

(ક) મતદાન આરંભના ઓછામાં ઓછા સાત દિવસ પહેલાં મૃત્યુ થાય તો ચૂંટણી અધિકારીને કરવી જોઈશે અને

(ખ) બીજી કોઈ પણ બાબતમાં ચૂંટણી અધિકારીને અથવા જ્યાં મતદાન એજન્ટને ફરજ ઉપર નિમવામાં આવ્યા હોય તે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને કરવી જોઈશે.

(૪) ચૂંટણી અધિકારીને પેટા-નિયમ (૧) અથવા (૩) હેઠળના પત્ર અથવા રીપોર્ટ મળે ત્યારે તેણે તરત જ આવા પત્ર અથવા યથાપ્રસંગ રીપોર્ટની જાણ, જ્યાં આવા મતદાન એજન્ટને ફરજ પર નીમવામાં આવ્યા હોય તે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને કરવી જોઈશે.

(૫) પેટા-નિયમ(૧) હેઠળ મતદાન એજન્ટની નિમણૂંક રદ કરવામાં આવે અથવા મતદાન એજન્ટ મતદાન પુરું થાય તે પહેલાં મૃત્યુ પામે, ત્યારે ઉમેદવાર અથવા તેનો ચૂંટણી એજન્ટ મતદાન પુરું થાય તે પહેલાં કોઈપણ સમયે નિયમ-૨૦ની જોગવાઈઓ અનુસાર નવા મતદાન એજન્ટને નીમી શકશે.

૨૫. ટપાલ દ્વારા મત આપવા હકદાર વ્યક્તિઓ :-

- (૧) અન્યથા જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય, ચૂંટણીમાં મત આપતી તમામ વ્યક્તિઓ, તેમના માટે જોગવાઈ કર્યા પ્રમાણે મતદાન મથક પર પોતાની જાતે મત આપવો જોઈશે.
- (૨) નીચેની વ્યક્તિઓ ટપાલ દ્વારા મત આપવા હકદાર ગણાશે અને તેઓ બીજી કોઈ રીતે મત આપી શકશે નહીં.
 - (૧) નોકરી કરતા મતદારો અને તેમની સાથે રહેતા હોય તો તેમના લગ્ન સાર્થી,
 - (૨) તે સમયે અમલમાં હોય તેવા કોઈ કાયદા હેઠળ નિવારક અટકાયતમાં હોય તેવા મતદારો.
- (૩) ચૂંટણી ફરજ પરનાં મતદારો.

સ્પષ્ટીકરણ :- 'નોકરી કરતો મતદાર' એટલે જે મતદાર-

- (ક) સંઘની સશસ્ત્રદળની વ્યક્તિ, અથવા
- (ખ) દળની જે વ્યક્તિને સેના અધિનિયમ, ૧૯૫૦ (સન ૧૯૫૦ના ૪૬મા)ની જોગવાઈઓ, ફેરફાર સાથે કે તે વગર, લાગુ પડતી હોય તે વ્યક્તિ, અથવા
- (ગ) રાજ્યની બહાર નોકરી કરતી હોય તેવી, તે રાજ્યના સશસ્ત્ર પોલીસ દળની વ્યક્તિ, અથવા
- (ઘ) ભારતની બહાર, ભારત સરકાર હેઠળની કોઈ જગા ઉપર નોકરીએ રાખેલી વ્યક્તિ.

૨૬. નિવારક અટકાયત નીચે હોય તે વ્યક્તિઓએ મત આપવા બાબત :-

- (૧) આ નિયમની જોગવાઈઓને અધીન રહીને, કોઈ મતદાર વિભાગ માટેનો મતદાર, તે સમયે અમલમાં હોય તેવા કોઈ કાયદા હેઠળ, નિવારક અટકાયત નીચે હોય તો જ્યાં મતદાન લેવામાં આવે તે મતદાર વિભાગમાં કોઈ ચૂંટણીમાં ટપાલ મતપત્રથી તે પોતાનો મત આપી શકશે અને આવો મતદાર આવી અટકાયત નીચે હોય ત્યાં સુધી અન્ય કોઈ રીતે તેને મત આપવાનો હક રહેશે નહીં.
- (૨) નિયમ-૯ હેઠળ મતદાન માટેની તારીખ નક્કી કર્યા પછી, બનતી ત્વરાએ, ચૂંટણી પંચે તે મતદાર વિભાગ માટેનો કોઈ મતદાર, તે સમયે અમલમાં હોય તેવા કોઈ કાયદા હેઠળ નિવારક અટકાયત નીચે છે કે કેમ તેની ખાતરી કરવી જોઈશે અને મતદાન માટે નક્કી કરેલી તારીખથી પંદર દિવસની અંદર ચૂંટણી અધિકારીને તે મતદાર વિભાગમાં જે મતદાર આવી અટકાયત નીચે હોય તેમના નામ, તેના સરનામા સાથે અને મતદાર યાદીમાંના અનુક્રમ નંબરો અને તેમને ક્યાં અટકાયતમાં રાખ્યા છે તે સ્થળોની વિગતો મોકલવી જોઈશે.
- (૩) મતદાર વિભાગનો કોઈ મતદાર તે સમયે અમલમાં હોય તેવા કોઈ કાયદા હેઠળ નિવારક અટકાયત નીચે હોય, તો તે મતદાર મતદાન માટે નક્કી કરેલી તારીખથી પંદર દિવસની અંદર મતદાર વિભાગના ચૂંટણી અધિકારીને આવી ચૂંટણીમાં ટપાલ દ્વારા તેનો મત આપવા માટે અરજી કરી શકશે, આવી દરેક અરજીમાં મતદારનું નામ, તેનું સરનામું મતદાર યાદીમાં તેનો અનુક્રમ નંબર અને તેને જ્યાં અટકાયતમાં રાખ્યો હોય તે સ્થળ સંબંધી વિગતો જણાવવી જોઈશે.
- (૪) ચૂંટણી અધિકારીને એવી ખાતરી થાય કે જેનું નામ પેટા-નિયમ (૨) હેઠળ મોકલવામાં આવ્યું હોય અથવા જેણે પેટા-નિયમ (૩) હેઠળ અરજી કરી હોય તે વ્યક્તિ નિવારક અટકાયત નીચે છે અને ચૂંટણી જે મતદાર વિભાગો સંબંધી હોય તે મતદાર વિભાગ માટે મતદાર છે અને આવી ચૂંટણીમાં મત આપવાને હકદાર છે, તો તેણે આવી વ્યક્તિને ટપાલ મતપત્ર દ્વારા ચૂંટણીમાં પોતાનો મત આપવાની પરવાનગી આપવી જોઈશે.
- (૫) ચૂંટણી અધિકારી, ટપાલ મતપત્ર કાઢી આપશે અને તે સમયે જેમાં આવી વ્યક્તિનું નામ દાખલ કર્યું હોય અને આવી વ્યક્તિ અટકાયતમાં ન હોત, તો તેણે સામાન્ય રીતે જ્યાં મત આપ્યો હોત તે મતદાન મથક ઉપર જે વાપરવા ધારી હોય તેવી મતદાર યાદીની દરેક નકલમાં યોગ્ય નોંધો કરાવશે, જેથી આવી વ્યક્તિને ટપાલ મતપત્ર દ્વારા ચૂંટણીમાં મત આપવાને પરવાનગી આપવામાં આવી છે એવું દર્શાવી શકાય.

૨૭. ચૂંટણીમાં ફરજ ઉપર કામે રાખેલી વ્યક્તિઓએ મત આપવા બાબત :-

- (૧) ચૂંટણીમાં ફરજ પર હોય એવો કોઈ મતદાર ચૂંટણીમાં ટપાલ દ્વારા મત આપવા માંગતો હોય તેણે ચૂંટણી અધિકારીને, મતદાનની તારીખ પહેલાં, ઓછામાં ઓછા સાત દિવસની અંદર અથવા ચૂંટણી અધિકારી મંજૂર કરે તેવી ટૂંકી મુદતની અંદર તેને પહોંચે તે રીતે નમુના-૧૩ મુજબ અરજી મોકલવી જોઈશે અને ચૂંટણી અધિકારીને ખાતરી થાયકે અરજદાર ચૂંટણીમાં ફરજ પર રાખેલો મતદાર છે. તો ટપાલ મતપત્ર દ્વારા ચૂંટણીમાં તેનો મત આપવાની આવી વ્યક્તિને પરવાનગી આપશે.
- (૨) આવો મતદાર, મતદાન અધિકારી, પ્રમુખ અધિકારી અથવા જે મતદાર વિભાગનો મતદાર હોય તેમાં ચૂંટણીની ફરજ બજાવતો અન્ય સરકારી નોકર હોય અને ચૂંટણીમાં ટપાલ દ્વારા નહીં પણ જાતે મત આપવા ઈચ્છતો હોય, તો તે ચૂંટણી અધિકારીને મંજૂર કરે તેવી ટૂંકી મુદતની અંદર તેને પહોંચે તે રીતે નમુના ૧૪ મુજબ અરજી મોકલાવવી જોઈશે અને ચૂંટણી અધિકારીને ખાતરી થાય કે અરજદાર આવો સરકારી નોકર છે અને તે મતદાર વિભાગમાં ચૂંટણીની ફરજ બજાવતો મતદાર છે તો તેણે -

- (ક) અરજદારને નમુના ૧૫ મુજબ ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર કાઢી આપવું જોઈશે.
 - (ખ) તેણે ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર કાઢી આપવામાં આવ્યું છે એમ દર્શાવવા મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં તેના નામની સામે “E.D.C.” નિશાની કરવી જોઈશે, અને
 - (ગ) જે મતદાન મથકે તે અન્ય રીતે મત આપવા હકદાર થયો હોય તે મતદાન મથકે મત આપવાની તેને છૂટ આપવામાં આવી નથી તેની ખાતરી કરવી જોઈશે.
- (૩) ચૂંટણી ફરજ બજાવતા મતદારને ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર કાઢી આપવામાં ન આવ્યું હોત, તો મતદાર વિભાગના જે મતદાન મથકમાં તે મત આપવાનો હકદાર થાત તે મતદાન મથક સિવાયના પણ જ્યાં તેને ફરજ બજાવવા માટે નિમવામાં આવ્યો હોય તે મતદાન મથક સહિતના કોઈપણ મતદાન મથકમાં તેને મત આપવાની છૂટ આપી શકાશે.

૨૮. ટપાલ મતપત્ર કાઢી આપવા બાબત :-

- (૧) ચૂંટણી અધિકારી, નિયમ-૧૮ હેઠળ ચૂંટણીમાંના હરીફ ઉમેદવારોની યાદી પ્રસિદ્ધ થયા પછી, બનતી ત્વરાએ જેને ટપાલ મતપત્ર દ્વારા પોતાનો મત આપવા માટે નિયમ-૨૫ હેઠળ અધિકૃત કર્યો હોય અથવા નિયમ-૨૭ના પેટા-નિયમ(૧) હેઠળ આવા મતપત્ર દ્વારા પોતાનો મત આપવાની જેને પરવાનગી આપી હોય તે દરેક મતદારને ટપાલ મતપત્ર ટપાલમાં સર્ટીફિકેટ ઓફ પોસ્ટીંગ દ્વારા મોકલાશે. તે તે જ સમયે મતપત્રની સ્થળપ્રત ઉપર મતદાર યાદીની નિશાનીવાળી નકલમાં દાખલ કરેલો, મતદાર યાદીમાંનો મતદારનો અનુક્રમ નંબર નોંધશે અને મતપત્ર મતદારને આપવામાં આવેલું છે પણ તે મતદારને આપેલા મતપત્રનો અનુક્રમ નંબર નિશાનીવાળી નકલમાં નોંધવામાં આવ્યો નથી એવું દર્શાવવા માટે મતદાર યાદીની નિશાનીવાળી નકલમાં મતદાર નામ સામે પણ તે નિશાની કરશે અને મતદાન મથકે મત આપવા દેવામાં આવ્યો નથી તેની ખાતરી કરશે.
- (૨) ટપાલ મતપત્રોની સાથે ચૂંટણી અધિકારીએ :-
 - (ક) નમુના ૧૬ મુજબનો એકરાર,
 - (ખ) નમુના ૧૭ મુજબનું પરબિડીયું તેના ઉપર નોંધેલ ટપાલ મતપત્રના નંબર સાથે,
 - (ગ) નમુના ૧૮ મુજબ પોતાના સરનામાવાળું કવર, અને
 - (ઘ) નમુના ૧૯ મુજબના સૂચના પણ મોકલવી જોઈશે.

ચૂંટણી અધિકારીએ નમુના ૧૮ મુજબના કવરની ડાબી બાજુના નીચલા ખૂણામાં ટપાલ મતપત્રનો નંબર લખવો જોઈશે.(૩) એકરાર, પરબિડીયું અને પત્ર સાથેનું ટપાલ મતપત્ર નીચેના મોકલાવવામાં આવશે -

 - (ક) મતદાર, સંઘના સશસ્ત્ર દળની વ્યક્તિ હોય અથવા એવી વ્યક્તિની પત્ની હોય તો મતદાર યાદીમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે મતદારના સરનામે,
 - (ખ) મતદાર, ભારતની બહાર ભારત સરકાર હેઠળની કોઈ જગા ઉપર નોકરી કરતી વ્યક્તિ હોય અને એવી કોઈ વ્યક્તિની પત્ની હોય, તો આવો મતદાર જે દેશનો રહેવાસી હોય તે દેશમાં ભારતના રાજનયિક અથવા કોન્સ્યુલર પ્રતિનિધિના સરનામે આવા મતદારને,
 - (ગ) મતદાર, નિયમ-૨૭ ના પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ પરવાનગી આપવામાં આવેલી વ્યક્તિ હોય તો તેણે કરેલી અરજીમાં આપેલા સરનામે.
- (૪) ટપાલ મતપત્ર ઓર્ડિનરી એર મેઈલથી મોકલવું જોઈશે અને ડિપ્લોમેટિક બેગમાં મોકલવું નહીં એ હેતુ માટે ઓર્ડિનરી પોસ્ટેજ સ્ટેમ્પ વાપરવો જોઈશે. મતપત્ર પાછું મોકલવા માટેનું ટપાલખર્ચ મતદારે ભોગવવું જોઈશે.
- (૫) ચૂંટણી અધિકારી, આવા કોઈ મતદારની બાબતમાં તે મતપત્ર અને પેટા-નિયમ (૨) માં નિર્દિષ્ટ કરેલા દસ્તાવેજો આવા મતદારને જાતે આપી કે અપાવી શકશે.
- (૬) ટપાલથી મત આપવાને હકદાર તમામ મતદારોને એ મતપત્રો મોકલવવામાં આવ્યા પછી, ચૂંટણી અધિકારી, મતદાર યાદીની નિશાનીવાળી નકલનો જે ભાગ સર્વિસ મતદારોને લગતો હોય તે ભાગ પેકેટમાં સીલ કરશે અને પેકેટ ઉપર તેમાંની વિગતો તથા કંઈ તારીખે સીલ કર્યું તેની ટૂંકી નોંધ લખશે અને જેમને મતદાનમથકોમાં મતપત્રો આપવામાં આવ્યાં છે તે મતદારોના નામોની નિશાની કરવા માટે જુદા જુદા પ્રમુખ અધિકારીઓને નિશાનીવાળી નકલના બીજા સંબંધિત ભાગો મોકલી આપશે, પણ તેમાં મતદારોને આપેલા મતપત્રોના અનુક્રમ નંબરો નોંધશે નહીં.
- (૭) ચૂંટણી અધિકારી, ટપાલથી મત આપવાને હકદાર મતદારોને આપેલા મતપત્રોની સ્થળપત્રો અલગ પેકેટમાં પણ સીલ કરશે અને પેકેટ ઉપર તેની વિગતોનું તથા કંઈ તારીખે તે સીલ કરવામાં આવ્યા તેનું ટૂંકું વર્ણન લખશે.

૨૯. ટપાલ મતપત્રો ફરી કાઢી આપવા બાબત :-

- (૧) નિયમ-૨૮ હેઠળ ટપાલ મતપત્રો અને બીજા કાગળો, કોઈ કારણે પહોંચ્યા વીના પાછા આવે ત્યારે ચૂંટણી અધિકારી તેમને સર્ટીફિકેટ ઓફ પોસ્ટીંગ હેઠળ ફરીથી ટપાલમાં મોકલી શકશે અથવા મતપત્ર અને બીજા કાગળો માટે મતદારે વિનંતી કરેથી તેને પોતાને પહોંચે એ રીતે મોકલી અથવા મોકલાવી શકશે.

- (૨) કોઈ મતદાર પોતાનો ટપાલ મતપત્ર અથવા બીજા કાગળોમાંથી કોઈ કાગળ ગાફેલપણાથી એ રીતે વાપરેકે તેમનો સુગમતાથી ઉપયોગ કરી ન શકાય તો એવા બગડેલા કાગળો મતદારે ચૂંટણી અધિકારીને પાછા મોકલ્યા પછી અને ગાફેલપણા અંગે ચૂંટણી અધિકારીને ખાતરી કરાવ્યા પછી તેને બીજું ટપાલ મતપત્ર અને અન્ય કાગળો આપી શકાશે.
- (૩) આવી રીતે પાછું આપેલું બગડેલું મતપત્ર ચૂંટણી અધિકારીએ રદ કરવું જોઈશે, અને ચૂંટણીની વિગતો અને રદ કરેલાં મતપત્રોનો અનુક્રમ નંબર તેમાં નોંધ્યા પછી અલગ રાખેલા પરબીડીયાંમાં રાખવા જોઈશે.

૩૦. મત નોંધવા બાબત :-

- (૧) ટપાલ મતપત્ર મેળવ્યું હોય તેવા કોઈ મતદારે અને મત આપવાની ઈચ્છા ધરાવનાર મતદારે નમુના ૧૮માં આપેલી સુચનાઓ અનુસાર મતપત્રો ઉપર તેનો મત નોંધવો જોઈશે અને ત્યાર પછી નમુના ૧૭ મુજબ પરબીડીયાંમાં તેણે બીડવું જોઈશે.
- (૨) જેઓ મતદારને જાણે તેઓ જાણતા હોય અથવા તેની ઓળખાણની જેમને ખાતરી કરવાવી હોય તેવા મેજિસ્ટ્રેટ અથવા યોગ્ય લાગે તેવા નીચે નિર્દિષ્ટ કરેલા બીજા અધિકારીની હાજરીમાં મતદારને નમુના ૧૬ મુજબ એકરારમાં સહી કરવી જોઈશે અને તેની સહીની શાખ કરાવવી જોઈશે.
- (૩) સશસ્ત્ર દળોની વ્યક્તિઓની બાબતમાં મતદાર અથવા તેનો લગ્ન સાથી યુનીટ વહાણ અથવા એસ્ટાબ્લીસન કમાન્ડીંગ ઓફીસર દ્વારા તે અર્થે નિમવામાં આવે તેવા અધિકારીઓની પાસે,
 - (ખ) ભારતની બહાર, ભારત સરકાર હેઠળની કોઈ જગ્યા પર નોકરી કરતાં તેવા સરકારી નોકરીની બાબતમાં મતદાર જે દેશનો રહેવાસી હોય તે દેશમાં ભારતના રાજનયિક અથવા કોન્સ્યુલર પ્રતિનિધિ આ અર્થે નીમે તેવા અધિકારી પાસે,
 - (ગ) નિવારક અટકાયત હેઠળની વ્યક્તિઓની બાબતમાં મતદાર નિવારક અટકાયત હેઠળ હોય તેવા જેલના સુપ્રિન્ટેન્ડન્ટ અથવા નિવારક અટકાયત કેમ્પના કમાન્ડન્ટ પાસે, અને
 - (ઘ) ચૂંટણી ફરજ માટે કામે રાખેલી વ્યક્તિઓની બાબતમાં જે સ્થળે તે ચૂંટણી ફરજ ઉપર હોય તેવા મતદાન મથકના કોઈપણ રાજ્યપત્રિત અધિકારી અથવા પ્રમુખ અધિકારી પાસે,

૩૧. નિરક્ષર અથવા અશક્ત મતદારોને સહાય :-

- (૧) જે મતદારને નિયમ ૨૮ હેઠળ ટપાલ મતપત્ર મોકલવામાં આવ્યું હોય તે મતદાર નિરક્ષર હોય અથવા શારીરિક અશક્તતાને લીધે ટપાલ મતપત્ર ઉપર પોતાનો મત નોંધી શકે તેમ ન હોય અને એકરાર ઉપર સહી કરી શકે એમ હોય તો, તેને પોતાને મળેલ એકરાર અને પરબીડીયું અને કવર સહીત મતપત્ર, નિયમ ૩૦ના પેટા નિયમ (૨) હેઠળ પોતાની સહીની શાખ કરી આપવાની સત્તા આપેલા અધિકારી સમક્ષ લઈ જવું જોઈશે અને અધિકારીને પોતાના વતી પોતનો મત નોંધવા અને પોતાના એકરાર ઉપર સહી કરવા વિનંતી કરવી જોઈશે.
- (૨) ત્યાર પછી, આવા અધિકારીએ મતદારની ઈચ્છાનુસાર તેની હાજરીમાં મતપત્ર ઉપર નિશાની કરવી જોઈશે, તે અર્થે એકરાર ઉપર સહી કરવી જોઈશે, અને યોગ્ય પ્રમાણપત્ર પુરું કરવું જોઈશે.

૩૨. ટપાલ મતપત્ર પરત કરવા બાબત :-

- (૧) નિયમ ૨૬ હેઠળ મોકલવામાં આવેલું તેનો ટપાલ મતપત્ર મળ્યે, દરેક મતદાર ચૂંટણીમાં મત આપવા ઈચ્છતો હોય, તો તેને ટપાલ મતપત્ર સાથે મોકલેલા પત્રમાં આપેલી સુચના અનુસાર તે ઉપર પોતાનો મત નોંધવો જોઈશે અને એકરાર પર સહી કરવી જોઈશે.
- (૨) તે પછી મતદારપત્રમાં જાણાવેલ સુચના અનુસાર, ટપાલ મતપત્ર પરબીડીયાંમાં મુકી પરબીડીયું બંધ કરશે અને પત્રમાં જાણાવેલી સુચનાઓ અનુસાર ચૂંટણી અધિકારીને કવરમાં બંધ કરી મત ગણતરીના આરંભ માટે નક્કી કરેલા સમય પહેલાં તે ચૂંટણી અધિકારીને મળી જાય તે રીતે મોકલાવશે.
- (૩) પેટા-નિયમ (૨)માં ઠરાવેલો સમય પૂરો થયા પછી, ટપાલ મતપત્રવાળું કોઈપણ કવર ચૂંટણી અધિકારીને મળ્યું હોય તો તેણે તેના ઉપર તે મળ્યાની તારીખ અને સમય નોંધવો જોઈશે અને અલગ સીલબંધ પેકેટમાં એક સાથે આવા તમામ કવરો રાખશે.
- (૪) ચૂંટણી અધિકારીએ, મતદારોની મતગણતરીનો આરંભ નયાય ત્યાં સુધી પોતાને મળેલા ટપાલ મતપત્રોવાળા તમામ કવરો સલામત કસ્ટડીમાં રાખવા જોઈશે.

૩૩. મતદારોની ઓળખ :-

- (૧) મત લેતી વખતે મતદારોને ઓળખાવવામાં સહાય મળે અથવા અન્યથા પોતાને મદદ મળે તે માટે પ્રમુખ અધિકારી પોતાને યોગ્ય લાગે તેટલી વ્યક્તિઓને મતદાન મથકમાં કામે રાખી શકશે.
- (૨) દરેક મતદાન મથકમાં દાખલ થાય ત્યારે પ્રમુખ અધિકારીએ અથવા આ અર્થે તેને અધિકૃત કરેલા મતદાન અધિકારીએ મતદાર યાદીમાંની સંબંધીત નોંધ સાથે મતદારનું નામ અને અન્ય વિગતો તપાસી લેવા જોઈશે અને તે પછી મતદારના અનુક્રમ નંબર, નામ અને અન્ય વિગતો બોલવાં જોઈશે.

- (૩) મતપત્ર મેળવવા માટે કોઈ વ્યક્તિના હક્કનો નિર્ણય કરવામાં પ્રમુખ અધિકારી અથવા યથાપ્રસંગ મતદાન અધિકારીને એમ ખાતરી થાય કે જે મતદારને લગતી આવી નોંધ છે તે મતદાર આવી વ્યક્તિ છે તો તે મતદારયાદીની નોંધમાંની માત્ર કારકુની અથવા મુદ્રણ ભુલો ધ્યાનમાં લેશે નહીં.

૩૮. ખોટું નામ ધારણ કરવા સામે સાવચેતી :-

- (૧) જેની ઓળખ વીશે પ્રમુખ અધિકારી અથવા યથાપ્રસંગ મતદાન અધિકારીને ખાતરી થાય તે દરેક મતદારે તે અધિકારીની તેના ડાબા હાથની તર્જની તપાસવા દેવી જોઈશે અને તેના ઉપર ભૂસી ન શકાય તેવી શાહીની નિશાની મૂકવા દેવી જોઈશે.
- (૨) જે કોઈ મતદાર પેટા-નિયમ (૧) અનુસાર તેના ડાબા હાથની તર્જની તપાસવા દેવાની અથવા તેના ઉપર નિશાની કરવા દેવાની ના પાડે અથવા તેના ડાબા હાથની તર્જની ઉપર પહેલેથીજ આવી નિશાની હોય અથવા શાહીની નિશાની દુર કરવાના ઉદ્દેશથી તે કોઈ કામ કરે તો તેને કોઈ મતપત્ર આપવું નહીં અથવા તેને મત આપવા દેવો નહીં.
- (૩) આ નિયમમાં મતદારના ડાબા હાથની તર્જનીના કોઈ ઉલ્લેખનો અર્થ મતદારને પોતાના ડાબા હાથની તર્જની ન હોયતો તેના ડાબા હાથની અન્ય કોઈપણ આંગળીમાં ઉલ્લેખ હોય એમ સમજવું અને તેના ડાબા હાથની તમામ આંગળીઓ ન હોય તો તેના જમણા હાથની તર્જનીનો અથવા બીજી કોઈપણ આંગળીનો ઉલ્લેખ હોય એમ સમજવું અને બન્ને હાથોની તમામ આંગળીઓ ન હોય, તો તેના ડાબા અથવા જમણા હાથનો જે છેડો હોય તેનો ઉલ્લેખ હોય એમ સમજવું.

૩૯. સ્ત્રી મતદારો માટે સગવડો :-

- (૧) પુરુષ અને સ્ત્રી મતદારોએ બન્ને માટે મતદાન મથક હોય, ત્યારે પ્રમુખ અધિકારી એવો આદેશ કરી શકશે કે મતદાન મથકમાં વારાફરતી અલગ ટૂકડીમાં તેઓને દાખલ કરવા.
- (૨) ચૂંટણી અધિકારી અથવા પ્રમુખ અધિકારી કોઈપણ મતદાન મથકે સ્ત્રી મતદારોને સહાય કરવા માટે તેમજ સામાન્ય રીતે સ્ત્રી મતદારોના સંબંધમાં મતદાન લેવા માટે મતદાન મથકે પ્રમુખ અધિકારીને પણ મદદ કરવાને અને ખાસ કરીને કોઈ પ્રસંગે કોઈ સ્ત્રી મતદારની જરૂરી લેવાની જરૂર પડે ત્યારે તેમ કરવામાં મદદ કરવા માટે પરીચર તરીકે કામ કરવા કોઈ સ્ત્રીને નિમી શકશે.

૪૦. ઉમેદવારોએ અને એજન્ટોએ મતદારો સાથે સંપર્ક નહીં સાધવા બાબત :-

- (૧) ઉમેદવારોએ અને તેમના એજન્ટોએ મતદાન મથકમાં કોઈપણ મતદાર સાથે બોલવું નહીં અથવા તેમને સંબોધવા નહીં. ઉમેદવારો અથવા તેમના એજન્ટોને કોઈ મતદારના મતદાન સામે કોઈ વાંધો હોય તો તેઓ પ્રમુખ અધિકારીને તેમના વાંધા જણાવી શકશે. પરંતુ આવા વાંધા નિચેના પૈકી કોઈ કારણસર હોવા જોઈએ -
- (૧) જે મતદાર વિભાગના સંબંધમાં ચૂંટણી કરવામાં આવી રહી હોય તે મતદાર વિભાગની મતદારયાદીમાં મતદારનું નામ નથી, અથવા
- (૨) મતદાર યાદીમાં બતાવેલો અમુક મતદાર હોવાનો મતદારનો દાવો ખોટો છે, અથવા
- (૩) મતદારે ચૂંટણીમાં મત આપી દીધો છે.
- (૨) પ્રમુખ અધિકારી, પેટા-નિયમ (૧)ની જોગવાઈઓનું ઉલ્લંઘન કરનાર કોઈ વ્યક્તિને મતદાન મથકમાંથી બહાર કઢાવી શકશે અને એવી રીતે બહાર કાઢેલી વ્યક્તિને મતદાન ચાલુ હોય, ત્યારે ફરી દાખલ કરી શકાશે નહીં.

૪૧. કટોકટીના પ્રસંગે મતદાન મોકુફ રાખવા બાબત :-

- (૧) કોઈ ચૂંટણીમાં કોઈ મતદાન મથકે મતદાન માટેની કાર્યવાહીમાં હુલ્લુ અથવા ખુલ્લી હાંસા દ્વારા દખલગીરીકે અવરોધ થાય અથવા કોઈ ચૂંટણીમાં કોઈ કુદરતી આફતને કારણે અથવા અન્ય પુરતા કારણોસર કોઈ મતદાન મથકે મત લેવાનું શક્ય ન હોય, તો આવા મતદાન મથકના મતદાન મથક પ્રમુખ અધિકારીએ અથવા આ સ્થળે હાજર રહેલ ચૂંટણી અધિકારીએ પાછળથી નક્કી કરવાની હોય તેવી તારીખ સુધી મતદાન મોકુફ રાખવાનું જાહેર કરવું જોઈશે અને પ્રમુખ અધિકારીએ એવી રીતે મતદાન મોકુફ રાખ્યું હોય, ત્યારે તેને, સંબંધિત ચૂંટણી અધિકારીને તરત જ જાણ કરવી જોઈશે.
- (૨) પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ મતદાન મોકુફ રાખવામાં આવે, ત્યાર ચૂંટણી અધિકારીએ તરત જ ચૂંટણી પંચને સંબોધી વિશે જાણ કરવી જોઈશે, અને જેમ બને તેમ જલ્દી ચૂંટણી પંચની પૂર્વ મંજૂરી લઈને જે તારીખે મતદાન ફરીથી શરૂ કરવાનું હોય તે તારીખ નક્કી કરશે અને જે મતદાન મથકે અને જે સમય દરમ્યાન મતદાન થવાનું હોય તે મતદાન મથક અને સમય નક્કી કરશે અને મોકુફ રાખેલું આવું મતદાન પુરું ન થાય ત્યાં સુધી એવી ચૂંટણીમાં પડેલ મતોની ગણતરી કરશે નહીં.

- (૩) ઉપર્યુકત આવા દરેક દાખલામાં ચૂંટણી અધિકારીએ પેટા-નિયમ (૨) હેઠળ મતદાન માટે નક્કિ કરેલા, તારીખ, સ્થળ અને સમય ચૂંટણી પંચ આદેશ કરે એવી રીતે જાહેર કરવા જોઈશે.

૫૦. મતદાન બંધ કરવા બાબત :-

- (૧) પ્રમુખ અધિકારી, નિયમ-૯ હેઠળ તે નક્કી કરેલ સમયે મતદાન બંધ કરશે અને તે પછી મતદાન મથકમાં કોઈ મતદારને દાખલ થવા દેશે નહીં.
- પરંતુ મતદારને બંધ કરવામાં આવે તે પહેલાં મતદાન મથકે હાજર હોય તેવા તમામ મતદારોને તેમનો મત આપવા દેવામાં આવશે.
- (૨) મતદાન બંધ થયું હતું તે પહેલાં મતદાન મથકે કોઈ મતદાર હાજર હતો કે કેમ તે અંગે કોઈ પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થાય, તો પ્રમુખ અધિકારી તેનો નિર્ણય કરશે અને તેનો નિર્ણય આખરી ગણાશે.

વીજાણુ મતદાન યંત્રો ધ્વારા મતદાન

૫૪.ક **વીજાણુ મતદાન યંત્રોની ડિઝાઈન**- દરેક વીજાણુ મતદાન યંત્ર (જેનો આમાં હવે “મતદાન યંત્ર”તરીકે ઉલ્લેખ કર્યો છે તે)માં એક નિયંત્રણ એકમ અને એક મતદાન એકમ રહેશે અને એવું મતદાન યંત્ર રાજ્ય ચૂંટણી પંચ માન્ય કરે તેવી ડિઝાઈનનું રહેશે.

૫૪.ખ. **ચૂંટણી અધિકારીએ મતદાન યંત્ર તૈયાર કરવા બાબત**- (૧) મતદાન યંત્રનું મતદાન એકમ, રાજ્ય ચૂંટણી પંચ નિર્દિષ્ટ કરે એવી વિગતો ગુજરાતીમાં ધરાવતું હોવું જોઈશે.

- (૨) મતદાન એકમમાં ઉમેદવારોના નામની ગોઠવણી, ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની યાદીમાં હોય એ જ ક્રમમાં અને એજ રીતે હોવી જોઈશે.
- (૩) બે અથવા તેથી વધુ ઉમેદવારોના નામ સરખા હોય, તો, તેમના વ્યવસાય અથવા રહેઠાણની અથવા કોઈ બીજી રીતે ઉમેરો કરીને, તેમને અલગ પાડવા જોઈશે.
- (૪) આ નિયમની પૂર્વવર્તી જોગવાઈઓને આધીન રહીને, ચૂંટણી અધિકારીએ,
- (ક) ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોના નામ અને પ્રતિકો ધરાવતું લેબલ મતદાન એકમમાં લગાવવું. જોઈશે અને એવી ખાતરી કરવી જોઈશે કે તે એકમ, પોતાના સીલ અને ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારો અથવા હાજર રહેલા તેમના ચૂંટણી એજન્ટો લગાવવા માગતા હોય તેવા તેમના સીલ લગાડશે.
- (ખ) ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની સંખ્યા ગોઠવવી જોઈશે અને નિયંત્રણ એકમમાંનું ઉમેદવાર સેટ સેક્શન બંધ કરવું જોઈશે અને પોતાના સીલ અને ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારો અથવા હાજર રહેલા તેમને ચૂંટણી એજન્ટો લગાવવા માગતા હોય તેવા તેમના સીલ લગાવીને બંધ કરવું જોઈશે.

૫૪.ગ. મતદાન મથકની ગોઠવણી-

- (૧) દરેક મતદાન મથકની બહાર ખૂબ સ્પષ્ટ રીતે દેખાય તે રીતે-
- (ક) મતદાનનો વિસ્તાર, તે મતદાન મથક પર મત આપવાપાત્ર મતદારો અને જ્યાં મતદાન વિસ્તારમાં એક કરતાં વધુ મતદાન મથક હોય તો એવી રીતે મત આપવા હકદાર મતદારોની વિગતો દર્શાવતી નોટિસ, અને
- (ખ) ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની યાદીની નકલ પ્રદર્શિત કરવી જોઈશે.
- (૨) દરેક મતદાર મથકમાં, મતદારને કોઈ જ જુએ તે રીતે તે તેનો મત નોંધી શકે તે હેતુથી એક અથવા વધુ મતકુટિરો ગોઠવવી જોઈશે,
- (૩) ચૂંટણી અધિકારીએ દરેક મતદાન મથક પર એક મતદાન યંત્ર અને મતદાર યાદીના સંબંધિત ભાગની નકલો અને ચૂંટણી કરાવવા જરૂરી હોય તેવી બીજી ચૂંટણીને લગતી સામગ્રી પૂરી પાડવી જોઈશે.
- (૪) પેટા-નિયમ (૩)ની જોગવાઈઓને બાધ આવ્યા સિવાય, ચૂંટણી અધિકારી, રાજ્ય ચૂંટણી પંચની પૂર્વ મંજૂરીથી, એક જ સ્થળે આવેલા બે કે તેથી વધુ મતદાન મથકો માટે એક સહિયારું મતદાન યંત્ર પૂરું પાડી શકશે.

૫૪ ધ. **મતદાન મથકોમાં દાખલ થવા બાબત** - પ્રમુખ અધિકારીએ, મતદાન મથકની અંદર કોઈ એક જ સમયે મતદારોને દાખલ કરવાની સંખ્યાનું નિયમન કરવું જોઈશે અને તેમાંથી નીચેના સિવાયની તમામ વ્યક્તિઓને બહાર કાઢી શકશે.-

- (ક) મતદાર અધિકારીઓ,
- (ખ) ચૂંટણી સંબંધી ફરજ પરના રાજ્યસેવકો,
- (ગ) રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે અધિકૃત કરેલી વ્યક્તિઓ,

- (ધ) ઉમેદવારો, તેઓના ચૂંટણી એજન્ટો અને નિયમ ૨૦ના પેટા-નિયમ (૩)ની જોગવાઈઓને આધીન રહીને, દરેક ઉમેદવારના એક મતદાન એજન્ટ,
- (ચ) મતદારના હાથમાં તેડેલું બાળક,
- (છ) જેઓ મદદ વિના હરીફરી શકતા ન હોય તેવા અંધ અથવા અશક્ત મતદાર સાથે આવેલી વ્યક્તિ, અને
- (જ) નિયમ ૩૭ના પેટા-નિયમ (૧) અથવા નિયમ ૩૮ના પેટાનિયમ (૨) હેઠળ ચૂંટણી અધિકારી અથવા પ્રમુખ અધિકારી કામે રાખે તેવી બીજી વ્યક્તિ,

૫૪. મતદાન માટે મતદાન યંત્રો તૈયાર કરવા બાબત:

- (૧) મતદાન મથકે ઉપયોગમાં લેવાતા દરેક મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ સાથે નીચેની નિશાનીવાળા લેબલો હોવા જોઈશે.
 - (ક) પંચાયતના કોઈ મતદાર વિભાગના અનુક્રમ નંબર હોય, તો તે અને તેનું નામ,
 - (ખ) મતદાન મથક અથવા યથાપ્રસંગ, મથકોનો અનુક્રમ નંબર અને નામ,
 - (ગ) એકમનો અનુક્રમ નંબર, અને
 - (ઘ) મતદાનની તારીખ,
- (૨) પ્રમુખ અધિકારીએ, મતદાનના આરંભની તરત પહેલાં, હાજર રહેલ મતદાન એજન્ટો અને બીજી વ્યક્તિઓને, મતદાન યંત્રમાં અગાઉથી કોઈ મત નોંધાયેલ નથી અને તે પેટા-નિયમ (૧)માં ઉલ્લેખેલા લેબલ ધરાવે છે એમ નિદર્શન કરવું જોઈશે.
- (૩) મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમનો સલામતી માટે પેપરસીલનો ઉપયોગ કરવો જોઈશે અને પ્રમુખ અધિકારીએ પેપરસીલ ઉપર તેની પોતાની સહી કરવી જોઈશે અને તેના પર સહી કરવા ઈચ્છતા હાજર મતદાન એજન્ટોની તેના ઉપર સહી લેવી જોઈશે.
- (૪) પ્રમુખ અધિકારીએ, ત્યાર પછી, આ રીતે સહી કરેલ પેપર સીલ મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમમાં તે માટેની જગામાં લગાવવું જોઈશે અને તેને સુરક્ષિત રાખવું જોઈશે અને સીલ લગાડવું જોઈશે.
- (૫) નિયંત્રણ એકમ સુરક્ષિત રાખવા માટે ઉપયોગમાં લીધેલ સીલ એ રીતે લગાડવું જોઈશે કે એકમને સીલ કરવામાં આવ્યા પછી, સીલ તોડ્યા વિના “પરિણામ માટેનું બટન” દબાવી શકાય નહીં.
- (૬) નિયંત્રણ એકમ અંધ કરવું જોઈશે અને તેને સલામત રાખવું જોઈશે અને પ્રમુખ અધિકારી અને મતદાન એજન્ટોને બરાબર દેખાય તે રીતે મૂકવું જોઈશે અને તે મતદાન એકમ, મતકુટિરમાં મૂકવું જોઈશે.

૫૪.૭. મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલ :-

મતદાનના આરંભની તરત પહેલાં પ્રમુખ અધિકારીએ હાજર રહેલ મતદાન એજન્ટો અને અન્યને એવું પ્રદર્શિત કરવું જોઈશે કે મતદાન દરમ્યાન ઉપયોગમાં લેવાની મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલ-

- (ક) નિયમ ૨૭ના પેટા નિયમ મ(૨)ના ખંડ (ખ) અનુસાર કરેલ હોય તે સિવાયની કોઈ નોંધ, અને (ખ)નિયમ ૨૮ના પેટાનિયમ (૧) અનુસાર કરેલ હોય તે સિવાયની કોઈ નિશાની ધરાવતી નથી.

૫૪.૮. ચૂંટણી ફરજ ઉપર હોય તેવા રાજ્ય સેવકોને સગવડ આપવા બાબત-

- (૧) જે કોઈ વ્યક્તિ મતદાન મથકે નમૂના-૧૫ પ્રમાણેનું ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર રજૂ કરે તે અને જે મતદાન મથકે તે મત આપવા માટે હકદાર હોય તેનાથી જુદુ મતદાન મથક હોવા છતાં પોતાનો મત આપવા દેવાની પરવાનગી માગે તે વ્યક્તિને નિયમ ૩૭ની જોગવાઈઓ લાગુ પડશે નહિ.
- (૨) આવું પ્રમાણપત્ર રજૂ કર્યે, પ્રમુખ અધિકારી-
 - (ક) તે રજૂ કરનાર વ્યક્તિની સહી તેના ઉપર મેળવશે,
 - (ખ) પ્રમાણપત્રમાં જણાવ્યા પ્રમાણેના મતદાર યાદીમાં તે વ્યક્તિના નામ અને નંબર, મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં છોડે દાખલ કરાવશે, અને
 - (ગ) જે રીતે કોઈ મતદાન મથકે મત આપવા માટે મતદાર હકદાર હોય તે જ રીતે તેને મત આપવાની પરવાનગી આપશે.

૫૪.૯. ઓળખ અંગે વાંધો લેવા બાબત- કોઈપણ મતદાન એજન્ટ સાચો મતદાર હોવાનો દાવો કરતી કોઈ વ્યક્તિની ઓળખ અંગે વાંધો લેવા માટે એવા દરેક વાંધા માટે પ્રમુખ અધિકારી પાસે રૂપિયા વીસ રોકડા જમા કરાવીને વાંધો લઈ શકશે.

- (૨) એવી રકમ જમા થયે, પ્રમુખ અધિકારીએ,-

- (ક) વાંધો ઉઠાવાયેલ વ્યક્તિને ખોટું નામ ધારણ કરવા માટેની શિક્ષાની ચેતવણી આપવી જોઈશે.
 - (ખ) મતદાર યાદીમાંની સંબંધિત નોંધ આખી વાંચી અને તેને પૂછવું જોઈશે કે તે નોંધમાં ઉલ્લેખેલ વ્યક્તિ તે જ છે કે કેમ ?
 - (ગ) નમૂના ૨૧માં વાંધો લેવાયેલ મતોની યાદીમાં તેનું નામ અને સરનામું દાખલ કરવું જોઈશે, અને
 - (ઘ) સદરહું યાદીમાં તેની સહી કરવા તેને ફરમાવવું જોઈશે.
- (૩) પ્રમુખ અધિકારીએ ત્યાર પછી વાંધો લેવાયેલ મતની બાબતમાં સંક્ષિપ્ત તપાસ કરવી જોઈશે અને તે હેતુ માટે તે-
- (ક) એવા મતદાન એજન્ટને વાંધાની સાબિતીમાં પૂરાવો રજૂ કરવા અને વાંધો લેવાયેલ વ્યક્તિને તેની ઓળખની સાબિતીમાં પૂરાવો રજૂ કરવા ફરમાવી શકશે.
 - (ખ) તેની ઓળખ પાકી કરવા ના હેતુ માટેના જરૂરી એવા કોઈ પ્રશ્નો વાંધો લેવાયેલ વ્યક્તિને પૂછવા જોઈશે અને તેને તેના જવાબ સોંગદ પર આપવા ફરમાવી શકશે; અને
 - (ગ) વાંધો લેવાયેલ વ્યક્તિ અને પુરાવો માંગતી કોઈ બીજી વ્યક્તિને સોંગદ લેવડાવી શકશે.
- (૪) તપાસ કર્યા પછી પ્રમુખ અધિકારીને એમ લાગે કે વાંધો સાબિત થતો નથી, તો તેણે, વાંધો લેવાયેલ વ્યક્તિન મત આપવા દેવો જોઈશે અને તેને એમ જણાવ કે વાંધો સાબિત થયો છે, તો તેણે, વાંધો લેવાયેલ વ્યક્તિને મતદાન કરવા દેવું જોઈશે નહિ.
- (૫) પ્રમુખ અધિકારીનો એવો અભિપ્રાય હોય કે વાંધો વ્યર્થ છે અથવા શુદ્ધબુદ્ધિથી લેવાયેલ નથી, તો તેણે આદેશ કરવો જોઈશે કે પેટા-નિયમ (૧) હેઠળ જમા કરાવેલ રકમ સરકારમાં દાખલ કરવી અને બીજા કોઈ કિસ્સામાં, ચૂંટણી પૂરી થયા પછી વાંધો ઉઠાવનારને પાછી આપવી.

૫૪.૨. મતદાન યંત્ર ધ્વારા મતદાન કરવાની કાર્યરીતિ:-

- (૧) મતદાન અધિકારીએ મતદારને મતદાન કરવાની પરવાનગી આપતા પહેલાં,-
 - (ક) નમુના ૨૩-કમાં મતદાર રજિસ્ટરમાં, મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં નોંધ હોય તેવો મતદાર યાદીમાંનો નંબર નોંધવો જોઈશે.
 - (ખ) સદરહું મતદાર રજિસ્ટરમાં તેના નામની નોંધ સામે મતદારની સહી અથવા અંગુઠાનું નિશાન મેળવવું જોઈશે; અને
 - (ગ) મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં તેને મત આપવા દેવામાં આવેલ છે. તેવું દર્શાવવા માટે મતદારના નામ સામે નિશાની કરવી જોઈશે:
- પરંતુ કોઈ પણ મતદારને મતદાર રજિસ્ટરમાં તેની સહી અથવા અંગુઠાનું નિશાન કર્યા વિના મત આપવા દેવામાં આવશે નહિ.
- (૨) નિયમ ૨ ના પેટા નિયમ (૨) ના ખંડ (ખ) માં ગમે તે મજકુર હોય તે છતાં, કોઈ પણ પ્રમુખ અધિકારી અથવા મતદાન અધિકારી અથવા કોઈ પણ બીજા અધિકારી માટે મતદાર રજિસ્ટર ઉપર મતદારના અંગુઠાની નિશાનીની છાપ ખરાઈ કરવાનું જરૂરી રહેશે નહિ.

૫૪.૬. મતદાન મથકની અંદર મતદારોના મતદાનની ગુપ્તતાની જાળવણી અને મતદાનની કાર્યરીતિ બાબત-

- (૧) દરેક મતદારે પોતેજ મત આપવો જોઈશે અને કોઈના વતી મત આપવો જોઈશે નહિ.
- (૨) નિયમ ૫૪.૨ અથવા ૫૪.૭-ના પેટા નિયમ (૪) હેઠળ મતદાન કરવા માટે પરવાનગી આપવામાં આવી હોય તે દરેક મતદારે, મતદાન મથકની અંદર મતદાનની ગુપ્તતા જાળવવી જોઈશે અને તે હેતુ માટે આમાં હવે પછી જણાવેલ મતદાન કાર્યરીતિનું પાલન કરવું જોઈશે.
- (૩) મત આપવાની પરવાનગી મળ્યા પછી તરતજ મતદારે, પ્રમુખ અધિકારી અથવા મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમનો હવાલો ધરાવતાં મતદાન અધિકારી તરફ આગળ વધવું જોઈશે. જેઓ નિયંત્રણ એકમનું યોગ્ય બટન દબાવીને, મતદારનો મત નોંધવા માટે મતદાન એકમને કાર્યરત કરશે.
- (૪) મતદારે, ત્યાર પછી તરતજ,-
- (ક) મતદાન કુટીર તરફ આગળ જવું જોઈશે;
- (ખ) તે જોને મત આપવા માંગતો હોય તે ઉમેદવારના નામ અને પ્રતિક સામેનું મતદાન એકમ ઉપરનું બટન દબાવી, પોતાનો મત નોંધવો જોઈશે; અને
- (ગ) મતદાન કુટીર માંથી બહાર આવવું જોઈશે. અને મતદાન મથક છોડી જવું જોઈશે.
- (૫) દરેક મતદારએ યોગ્ય વિલંબ કર્યા સિવાય મત આપવો જોઈશે.

- (૬) જ્યારે બીજો કોઈ મતદાર મતદાન કુટિરમાં હોય ત્યારે કોઈપણ મતદારને, તેમાં દાખલ થવા દેવામાં આવશે નહીં.
- (૭) નિયમ ૫૪-ટ અથવા નિયમ ૫૪-ત હેઠળ મતદાન કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવી ન હોય તે કોઈ મતદાર, પ્રમુખ અધિકારીએ ચેતવણી આપ્યા પછી, આ નિયમો અથવા નિયમ ૫૪- તના પેટા નિયમ(૩)માં જણાવ્યા પ્રમાણેની કાર્યરીતિનું પાલન કરવાની ના પાડે, તો પ્રમુખ અધિકારી અથવા પ્રમુખ અધિકારીના આદેશ હેઠળ મતદાન અધિકારી આવા મતદારને મત આપવા દેશે નહીં.
- (૮) આ નિયમના પેટા-નિયમ-(૭)હેઠળ મતદારને મત આપવા દેવામાં આવેલ ન હોય, ત્યારે પ્રમુખ અધિકારીએ, નમૂન-૨૩-ક મુજબના મતદાર રજિસ્ટરમાં, મતદારના નામની સામે, “મતદાન કાર્યરીતિનો ભંગ કરવામાં આવ્યો છે.” તે મતલબની નોંધ કરવી જોઈશે અને તેની નીચે પોતાની સહી કરવી જોઈશે.

૫૪-૩. અંધ અથવા અશક્ત મતદારોના મતો નોંધવા બાબત.:-

(૧) પ્રમુખ અધિકારીને એવી ખાતરી થાય કે અંધત્વ અથવા શારિરિક અશક્તતાને કારણે મતદાર, મતદાન ચંદના મતદાન એકમ ઉપરના પ્રતિકા ઓળખી શકે તેમ નથી અથવા કોઈની મદદ વિના તેના ઉપરનું યોગ્ય બટન દબાવીને પોતાના મત નોંધી શકે તેમ નથી, તો પ્રમુખ અધિકારીએ મતદારને તેની સાથે અને તેની ઈચ્છા અનુસાર મત નોંધવા માટે અઢાર વર્ષ કરતાં ઓછી ઉંમરનો ન હોય

તેવા સાથીને મતકુટિરમાં લઈ જવાની પરવાનગી આપવી જોઈશે ;

પરંતુ કોઈપણ વ્યક્તિને તેજ દિવસે કોઈ મતદાન મથકે એક કરતાં વધારે મતદારના સાથી તરીકે કામ કરવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે નહીં.

વધુમાં આ નિયમ હેઠળ કોઈપણ દિવસે મતદારના સાથીદાર તરીકે કામ કરવાની કોઈ વ્યક્તિને પરવાનગી આપવામાં આવે તે પહેલાં તે વ્યક્તિને એવો એકરાર કરવાનું ફરમાવવું જોઈશે કે તે મતદાર વતી તેણે નોંધેલ મત ગુપ્ત રાખશે અને તેણે તે દિવસે કોઈપણ બીજા મતદાન મથકે કોઈપણ બીજા મતદારના સાથી તરીકે કામ કરેલ નથી.

(૨) પ્રમુખ અધિકારીએ, આ નિયમ હેઠળના તમામ કેસોનું રેકર્ડ નમુના ૨૦ મુજબ રાખવું જોઈશે.

૫૪-૬. **મતદારનો મતદાન નહીં કરવાનો નિર્ણય :-** મતદાર નમુના ૨૩-ક માં મતદાર રજિસ્ટરમાં તેની મતદાર યાદી ક્રમાંક યોગ્ય રીતે નોંધાયા પછી અને નિયમ ૫૪-ટ ના પેટા નિયમ (૧) હેઠળ ફરમાવ્યા પ્રમાણે તેના ઉપર પોતાની સહી અથવા અંગૂઠાનું નિશાન કર્યા પછી, પોતાનો મત નહીં આપવા માટે નિર્ણય કરે ત્યારે, પ્રમુખ અધિકારીએ નમૂના ૨૩-ક માં સદરહું નોંધ સામે તે મતલબની નોંધ કરવી જોઈશે અને આવી નોંધ સામે મતદારની સહી અથવા અંગૂઠાની નિશાની મેળવવી જોઈશે.

૫૪-ત. સુપરત કરેલ મતો :-

(૧) અમુક મતદાર પોતેજ છે એમ જણાવતી વ્યક્તિ બીજી વ્યક્તિને આવા મતદાર તરીકે અગાઉ મત આપ્યા હોય તે પછી, મત આપવા દેવા માટે અરજ કરે તો પ્રમુખ અધિકારી તેની ઓળખ સંબંધી પૂછે તેવા પ્રશ્નનો સંતોષકારક જવાબ આપે એટલે તેને મતદાન એકમ ધ્વારા મત આપવા દેવાનો રાજ્ય ચૂંટણી પંચ નિર્દિષ્ટ કરે તેવા સ્વરૂપમાં અને જે ભાષામાં અથવા ભાષાઓમાં હોય તેવી વિગતોવાળું સુપરત કરેલ મતપત્ર પુરું પાડવું જોઈશે.

(૨) આ દરેક મતદારે તેને સુપરત કરેલ મતપત્ર આપવામાં આવે તે પહેલાં નમૂના ૨૨-ક માં પોતાને લગતી નોંધ સામે પોતાનું નામ લખવું જોઈશે.

(૩) મતપત્ર મળ્યે, તેણે તરતજ-

(ક) મતદાન કુટિર તરફ આગળ વધવું જોઈશે;

(ખ) તે જેને મતપત્ર ઉપર મત આપવા માગતો હોય તે ઉમેદવારના પ્રતિક ઉપર અથવા તેની નજીક તે હેતુ માટે પૂરા પાડવામાં આવેલ સાધન અથવા વસ્તુથી નિશાની કરીને તેનો મત નોંધવો જોઈશે.

(ગ) તેનો મત ગુપ્ત રાખી શકાય તે હેતુથી મતપત્રની ગડી કરવી જોઈશે;

(ઘ) જરૂરી હોય તો, પ્રમુખ અધિકારીને મતપત્ર ઉપરનું ઓળખ ચિહ્ન દર્શાવવું જોઈશે;

(ચ) પ્રમુખ અધિકારીને તે આપવું જોઈશે, જેઓ તે હેતુ માટે ખાસ રીતે રાખેલ પરબિડિયામાં મૂકશે; અને

(છ) મતદાન મથક છોડી જવું જોઈશે.

(૪) અંધત્વ અથવા શારિરિક અશક્તતાને કારણે આવો મતદાર મદદ વિના તેનો મત નોંધી શકે તેમ ન હોય, તો પ્રમુખ અધિકારીએ, તેની ઈચ્છા અનુસાર મત નોંધવા માટે, નિયમ ૫૪-૩ માં જણાવેલી કાર્યરીતિને અનુસર્યા પછી જ અને તે જ શરતોને આધીન રહીને, તેને, તેની સાથે એક સાથી લઈ જવાની પરવાનગી આપવી જોઈશે.

૫૪-થ. મતદાન દરમિયાન કુટિરમાં પ્રમુખ અધિકારીના પ્રવેશ બાબત. :-

- (૧) પ્રમુખ અધિકારીને મતદાન દરમિયાન મતદાન કુટિરમાં પ્રવેશવાની જ્યારે પણ પોતાને જરૂર લાગે ત્યારે તે તેમ કરી શકશે અને કોઈપણ રીતે મતદાન એકમની સાથે ચેંડા કરવામાં અથવા દખલ કરવામાં આવી નથી તેની ખાતરી કરવા માટે જરૂરી હોય તેવા પગલાં લઈ શકાશે.
- (૨) પ્રમુખ અધિકારીને એવી શંકા કરવાને કારણ હોય કે મતદાન કુટિરમાં પ્રવેશેલ મતદાર, એકમ સાથે ચેંડા કરે છે અથવા અન્યથા તેમાં દખલ કરે છે અથવા મતદાન કુટિરમાં અયોગ્ય રીતે લાંબાગાળા સુધી રહેલ છે, તો તે મતદાન કુટિરમાં પ્રવેશી શકશે અને મતદાન સરળ અને વ્યવસ્થિત ચાલતું રહે તેની ખાતરી કરવા માટે જરૂરી હોય તેવા પગલાં લઈ શકશે.
- (૩) જ્યારે પણ પ્રમુખ અધિકારી, આ નિયમ હેઠળ મતદાન કુટિરમાં પ્રવેશે ત્યારે, પોતાની સાથે મતદાન એજન્ટો રહેવા માંગતા હોય તો તેમને તેમ કરવાની પરવાનગી આપવી જોઈશે.

૫૪-દ. મતદાન ચંત્ર ઉપર નોંધાયેલ મતોનો હિસાબ રાખવા બાબત. :-

- (૧) પ્રમુખ અધિકારીએ, મતદાન પુરું થયે, મતદાન ચંત્ર ઉપર નોંધાયેલ મતોનો હિસાબ નમૂના ૨૩-ખ ના ભાગ-૧ માં તૈયાર કરવો જોઈશે અને “નોંધાયેલ મતોનો હિસાબ” એ શબ્દોવાળા પરબિડિયામાં તે બંધ કરવો જોઈશે.
- (૨) પ્રમુખ અધિકારીએ, દરેક હાજર રહેલ મતદાન એજન્ટને મતદાન પુરું થયે, નમુના ૨૩-ખ માં કરેલ નોંધની ખરી નકલ, સદરહુ મતદાન એજન્ટ પાસેથી તે માટેની રસીદ મેળવ્યા પછી પૂરી પાડવી જોઈશે અને તેને ખરી નકલ તરીકે પ્રમાણિત કરવી જોઈશે.

૫૪-ધ. મતદાન પછી મતદાનચંત્ર સીલ કરવા બાબત. :-

- (૧) પ્રમુખ અધિકારીએ, મતદાન પુરું થયે, વ્યવહાર હોય તેટલું જલ્દી વધુ મતો નોંધી ન શકાય તેની ખાતરી કરવા માટે નિયંત્રણ એકમ બંધ કરવું જોઈશે અને મતદાન એકમને નિયંત્રણ એકમથી છૂટું પાડવું જોઈશે.
- (૨) ત્યાર બાદ રાજ્ય ચૂંટણી પંચ આદેશ કરે તેવી રીતે નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ સીલ કરવા જોઈશે અને અલગ રીતે સુરક્ષિત રાખવા જોઈશે અને તેને સલામત રાખવા માટે ઉપયોગમાં લેવાયેલ સીલ, એવી રીતે લગાવવું જોઈશે કે જેથી સીલ તોડ્યા સિવાય એકમ ખોલી શકાય નહિ.
- (૩) મતદાન મથકે હાજર રહેલ મતદાન એજન્ટોને, તેઓ પોતાના સીલ લગાવવા ઈચ્છતા હોય તો, તેઓને પણ તેમ કરવાની પરવાનગી આપવી જોઈશે.

૫૪-ન. બીજા પેકેટ સીલ કરવા બાબત. :- (૧) પ્રમુખ અધિકારીએ, ત્યાર પછી અલગ પેકમાં, -

- (ક) મતદાર યાદીની નિશાની કરેલ નકલ;
- (ખ) નમુના ૨૩-ક મુજબ મતદારોનું રજિસ્ટર;
- (ગ) નમુના ૨૨ ક મુજબ સુપરત કરેલા મતપત્રો અને યાદી ધરાવતું પરબિડિયું;
- (ઘ) તકરારી મતોની યાદી ; અને
- (ચ) સીલબંધ પેકેટમાં રાખવા માટે રાજ્ય ચૂંટણી પંચે આદેશ આપેલા કોઈપણ બીજા કાગળો મૂકવા જોઈશે.
- (૨) દરેક પેકેટ પ્રમુખ અધિકારીના સીલથી અને ઉમેદવાર અથવા તેના ચૂંટણી એજન્ટ, અથવા તેના મતદાન એજન્ટ કે જે મતદાન મથક ખાતે હાજર હોય તેની પર પોતાનું સીલ લગાવવા ઈચ્છતા હોય તો, તેના સીલથી સીલ કરવું જોઈશે.

૫૪-પ. ચૂંટણી અધિકારીને મતદાન ચંત્રો વગેરે મોકલવા બાબત. :-

- (૧) પ્રમુખ અધિકારીએ, ત્યાર પછી ચૂંટણી અધિકારી આદેશ કરે તેવા સ્થળે, ચૂંટણી અધિકારીને-
 - (ક) મતદાન ચંત્ર;
 - (ખ) નમૂના ૨૩-ખ મુજબ તોંધાયેલ મતનો હિસાબ
 - (ગ) નિયમ ૫૪-ન મુજબ ઉલ્લેખેલ સીલબંધ પેકેટ ; અને
 - (ઘ) મતદાન મથકે વપરાયેલ તમામ બીજા કાગળ મોકલવા અથવા મોકલાવાવ જોઈશે.
- (૨) ચૂંટણી અધિકારીએ મતોની ગણતરીનો આરંભ ન થાય ત્યાં સુધી, મતદાન ચંત્રોની પેકેટ અને બીજા કાગળોની સલામત હેરફેર અને સલામત કસ્ટડી માટે પૂરતી વ્યવસ્થા કરવી જોઈશે.

૫૪-ક. મતદાન મુલતવી રહે ત્યારે અનુસરવાની કાર્યરીતિ, :-

(૧) નિયમ-૪૮ હેઠળ કોઈ મતદાન મથકે મતદાન મુલતવી રહે તો, જાણે કે નિયમ ૯ હેઠળ તે અર્થે નક્કી કરેલ ક્લાકે મતદાન બંધ થયું હોય તેમ નિયમો ૫૪-૬ થી ૫૪/૫ની જોગવાઈઓ વ્યવહાર્ય હોય તેટલે સુધી લાગુ પડશે.

(૨) નિયમ ૪૮ ના પેટા-નિયમ (૨) હેઠળ, મતદાન મુલતવી રાખવાની ભલામણ કરવામાં આવે ત્યારે, એવી રીતે મુલતવી રાખેલ મતદાન વખતે જે મતદારોએ અગાઉ મતદાન કરેલ હોય તેમને ફરીથી મતદાન કરવા દેવામાં આવશે નહિ.

(૩) ચૂંટણી અધિકારીએ, જ્યાં એવું મુલતવી રાખેલ મતદાન યોજવું હોય તે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીને, મતદાર યાદીની નિશાની કરેલ નકલ, નમૂનો ૨૩-ક મુજબનું મતદાર રજિસ્ટર અને નવું મતદાન યંત્ર સીલબંધ પેકેટમાં પૂરા પાડવા જોઈશે.

(૪) પ્રમુખ અધિકારીએ, સીલબંધ પેકેટ હાજર રહેલાં મતદાન એજન્ટની હાજરીમાં ખોલવું જોઈશે અને મુલતવી રાખેલ મતદાન માટે જેને મત આપવાની પરવાનગી આપી હોય તેવા મતદારોના નામની સામે નિશાની કરવા માટે મતદાર યાદીની નિશાની કરેલ નકલનો ઉપયોગ કરવો જોઈશે

(૫) એવી રીતે મતદાન મુલતવી રહે તે પહેલાં, મુલતવી રહેલ મતદાન હાથ ધરવાના સંબંધમાં નિયમો ૫૪-ક-થી ૫૪-૫ ની જોગવાઈઓ લાગુ પડશે.

૫૪-બ. અવરોધ અથવા નુકસાનના કિસ્સામાં મતદાન યંત્ર બંધ કરવા બાબત. :-

(૧) કોઈપણ ચૂંટણીમાં પ્રમુખ અધિકારીનો એવો અભિપ્રાય હોય કે, -

- (૧) મતદાન મથક કોઈ વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓએ કબજે લીધું છે અને મતદાન સત્તાધિકારીઓએ મતદાન યંત્ર તેમને સોંપી દીધેલ છે અને મતદાનના વ્યવસ્થિત સંચાલનને અસર થાય તેવું બીજું કાર્ય કરી રહ્યા છે, અથવા
- (૨) કોઈ વ્યક્તિ અથવા વ્યક્તિઓએ ફક્ત તેના અથવા તેમનાં પોતાના ટેકેદારોને જ મતાધિકાર ભોગવવા દઈ અને બીજા મતદારોને તેમનો મતાધિકાર મુકત રીતે ભોગવતા અટકાવીને મતદાન મથકનો કબજો લીધેલ છે, અથવા
- (૩) કોઈ મતદારને સૂચના અથવા ધમકી આપી છે અને તેને પોતાનો મત આપવા મતદાન મથક પર આવતા અટકાવ્યો છે.
- (૪) ચૂંટણી ફરજ પરની કોઈ વ્યક્તિએ ઉપર્યુકત તમામ અથવા કોઈ પ્રવૃત્તિઓ કરી છે અથવા ચૂંટણીના ઉમેદવારને જીતાડવા માટે કોઈ પ્રવૃત્તિમાં સહાય કરી છે અથવા મૂકસંમતિ આપી છે, અથવા
- (૫) મતો નોંધવાની કામગીરી દરમિયાન કોઈ મતદાન યંત્રમાં યાંત્રિક ખામી ઉભી થઈ છે; અથવા
- (૬) જેનાથી મતદાનને અસર થવાનો સંભવ હોય તેવી કાર્યરીતિમાંની કોઈ ભૂલ અથવા અનિયમિતતા ઉભી થઈ છે, તો તેણે તરતજ બીજા વધુ મતો ન નોંધાય તેની ખાતરી કરવા માટે મતદાન યંત્રનું નિયંત્રણ એકમ બંધ કરવું જોઈશે અને નિયંત્રણ એકમથી મતદાન એકમ છુટું કરવું જોઈશે અને ચૂંટણી અધિકારીને જાણ કરવી જોઈશે.

(૨) ચૂંટણી અધિકારીએ તરત જ રાજ્ય ચૂંટણી આયોગને આ બાબતની જાણ કરવી જોઈશે.

(૩) તેમ થયે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ મહત્વના તમામ સંજોગો ધ્યાનમાં લીધા પછી -

- (૧) તે મતદાન મથક ખાતેનું મતદાન રદ જાહેર કરી શકશે અને તે મતદાન મથક પર ફરી મતદાન યોજવા માટેના દિવસ નિયત કરવો જોઈશે અને ક્લાકો નક્કી કરવા જોઈશે અને પોતે યોગ્ય ગણે તેવી રીતે, એવી રીતે નિયત થયેલ દિવસ અને નક્કી થયેલ ક્લાકોની જાહેરાત કરવી જોઈશે, અથવા
- (૨) એમ ખાતરી થાય કે મતદાન મથક પરના ફેર મતદાનના પરિણામો કોઈપણ રીતે ચૂંટણીના પરિણામોને અસર કરશે નહિ અથવા મતદાન યંત્રની યાંત્રિક ખામી અથવા કાર્યરીતિમાંની ભૂલ અથવા અનિયમિતતા મહત્વની નથી, તો મતદાનના વધુ સંચાલન અને તે પૂર્ણ કરવા માટે, ચૂંટણી અધિકારીને, પોતે યોગ્ય ગણે તેવા આદેશો આપવા જોઈશે.

(૪) આ નિયમની જોગવાઈઓ મૂળ મતદાનને લાગુ પડતી હોય તે જ રીતે એવા દરેક ફેર મતદાનને લાગુ પડશે.

૫૪-ભ. ભાગ ૬ ની બીજી જોગવાઈઓ લાગુ પડવા બાબત. (૧) નિયમો ૩૩ થી ૩૬, ૪૦, ૪૧, ૪૩ થી ૪૭, ૪૮ અને ૫૧ થી ૫૪ સિવાયની ભાગ -૬ ની જોગવાઈઓ વિજ્ઞાણ મતદાન યંત્ર ધ્વારા નોંધાયેલ મતદાનના સંબંધમાં, ઉચિત ફેરફાર સાથે લાગુ પડશે અને આ નિયમોમાં “મતપત્ર” અથવા “મત-પેટી” ના કોઈપણ સંદર્ભનો “વીજ્ઞાણ મતદાન યંત્ર ઉપર નોંધાયેલ મતો” અથવા “વીજ્ઞાણ મતદાન યંત્ર” તરીકે ઉલ્લેખ કરવો જોઈશે.

(૨) આ ભાગના કોઈ નિયમના કોઈ સંદર્ભનો અર્થ આ નિયમોના તત્સમાન નિયમના સંદર્ભ તરીકે કરવો જોઈશે.

પરિશિષ્ટ - ૨

ભારતનો ફોજદારી અધિનિયમ-૧૯૬૦માંથી ઉતારા

૧૫૩-ક. ધર્મ, જાતિ, જન્મસ્થળ, નિવાસ, ભાષા વગેરે કારણોને લીધે જુદા જુદા જુથો વચ્ચે દુશ્મનાવટને પ્રોત્સાહન આપવા અને સુમેળ જાળવી રાખવાને પ્રતિકુળ એવા કૃત્યો કરવા બાબત.

(૧) જે કોઈ વ્યક્તિ,

(ક) બોલેલા અથવા લખેલા શબ્દો વડે અથવા ચિન્હો વડે કે જોઈ શકાય તેવી નિશાની વડે અન્ય રીતે, ધર્મ, જાતિ, જન્મ સ્થળ, નિવાસ, ભાષા, જ્ઞાતિ અથવા કોમના કારણે અથવા બીજા ગમે તે કારણે

(ખ) જુદા જુદા ધાર્મિક માનવજાતિય, ભાષાકીય અથવા પ્રાદેશિક જુથો અથવા જ્ઞાતિઓ અથવા કોમો વચ્ચે દુશ્મનાવટ, ધિક્કારની અથવા ધ્વેશની લાગણીઓને પ્રોત્સાહન આપે કે તેમ કરવાની કોશિશ કરે, અથવા

(ગ) કોઈ ધાર્મિક, માનવજાતીય, ભાષાકીય કે પ્રાદેશિક જુથો અથવા જ્ઞાતિ અથવા કોમ સામે કોઈ વ્યાયામ, હલનચલનો, કવાયત અથવા તેવી બીજી પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લેનાર ગુનાહિત બળ કે હિંસા વાપરે અથવા વાપરવાની તાલીમ લે અથવા ઈરાદાથી અથવા ગુનાહિત બળ કે હિંસા વાપરશે અથવા વાપરવાની તાલીમ લેશે એવા સંભવની ખબર હોવા છતાં એવી પ્રવૃત્તિ ચલાવે અથવા તેવા ઈરાદાથી કે તેવા સંભવની ખબર હોવા છતાં તેમાં ભાગ લે અને એવી પ્રવૃત્તિથી કોઈને કોઈ રીતે ધાર્મિક, માનવજાતીય, ભાષાકીય અથવા પ્રાદેશિક જુથ અથવા જ્ઞાતિ કે કોમના ઘોઘોમાં ભય કે ગભરાટ કે બિન સલામતીની લાગણી જન્મે કે જન્મવાનો સંભવ હોય તો તેને ત્રણ વર્ષ સુધીની કેદની અથવા દંડની અથવા બન્ને શિક્ષા કરવામાં આવશે.

(ર) ધર્મસ્થાન વગેરેમાં કરેલો ગુનો:- જે કોઈ ધર્મસ્થાનમાં અથવા ધાર્મિક પ્રાર્થના કે ધાર્મિક વિધિઓમાં રોકાયેલી મંડળીઓ અંગે પેટા કલમ (૧) માં નિર્દિષ્ટ કરેલ ગુનો કરે તેને પાંચ વર્ષ સુધીની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને તે દંડને પાત્ર થશે.

૧૫૩-ખ. રાષ્ટ્રીય એકતાને વિધાતક આક્ષેપ કે કથનો કરવા બાબત :-

(૧) બોલેલા અથવા લખેલા શબ્દો કે ચિન્હો વડે કે જોઈ શકાય તેવી નિશાનીઓ વડે કે બીજી રીતે જે વ્યક્તિ

(ક) કોઈ વર્ગની વ્યક્તિઓ કોઈ, ધાર્મિક, માનવજાતીય, ભાષાકીય અથવા પ્રાદેશિક જુથ કે જ્ઞાતિના સભ્યો હોવાને કારણે સ્થાપિત ભારતના સંવિધાનમાં ખરી શ્રદ્ધા અને નિષ્ઠા ધરાવી જ ન શકે અથવા ભારતના સાર્વભૌમત્વ અને એકતાને પુષ્ટિ આપી જ ન શકે એવો આક્ષેપ કરે અથવા પ્રસિધ્ધ કરે, અથવા

(ખ) કોઈ વર્ગની વ્યક્તિઓ કોઈ ધાર્મિક “માનવજાતીય” ભાષાકીય અથવા પ્રાદેશિક જુથ અથવા જ્ઞાતિના કે કોમના સભ્યો હોવાના કારણે તેમને ભારતના નાગરિકો તરીકેના હકકો અપાય નહીં અથવા તેમના એવા હકકો લઈ લેવા જોઈએ એવું કથન કરે, સુચન કરે, સલાહ આપે, પ્રચાર કરે, પ્રસિધ્ધ કરે, અથવા

(ગ) કોઈ ધાર્મિક, માનવજાતીય, ભાષાકીય અથવા જ્ઞાતિ કે કોમના સભ્યો હોવાના કારણે કોઈ વર્ગની વ્યક્તિઓની જવાબદારી સંબંધી કોઈ કથન, કોઈ સુચન, હિમાયત, અનુરોધ કરે અથવા પ્રસિધ્ધ કરે અને એવું કથન, સુચન, હિમાયત અથવા અનુરોધ એ સભ્યો અને બીજા લોકો વચ્ચે વિખવાદ કે દુશ્મનાવટની અથવા ધિક્કારની કે દુર્ભાવની લાગણી જન્માવે અથવા જન્માવે તેમ હોય, તો તેને ત્રણ વર્ષ સુધીની કેદની અથવા દંડની શિક્ષા અથવા તે બન્ને શિક્ષા કરવામાં આવશે.

(૨) જે કોઈ વ્યક્તિ કોઈ ધર્મસ્થાનમાં અથવા ધાર્મિક પ્રાર્થના કે ધાર્મિક વિધિઓમાં રોકાયેલા સમુદાયમાં પેટા કલમ

(૧) માં નિર્દિષ્ટ કરેલો ગુનો કરે તેને પાંચ વર્ષ સુધીની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને તે દંડને પણ પાત્ર થશે ચૂંટણી સંબંધી ગુનાઓ.

૧૭૧ક. ‘ ઉમેદવાર ’ ચૂંટણી વિષયક હકની વ્યાખ્યા

આ પ્રકરણના હેતુઓ માટે

(ક) ‘ઉમેદવાર’ એટલે કે કોઈપણ ચૂંટણીમાં ઉમેદવાર તરીકે નિયુક્તિ કરવામાં આવેલી કોઈ વ્યક્તિ.

(ખ) ‘ચૂંટણી હકક’ એટલે કોઈ ચૂંટણીમાં ઉમેદવાર તરીકે ઉભા રહેવાનો કે ન ઉભા રહેવાનો કે ઉમેદવારી પાછી ખેંચી લેવાનો અથવા મત આપવાનો કે ન આપવાનો કોઈ વ્યક્તિનો હક.

૧૭૧ખ. લાંચ

(૧) જે કોઈ વ્યક્તિ...

૧. કોઈ વ્યક્તિને તેનો પોતાનો અથવા બીજી કોઈ વ્યક્તિનો કોઈ ચૂંટણી હક વાપરવા માટે પ્રેરવાના અથવા કોઈ વ્યક્તિને એવો કોઈ હક વાપરવા માટે બદલો આપવાના ઉદ્દેશથી લાભ આપે, અથવા

૨. એવો કોઈ હક વાપરવાના બદલા તરીકે અથવા એવો કોઈ હક વાપરવા બીજી કોઈ વ્યક્તિને પ્રેરવાના અથવા પ્રેરવાની કોશિશ કરવાના બદલા તરીકે પોતાને માટે અથવા બીજી કોઈ વ્યક્તિને માટે કંઈ લાભ લે તે લાંચ લેવાનો ગુનો કરે છે. પરંતુ જાહેર નીતિની જાહેરાત કરવી અથવા સાર્વજનિક કાર્ય કરવાનું વચન આપવું એ આ કલમ હેઠળ ગુનો થતો નથી.

જે વ્યક્તિ કંઈ લાભ આપવાની તૈયારી કરે અથવા આપવા કબુલ થાય અથવા મેળવી આપવાની તૈયારી બતાવે અથવા મેળવી આપવાની કોશિશ કરે તે લાભ આપે છે એમ ગણાશે.

જે વ્યક્તિ કંઈ લાભ મેળવે અથવા લેવાનું કબુલ કરે અથવા મેળવવાની કોશિશ કરે તે લાભ લે છે એમ ગણાશે, અને જે વ્યક્તિ પોતાનો જે કરવાનો ઈરાદો ન હોય તે કરવાના પ્રેરક હેતુ તરીકે અથવા પોતે જે કર્યું ન હોય તે કરવાના બદલા તરીકે કંઈ લાભ લે તેણે બદલા તરીકે લાભ લીધો છે એમ ગણાશે.

૧૭૧.ગ ચૂંટણીમાં ગેરવાજબી લાગવગ :

(૧) કોઈ ચૂંટણી હક મુક્તપણે ભોગવવામાં જે કોઈ વ્યક્તિ સ્વેચ્છાપૂર્વક દખલ કરે અથવા દખલ કરવાની કોશિશ કરે તે ચૂંટણીમાં ગેરવાજબી લાગવગ વાપરવાનો ગુનો કરે છે.

(૨) પેટા કલમ(૧) ની જોગવાઈઓની વ્યાપકતાને બાધ આવ્યા સિવાય જે કોઈ વ્યક્તિ,

(ક) કોઈ ઉમેદવારને અથવા મતદારને, તેના ઉપર અથવા જે વ્યક્તિમાં કોઈ ઉમેદવાર અથવા મતદાર હિત ધરાવતો હોય તેને કોઈ હાનિ પહોંચાડવાની ધમકી આપે અથવા,

(ખ) ઉમેદવારને અથવા મતદારને, તેના ઉપર અથવા જેનામાં હિત ધરાવતો હોય તેના ઉપર ઈશ્વરની અવકૃપા ઉતરશે અથવા તેને પાપ લાગશે એવું માનવા, પ્રેરવા કે પ્રેરવવાની કોશિશ કરે તેણે પેટા કલમ (૧)ના અર્થ મુજબ તે ઉમેદવાર અથવા મતદારનો ચૂંટણી હક મુક્તપણે ભોગવવામાં દખલ કરી છે એમ ગણાશે.

(૩) જાહેર નીતિની જાહેરાત કરવી અથવા સાર્વજનિક કાર્યો કરવાનું વચન આપવું અથવા ચૂંટણી હકમાં દખલ કરવાના ઈરાદા વિના માત્ર કાયદેસરનો હક ભોગવવો તે આ કલમના અર્થ મુજબ દખલગીરી છે એમ ગણાશે નહીં.

૧૭૧.ઘ ચૂંટણીમાં ખોટું નામ ધારણ કરવા બાબત :

હયાત કે મૃત્યુ પામેલી અન્ય કોઈ વ્યક્તિના નામે અથવા બનાવટી નામે જે કોઈ વ્યક્તિ કોઈ ચૂંટણીમાં મતપત્ર માટે માંગણી કરે અથવા મત આપે તે અથવા જે એવી ચૂંટણીમાં પોતે એક વખત મત આપ્યા પછી તે જ ચૂંટણીમાં તેના પોતાના નામે મતપત્ર માટે માંગણી કરે અને જે કોઈ એવી કોઈ રીતે વ્યક્તિનું મતદાન કરાવવાનું દુષ્પ્રેરણ કરે અથવા તેનો મત મેળવી આપે અથવા મેળવવાની કોશિશ કરે, તે ચૂંટણીમાં ખોટું નામ ધારણ કરવાનો ગુનો કરે છે.

૧૭૧.ચ લાંચ માટે શિક્ષા :-

જે કોઈ વ્યક્તિ લાંચનો ગુનો કરે તેને એક વર્ષ સુધીની બેમાંથી કોઈ પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા તે બંને શિક્ષા કરવામાં આવશે.

પરંતુ સરભારરૂપે આપેલી લાંચ માટે માત્ર દંડની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

સ્પષ્ટીકરણ : સરભરા એટલે જેમાં ખોરાક,પીણાં,મનોરંજન બાધપદાર્થો રૂપે લાભ હોય તેવા પ્રકારની લાંચ.

૧૭૧.છ (જે કોઈ વ્યક્તિ) ચૂંટણીમાં ગેરવાજબી લાગવગ માટે અથવા ખોટું નામ ધારણ કરવાનો ગુનો કરે તેને એક વર્ષ સુધીની બેમાંથી કોઈ પ્રકારની કેદની અથવા દંડની અથવા તે બંને શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૧૭૧.જ કોઈ ચૂંટણીના સંબંધમાં ખોટું કથન :-

જે કોઈ વ્યક્તિ ચૂંટણીના પરિણામને અસર કરવાના ઈરાદાથી કોઈ ઉમેદવારના અંગત ચારિત્ર્યના અથવા વર્તન સંબંધમાં જે કથન ખોટું હોય અને જે ખોટું હોવાનું પોતે જાણતી હોય અથવા માનતી હોય અથવા જે ખરૂં હોવાનું માનતી ન હોય એ હકીકતનું કથન હોવાનું અભિપ્રેત હોય તેવું કોઈ કથન કરે અથવા પ્રસિધ્ધ કરે તેને દંડની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૧૭૧.ઝ કોઈ ચૂંટણી સંબંધમાં નાણાની ગેરકાયદેસર ચુકવણી :-

જે કોઈ વ્યક્તિ કોઈ ઉમેદવારે આપેલા સામાન્ય અથવા ખાસ લિખિત અધિકાર વિના તેની ચૂંટણીનું કામ આગળ ધપાવવાના અથવા તેને ચૂંટી કાઢવાના હેતુથી કોઈ જાહેર સભા ભરવા માટે અથવા કોઈ જાહેરખબર, પરિપત્ર કે પ્રકાશન માટે અથવા બીજી કોઈ પ્રકારે ખર્ચ કરે અથવા કરવાનું અધિકૃત કરે, તેને પાંચસો રૂપિયા સુધીની દંડની શિક્ષા કરવામાં આવશે,

પરંતુ જો એવા અધિકાર વિના એવું વધુમાં વધુ દસ રૂપિયા સુધીનું ખર્ચ કર્યા પછી કોઈ વ્યક્તિ સદરહું ખર્ચ કર્યા પછી કોઈ વ્યક્તિ સદરહું ખર્ચ કર્યાની તારીખથી દસ દિવસથી અંદર તે ઉમેદવારની લેખિત મંજૂરી મેળવીલે તો તેણે સદરહું ઉમેદવારે આપેલા અધિકારથી એવો ખર્ચ કર્યો છે એમ ગણાશે.

૧૦૫. સાર્વજનિક ઉપદ્રવ થાય તેવા નિવેદનો :-

(૧) કોઈ વ્યક્તિ

(ક) ભારતના ભૂમિદળ, નૌકાદળ, અથવા હવાઈદળના કોઈ અધિકારી, સૈનિક, નાવિક, અથવા વિમાની બંડ કરે અથવા એવી હેસિયતથી બીજી રીતે પોતાની ફરજની ઉપેક્ષા કરે કે ફરજ ન બજાવે તેવા ઈરાદાથી, અથવા

- (ખ) લોકોમાં અથવા લોકોના કોઈ જુથમાં ભય અથવા ગભરાટ પેદા કરવાના અને એથી કોઈ વ્યક્તિ રાજ્ય વિરૂધ્ધ અથવા જાહેર શાંતિ વિરૂધ્ધ કોઈ ગુન્હો કરી બેસે એવા ઈરાદાથી, અથવા
- (ગ) કોઈ વર્ગના અથવા કોમના લોકોને બીજા કોઈ વર્ગ અથવા કોમ વિરૂધ્ધ કોઈ ગુનો કરવા માટે ઉશ્કેરવાના ઈરાદાથી અથવા જેથી એમ થવાનો સંભવ હોય એવું કોઈ કથન કરે, અફવા ફેલાવે અથવા રિપોર્ટ પ્રસિધ્ધ કરે તેને ત્રણ વર્ષ સુધીની કેદની અથવા તે બંને શિક્ષા કરવામાં આવશે.

(ર) જુદા જુદા વર્ગો વચ્ચે દુશ્મનાવટ, ધિક્કાર અથવા ધ્વેશભાવ ઉત્પન્ન કરતાં અથવા તેને પ્રોત્સાહન આપતાં કથનો : જે કોઈ વ્યક્તિ, ધર્મ, જાતી, જન્મસ્થળ, નિવાસ, ભાષા, જ્ઞાતિ અથવા કોમના કારણે અથવા બીજા ગમે તે કારણે જુદા જુદા ધાર્મિક, માનવજાતીય, ભાષાકીય, અથવા પ્રાદેશિક જૂથો અથવા જ્ઞાતિઓ અથવા કોમો વચ્ચે દુશ્મનાવટની, ધિક્કારની અથવા ધ્વેશની લાગણીઓ ઉત્પન્ન કરવાના અથવા તેને પ્રોત્સાહન આપવાના ઈરાદા અથવા તે ઉત્પન્ન થવાનો અથવા તેને પ્રોત્સાહન મળવાનો સંભવ હોય તેવી અફવાઓ કે ચોંકાવનારા સમાચારવાળું કથન કે રિપોર્ટ કરી પ્રસિધ્ધ કરે કે ફેલાવે તેને ત્રણ વર્ષ સુધીની કેદની અથવા દંડની અથવા તે બંને શિક્ષા કરવામાં આવશે.

(૩) ધર્મસ્થાન વગેરેમાં કરેલ પેટા કલમ (૨) હેઠળ ગુના : જે કોઈ વ્યક્તિ કોઈ ધર્મસ્થાનમાં અથવા ધાર્મિક પ્રાર્થના, ધાર્મિક વિધિઓમાં રોકાયેલી મંડળી અંગે પેટા કલમ (૨)માં નિર્દિષ્ટ કરેલો ગુનો કરે તેને પાંચ વર્ષ સુધીની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે અને તે દંડને પાત્ર થશે.

અપવાદ : એવું કોઈ કથન કરનાર, અથવા અફવા ફેલાવનાર અથવા રિપોર્ટ પ્રસિધ્ધ કરનાર વ્યક્તિને એવું કથન, અફવા અથવા રિપોર્ટ સાચો હોવાનું માનવાને વાજબી કારણ હોય અને તે શુદ્ધ બુધ્ધિથી ઉપર્યુક્ત ઈરાદા વિના એવું કથન કરે, અફવા ફેલાવે અથવા રિપોર્ટ પ્રસિધ્ધ કરે તો આ કલમના અર્થ મુજબ ગુનો બનતો નથી.

પરિશિષ્ટ - ૩

(પ્રકરણ-૧ પારા : ૫)

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ જુદા જુદા તબક્કે બજાવવાની થતી કામગીરીની રૂપરેખા.

૧. નિમણૂક વખતે
૨. મતદાનના અગાઉના દિવસે
૩. મતદાનના દિવસે મતદાન મથકે પહોંચીને
૪. મતદાનના કલાકો દરમિયાન
૫. મતદાનની સમાપ્તિ પછી

નિમણૂક વખતે :

- ૧.૧ જ્યારે તમને નિમણૂકનો હુકમ મળે ત્યારે કાળજીપૂર્વક નીચેની બાબતો ચકાસી લો.
 - ક. તમારા મતદાન મથકનું નામ તથા ક્રમાંક.
 - ખ. જે મહાનગરપાલિકાના મતદાર મંડળ/જિલ્લા/તાલુકા/ગ્રામ પંચાયતના વોર્ડમાં મતદાન મથક આવેલું છે તેનું નામ.
 - ગ. તમારા મતદાન મથકનું ચોક્કસ સ્થળ.

આ માહિતી તમારા નિમણૂક હુકમમાં આપેલી હશે. તમારા પોલીંગ ઓફિસરોના નામ પણ નિમણૂક હુકમમાં મળશે. તેમનો સંપર્ક કરવા પ્રયત્ન કરો તથા તેમના નિવાસસ્થાનો તથા કચેરીના સરનામાં તમારી સાથે રાખો તથા તમારા રહેઠાણ તથા કચેરીના સરનામાં તેઓને આપો.

શક્ય હોય તેટલા બધા જ તાલીમ વર્ગોમાં હાજર રહો. જેથી તમે મતદાન યંત્રના ઉપયોગથી પુરી રીતે પરિચિત થઈ જાવ. તમારી સ્મરણશક્તિ તથા ભુતકાળના અનુભવ પર આધારિત ન રહેવું, તે તમને છેતરી શકે છે. સમયાન્તરે સુચનાઓ નોંધપાત્ર રીતે બદલાતી રહે છે.
- ૧.૨ નીચેની પુસ્તિકાઓ તથા પત્રિકાઓ ધ્યાનથી વાંચો.
 - ક. પ્રમુખ અધિકારી માટેની માર્ગદર્શિકા
 - ખ. વીજાણુ મતદાન યંત્રની નિયમાવલી.
 - ગ. ચૂંટણી અધિકારી દ્વારા પ્રિસાઈડીંગ ઓફિસરોને અગત્યની સૂચના આપતો પત્ર.
- ૧.૩ આપવામાં આવેલી ચૂંટણી માટેની સામગ્રીઓને ઓળખી લો.
- ૧.૪ દરેક નિયંત્રણ એકમ તથા દરેક મત નોંધનાર યંત્ર પરસ્પર કઈ રીતે જોડી શકાય કે અલગ પાડી શકાય અને નિયંત્રણ એકમ કઈ રીતે બંધ કરી શકાય અને સીલ કરી શકાય તેની રીત તથા પદ્ધતિનો કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કરો.
- ૧.૫ પરિશિષ્ટોમાં આપવામાં આવેલ વૈધાનિક અને બિનવૈધાનિક ફોર્મ કાળજીપૂર્વક વાંચો.
- ૧.૬ પરિશિષ્ટ-૧માં આપવામાં આવેલ ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ તથા ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો ૧૯૯૪ની જોગવાઈઓના ઉતારા મુજબ સંબંધિત કાયદા નિયમો ખૂબજ કાળજીપૂર્વક વાંચો. જો તમને કાંઈ શંકા હોયતો, તમારા ચૂંટણી અધિકારીશ્રીનો સંપર્ક કરો અને તમારી શંકાઓની સ્પષ્ટતા મેળવો. ક્યારેય મુંઝાયેલા રહેવું નહિ.

મતદાનના અગાઉના દિવસે :

- ૨.૧ મતદાનના દિવસના એક દિવસ અગાઉ મતદાન મથકે વાપરવાની સામગ્રી એકઠી કરવાનું /લઈ જવાનું તમને કહેવામાં આવશે. ખાતરી કરો કે :
 - ક. તમને આપવામાં આવેલું દરેક નિયંત્રણ એકમ તથા દરેક મતદાન એકમ તમારા મતદાન મથક માટેનું જ હોય.
 - ક.૧ સરપંચ અને એક કરતાં વધુ વોર્ડના સભ્યનું મતદાન હોય તો સરપંચ અને વોર્ડવાર અલગ-અલગ નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ હશે તેની ખાતરી કરવી
 - ખ. દરેક નિયંત્રણ એકમનો કેન્ડસેટ સેક્શન યોગ્ય રીતે સીલ કરેલો હોય તથા તે પર સરનામાંની કાપલી બરાબર બાંધેલી હોય;
 - ગ. દરેક નિયંત્રણ એકમની બેટરી બરાબર કામ કરતી હોય.
 - ઘ. મતદાન એકમ/ઓને યોગ્ય રીતે સીલ કરવામાં તથા તેની જમણી બાજુ ઉપરના ભાગે તથા તળિયાના ભાગે સરનામાંની કાપલી બરાબર લગાવેલી હોય.
 - ચ. દરેક મતદાન એકમ પર મતપત્રકનો કાગળ તેના પડદાની સીધી રેખા પર બરાબર લગાવવામાં આવેલ હોય.
 - છ. દરેક મતદાન એકમમાં યોગ્ય જગ્યાએ સરકતી સ્વીચ ગોઠવવામાં આવી હોય.

જ. પરિશિષ્ટ-૭ માં જણાવેલી ચૂંટણી સામગ્રી જરૂરી માત્રામાં પૂરી પાડવામાં આવી હોય.

ઝ. પેપર સીલનાં અનુક્રમ ચકાસો.

ટ. એ ખાતરી કરવા મતદાર યાદી ચકાસશે કે :

૧. મતદાન મથકે મતદાન માટે નિયત કરેલ વોર્ડ મુજબ વોર્ડવાર અલગ-અલગ મતદારયાદી (પુરવણી સહીત) નકલો આપવામાં આવી છે.

૨. મતદાર યાદીના ભાગનો અનુક્રમ તથા પૂરવણી યોગ્ય રીતે આપવામાં આવી છે,

૩. ઉપયોગમાં લેવામાં આવનાર મતદાર યાદીમાં અનુક્રમમાં પાના નંબર આપવામાં આવ્યા છે.

૪. મતદારોના છાપેલા અનુક્રમને સુધારવામાં આવ્યા નથી તથા તેના સ્થાને કોઈ નવા નંબર આપવામાં આવ્યા નથી.

૫. પૂરવણી મુજબની કારકુની ભૂલ અથવા બીજી ભૂલોને કારણે થયેલ સુધારો તથા રદ કરવામાં આવેલ નામોનો સમાવેશ છે.

૬. ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની તમને આપવામાં આવેલી યાદી તપાસી લો. આ યાદીમાં આપેલાં ઉમેદવારોના નામો તથા પ્રતિકો મત નોંધવાના યંત્ર પર મતપત્રક (નોટા સહિત) સાથે મળવા જોઈએ તથા તેજ ક્રમમાં હોવા જોઈએ આ ચકાસી લો.

૭. તમને આપવામાં આવેલ અવિલોપ્ય શાહીની બોટલ ચકાસી ખાતરી કરો કે તે પૂરતા પ્રમાણમાં છે, તેનું ઢાંકણું બરાબર બંધ છે, જો ન હોય તો મીણબત્તી કે લાખ તે વડે બંધ કરો.

૮. તમારું પિત્તળનું સીલ તથા એરો કોસ માર્ક ચોકડીની નિશાનીવાળો રબ્બર સ્ટેમ્પ ચકાસી લો. રબ્બર સ્ટેમ્પના બન્ને છેડા પર ચોકડીની નિશાની લગાડેલી છે તથા સ્ટેમ્પ પેડ કોરૂ નથી તેની ખાતરી કરો. જો તમારૂ મતદાન મથક કામ ચલાઉ બાંધકામનું હોય તો તમારા ચૂંટણીના કાગળીયાઓ રાખવા યોગ્ય કદની લોખંડની પેટી મેળવી લો.

૯. જો તમને તમારા મતદાન મથકે જવાના પ્રવાસ કાર્યક્રમ તેના માર્ગ વિષે શંકા હોય, તો તે વિષે સ્પષ્ટ થઈ જાવ. ઉપડવાના સ્થળ, સમય તથા સાધનની ખાતરી કરો.

૨.૨ ક. મતદાનના આગળના દિવસે સાંજના ચાર વાગ્યા પહેલાં મતદાન મથકે પહોંચી જાવ તથા ખાતરી કરો કે :

૧. મતદાન મથકે સ્ત્રી તથા પુરૂષ મતદારોની અલગ લાઈન કરવા તથા તેમને બહાર રાહ જોવા માટે પુરતી જગ્યા હોય,

૨. મતદારોના દાખલ થવાના તથા બહાર જવાના અલગ માર્ગો હોય;

૩. મત આપવા માટેની મતદાન કુટિરમાં પૂરતો પ્રકાશ હોય;

૪. મતદાર વિસ્તાર તથા મતદારોની વિગતો સુસ્પષ્ટ રીતે લગાડવામાં આવી હોય,

૫. ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની યાદી સુસ્પષ્ટ રીતે લગાડવામાં આવી હોય,

૨.૨ ખ. મતદારોની ઓળખ માટે તમને જરૂર પડવાની હોય તેવા સ્ત્રી સહાયક સહિત સાથીની નિમણૂક કરો.

૨.૨ ગ. તમે તમારા પોલીંગ ઓફિસરો તથા મતદાન એજન્ટો ક્યાં બેસશે તે તથા મતદાન યંત્રનું નિયંત્રણ એકમ ક્યાં ગોઠવાશે તે નક્કી કરી લો.

૨.૨ ઘ. મતદાન મથકે લગાડેલા કોઈપણ પક્ષના કોઈપણ નેતાનો ફોટો દૂર કરો અથવા તેમને પૂર્ણ રીતે ઢાંકી દો.

૨.૩ મતદાન સમાપ્ત થાય ત્યાં સુધી તથા તમને સોંપવામાં આવેલ મતદાનની સામગ્રી તથા મતદાન યંત્ર પરત સોંપવામાં આવે ત્યાં સુધી મતદાન યંત્ર તથા મતદાનની સામગ્રી તમારા જ કબજામાં રહેવી જોઈએ. મતદાન મથકે તમે પહોંચો તે ક્ષણથી જ મતદાન યંત્ર તથા મતદાનની સામગ્રી તમારા અથવા તમે નક્કી કરો તે પોલીંગ ઓફિસરના હવાલામાં રહેવા જોઈએ. તમારા કે તમે નક્કી કરો તે પોલીંગ ઓફિસર સિવાયની વ્યક્તિ અથવા તો મતદાન મથકે ફરજ પરના પોલીસના કબજામાં મતદાન યંત્ર કે મતદાન સામગ્રી રહેવાં જોઈએ નહિં.

મતદાનના દિવસે મતદાન મથકે પહોંચીને :

૩.૧ મતદાન શરૂ થવાના નિયત સમયની ૭૫ મીનીટ પહેલાં તમે તથા તમારી પાર્ટી મતદાન મથકે પહોંચી જાવ તેની કાળજી રાખો. પહોંચીને મતદાન યંત્ર તથા ચૂંટણીની સામગ્રી ચકાસી લો.

૩.૨ મતદાન એજન્ટોના નિયુક્તિપત્રો ચકાસી લો તથા તેમને ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ ની કલમ -૩૮ તથા ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો ૧૯૯૪ના નિયમ ૫૪-૬ ની સમજૂતિ આપો. તેને બેસવાનું સ્થાન આપો તથા તેમને જવા આવવા માટે પ્રવેશપત્રો આપો. પ્રકરણ ૧૩માં જણાવેલ નમુના નંબર-૧ મુજબનું એકરારનામું જે પરિશિષ્ટ નંબર-૧૪ થી આપેલ છે તે મોટેથી વાંચો.

૩.૩ તમારી પાર્ટીમાંથી જો કોઈ ન આવ્યું હોય તો તે પોલીંગ ઓફિસર નિમણૂક કરવાની વ્યવસ્થા કરો.

૩.૪ મતદાન શરૂ થવાના સમયની એક કલાક પહેલાં મતદાન યંત્ર તૈયાર કરો.

૩.૫ પ્રતિકૃતિ મતદાન (Mock Poll) કરો તથા મતદાન યંત્ર ચોખ્ખું કરી નાખો.

૩.૬ રંગીન પેપર સીલ ગોઠવો તથા નિયંત્રણ એકમના પરિણામ વિભાગને બંધ કરો.

૩.૭ અવિલોપ્ય શાહીની બોટલ એ રીતે ગોઠવો કે તે ઢોળાઈ જાય નહિં.

મતદાનના કલાકો દરમ્યાન :

- ૪.૧ નિયત સમયેજ મતદાન શરૂ થાય તેની કાળજી લો. જો કોઈ પૂર્વ તૈયારીઓ બાકી રહી ગઈ હોય તો પણ કેટલાક મતદારોને નિયત સમયે પ્રવેશ આપી દો.
- ૪.૨ ચાલુ મતદાને અસાધારણ ગૂંચવાળા કેસો ઉપસ્થિત થવા સંભવ છે. તેને તમારી જાતે હલ (નિકાલ)કરો તથા પોલીંગ ઓફીસરોને તેમની સામાન્ય ફરજો ચાલુ રાખવા દો.
- આવા કેસો-
- પડકારાયેલા (વાંધા લેવાયેલા) મતો (પ્રકરણ ૧૫),
 - ઓછી વયના દ્વારા મતદાન (પ્રકરણ ૧૫),
 - અંધ અથવા અશક્ત દ્વારા મતદાન (પ્રકરણ ૧૮),
 - મતદાન ન કરવા ઈચ્છતા મતદારો (પ્રકરણ ૨૦),
 - ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર ઈ. ડી. સી. પર મતદાન (પ્રકરણ ૨૧),
 - સુપરત મતો (પ્રકરણ ૨૨),
 - મતદાનની ગુપ્તતાનો ભંગ (પ્રકરણ ૧૮),
 - મતદાન મથક ખાતે ગેરવ્યવસ્થા ભરેલું વર્તન કરતી અને શિસ્તબદ્ધ ન હોય તેવી વ્યક્તિઓને દુર કરવી (પ્રકરણ ૧૪),
 - રમખાણો અથવા અન્ય કોઈ કારણસર મતદાન મુલતવી રાખવું (પ્રકરણ ૨૩),
- ૪.૩ દર બે કલાકે મતદાન બાબતની આપની ડાયરીની બાબત નંબર ૧૯ ના સંકલન માટે આંકડાકીય માહિતિ એકઠી કરો અને આ માહિતી નિયતનમુનાના પત્રકમાં ભરવાની નોંધ રાખો.
- ૪.૪ મતદાન મોડું શરૂ થયું હોય તો પણ નિશ્ચિત સમયે સમાપ્ત કરો. આ સમયે કતારમાં ઉભી રહેલી વ્યક્તિઓને તમારી સહી સાથેની કાપલી આપો. નિશ્ચિત સમયબાદ કતારમાં કોઈ વધારાની વ્યક્તિ ન જોડાય તેની ખાત્રી કરો. (પ્રકરણ-૨૪ - ૧.૧, ૧.૨) મુજબ.

મતદાન પૂરું થયાં બાદ :

- પ્રકરણ ૨૪ અને ૨૬માં આપેલી સૂચનાઓ મુજબ વોટીંગ મશીનને બંધ કરો અને સીલ મારો.
 - મહિલા મતદારો કે જેઓએ મત આપ્યો છે તેની સંખ્યાની ખાતરી કરો.
 - નમુના નંબર ૨૩-ખ નું ફોર્મ પૂરું કરો. (નોંધાયેલા મતોનો હિસાબ અને પેપર સીલ એકાઉન્ટ) મતદાન સમાપ્ત થયે હાજર રહેલ દરેક મતદાન એજન્ટને, પ્રકરણ-૨૫માં જણાવેલ એકરારનામા પર પહોંચ લઈને નમુના નંબર ૨૩-ખ ના ફોર્મની પ્રમાણિત ખરી નકલ પૂરી પાડો. ત્યાર બાદ એકરારની અન્ય વિગતો પૂરી કરો.
 - તમારી ડાયરી પૂરી કરો.
 - પ્રકરણ-૨૭માં દર્શાવેલી સૂચનાઓ મુજબ ચૂંટણીને લગતા તમામ કાગળોને સીલ કરો.
 - પાંચ વૈધાનિક કવરનું પ્રથમ પેકેટ તૈયાર કરો.
 - નવ કવરનું બીજું પેકેટ તૈયાર કરો.
 - સાત બાબતોનું ત્રીજું પેકેટ તૈયાર કરો.
 - અન્ય તમામ બાબતોનું ચોથું પેકેટ તૈયાર કરો.
- ૫.૧૦ સીલ કરેલ વોટીંગ મશીન અને ચૂંટણીના કાગળોનું સીલબંધ પેકેટ જમા કરવા માટે સંગ્રહ કેન્દ્ર ખાતેની વળતી મુસાફરી માટેના કાર્યક્રમને અનુસરો. સંગ્રહ કેન્દ્ર ખાતે વોટીંગ મશીન અને અન્ય પેકેટ આપવાની અને પહોંચ મેળવવાની આપની અંગત જવાબદારી છે. આપને નીચે જણાવેલ જુદી જુદી આઠ બાબતો સુપ્રત કરવાની છે તેની નોંધ રાખો.
- વોટીંગ મશીન. (મતદાન એકમ તથા નિયંત્રણ એકમ)
 - નોંધાયેલા મતનો હિસાબ દર્શાવતું કવર અને પેપર સીલ એકાઉન્ટ,
 - મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી (પ્રિસાઈડીંગ ઓફિસર)ના એકરારનામા ધરાવતું કવર.
 - મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી (પ્રિસાઈડીંગ ઓફિસર)ની ડાયરી ધરાવતું કવર.
 - પાંચ કવર ધરાવતું અને “વૈધાનિક કવરો” એવા શબ્દો મોટા અક્ષરો જેની ઉપર લખ્યા છે તે પ્રથમ પેકેટ.
 - નવ કવર ધરાવતું અને જેની ઉપર મોટા અક્ષરોમાં “અવૈધાનિક” એવા શબ્દો લખ્યા છે તેવું બીજું પેકેટ.
 - ચૂંટણી સામગ્રીની સાત બાબતો ધરાવતું ત્રીજું પેકેટ અને.
 - તમામ અન્ય બાબતો. જો હોય તો, ધરાવતું ચોથું પેકેટ.

પરિશિષ્ટ - ૪
(પ્રકરણ-૧ ફકરો-૬)

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી (પ્રિસાઈડીંગ ઓફિસર) માટેની તપાસ યાદી.

બાબત	લેવાનારાં પગલાં	નોંધ
૧.	ચૂંટણી અધિકારી પાસેથી તમામ સંબંધિત સુચનાઓ મેળવી અને હાથવગી રાખવી.	શું મેળવવામાં અને રાખવામાં આવી છે ?
૨.	મતદાન ટુકડીના અન્ય સભ્યો સાથે પરિચય કેળવવો અને તેઓની સાથે ગાઢ સંબંધ જાળવી રાખવો.	શું આમ કરવામાં આવ્યું છે ?
૩.	ચૂંટણી સામગ્રી એકત્રિત કરવી તે પણ પૂરતા જથ્થામાં અને ખાત્રી કરવામાં આવી છે ?	શું તમામ ચૂંટણી સામગ્રી અને સંખ્યામાં એકત્રિત કરવાની
૪.	વોટીંગ મશીનનું મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમ, મતદાન યાદીની નિશાની કરેલી નકલો, એરો કોસ માર્ક રબ્બર સ્ટેમ્પ, રંગીન પેપર સીલ, મતદારનું રજીસ્ટર, મતદારની સ્લીપ વગેરેની તપાસ.	શું આ પ્રમાણે કરવામાં આવ્યું છે?
૫.	મતદાન મથકો ખાતે મતદારો માટે અલગ અલગ પ્રવેશદ્વાર અને બહાર જવાનો રસ્તો.	શું આની ખાત્રી કરવામાં આવી છે?
૬.	મતદાન વિસ્તાર અને તેને ફાળવવામાં આવેલ મતદારોની સંખ્યા જણાવતી સૂચના પ્રદર્શિત કરવી અને ચૂંટણી લડતા ઉમેદવારોની યાદીની નકલ પણ પ્રદર્શિત કરવી.	શું આ બાબત પ્રદર્શિત કરવામાં આવી છે?
૭.	નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમોનું પરસ્પર જોડી અને બેટરીની સ્વીચ ચાલુ કરવી.	શું આમ કરવામાં આવ્યું છે ?
૮.	પ્રતિકૃતિ મતદાન યોજવું.	શું યોજવામાં આવ્યું છે ?
૯.	નિયંત્રણ એકમના પરિણામ વિભાગ પર રંગીન પેપર સીલ લગાવવાં	શું લગાવવામાં આવ્યા છે ?
૧૦.	નિયંત્રણ એકમના પરિણામ વિભાગને સીલ કરવું	શું આમ કરવામાં આવ્યું છે ?
૧૧.	મતદાનના પ્રારંભે કરવાનું એકરારનામું	શું કરવામાં આવ્યું છે ?
૧૨.	મતદાનની શરૂઆતમાં મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી (પ્રિસાઈડીંગ ઓફિસર) દ્વારા મતદાનની ગુપ્તતા બાબતે ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ, ૧૯૯૩ ની કલમ -૩૮ તથા ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો ૧૯૯૪ના નિયમ ૫૪-૬ ની જોગવાઈનું વાંચન	શું આમ કરવામાં આવ્યું છે ?
૧૩.	મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમ અને રંગીન પેપર સીલના ક્રમાંક નંબરને નોંધવા દેવા માટે મતદાન એજન્ટને પરવાનગી આપવી.	શું આવી પરવાનગી આપવામાં આવી છે ?
૧૪.	ડાબા હાથની પ્રથમ આંગળી પર અવિલોધ્ય શાહીથી નિશાની કરવી અને મતદારોનાં રજીસ્ટર (નમુના નંબર ૨૩-ક નાં ફોર્મમાં. સહી અંગૂઠાની છાપ મેળવવી.	શું આ બાબત યોગ્ય રીતે કરવામાં આવી છે ?

૧૫. નિયત વયમર્યાદા કરતાં ઓછી ઉંમર લાગતી હોય તેવા મતદારો પાસે એકરારનામું કરાવવું

૧૬. મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી (પ્રિસાઈ-ડીંગ ઓફિસર)ની ડાયરીનો નિભાવ

૧૭. નિશ્ચિત સમયે મતદાનની સમાપ્તિ

૧૮. નમુના નંબર ૨૩-ખ ના ફોર્મમા નોંધાયેલ મતનો હિસાબ પૂરો પાડવો

૧૯. મતદાનની સમાપ્તિ સમયે કરવાનું એકરારનામું

૨૦. વોટીંગ મશીન અને ચૂંટણીના કાગળોને સીલ કરવા

શું આમ કરવામાં આવ્યું છે ?

વખતો વખત જેવા અને જ્યારે બનાવો બને તેની નોંધ રાખવામાં આવી છે ?

શું આમ કરવામાં આવ્યું છે ?

તમામ મતદાન એજન્ટોને પ્રમાણિત નકલો આપવામાં આવી છે?

શું કરવામાં આવ્યું છે ?

સૂચના મુજબ કરવામાં આવ્યું છે?

પરિશિષ્ટ - ૫

નમૂનો ૧૩

(જુઓ નિયમ-૨૩ (૧))

પ્રતિ,

ચૂંટણી અધિકારી,

.....ગામ પંચાયતની ચૂંટણી

મહાશય,

હું..... ગ્રામ પંચાયતના વોર્ડ નંબર.....

નો મતદાર છું ગામ પંચાયતની આગામી ચૂંટણીમાં
.....xગામ પંચાયતના સરપંચ/સભ્યની આગામી ચૂંટણીમાં ટપાલ દ્વારા મારો મત આપવા
માંગું છું.

મારું નામ..... ગ્રામ પંચાયતના વોર્ડ નંબર ની મતદાર યાદી અનુક્રમ
નંબર ઉપર દાખલ કરેલું છે.

મતપત્ર નીચેના સરનામે મને મોકલવું.

.....
.....
.....

સ્થળ :

આપનો વિશ્વાસુ

તારીખ :

x લાગુ પડતું ન હોય તે છેકી નાંખવું.

પરિશિષ્ટ - ૬

નમૂનો ૧૪

(જુઓ નિયમ-૨૩ (૧))

ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર માટેની અરજી

પ્રતિ,

ચૂંટણી અધિકારી,

.....ગામ પંચાયતની ચૂંટણી

મહાશય,

હું..... ગ્રામ પંચાયત.....

ની ચૂંટણીમાં ફરજમાં નિયુક્ત થયેલ છું
..... ગામ પંચાયતના સરપંચ/વોર્ડના સભ્યની આગામી ચૂંટણીમાં ટપાલ દ્વારા મારો મત આપવા માંગું છું.

ગ્રામ પંચાયત મતદાર વિભાગની અંદર, પણ જ્યાં મત આપવાને હું હકદાર છું તે મતદાન મથક સિવાયના બીજે સ્થળે મને ચૂંટણી અંગેની ફરજ ઉપર મૂકવામાં આવ્યો છે. મારું નામ ગ્રામ પંચાયતના વોર્ડ નંબર માટેની મતદાર યાદીના અનુક્રમ ઉપર મારું નામ દાખલ કરેલું છે.

મતદાનના દિવસે જે મતદાન મથક ઉપર ફરજ ઉપર હોઉ તે મતદાન મથકે હું મત આપી શકું તે માટે નમૂના ૧૫ પ્રમાણેનું ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર મને કાઢી આપવાની વિનંતી કરું છું. આ પ્રમાણપત્ર મને નીચેના સરનામે મોકલશો.

.....
.....
.....

સ્થળ :

આપનો વિશ્વાસું

તારીખ :

× લાગુ પડતું નહોય તે છેકી નાંખવું.

परिशिष्ट - ७

ग्राम पंचायतोनी सामान्य/पेटा/मध्यसत्र खूंटणी समये ज्यां छलेकट्रोनिक वोटिंग मशीननो उपयोग थाय छे ते मतदान मथके उपयोगमां लेवानी साधनसामग्री तथा फ़ोर्म/परबिडीयानी यादी

..... ग्राम पंचायतनी खूंटणी

वोर्ड नंबर..... वोर्डनुं नाम..... मतदान मथक नंबर

मतदान मथकनुं स्थल.....

विभाग-१ : मतदान ऐकम, नियंत्रण ऐकम

अ.नं. आँटेमनी विगत	संख्या
१. नियंत्रण ऐकम	१
२. मतदान ऐकम /ऐकमो	ओछामां ऐक वधुमां वधु यार
३. मतदारो माटेनुं रजिस्टर/ पत्रक (नमुना नंबर-२३-क)	मतदारोनी संख्या पर आधारित
४. मतदारोनी माटेनी स्वीप	मतदारोनी संख्या पर आधारित
५. नियंत्रण ऐकमो माटे (ऐड्रेस टेग) सरनामावाणी कापली	४
६. मतदान ऐकम माटे (ऐड्रेस टेग) सरनामावाणी कापली	१०
७. सुपरत करेला मतपत्र	१००
८. रंगीन पेपर सील कड नंबर..... थी	८
९. खूंटणी इरज परना कर्मचारी/ व्यक्तिऐ मतदान करवा माटेना मतपत्रो साथेनुं सीलबंध परीबीडीयुं	१

विभाग-२ : मतदार यादी तथा अन्य साधन सामग्री

१. मतदार यादीओना अद्यतन सेट (मार्क कोपी)	३
२. मतदानमथकनी विशिष्टतादर्शक निशानी धरावतो रबर स्टेम्प/सिक्का	१
३. सुपरत करेल मतपत्र उपर निशानी करवा माटेना तीरनी चोकडीना निशानवाणा ऐरोकोस मार्कना रबरना सिक्का	३
४. मतदानमथकना प्रमुष अधिकारी माटे धातुनुं/पित्तणनुं सील (राज्य खूंटणी पंच दर्शावतुं)	१
५. अविलोप्य शाडी	(५ सी.सी.नी) २ नानी शीशी
६. अविलोप्य शाडीनी शीशी राखवा माटे सीगरेट/पानमसालानो ખाली डब्बो	१
७. धातुनी पट्टी	१
८. शाडी गादी जंबली रंगनुं स्टेम्प पेड	१
९. शाडी गादी जंबली रंगना स्टेम्प पेडमां नाखवा माटेनी शाडीनी शीशी	१

विभाग-३ : अन्य स्टेशनरी तथा सामग्री

अ.नं. आँटेमनी विगत	संख्या
१. बोलपेन	३ ब्ल्यू तथा १ लाल रंगनी
२. सामान्य पेन्शील	१
३. कुल स्केप कोरा कागण	४ शीट
४. टांकणीओ	१/२ पेकेट
५. कार्बन पेपर (ब्ल्यू)	४

૬.	ગુંદરની શીશી	૧
૭.	દિવાસળીની પેટી	૧
૮.	બ્લેડ (પતરી)	૧
૯.	મીણબત્તી	૬ મીણબત્તી
૧૦.	સીલ કરવા માટે લાખ	૧૦ ટુકડા
૧૧.	પેક કરવા માટેના કાગળ (બ્રાઉન પેપર)	૩ શીટ
૧૨.	ચાક સફેદ	૩ સ્ટીક
૧૩.	ડ્રોઈંગ પીન્સ	૨૪ નંગ
૧૪.	મતદાન અંગેની સામગ્રી મુકવા માટેની પોલીથીનની કોથળી અગર શણનો કોથળો	૧
૧૫.	સુતળી / વળ આપેલી પાતળી દોરી	૫૦ ગ્રામ/ ૨૦ મીટર
૧૬.	સેલોટેપ	૧
૧૭.	સેફ્ટી પીન	૨૦ નંગ
૧૮.	સ્લીપ બુક કોરી	૧
૧૯.	ટેગ મોટી	૨૦ નંગ
૨૦.	મીણીયા દોરાનો દડો	૧
૨૧.	મતદારની આંગળી (આંગળીઓ) ઉપરથી તૈલી અથવા અન્ય કોઈ પદાર્થ દૂર કરવા માટે કાપડનો ટુકડો અથવા ચીથરું	૧/૪ મીટર
૨૨.	મતકુટીર માટેની સામગ્રી (ફોલ્ડ થઈ શકે તેવાં જાડાં પુંઠા)	૨
૨૩.	તપાસ યાદી	૨
૨૪.	રબ્બર બેન્ડ	૨૦ નંગ
૨૫.	વળી શકે તેવા તાર (ફેક્સીબલ વાયર) ના ટુકડા	૨૦ નંગ

વિભાગ-૪ : નમુના મુજબના કોરા ફોર્મ્સ

૧.	વાંધો ઉઠાવેલા/તકરારી મતોની ફીની અનામત રકમ માટેની પહોંચ બુક (નમુના નં. “૬”)	૧ (૧૦ પાનાની)
૨.	વાંધો ઉઠાવેલા/તકરારી મતોની યાદી માટેના ફોર્મ (નમૂના નં. ૨૧)	૨
૩.	ચૂંટણી લડતાં હરિફ ઉમેદવારોની યાદી (નમૂના નં. ૭)	૨
૪.	નિરક્ષર, અંધ અથવા અશક્ત મતદારોના સાથીઓએ એકરાર કરવા માટેના ફોર્મ (નમૂના નં. ૨)	૨૦
૫.	નિરક્ષર, અંધ અથવા અશક્ત મતદારોની યાદી માટેના ફોર્મ (નમૂના નં. ૨૦)	૨
૬.	મતદાન શરૂ થતાં પહેલાં, પછીની વિજાણું મતદાન યંત્રનો ઉપયોગ કરતી વખતે અને મતદાન પુરું થયે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ કરવાના એકરાર માટેના ફોર્મ (નમૂના નં. ૧)	૨
૭.	નોંધાયેલા મતોના હિસાબનું ફોર્મ (નમૂનો નં. ૨૩-બ) (મતદાન એકમના મશીનમાં)	૨+ હરિફ ઉમેદવારોની સંખ્યા જેટલી હોય તેટલી
૮.	મતદાન એકમ તથા નિયંત્રણ એકમ હિસાબનું ફોર્મ (નમૂના નં. ૯)	૨
૯.	પેપરસીલના હિસાબનું ફોર્મ (નમૂના નં. ૧૦)	૨
૧૦.	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરીનું ફોર્મ (નમૂના નં. ૭)	૨
૧૧.	પોલીસ અધિકારીને આપવાના ફરિયાદ પત્રના ફોર્મ (નમૂના નં. ૫)	૨૦
૧૨.	મતદારે પોતાની વય અંગે કરવાના એકરાર માટેનું ફોર્મ (નમૂના નં. ૩)	૨૦
૧૩.	પોતાની વય એકરાર કર્યા પછી મતદાન કર્યું હોય એવા મતદારોની યાદી પોતાની વય અંગે એકરાર કરવાની ના પાડી હોય તેવા મતદારોની યાદીનું ફોર્મ (નમુના નં. ૪)	૨
૧૪.	સુપરત કરાયેલા મતોની યાદી માટેનું ફોર્મ (નમુના નં. ૨૨-ક)	૨
૧૫.	મતદાન એકમ તથા નિયંત્રણ એકમ પર લગાડવાના લેબલનો નમુનો (નમુના નં. ૮)	૧૨

વિભાગ-૫ : અન્ય ફોર્મ/પત્રકો

૧.	મતદાનમથકે નોંધાયેલ મતો પૈકી પુરૂષ મતદારોની નોંધ કરવા માટે આંકડા દર્શાવતું પત્રક	૨
૨.	મતદાનમથકે નોંધાયેલ મતો પૈકી સ્ત્રી મતદારોની નોંધ કરવા માટે આંકડા દર્શાવતું પત્રક	૨
૩.	મતદાન પુરૂ થયા બાદ મતદાન એકમ તથા નિયંત્રણ એકમ ના હિસાબના પરબીડીયાં તથા અન્ય સાધન સામગ્રી સોંપવાની/આપવાની યાદી	૪
૪.	ઉમેદવારો તથા ચૂંટણી એજન્ટોની સહીના નમૂનાની યાદીનું પત્રક	૧
૫.	પ્રમુખ અધિકારીએ મતદાનમથકે પહોંચ્યા બાદ મતદાનના અગાઉના દિવસે મતદાનમથક તૈયાર કર્યાની માહિતી મોકલવાના અહેવાલનો (નમૂનો નંબર-૧૨)	૩
૬.	મતદાનમથકે મતદાન એકમમાં નોંધાયેલ મતોની સંખ્યા તથા ટકાવારીની વિગત બતાવતું પત્રક	૪
૭.	મતદાનમથકે મતદાન એકમમાં દર બે કલાકે નોંધાયેલ મતોની સંખ્યા તથા ટકાવારીની વિગત બતાવતું પત્રક	૧૦
૮.	મતદાન એજન્ટો વોર્ડના રહીશ/મતદાર છે તેવા એકરાર મેળવવાના ફોર્મનો નમુનો	૪ + હરીફ ઉમેદવારોની જેટલી સંખ્યા હોય તેટલા

વિભાગ-૬ : કોરા કવરો/પરબિડીયા

૧.	સુપરત કરાયેલા મતપત્રો માટેનાં પરબિડીયાં	૧
૨.	સુપરત કરાયેલા મતપત્રોની યાદી માટેનાં પરબિડીયાં (નમુના નં. ૨૨-ક)	૧
૩.	વપરાયા વિનાના પેપરસીલ માટેના પરબિડીયાં	૧
૪.	પેપરસીલના હિસાબ માટેના પરબિડીયા (નમુના નં. ૧૦)	૧
૫.	વીજાણૂં મતદાન યંત્રના મતદાન એકમ તથા નિયંત્રણના એકમ હિસાબ માટે પરબીડીયા (નમુના નં. ૯)	૧
૬.	મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલો માટેનાં પરબીડીયાં	૧ મોટી સાઈઝ
૭.	મતદાર યાદીની અન્ય નકલો માટેનાં પરબીડીયાં	૧
૮.	તકરારી મતોની યાદી માટેનાં પરબીડીયાં (નમુના નંબર ૨૧)	૧
૯.	મતદાન એજન્ટોની નિમણૂંકના ફોર્મ માટેનાં પરબીડીયાં (નમુના નંબર ૧૦)	૧
૧૦.	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરી માટેનાં પરબીડીયાં (નમુના નંબર ૭)	૧
૧૧.	પહોંચપોથી તકરારી/વાંધા ઉઠાવેલ મતોની જપ્ત કરેલ રોકડ રકમ માટેનાં પરબીડીયાં (નમુના ૬)	૧
૧૨.	નિરક્ષર, અંધ અને અશક્ત મતદારોના સાથીઓએ કરેલા એકરાર માટેનાં પરબીડીયાં (નમુના નં. ૨)	૧
૧૩.	નિરક્ષર, અંધ અને અશક્ત મતદારોની યાદી માટેનાં પરબીડીયાં (નમુના નંબર ૨૦)	૧
૧૪.	ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્ર માટેનાં પરબીડીયાં (નમુના નં. ૧૫)	૧
૧૫.	મતદાનની પદ્ધતિનો ભંગ કરવા બદલ રદ કરેલા મતપત્ર માટેનાં પરબીડીયાં	૧
૧૬.	મતદાન શરૂ થતાં પહેલા, પછી વિજાણૂં મતદાન યંત્રના એકમનો ઉપયોગ કરતી વખતે મતદાન પુરૂ થયે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ કરવાના એકરાર માટે પરબીડીયા (નમુના નં. ૧)	૧
૧૭.	મતદારે પોતાની વય અંગે કરવાના એકરારના ફોર્મ તથા એકરાર કર્યા પછી મતદાન કર્યું હોય એવા અને પોતાની વય અંગે એકરાર કરવાની ના પાડી હોય એવા મતદારોની યાદી માટેનાં પરબીડીયાં (નમુના નં. ૪)	૧
૧૮.	મતદાનના આંકડા તથા ટકાવારી દર્શાવતાં પત્રકો માટેનાં પરબીડીયાં	૧
૧૯.	ચૂંટણી અધિકારીએ સીલબંધ પેકેટમાં રાખવાનો આદેશ આપ્યો હોય એવા બીજા કોઈ કાગળો માટેનાં પરબીડીયાં	૧
૨૦.	ઉમેદવાર તથા ચૂંટણી એજન્ટની સહીના નમુના દર્શાવતા પત્રક માટેનાં પરબીડીયાં	૧
૨૧.	વૈધાનિક / બિનવૈધાનિક તથા અન્ય પરબીડીયા તથા અન્ય સામગ્રી રાખવા માટેનાં પરબીડીયાં	૬ મોટી સાઈઝ

વિભાગ-૭ : બિલ્લાઓ

૧. પ્રમુખ અધિકારી	૧
૨. મતદાન અધિકારી	૩ અગર જેટલા નિયુક્ત કર્યા હોય તેટલા
૩. પટાવાળા	૧
૪. મતદાન એજન્ટ	૨+ ઉમેદવારોની સંખ્યા અનુસાર દરેક ઉમેદવાર માટે ૨ પ્રમાણે
૫. મતદાન સ્ટાફ/ચૂંટણી ફરજ સ્ટાફ	૧૦

વિભાગ-૮ : સાઈન બોર્ડ્સ

૧. પ્રમુખ અધિકારી	૧
૨. મતદાન અધિકારીઓ	૧
૩. મતદાન એજન્ટો	૧
૪. મતકુટીર	૨
૫. મતદાનની ગુપ્તતા જાળવો.	૧
૬. લાઈનમાં ઉભા રહો (પુરૂષો)	૧
૭. લાઈનમાં ઉભા રહો (સ્ત્રીઓ)	૧
૮. બહાર જવાનો રસ્તો	૧
૯. અંદર જવાનો રસ્તો	૧
૧૦. લાઈન (પુરૂષો માટે)	૧
૧૧. લાઈન (સ્ત્રીઓ માટે)	૧
૧૨. શાંતિ જાળવો	૨
૧૩. મતદાન મથકની ૧૦૦ મીટરની અંદર પ્રચાર કરવાની મનાઈ છે	૪
૧૪. ૧૦૦ મીટરની હદ શરૂ રાજકિય પ્રવૃત્તિ માટે પ્રતિબંધિત વિસ્તાર	૪
૧૫. ધુમ્રપાન કરવાની મનાઈ છે	૨
૧૬. મતદાન મથકનો મતદાન વિસ્તાર તથા મત આપવાપાત્ર મતદારોની વિગત દર્શાવતી નોટિસ (નમુના નં. ૧૬)	૨
૧૭. મતદારોએ ઉમેદવારને આપવાના મતની સંખ્યા દર્શાવતી નોટિસ	૪

નોંધ :- ૧. ગ્રામ પંચાયતની ચૂંટણીમાં મતદાન મથકે મતદાન માટે નિયત કરેલા વોર્ડના વોર્ડવાર અને સરપંચ એમ અલગ-અલગ નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ હશે. દરેક મતદાન એકમમાં હરીફાઈના કુલ ઉમેદવાર પછીના જ ક્રમે નોટા (ઉપરના પૈકી કોઈ નહીં.) પેનલ રાખવામાં આવેલ હશે.

૨. મતદાનમથકે ઉપયોગમાં લેવાની યાદીમાં જણાવ્યા મુજબ પુરી પાડેલ સામગ્રી પુરતી ન હોય અને પાછળથી તાકીદે જરૂર પડી હોય એવી કોઈપણ આવશ્યક સામગ્રી પ્રમુખ અધિકારી સ્થાનિક રીતે પદરના/પોતાના ખર્ચે ખરીદી અને તેના બીલ/કેશમેમો પહોંચ/પાવતી ચૂંટણી અધિકારીને રજૂ કરી ચુકવણી કરેલ રકમ પરત મેળવી લેવાની રહેશે.

યાદીમાં જણાવેલ વિભાગ ૧ થી ૮ માં જણાવેલ તમામ વિગતોની સાધન સામગ્રી સાહિત્ય મળેલ છે અને તેની યાદી સાથે બરોબર મેળવણી કરેલ છે.

પ્રમુખ અધિકારીની સહી
મતદાન મથક નંબર /વોર્ડ નંબર.....
..... ગ્રામ પંચાયત

પરિશિષ્ટ - ૮

નમૂનો - ૧૨

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ ચૂંટણી અધિકારીશ્રીને મતદાનના અગાઉના દિવસે મતદાન મથકે પહોંચ્યા બાદ મોકલવાની હકિકતોના અહેવાલનો નમુનો :

ગ્રામ પંચાયતનું નામ વોર્ડ નંબર ગ્રામ પંચાયતનું નામ (સરપંચ માટે)

ગામનું નામ : મતદાન મથક નંબર :

મતદાન મથકના સ્થળનું નામ (સ્થળ સાથે)

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીનું નામ અને હોદ્દો :

રિપોર્ટ આપ્યાની તારીખ અને સમય :

૧. મતદાન મથકનો તમામ પોલીંગ સ્ટાફ (પોલિસ હોમ ગાર્ડ્ઝ) સહિત ફરજ પર હાજર થયેલ છે કે કેમ ?
૨. વીજાણું મતદાન નિયંત્રણ એકમ/મતદાન એકમ તપાસ્યા છે કે કેમ ?
અને તે બંને એકમો ચાલુ હાલતમાં ખામી રહિત છે કે કેમ ?
૩. અવિલોપ્ય શાહીની બોટલ ખાલી નથી અને ભરેલી છે કે કેમ ?
૪. મતદારયાદીઓની નકલો નીચે મુજબના મુદ્દાઓ તપાસી બરાબર છે કે કેમ ?
(૧) મુળ મતદારયાદીની તથા પુરવણી યાદી તે જ મતદાન મથકની આપવામાં આવેલ છે ?
(૨) મતદાર યાદી અને પુરવણીના ભાગ નંબર સાચા આપવામાં આવ્યા છે ?
(૩) એકજ સરખી સુધારા વધારા કરેલી છે ?
(૪) પાના નંબર બરાબર આપેલા છે ?
૫. વિશિષ્ટતાદર્શક સિક્કો તેજ મતદાન મથકનો છે કે કેમ ?
૬. મતપત્રો ફરી તપાસી નીચે મુજબની ખાત્રી બરાબર છે કે કેમ ?
(૧) કુલ મતપત્રોની સંખ્યા બરાબર છે ?
(૨) અનુક્રમ નંબર બરાબર છે ?
(૩) ડુપ્લીકેટ નંબર મતપત્રો ઉપર નથી ?
(૪) કોઈ અનુક્રમ નંબર તુટતો નથી ?
(૫) મતપત્રો સાચવવા શું વ્યવસ્થા કરી છે ?
(પ્રમુખ અધિકારીએજ સાચવવાના છે?)
૭. (૧) પેપરસીલની સંખ્યા તથા અનુક્રમ નંબર બરાબર છે કે કેમ ?
(૨) સ્ટ્રીપસીલની સંખ્યા તથા અનુક્રમ નંબર બરાબર છે કે કેમ ?
૮. એરોમાર્કના રબ્બર સ્ટેમ્પનાં રબ્બર બરાબર ચોંટેલા છે કે કેમ ? અને તેનો ઉઠાવ આવે છે કે કેમ ?
૯. મતદાન મથકની બધી વસ્તુઓ લીસ્ટમાં જણાવ્યા મુજબની સંખ્યામાં બરાબર મળી છે કે કેમ ? તેની ખાત્રી કરો.
(૧) જાંબલી રંગના સ્ટેમ્પ પેડ સુકાઈ ગયેલ નથી ને ?
(૨) જાંબલી રંગના સ્ટેમ્પ પેડની શાહીની બોટલ.
(૩) મતદાન વિસ્તારની છાપેલી નોટિસ તમારા જ મતદાન મથકની છે ? અને તે મતદારયાદી સાથે સરખાવતા બરાબર છે ? ગ્રામ પંચાયતના વોર્ડોની બેઠકોની ચૂંટણી યોજાતી હોય ત્યારે હરીફ ઉમેદવારોને એક જ મત આપવાના છે તે અંગેની નોટીસ,
(૪) હરીફ ઉમેદવારોના નામોની છાપેલી યાદી જોઈ શકાય તે રીતે રાખેલ છે ?
(૬) રાજ્ય ચૂંટણી આયોગનું પિત્તળનું સીલ.
૧૦. મતદાન મથક વ્યવસ્થિત ગોઠવ્યું છે કે કેમ ? દેશ નેતાઓના તથા ધાર્મિક ફોટાઓ કે પોસ્ટર ઢાંકી દેવા પ્રબંધ કર્યો છે ? મતદાન એજન્ટોને બેસવાની જગ્યા નક્કી કરી છે ?

૧૧. મતપત્રો હિસાબના કોલમ નં.-૧ વિગત ભરી લીધેલ છે ? તેવી રીતે પેપરસીલ અને સ્ટ્રીપસીલના હિસાબના ફોર્મના ભાગ-૨માં ભરી શકાય તેવી વિગત ભરેલ છે ?
૧૨. મત કુટીર તૈયાર કરી છે કે કેમ ? અને તેમાં પુરતો ઉજાસ મતદાનના સમય દરમ્યાન રહે તે મુજબ ગોઠવણ કરી છે કે કેમ ?
૧૩. દરેક મતપત્ર પાછળ તથા કાઉન્ટર ફોઈલની પાછળની જમણી બાજુ રાજ્ય ચૂંટણી પંચે નક્કી કરેલ વિશિષ્ટતા દર્શક નિશાનીઓ સ્ટેમ્પ જાંબલી રંગનો લગાવેલ છે કે કેમ ?
૧૪. દરેક મતદાન અધિકારીને ફરજો સોંપી તેવી ફરજોની સમજણ આપી છે કે કેમ ?
૧૫. મતદાનની તમામ સામગ્રી વ્યવસ્થિત સાચવણી અને જાળવણી રાખવા શું વ્યવસ્થા કરી છે ?
૧૬. એક જ કમ્પાઉન્ડમાં આવેલ એક જ મકાનમાં બે મતદાન મથકો આવ્યા હોય તો તે અંગે અંદર આવા અને જવા માટે પુરતી વ્યવસ્થા કરી છે કે કેમ ?
૧૭. જરૂરિયાત મુજબના ફર્નીચરની વ્યવસ્થા થયેલ છે ?
૧૮. મતદાન મથકના મકાનમાં લાઈટની પુરતી સગવડ થયેલ છે કે કેમ ?
૧૯. મતદાન મથકે પીવાના પાણીની વ્યવસ્થા ગોઠવેલ છે ?
૨૦. ઉમેદવાર/ચૂંટણી એજન્ટની સહીનો નમુનો મળેલ છે ?
૨૧. ચૂંટણી અધિકારીશ્રીના ધ્યાન પર લાવવા જેવી કોઈ મુશ્કેલી છે કે કેમ ?

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની સહી

મતદાન મથકનો નંબર નામ

પ્રતિ,

ચૂંટણી અધિકારીશ્રી,

.....

ગ્રામ પંચાયત અને હોદ્દો

મારફત ઝોનલ ઓફિસર/સુપરવાઈઝરશ્રી,

સાદર રવાના :

ચૂંટણી અધિકારીશ્રી

..... /ગ્રામ પંચાયત અને હોદ્દો

ઉપરોક્ત વિગતો મેં જાતે તપાસેલ છે તેની પણ આથી ખાત્રી આપવામાં આવે છે મતદાન મથકની મુલાકાત લેતાં ઝોનલ સુપરવાઈઝરશ્રીને બીજા કોઈ રીમાર્ક્સ આપવા જેવા લાગતા હોય તો તે આપવા.

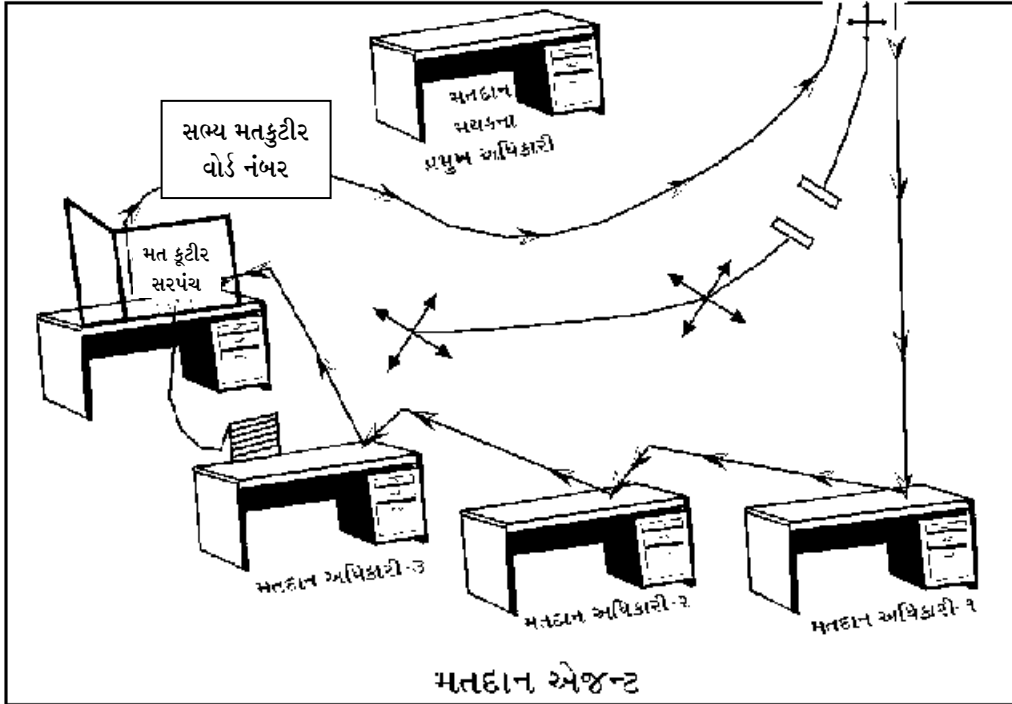
ઝોનલ ઓફિસર / સુપરવાઈઝરની સહી

અને હોદ્દો

પરિશિષ્ટ - ૯
(પ્રકરણ-૪, ફકરો-૫)

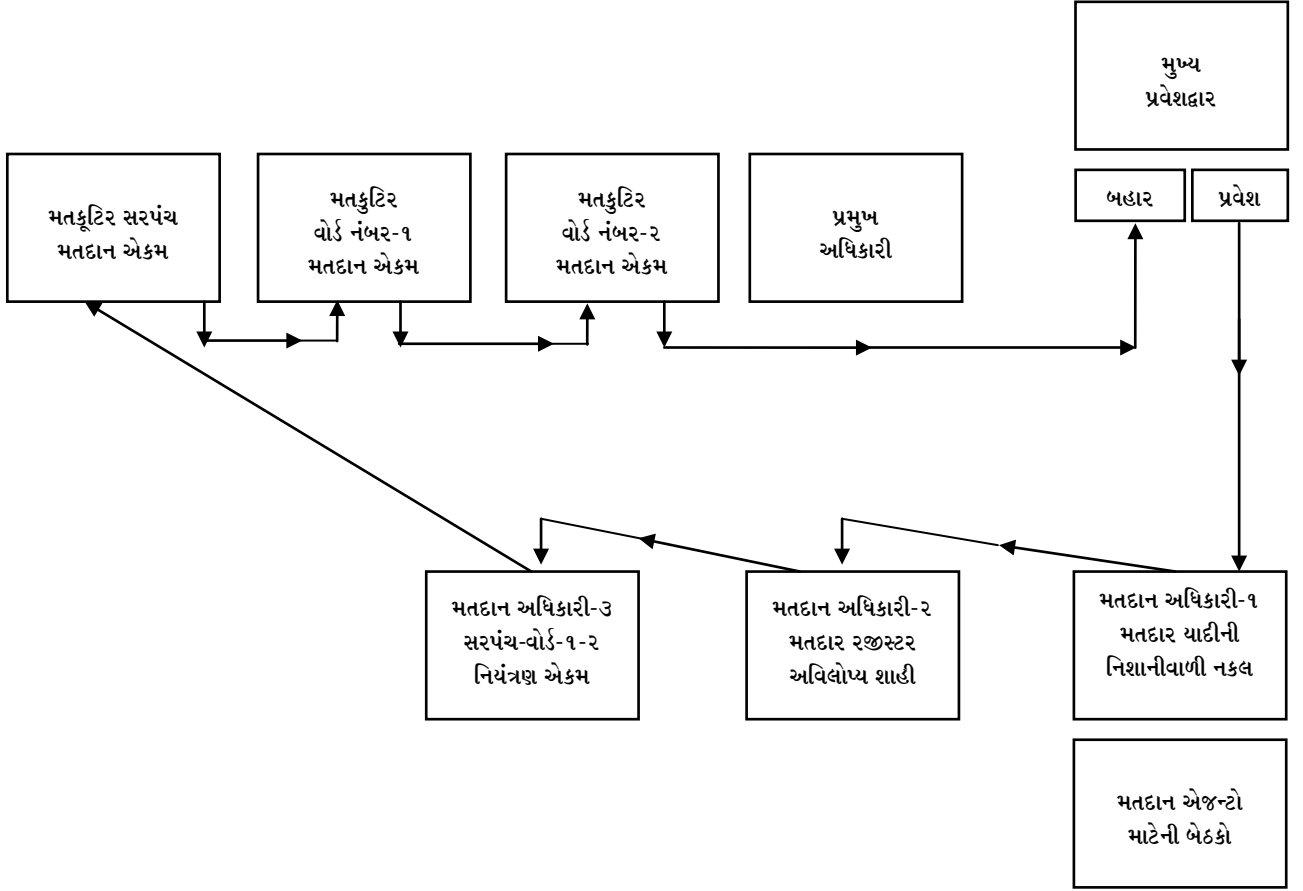
ગ્રામ પંચાયત સરપંચ/વોર્ડની ચૂંટણીમાં ઇલેક્ટ્રોનિક વોટિંગ મશીનના ઉપયોગ માટેના નમૂનેદાર મતદાન મથકનો નકશો

નોંધ :- મતદાન એકમ સાથે જોડાયેલ વાયર પાછળની બાજુએ આવેલી ખુલ્લી જગામાંથી મતકૂટિરમાંથી બહાર આવવો જોઈએ. અને આ ખુલ્લી જગામાંથી મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી (પ્રિસાઈડિંગ ઓફિસર) પોતાની બેઠક પરથી મતદાન એકમ સાથે જોડાયેલ વાયરના સાંધાથી માંડીને વાયરની સંપૂર્ણ લંબાઈ જોઈ શકે તેમ હોવું જોઈએ; જેથી કોઈપણ મતદાર મતકૂટિરની અંદરની બાજુએથી વાયર સાથે ચેડાં કરી શકે નહિ અને મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી (પ્રિસાઈડિંગ ઓફિસર)ની નજરમાંથી બચી શકે નહિ. આમ છતાં મતદાન વિભાગની આ ખુલ્લી જગા એટલી મોટી ન હોવી જોઈએ કે મતદાન એકમનો ઉપરની બાજુનો કોઈપણ ભાગ ઉઘાડો પડી જાય.

નોંધ:- ગ્રામ પંચાયતના સરપંચ અને એક કરતાં વધુ વોર્ડના સભ્યના મતદાન દરમિયાન મતદાન મથકમાં સરપંચ અને વોર્ડવાર અલગ-અલગ નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ રાખવાના રહેશે. દરેક મતદાન એકમ માટે અલગ-અલગ મતકૂટિર રહેશે.

ગ્રામ પંચાયતના સરપંચ/વોર્ડના સભ્યની ચૂંટણીમાં વીજાણું મતદાન ચંત્રના ઉપયોગ માટેના
નમૂનેદાર મતદાન મથકનો નકશો

નોંધ:- મતદાન મથકમાં સરપંચ અને જેટલા વોર્ડના સભ્યનું મતદાન હોય ત્યારે સરપંચ અને વોર્ડવાર અલગ-અલગ નિયંત્રણ એકમ (મતદાન અધિકારી-૩ પાસે) અને મતદાન એકમ (મતકૂટિરમાં) રહેશે.

પરિશિષ્ટ - ૧૦

નમૂના નંબર ૧૬

..... ગ્રામ પંચાયતના વોર્ડ નં. / સરપંચની સામાન્ય/પેટા/મધ્યસત્ર ચૂંટણી.

ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો ૧૯૮૪ ના નિયમ-૫૪ ગ મુજબના મતદાનનો વિસ્તાર તથા મતદાન મથકે મત આપવા પાત્ર મતદારોની વિગત દર્શાવતી નોટીસ.

મતદાન મથકનું નામ/સ્થળ :

મતદાન મથકનો નંબર :

આથી નોટીસ આપવામાં આવે છે કે આ મતદાન મથકે નીચે જણાવેલા મતદાન વિસ્તારની મતદાર યાદીમાં જે મતદારોના નામો દાખલ કરવામાં આવેલા છે તે મતદારો મતદાન કરી શકશે.

મતદાન વિસ્તાર :-

મતદાર યાદી ભાગ નંબર :

મતદાનનો સમય : સવારના ૮-૦૦ કલાક થી સાંજેના ૧૭-૦૦ કલાક દરમ્યાન

સ્થળ :

ચૂંટણી અધિકારી

તારીખ :

..... ગ્રામ પંચાયતના
વોર્ડ નંબર સરપંચની ચૂંટણી.
અને હોદ્દો

પરિશિષ્ટ - ૧૧

નમૂનો - ૧૦

(જુઓ નિયમ ૨૦(૨))

મતદાન એજન્ટની નિમણૂક

..... ગામ પંચાયતની સરપંચ/.....વોર્ડની ચૂંટણી.

હું ઉમેદવાર ઉપર્યુક્ત ચૂંટણીમાંના

..... ઉમેદવારના ના ચૂંટણી એજન્ટ, આથી ના ને
..... સ્થળના મતદાન મથક નંબર ઉપર હાજર રહેવા માટે મતદાન એજન્ટ તરીકે નીમું છું.

સ્થળ :

તારીખ :

ઉમેદવાર/ચૂંટણી એજન્ટની સહી

હું આવા મતદાન એજન્ટ તરીકે કામ કરવાને કબુલ થાઉં છું.

સ્થળ :

તારીખ :

મતદાન એજન્ટની સહી

મતદાન એજન્ટના એકરાર કે જેના ઉપર પ્રમુખ અધિકારી સમક્ષ સહી કરવી હું, આથી જાહેર કરું છું કે ઉપરની ચૂંટણીમાં હું, ગુજરાત પંચાયત અધિનિયમ, ૧૯૮૩ની કલમ ૩૮ જે મે વાંચી છે/મારી સમક્ષ વાંચવામાં આવી છે, તેનાથી મનાઈ ફરમાવાયેલું કોઈ કૃત્ય કરીશ નહીં.

તારીખ :

મતદાન એજન્ટની સહી

મારા સમક્ષ સહી કરી

પ્રમુખ અધિકારી.

X લાગુ પડતું ન હોય તે છેકી નાંખવું.

પરિશિષ્ટ - ૧૨

નમૂનો - ૧૧

(જુઓ નિયમ ૨૧ (૧))

મતદાન એજન્ટની નિમણૂક રદ કરવા બાબત

..... ગામ પંચાયતની સરપંચ/.....વોર્ડની ચૂંટણી.

પ્રતિ,

..... પ્રમુખ અધિકારી,

..... મતદાર વિભાગ

..... મતદાન મથક

હું ઉપર્યુક્ત ચૂંટણી માટેના ઉમેદવાર નો ચૂંટણી એજન્ટ)* મારા/તેના મતદાન એજન્ટ તરીકે ની નિમણૂક આથી, રદ કરું છું.

સ્થળ :

તારીખ :

ઉમેદવાર/ચૂંટણી એજન્ટની સહી

x લાગુ પડતું ન હોય તે છેકી નાંખવું.

પરિશિષ્ટ - ૧૩

નમૂના ૧૦

પેપરસીલનો હિસાબ

ભાગ- ૧

વપરાયેલા પેપરસીલની નોંધ

- ગ્રામ પંચાયતના વોર્ડ નં...../સરપંચનીની સામાન્ય / પેટા /મધ્યસત્ર ચૂંટણી
- મતદાન મથક નંબર
- મતદાન મથકનું નામ

વપરાશમાં લીધેલ નિયંત્રણ એકમનો અનુક્રમ નંબર	વપરાયેલા પેપરસીલનો અનુક્રમ નંબર	વિશેષ નોંધ
૧	૨	૩
૧.
૨.
૩.

• ભાગ — ૨

• પેપરસીલનો હિસાબ

- ૧.આપવામાં આવેલાં પેપરસીલનાં અનુક્રમ નંબર મતદાન એજન્ટોની સહી
-થીસુધી..... ૧.
- ૨.આપવામાં આવેલ પેપરસીલની કુલ સંખ્યા ૨.
- ૩.વપરાયેલાં પેપરસીલની સંખ્યા ૩.
- ૪.રીટનીંગ ઓફીસરને પરત કરેલાં ૪.
- વપરાયા વિનાના પેપરસીલની સંખ્યા ૫.
- (અનુક્રમ નં. ૨ માંથી અ.નં. ૩ બાદ કરો) ૬.
- ૫.નુકશાનવાળાં પેપરસીલ હોય તો તેમના ૭.
- અનુક્રમ નંબર

- સ્થળ:..... મતદાન મથકના પ્રમુખ
- તારીખ:..... અધિકારીની સહી.
- ગ્રામ પંચાયત

...../વોર્ડ નંબર...../સરપંચની ચૂંટણી અને હોદ્દો

પરિશિષ્ટ - ૧૪

વીજાણું મતદાન યંત્રથી ચૂંટણી હાથ ધરાય ત્યારે ઉપયોગમાં લેવાના નમૂના

નમૂના નં. ૧

ભાગ - ૧

..... ગ્રામ પંચાયતના વોર્ડ નં...../સરપંચની સામાન્ય/પેટા/મધ્યસત્ર ચૂંટણી સમયે મતદાનના પ્રારંભ પહેલાં મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીનો એકરાર.

..... ગ્રામ પંચાયતના વોર્ડ નં..... /સરપંચની સામાન્ય/પેટા/મધ્યસત્ર ચૂંટણી

મતદાન મથકનો ક્રમ નંબર :

મતદાન મથકનું નામ / સ્થળ

મતદાનની તારીખ :

આથી હું એકરાર કરું છું કે,

૧. મેં હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટો અને બીજી વ્યક્તિઓ સમક્ષ પ્રત્યક્ષ નિદર્શન કર્યું છે કે

ક. મતદાન માટે ઉપયોગમાં લેવાનું વિજાણું મતદાન યંત્ર સંપૂર્ણ કાર્યરત હાલતમાં છે અને નિયંત્રણ એકમમાં હરીફ ઉમેદવારોના ક્રમ સામે કોઈ મત નોંધાયેલ નથી તે મોક (Mock) મતદાન યોજીને.

ખ. મતદાન દરમ્યાન વાપરવામાં આવનારી મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલમાં ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્રો આપવા માટે કરાયેલી નિશાનીઓ સિવાય બીજી કોઈ નિશાનીઓ નથી.

ગ. મતદાન માટે ઉપયોગમાં લેવાના મતદાર નોંધણી રજીસ્ટર (નમૂનો ૨૩ ક) માં કોઈ મતદાર સંબંધ કોઈ નોંધ નથી અને

ઘ. મતદાન મથક ખાતે ઉપયોગમાં લેવામાં આવનાર વિજાણું મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમ ઉપર જરૂરી વિગતનાં લેબલ લગાવેલ છે અને એકમના અનુક્રમ નંબર મતદાન એજન્ટોને નોંધવા દીધેલ છે.

૨. નિયંત્રણ એકમને સુરક્ષિત બનાવવા માટે વાપરવામાં આવેલ પેપરસીલ પર મેં મારી પોતાની સહી કરી છે અને હાજર રહેલાં અને સહી કરવા માગતા મતદાન એજન્ટોની તેના પર સહી લીધી છે.

(પેપરસીલ વપરાતું ન હોય ત્યાં લાગુ પડતું નથી)

૩. નિયંત્રણ એકમને સુરક્ષિત બનાવવા માટે વાપરવામાં આવેલ "સ્ટ્રીપશીલ" મેં હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટને બતાવેલ છે.

સહી

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી

.....ગ્રામ પંચાયત

વોર્ડ નં...../સરપંચની ચૂંટણી અને હોદ્દો.

મતદાન એજન્ટોની સહીઓ :

૧.	(ઉમેદવારના)
૨.	(ઉમેદવારના)
૩.	(ઉમેદવારના)
૪.	(ઉમેદવારના)
૫.	(ઉમેદવારના)
૬.	(ઉમેદવારના)
૭.	(ઉમેદવારના)
૮.	(ઉમેદવારના)
૯.	(ઉમેદવારના)

નીચેના મતદાન એજન્ટે / એજન્ટોએ આ એકરાર પર તેમની સહી કરવાની ના પાડી હતી.

૧.	(ઉમેદવારના)
૨.	(ઉમેદવારના)
૩.	(ઉમેદવારના)
૪.	(ઉમેદવારના)

તારીખ :

સહી

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી.

ભાગ-૨

પાછળથી ઉપયોગમાં લીધેલ વીજાણું મતદાન યંત્ર/ નિયંત્રણ એકમનો ઉપયોગ કરતી વખતે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીનો એકરાર.

..... ગ્રામ પંચાયત વોર્ડ નં...../સરપંચની સામાન્ય/પેટા/ મધ્યસત્ર ચૂંટણી
મતદાન મથકનો ક્રમ નંબર.....

મતદાન મથકનું નામ / સ્થળ

મતદાનની તારીખ

આથી હું એકરાર કરું છું કે :-

૧. મતદાન માટે ઉપયોગમાં લેવાનું વીજાણું મતદાન યંત્ર સંપૂર્ણ કાર્યરત હાલતમાં છે અને નિયંત્રણ એકમમાં હરીફ ઉમેદવારોના ક્રમ સામે કોઈ મત નોંધાયેલ નથી તે મોક (Mock) મતદાન યોજીને હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટો અને બીજી વ્યક્તિઓને મેં પ્રત્યક્ષ બતાવ્યું છે, અને

૨. નિયંત્રણ એકમને સુરક્ષિત બનાવવા વાપરવામાં આવેલ પેપરસીલ પર મેં મારી પોતાની સહી કરી છે અને હાજર રહેલા અને સહી કરવા ઈચ્છતા મતદાન એજન્ટોની તેના પર સહીઓ લીધી છે.
(પેપરસીલ વપરાતું ન હોય ત્યાં લાગુ પડતું નથી)

૩. નિયંત્રણ એકમને સુરક્ષિત બનાવવા માટે વાપરવામાં આવેલ "સ્ટ્રીપસીલ" મેં હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટોને બતાવેલ છે.

સહી

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી

મતદાન એજન્ટોની સહીઓ :

૧.	(ઉમેદવારના)
૨.	(ઉમેદવારના)
૩.	(ઉમેદવારના)
૪.	(ઉમેદવારના)
૫.	(ઉમેદવારના)
૬.	(ઉમેદવારના)
૭.	(ઉમેદવારના)
૮.	(ઉમેદવારના)
૯.	(ઉમેદવારના)

નીચેના મતદાન એજન્ટે / એજન્ટોએ આ એકરાર પર તેમની સહી કરવાની ના પાડી હતી.

૧.	(ઉમેદવારના)
૨.	(ઉમેદવારના)
૩.	(ઉમેદવારના)
૪.	(ઉમેદવારના)

તારીખ :

સહી

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી.

..... ગ્રામ પંચાયત વોર્ડ નં...../
સરપંચની ચૂંટણી અને હોદ્દો.

ભાગ-૩
મતદાનના અંતે એકરાર

ગુજરાત પંચાયત ચૂંટણી નિયમો ૧૯૯૪ ના નિયમ ૫૪ દ અન્વયે જરૂરી ઠરાવવામાં આવ્યું છે તે અનુસાર મેં મતદાન પૂરું થયું ત્યારે મતદાન મથકે હાજર રહેલા અને નીચે જેમની સહીઓ લીધી છે તેવા મતદાન એજન્ટો પૈકી દરેકને ફોમ નં. ૨૩ ખ મુજબના નોંધાયેલ મતોના હિસાબની દરેક નોંધની સાખવાળી નકલ પૂરી પાડી છે.

તારીખ :

સહી.

સમય :

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી

..... ગ્રામ પંચાયત

વોર્ડ નં.....

સરપંચની ચૂંટણી અને હોદ્દો.

નોંધાયેલ મતોના હિસાબ (નમુના ૨૩ ખ ના ભાગ -૧) ની દરેક નોંધો સાથેની સાખવાળી નકલ મળી છે.

મતદાન એજન્ટોની સહીઓ :

૧.	(ઉમેદવારના)
૨.	(ઉમેદવારના)
૩.	(ઉમેદવારના)
૪.	(ઉમેદવારના)
૫.	(ઉમેદવારના)
૬.	(ઉમેદવારના)
૭.	(ઉમેદવારના)
૮.	(ઉમેદવારના)
૯.	(ઉમેદવારના)

મતદાન પૂરું થયું ત્યારે હાજર રહેલા નીચેના મતદાન એજન્ટોએ નોંધાયેલ મતોના હિસાબ નમુના ૨૩ -ખના ભાગ-૧ ની સાખવાળી નકલ સ્વીકારવાની અને તે બદલ પહોંચ આપવાની ના પાડી હોવાથી, સાખ કરેલી નકલ તેમને આપવામાં આવી ન હતી.

૧.	(ઉમેદવારના)
૨.	(ઉમેદવારના)
૩.	(ઉમેદવારના)
૪.	(ઉમેદવારના)
૫.	(ઉમેદવારના)
૬.	(ઉમેદવારના)
૭.	(ઉમેદવારના)
૮.	(ઉમેદવારના)
૯.	(ઉમેદવારના)

તારીખ :

સહી

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી

..... ગ્રામ પંચાયત.....

/વોર્ડ નં...../...../

સરપંચની ચૂંટણી અને હોદ્દો.

ભાગ-૪

ઈલેક્ટ્રોનિક વોટીંગ મશીનને (વીજાણું મતદાન યંત્ર)ને સીલ કર્યા પછીનો એકરાર

મતદાન પુરું થયા પછી, મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમ અને મતદાન એકમની પેટીઓ (Carrying Cases) પર મેં માફ સીલ લગાવ્યું છે અને હાજર રહેલા મતદાન એજન્ટોને તેમનાં સીલ લગાવવા દીધાં છે.

તારીખ :

સમય :

સહી

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી

..... ગ્રામ પંચાયત

વોર્ડ નં...../...../

સરપંચની ચૂંટણી અને હોદ્દો.

નીચેના મતદાન એજન્ટોએ તેમનાં સીલ લગાવેલ છે.
મતદાન એજન્ટોની સહીઓ.

૧. (ઉમેદવારના)
૨. (ઉમેદવારના)
૩. (ઉમેદવારના)
૪. (ઉમેદવારના)
૫. (ઉમેદવારના)
૬. (ઉમેદવારના)
૭. (ઉમેદવારના)
૮. (ઉમેદવારના)
૯. (ઉમેદવારના)

નીચેના મતદાન એજન્ટોએ પોતાનો સીલ લગાવેલ નથી / ના પાડી હતી.

૧. (ઉમેદવારના)
૨. (ઉમેદવારના)
૩. (ઉમેદવારના)
૪. (ઉમેદવારના)

તારીખ :

સમય :

સહી

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી

..... ગ્રામ પંચાયત

વોર્ડ નં...../...../

સરપંચની ચૂંટણી અને હોદ્દો.

परिशिष्ट - १५

नमूनं नमर : ९

तक्रारी मतोनी वांधा झी माटे पळोय

भुक नं.

पाना नं.

..... ग्राम पंचायत वॉर्ड

नं...../सरपंच मतदान मथक नं.....ना मतदान मथक

प्रमुअ अधिकारीनी कचेरी

सने १९९४ना गुजरात पंचायत चूंटण्णी नियमोना नियम-४४ डेठण

उमेदवार/चूंटण्णी अेजन्ट/मतदार अेजन्ट श्री... ..

.....पासेथी वांधो उठाववा बदल अनामत पेटे

डा. २० (अंके इपिया वीस पूरा) रोकडा मण्या छे.

तारीअ :

मतदान मथकना

प्रमुअ अधिकारी

..... ग्राम पंचायत वॉर्डनंअर...../सरपंचनी चूंटण्णी

सरकार भाते जम

मतदान मथकना प्रमुअ अधिकारी

..... ग्रामपंचायत

वॉर्डनंअर...../सरपंचनी चूंटण्णी.....

सने १९९४ना गुजरात पंचायत चूंटण्णी

नियमोना नियम ४४ डेठण डा. २०

(अंके इपिया वीस पूरा) पाछा मण्या छे.

उमेदवार/चूंटण्णी अेजन्ट/मतदान अेजन्टनुं

नाम अने सळी

तारीअ.....

तक्रारी मतोनी वांधा झी माटे पळोय

भुक नं.

पाना नं.

सने १९९४ना गुजरात पंचायत चूंटण्णी नियमोना नियम ४४ डेठण,

उमेदवार/चूंटण्णी अेजन्ट/मतदान अेजन्ट श्री... ..

.....पासेथी वांधो उठाववा बदल अनामत पेटे

डा. २० (अंके इपिया वीस पूरा) रोकडा मण्या छे.

तारीअ :

मतदान मथकना प्रमुअ अधिकारी

.....ग्राम पंचायत वॉर्डनंअर...../सरपंचनी चूंटण्णी

પરિશિષ્ટ - ૧૬

નમૂનો - ૨૧

(જુઓ નિયમ ૪૪(૧))

તકરારી મતોની યાદી

.....ગ્રામ પંચાયત વોર્ડનંબર...../સરપંચની ચૂંટણી

મતદાન મથક

નોંધનો અનુક્રમ નંબર	મતદારનું નામ નંબર	મતદારયાદીમાં મતદારનો ભાગ નંબર અને અનુક્રમ અને તેનું સરનામું.	વાંધો ઉઠાવનાર વ્યક્તિની સહી અથવા અંગૂઠાની નિશાની
૧	૨	૩	૪

ઓળખ આપનાર હોય તો તેનું નામ	વાંધો ઉઠાવનાર નું નામ	દરેક કેસમાં પ્રમાણ અધિકારીનો હુકમ.	અનામતની રકમ પાછી મળેથી વાંધો ઉઠાવનારની સહી.
૫	૬	૭	૮

પ્રમુખ અધિકારીની સહી.

x લાગુ પડતું ન હોય તે છેકી નાખવું.

oooooooo

परिशिष्ट - १७

नमुना नंबर : ५

स्टेशन हाउस/पोलीस अधिकारीने आपवानो इरियाद पत्र

प्रति,

स्टेशन हाउस ओझीसर/पोलीस अधिकारीश्री

.....

.....

विषय :ग्राम पंचायत वॉर्ड नं...../सरपंच माटेनी चूंटणी

.....मतदान मथक पाते बीजने नामे मत आपवानो गुनो - मतदाननी तारीख

श्रीमान,

आथी नृणाववानुं के..... ना रडेवासी अने श्री

..... ना पुत्र श्री..... अने..... ने सोंपवामां आवती

व्यक्तिनी ओणप सामे वांधो वीधो छे. आ व्यक्ति पोते..... डोवानो दावो करती डती

के जे नाम..... ग्राम पंचायतनी मतदार याहीना वॉर्डनंभर.....

कम नंबर..... पर आवेलुं छे. पोते ते नृ मतदार छे अम ते व्यक्ति साबित करी शकी नथी. मारा मते ते धुतारो छे. इन्डियन

पीनव कोडनी कलम १७१/छ डेडण नृरी पगवां वेवा विनंती छे.

आपनो विश्वासु,

तारीख :

स्थल :

(सही)

मतदान मथकना प्रमुअ - अधिकारी

नकल रवाना :

.....ग्राम पंचायतना चूंटणी अधिकारी अने डोदो

પરિશિષ્ટ - ૧૮

નમુના નંબર : ૩

મતદાર દ્વારા વય અંગે એકરારનું ફોર્મ

હું આથી પ્રતિજ્ઞાપૂર્વક એકરાર કરું છું અને સોંગદપૂર્વક જાણાવું છું કે ૨૦..... ના જન્મચુઆરી મહિનાની ૧લી તારીખ એટલે કે ગ્રામ પંચાયતની હાલની મતદાર યાદી જે સંબંધમાં તૈયાર કરવામાં/સુધારવામાં આવી હતી એ પાત્રતા - તારીખના રોજ મારી વય ૧૮ વર્ષ થી વધુ હતી.

મતદાર યાદીમાં કોઈપણ નામનો સમાવેશ કરવા અથવા મતદાર યાદી તૈયાર કરવા, તેની સુધારણા કરવા કે તેમાં સુધારા કરવાની બાબતમાં કોઈ ખોટો એકરાર કરવા બદલ ૧૯૫૦ના લોક પ્રતિનિધિત્વ અધિનિયમની કલમ ૩૧ની શિક્ષાત્મક જોગવાઈઓથી હું વાકેફ છું.

મતદારની સહી/અંગૂઠાની છાપ

પિતા/માતા/પિતાનું નામ.....

મતદાર યાદીનો ભાગ નંબર/વોર્ડ નંબર.....

મતદારનો ક્રમ નંબર.....

તારીખ.....

પ્રમાણિત કરવામાં આવે છે કે ઉપર્યુક્ત એકરાર, ઉપર નામથી જાણાવેલ મતદારે મારી સમક્ષ કર્યો છે અને સહી કરી છે.

મતદારન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની સહી

મતદારન મથકનાં નંબર અને નામ

તારીખ:

૨૦..... ના વર્ષમાં તૈયાર કરવામાં આવેલી કે સુધારવામાં આવેલ મતદારયાદીની લાયકાતની તારીખ ૧લી જાન્યુઆરી,

૨૦..... છે.

પરિશિષ્ટ - ૧૯

નમુના નંબર : ૪

..... ગ્રામ પંચાયત વોર્ડ નંબર /સરપંચની ચૂંટણી

ગામનું નામ.....

મતદાન મથકના નંબર અને નામ

ભાગ-૧

જેમની પાસેથી એમની વય અંગેનો એકરાર મેળવવામાં આવ્યો હોય એવા મતદારોની યાદી

ક્રમ નંબર	મતદારનું નામ	મતદારયાદીનો વોર્ડ નંબર અને મતદારનો ક્રમ નંબર	મતદારયાદીમાં દાખલ કર્યા મુજબ વય	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ અંદાજ્યા મુજબ વય
૧	૨	૩	૪	૫
૧.				
૨.				
૩.				
૪.				
૫.				
વગેરે				

ભાગ-૨

પોતાની વય અંગે એકરાર કરવાની ના પાડી હોય એવા મતદારોની યાદી

ક્રમ નંબર	મતદારનું નામ	મતદારયાદીનો વોર્ડ નંબર અને મતદારનો ક્રમ નંબર	મતદારયાદીમાં દાખલ કર્યા મુજબ વય	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીએ અંદાજ્યા મુજબ વય
૧	૨	૩	૪	૫
૧.				
૨.				
૩.				
૪.				
વગેરે				

તારીખ :
સહી

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની સહી

परिशिष्ट - २०
नमुना नंबर : २

अंध अथवा अशक्त मतदारना साथीनी अकरार

ग्राम पंचायत वॉर्ड नं. / ग्राम पंचायत सरपंचनी चूंटणी

ग्रामनुं नाम

मतदान मथकनो क्रम नं. अने नाम

छुं.....ते.....नो पुत्र उमर.....रखेवासी ●

.....आथी अकरार करुं छुंके :

(क) में आबे ता.....नां रोज कोठपण मतदान मथके बीज कोठ मतदारना साथी तरीके काम करुं नथी,
अने

(ख) + वती में नोधेल मतनी गुमता छुं जणवीश.

साथीनी सडी

● पूरुं सरनामुं आपवुं.

+ मतदारनुं नाम, वॉर्ड नंबर अने क्रम नंबर आपवा

X वागु न पउतुं छेकी नांओ

પરિશિષ્ટ - ૨૧

નમૂનો - ૨૦

અંધ અને અશક્ત મતદારોની યાદી

.....ગ્રામ પંચાયત વોર્ડ નં. / સરપંચની ચૂંટણી.

ભાગ નંબર	મતદારના નંબર અને અનુક્રમ નંબર	મતદારનું પૂરું નામ	સાથીનું પૂરું નામ	સાથીનું સરનામું	સાથીની સહી
વોર્ડ નંબર/ ૧	૨	૩	૪	૫	૬

સ્થળ :

તારીખ :

પ્રમુખ અધિકારીની સહી.

X લાગુ પડતું ન હોય તે છેકી નાખવું.

પરિશિષ્ટ - ૨૨
“નમૂનો-૨૨ ક”
(જુઓ નિયમ ૫૪ ત (૨))
મતદાન એકમ ધ્વારા હાથ ધરાયેલ ચૂંટણી સંબંધે
(વિભાગી મતદાન યંત્રના ઉપયોગ સમયે)
સુપરત કરેલા મતોની યાદી

વોર્ડ નંબર...../.....ગ્રામ પંચાયતના સરપંચની

અનુ ક્રમાંક	મતદારનું નામ	મતદારયાદીના અનુક્રમ નંબર	મતદારના બદલે અગાઉથી મત આપ્યા હોય તેવ્યકિતના મતદાર રજીસ્ટર(નમુના-૨૩ક) માંના અનુક્રમ નંબર	મતદારની સહી/ અંગુઠાનું નિશાન
૧	૨	૩	૪	૫

૧

૨

૩

૪

૫

૬

૭

૮

૯

૧૦

તારીખ :

પ્રમુખ અધિકારીની સહી

X લાગુ પડતું ન હોય તે છેકી નાંખવું.

परिशिष्ट - २३

नमूना २३-अ

(न्यूओ नियम ५४-६, ६४अ અને ६४ग)
(विभाजुं मतदान यंत्रना उपयोग समये)

भाग-१

नोंधायेला मतोनो खिसाब

.....ग्राम पंचायतनी सरपंच/ वॉर्ड नंबर.....नी चूंटणी
मतदान मथके मतदान ऐकममां उपयोगमां लेवायेल मतदान नियंत्रण ऐकम यंत्रनो ओणअ नंबर.

.....

मतदान ऐकमनो नंबर.....

१. मतदान मथकमां झणवेल मतदारोनी कुल संख्या.....
२. मतदारो माटेना रजिस्टर (नमूना-२३क)मां नोंधायेल
मतदारोनी कुल संख्या
३. नियम-५४-६ लेठण मत नखि आपवानो निश्चि करता.....
मतदारोनी संख्या
४. नियम ५४-६ लेठण मत आपवानी छूट न पामेल
मतदारोनी संख्या
५. मतदान यंत्र मुजब नोंधायेल मतोनी कुल संख्या.....
६. बाअत ५ सामे दशविल कुल मतोनी संख्या, डा/ना
बाअत २ सामे दशविला कुल मतदारोनी संख्यामांथी
बाअत-३ सामे मतदान न करवानो निश्चि करतां
मतदारोनी संख्या बाए कर्या पछी बाअत-४ सामे
दशविला मतदारोनी संख्या बाए करतां (२-३-४)मणी
रखे छे अथवा बीछ कोछ विसंगतता ध्यान पर आवी छे.
७. नियम-५४-त लेठण जे मतदारोने सुपरत (टेन्डर) करेवा
मतपत्रको आपवामां आव्या उता तेनी संख्या.....
८. सुपरत (टेन्डर) करेल मतपत्रोनी संख्या.....

अनुक्रम नंबर

.....थी.....सुधी

- (क) उपयोग माटे मणेवा.....
- (अ) मतदारोने आपेवा.....
- (ग) वपराया वगरना अने परत करेल.....

९. पेपरसीलनो खिसाब

अनुक्रम नंबर.....

.....थी.....सुधी

मतदान ऐजन्टोनी सडी

१. पूरा पाडवामां आवेल पेपर सीलनो अनुक्रम नंबर

.....थी.....सुधी

२. पूरा पाडेल पेपर सीलनी कुल संख्या.....

३. वापरेल पेपर सीलनी कुल संख्या.....

४. चूंटणी अधिकारीने परत करेल वाजवपरायेल पेपरसीलनी संख्या
(बाअत-२मांथी बाअत-३ बाए करवा)

५. पेपर सील बगडेला डोय, तो तेनो

अनुक्रम नंबर.....

प्रमुअ अधिकारीनी सडी

मतदान मथक कमांक.....

स्थण:.....

तारीअ:.....

X वागुं पडतुं न डोय ते छेक्री नांअवुं.....

नोंध : मतदान मथकमां नियत करेल वॉर्ड अने सरपंचनुं मतदान डोय तो सरपंच अने वॉर्डवार नियंत्रण ऐकम तेमज मतदान ऐकम अलग-अलग रहेशे.

ભાગ-૨
મતગણતરીનું પરિણામ

અનુક્રમાંક	ઉમેદવારનું નામ/નોટા (NOTA)	નોંધાયેલ મતોની સંખ્યા
૧		
૨		
૩		
૪		
૫		
૬	ઉપરના પૈકી કોઈ નહિ. (નોટા NOTA)	

ઉપર દર્શાવેલ કુલ મતોની સંખ્યા ભાગ-૧ની બાબત-૫ સામે દર્શાવેલા કુલ મતોની સંખ્યા સાથે મળી રહી છે અથવા બંનેની કુલ સંખ્યાઓમાં કોઈ વિસંગતતા ધ્યાને આવી છે કે કેમ ?

તારીખ :.....

સ્થળ :.....

ગણતરી નિરીક્ષકની સહી.

અનુક્રમ નંબર	ઉમેદવાર/ચૂંટણી એજન્ટ/ગણતરી એજન્ટનું નામ	પુરી સહી
૧.		
૨.		
૩.		
૪.		
૫.		
૬.		
૭.		

સ્થળ :.....

તારીખ :.....

ચૂંટણી અધિકારીની સહી

.....મતદાર વિભાગ.

પરિશિષ્ટ - ૨૪

નમૂના નં. ૯

-ગ્રામ પંચાયત વોર્ડ નં...../સરપંચની સામાન્ય / પેટા / મધ્યસત્ર ચૂંટણીમાં ઉપયોગમાં લીધેલ વિજાણું મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમના હિસાબના ફોર્મનો નમૂનો.

• (૧) ગ્રામ પંચાયતનું નામ :

• (૨) વોર્ડ નંબર અને નામ :

• (૩) મતદાન મથકનો અનુક્રમ નંબર અને નામ :
(જો હોય તો)

• આપવામાં આવેલ નિયંત્રણ એકમ ઉપયોગમાં લીધેલ નિયંત્રણ એકમ ઉપયોગમાં લીધા સિવાય ખાલી પરત કરેલ નિયંત્રણ એકમ

સંખ્યા	ક્રમ નંબર	સંખ્યા	ક્રમ નંબર	સંખ્યા	ક્રમ નંબર
૧(ક)	૧(ખ)	૨(ક)	૨(ખ)	૩(ક)	૩(ખ)

• તારીખ :

મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી,

-ગ્રામ પંચાયત વોર્ડનં...../
સરપંચની ચૂંટણી અને હોદ્દો.

પરિશિષ્ટ - ૨૫

નમૂના નં: ૭

-ગ્રામ પંચાયતના વોર્ડ નં...../સરપંચની સામાન્ય /પેટા /મધ્યસત્ર ચૂંટણી અંગે મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરી

- ૧. (અ) જિલ્લાનું નામ :
- (બ) તાલુકાનું નામ :
- (ક) ચૂંટણી યોજાતી ગ્રામ પંચાયતનું નામ :
- (ડ) ચૂંટણી હેઠળના વોર્ડ નં. :
- (ઈ) વોર્ડનું નામ (જો હોય તો) :

- ૨. મતદાનની તારીખ :

- ૩. મતદાન મથકનો નંબર :

- (૧) મતદાન મથક સરકારી મકાનમાં છે કે અર્ધસરકારી મકાનમાં છે ?

- (૨) મતદાન મથક ખાનગી મકાનમાં છે કે કેમ ?

- (૩) મતદાન મથક કામચલાઉ મંડપમાં છે કે કેમ ? :

- ૪. સ્થાનિક ભરતી કરવામાં આવી હોય તો એવા મતદાન

- અધિકારીઓની સંખ્યા (જો હોય તો):

- ૫. વિધિસર નિયુક્ત થયેલા મતદાન અધિકારીની ગેરહાજરીમાં જો

- કોઈ મતદાન અધિકારીની નિમણૂક કરવામાં આવી હોય તો તે

- અને આવી નિમણૂક કરવા માટેના કારણો. :

- ૬. મતદાન યંત્ર

- (ક) વપરાયેલ નિયંત્રણ એકમની સંખ્યા

- (ખ) વપરાયેલાં નિયંત્રણ એકમના અનુક્રમ નંબર

- (ગ) વપરાયેલ મતદાન એકમની સંખ્યા

- (ઘ) વપરાયેલ મતદાન એકમના અનુક્રમ નંબર :

- ૭. (૧) વપરાયેલ પેપરસીલની સંખ્યા

- (૨) વપરાયેલા પેપરસીલના ક્રમ નંબર :

- ૮. વપરાયેલ સ્ટ્રીપસીલની સંખ્યા

- વપરાયેલા સ્ટ્રીપસીલના ક્રમ નંબર

- ૯. મતદાન એજન્ટોની સંખ્યા

- અને મોડા આવનારાઓની સંખ્યા :
-
- ૧૦. મતદાન મથકે જેમણે મતદાન એજન્ટો નિમ્બા હોય એવા
- ઉમેદવારોની સંખ્યા :
-
- ૧૧. (૧) મતદાન મથકે મત આપવા હકદાર કુલ મતદારોની સંખ્યા :
- (૨) મતદારયાદીની નીશાની કરેલી નકલ અનુસાર મતદાન
- કરવા પરવાનગી આપેલ મતદારોની સંખ્યા
-
- (૩) મતદાર નોંધણી રજીસ્ટર (નમુના : ૨૩ ક) અનુસાર
- ખરેખર મતદાન કરેલ મતદારોની સંખ્યા
-
- (૪) મતદાન યંત્ર (નિયંત્રણ એકમ) અનુસાર મતદાન કરેલ
- મતદારોની સંખ્યા
-
- (૫) નિયંત્રણ એકમમાં નોંધાયેલ મતોની સંખ્યા
-
- પહેલા મતદાન અધિકારીની સહી મતપત્રોનો હવાલો સંભાળતા મતદાન
- અધિકારીની સહી
-
- ૧૨. મતદાન કર્યું હોય તેવા મતદારોની સંખ્યા
- પુરૂષો :.....
- સ્ત્રીઓ :
- કુલ :
-
- ૧૩. તકરારી મત.
- સ્વીકારેલા મતની સંખ્યા :.....
- અસ્વીકાર કરેલ મતની સંખ્યા :.....
- જમ કરવામાં આવેલી રકમ રૂા..... :
- ૧૪. ચૂંટણી અંગેની ફરજનું પ્રમાણપત્ર રજૂ કરી મત આપનાર :
- વ્યક્તિઓની સંખ્યા
- ૧૫. સાથીની મદદથી મત આપનાર મતદારોની સંખ્યા :
- ૧૬. સુપરત કરવામાં આવેલ મતની સંખ્યા :
- ૧૭. (ક) જેમની પાસેથી વય અંગેના એકરાર મેળવ્યા હોય એવા મતદારોની સંખ્યા
- (ખ) જેમણે આવા એકરાર કરવાની ના પાડી હોય એવા મતદારોની સંખ્યા :
- ૧૮. મતદાન મુલત્વી રાખવું જરૂરી હતું કે કેમ ?
- અને જરૂરી હતું તો તેને આમ મુલત્વી રાખવાના કારણો. :
- ૧૯. પહેલા મતની સંખ્યા દર બે કલાકે થયેલ મતદાન મતદાન શરૂ થાય ત્યારથી પુરૂ થાય ત્યાં
- મુજબ મતદારોની સંખ્યા સુધી થયેલ મતદાનના પ્રોગેસીવ આંકડા
- પુરૂષ સ્ત્રી કુલ પુરૂષ સ્ત્રી કુલ
- સવારના ૮-૦૦ થી ૧૦-૦૦
- સવારના ૧૦-૦૦ થી બપોરના ૧૨-૦૦
- બપોરના ૧૨-૦૦ થી ૨-૦૦
- બપોરના ૨-૦૦ થી ૪-૦૦

● બપોરના ૪-૦૦ થી ૫-૦૦

● ૨૦. મતદાન બંધ થવાનાં સમયે અપાયેલી કાપલીઓની સંખ્યા :

● ૨૧. ચૂંટણી અંગેના ગુના, વિગતો સાથે નીચેના કેસોની સંખ્યા

● (ક) મતદાન મથકના સો મીટરની અંદર પ્રચાર કરવો

● (ખ) એક મતદારના નામે બીજાએ મત આપવા આવવું

● (ગ) મતદાન મથકની યાદી કે નોટીસ કે બીજા દસ્તાવેજોમાં કપટપૂર્વક છેકછાક કરવી, તેનો નાશ કરવો કે તે લઈ જવા.

● (ઘ) મતદારોને લાંચ આપવી

● (ચ) મતદારો અને અન્ય વ્યક્તિઓને ધમકી આપવી

● (છ) મતદાન મથક કબજે કરવું:

● ૨૨. મતદાનમાં નીચેની બાબતોને લીધે ખલેલ પડી હતી કે અવરોધ ઉભો થયો હતો ?

● ૧. રમખાણ

● ૨. કુદરતી આફત

● ૩. ખુલ્લી હિંસા

● ૪. મતદાન મથકનો કબજો

● ૫. મતદાન ચંત્રની નિષ્ફળતા / ખોટકી

● ૬. બીજું કોઈ કારણ

● ઉપરની બાબતોની વિગત આપો.

●

● ૨૩ નીચેના કારણસર મતદાન દૂષિત થયું હતું ?

●

● (૧) મતદાન મથકે ઉપયોગમાં લેવાયેલ વિજાણું મતદાન ચંત્રના નિયંત્રણ એકમ કે મતદાન એકમને

● (ક) મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીના કબજામાંથી ગેરકાયદે લઈ જવાના કારણે.

●

● (ખ) આકસ્મિક રીતે કે ઈરાદાપૂર્વક કે તે ગૂમ થયેલ હોય કે, ગુમ કરેલ હોય કે નાશ પામેલ હોય કે તેનો નાશ કરાયેલ હોય.

●

● (ગ) એને નુકશાન કરાયું હોય કે એની સાથે ચેડાં કરાયાં હોય.

●

● (૨) કોઈ વ્યક્તિએ નિયંત્રણ એકમ પર ગેરકાયદેસર મત નોંધી

● દીધેલ હોય, વિગતો દર્શાવવી. :

● ૨૪. ઉમેદવારો/ એજન્ટોએ કોઈ ગંભીર ફરિયાદો કરી હોય તો તે. :

● ૨૫. કાયદો અને વ્યવસ્થાનો ભંગ કરવાના કેસની સંખ્યા. :

● ૨૬. મતદાન મથકે કંઈ ભૂલો અને અનિયમિતતાઓ થઈ હોય તો

● તે અંગેનો અહેવાલ. :

● ૨૭. જરૂરીયાત મુજબ મતદાન શરૂ થતાં પહેલાં અને જરૂરી જણાય તો

● મતદાન ચાલુ હોય તે દરમ્યાન મત નોંધવા માટે નિયંત્રણ એકમ

● મુકવામાં આવે ત્યારે અને મતદાન પુરું થયું હોય તે વખતે એકરાર

● કરવામાં આવ્યા છે કે કેમ ?

●

● સ્થળ :

● તારીખ:.....

● મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી

.....ગ્રામ પંચાયત

વોર્ડ નં. /સરપંચની ચૂંટણી અને હોદ્દો.
મતદાન મથક નંબર.....નામ.....

નિયંત્રણ એકમ, મતદાન એકમ અને બીજા સીલબંધ કાગળો સાથે આ ડાયરી સંબંધિત પંચાયતના ચૂંટણી અધિકારીને મોકલવી.

પરિશિષ્ટ - ૨૬

નમૂના નં. ૮

-ગ્રામ પંચાયતના વાર્ડ નં...../સરપંચની સામાન્ય / પેટા / મધ્યસત્ર ચૂંટણીમાં ઉપયોગમાં લેવાયેલ વીજાણું મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ એકમ / મતદાન એકમની પેટી (Carrying Case) પર લગાવવાના લેબલનો નમૂનો.
- (ક) ગ્રામ પંચાયતનું નામ :
- (ખ) વોર્ડનો અનુક્રમ નંબર/વોર્ડનું નામ :
- (ગ) મતદાન મથકનો અનુક્રમ નંબર અને નામ :
- (ઘ) વીજાણું મતદાન યંત્રના નિયંત્રણ / મતદાન એકમનો અનુક્રમ નંબર :
- (ચ) મતદાનની તારીખ :

પરિશિષ્ટ - ૨૭

તા. - -૨૦...ના રોજ મતદાન પુરૂ થયા બાદ મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીઓએ સ્વીકાર કેન્દ્ર ખાતે સીલબંધ મતદાન એકમ / નિયંત્રણ એકમ / સીલબંધ પરબિડીયાઓ તથા અન્ય સામગ્રી પરત આપવાની યાદી

ગ્રામ પંચાયતની સામાન્ય/મધ્યસત્ર/પેટા ચૂંટણી

વોર્ડ નંબર..... વોર્ડનું નામ -..... મતદાન મથક નંબર.....મતદાન મથકનું સ્થળ.....

વિભાગ-૧ : વીજાણું મતદાન એકમ

અ.નં.	આઈટેમની વિગતો	સંખ્યા
-------	---------------	--------

૧. સીલબંધ મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમ

પ્રમુખ અધિકારીની સહી

સંભાળનાર કર્મચારીની સહી

વિભાગ-૨ : વૈધાનિક પરબિડીયાં

૧.	મતદાર યાદીની નિશાની કરેલી નકલ ધરાવતું સીલબંધ પરબિડીયું	૧
૨.	નમૂના નંબર ૨૩-ક મુજબનું મતદારોનું રજીસ્ટર	૧
૩.	વાપરવામાં આવ્યા હોય તે મતપત્રો તથા સુપ્રત મતોની નમૂના નંબર ૨૨-ક ની યાદી ધરાવતું સીલબંધ પરબિડીયું	૧
૪.	વણ વપરાયેલા સુપ્રત મતપત્રો	૧

પ્રમુખ અધિકારીની સહી

સંભાળનાર કર્મચારીની સહી

વિભાગ-૩ : બિન વૈધાનિક પરબિડીયાં

૧.	મતદાર યાદીની અન્ય નકલ કે નકલો (નિશાની કરેલી નકલ સિવાયની) ધરાવતું સીલબંધ પરબિડીયું	૧
૨.	નમૂના નં. ૧૦ માં મતદાન એજન્ટોના નિમણૂંકના પત્રો ધરાવતું સીલબંધ પરબિડીયું	૧
૩.	નમૂના નં. ૧૫માં ચૂંટણી ફરજ પ્રમાણપત્રો ધરાવતું સીલબંધ પરબિડીયું	૧
૪.	નમૂના નં. ૨૧માં તકરારી મતો/વાંધા ઉઠાવેલા મતોની યાદી ધરાવતું સીલબંધ પરબિડીયું	૧
૫.	નમૂના નં. ૨૦માં નિરક્ષર, અંધ અને અશક્ત મતદારોની યાદી તથા નિયમ-૫૪-૩ હેઠળ સાથીના એકરાર ધરાવતું સીલબંધ પરબિડીયું	૧
૬.	નમૂના નં. ૩માં મતદારો પાસેથી વય અંગે મેળવવામાં આવેલા એકરાર તથા નમૂના નં. ૪માં આવા મતદારોની યાદી ધરાવતું સીલબંધ પરબિડીયું	૧
૭.	તકરારી/વાંધા ઉઠાવેલા મતો અંગે રસીદબુક અને કોઈ રોકડ હોય તો તે ધરાવતું સીલબંધ પરબિડીયું	૧
૮.	ન વપરાયેલ અને નુકશાન પામેલા પેપરસીલ તથા પેપરસીલનો હિસાબ ધરાવતું સીલબંધ પરબિડીયું	૧
૯.	મતદાન એકમ તથા નિયંત્રણ એકમના હિસાબનું સીલબંધ પરબિડીયું	૧

● પ્રમુખ અધિકારીની સહી

સંભાળનાર કર્મચારીની સહી

-
-
-
-

અ.નં.	આઈટેમની વિગત	સંખ્યા
-------	--------------	--------

વિભાગ-૪ : અન્ય પરબિડીયા

૧.	ચૂંટણી ફરજ પરના કર્મચારીઓએ પ્રમાણપત્રના આધારે મતદાન કરેલ મતપત્રોનું સીલબંધ પરબિડીયું	૧
૨.	ચૂંટણી અધિકારીએ/ચૂંટણી પંચે સીલબંધ પેકેટમાં રાખવાની સૂચના આપી હોય તેવા બધા કાગળોનું કવર	૧
૩.	ઉમેદવારો તથા ચૂંટણી એજન્ટોની સહીના નમૂનાનું પરબિડીયું	૧
૪.	નમૂના નં. ૨૩-ખ મુજબ મતદાન એકમના મશીનમાં નોંધાયેલ મતોના હિસાબવાળું પરબિડીયું	૧
૫.	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીના મતદાન એકમ અને નિયંત્રણ એકમ ઉપયોગમાં લેવાના એકરાર (નમૂના નં. ૧) ધરાવતું પરબિડીયું	૧
૬.	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ડાયરી (નમૂના નં. ૭) ધરાવતું પરબિડીયું	૧
૭.	મતદાન એકમમાં નોંધાયેલ મતોની સંખ્યા તથા ટકાવારી ધરાવતું પરબિડીયું	૧

પ્રમુખ અધિકારીની સહી

સંભાળનાર કર્મચારીની સહી

વિભાગ-૫ : અન્ય સામગ્રી

૧.	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી માટેની પુસ્તિકા	૧
૨.	અવિલોપ્ય શાહીની બોટલો/શીશીઓ (શાહી લીક ન થાય અથવા ઉડી ન જાય તે માટે દરેક શીશી પર અસરકારક રીતે સીલ લગાડેલ મીણથી સુરક્ષિત કરેલ સ્ટોપર સાથે)	૧/૨
૩.	જાંબલી રંગનું સ્ટેમ્પ પેડ	૧
૪.	મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી માટેનું ધાતુનું પીત્તળનું રાજ્ય ચૂંટણી પંચ દર્શાવતું સીલ	૧
૫.	મતદાન મથકની વિશિષ્ટતાદર્શક નિશાની ધરાવતો રબ્બર સ્ટેમ્પ	૧
૬.	મતપત્ર પર નિશાની કરવા માટે તીરની ચોકડીની નિશાનીવાળા રબ્બરના એરોકોસ માર્કના રબ્બરના સિક્કા	૧
૭.	અવિલોપ્ય શાહી મુકવા માટેનો સીગારેટનો/પાનના મસાલાનો ખાલી ડબ્બો	૧
૮.	મતદાનની સામગ્રી સાથે આપેલ પોલીથીનની કોથળી અગર શણનો કોથળો	૧

વિભાગ-૬ વિભાગ પમાં જણાવેલ સામગ્રી પૈકીની વપરાયેલ ન હોય તેવી સામગ્રી જેની વિગત નીચે પ્રમાણે છે.

૧. બોલપેનો	૬. ફેક્સીબર વાયર
૨. ટાંકણી	૭. સુતળી
૩. પેન્સિલ	૮. સુતરની પટ્ટી/રીબન/ટેપ
૪. મીણબત્તી	૯. મીણીયા દોરાનો દડો
૫. બ્લેડ (પતરી)	૧૦. મતકુટીર માટેની સામગ્રી (ફોલ્ડ થઈ શકે તેવા જાડા પુંઠા)
	૧૧. કોરા ફોર્મ/કવરો

પ્રમુખ અધિકારીની સહી

સંભાળનાર કર્મચારીની સહી

નોંધ :- (૧) સ્વીકાર કેન્દ્ર ખાતે સ્વીકારનાર અધિકારી/કર્મચારીઓની સહી ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬માં જણાવેલ વસ્તુઓ/પરબિડીયા તમારી હાજરીમાં તપાસશે અને ત્યારબાદ તમને મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારીની ફરજમાંથી મુક્ત કરી જવા દેશે.

(૨) મતદાન મથકે જેટલા વોર્ડનું મતદાન હોય તે પ્રમાણે પરિશિષ્ટ ૨૭ વોર્ડ વાર અલગ-અલગ તૈયાર કરવાનું રહેશે.

પરિશિષ્ટ - ૩૦

.....ગ્રામ પંચાયતની સામાન્ય/પેટા/મધ્યસત્ર ચૂંટણી સને
 વોર્ડ નંબર/નામ..... મતદાન મથક નંબર.....મતદાન મથકનું સ્થળ.....મતદાનની તારીખ
 મતદાન મથકે મતદાનની તારીખના રોજ થયેલ/નોંધાયેલ મતદાન મુજબ પુરૂષ, સ્ત્રી અને કુલ મતદારોની સંખ્યા તથા ટકાવારી

દર્શાવતું પત્રક

મતદાન મથકનો અનુ નંબર	મતદાનમથકના કુલ મતદારોની સંખ્યા			નિશાનીવાળી મતદાર યાદી મુજબ મતદાન કરેલ મતદારોની સંખ્યા			મથકે મતદાનની ટકાવારી			રીમાર્ક્સ
	પુરૂષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરૂષ	સ્ત્રી	કુલ	પુરૂષ	સ્ત્રી	કુલ	
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦	૧૧
			કુલ એકંદર							

નોંધ : (૧) કોલમ નં. ૫,૬,૭ માં દિવસ દરમિયાન થયેલ કુલ મતદાન મુજબના મતદારોના આંકડા દર્શાવવાના છે.

(૨) મતદાન મથકમાં જેટલા વોર્ડનું મતદાન હોય તેટલી સંખ્યામાં પરિશિષ્ટ-૩૦ બનાવવાનું રહેશે.

પ્રમુખ અધિકારી

વોર્ડનું નામ તથા નંબર.....

મતદાન મથક નંબર

परिशिष्ट - ३१
नमूना नं: ११
स्ट्रीपसीलनो हिसाब

•

भाग १

• वपरायेला स्ट्रीपसीलनी नोंध

-ग्राम पंचायत वॉर्ड नं...../सरपंचनीनी सामान्य / पेटा /मध्यसत्र ग्रंथणी
- वॉर्ड नंबर/नाम.....
- मतदान मथक नंबर
- मतदान मथकनुं नाम

वपराशमां लीखेल नियंत्रण ओकमनो अनुक्रम नंबर	वपरायेला स्ट्रीपसीलनो अनुक्रम नंबर	विशेषनोंध
१	२	३
१.
२.
३.

• भाग - २

•

• स्ट्रीपसीलनो हिसाब

•

- १. आपवामां आवेलां स्ट्रीपसीलनां अनुक्रम नंबर मतदान अेजन्टोनी सडी.
-थीसुधी.....
- २.
- ३. वपरायेलां स्ट्रीपसीलनी संख्या
- ४. रीटनीग ओफीसरने परत करेलां
- वपराया विनाना स्ट्रीपसीलनी संख्या
- (अनुक्रम नं. २ मांथी अ.नं. ३ बाढ करो)
- ५. नुकशानवाणां स्ट्रीपसील होय तो तेमना
- अनुक्रम नंबर
- स्थण :
- तारीख :

- मतदान मथकना प्रमुष
अधिकारीनी सडी.
-ग्राम पंचायतना
वॉर्ड नं...../
सरपंचनी ग्रंथणी अने होदो

नोंध :- सरपंच अने वॉर्डवार अलग-अलग रडेसे.

પરિશિષ્ટ-૩૩

તા. ના રોજ ગ્રામ પંચાયત ચૂંટણીમાં મતદાન સમયે મતદારોએ રજૂ કરેલ દસ્તાવેજ પુરાવાની વિગતનું પત્રક

અ.નં.	સ્થાનિક સ્વરાજ્ય સંસ્થાનું નામ	મતદાન યોજેલ વોર્ડ નંબર/ સરપંચની બેઠકની તારીખ	મતદાન કરેલ કુલ મતદારોની સંખ્યા	મતદારે રજૂ કરેલ દસ્તાવેજ પુરાવાની વિગત (મતદારોની સંખ્યા)															
				મતદાર ઓળખપત્ર	ફોટા વાળો પાસ પોર્ટ	ફોટા વાળું ડ્રાઈવીંગ લાઈસન્સ	ફોટા વાળું પાનકાર્ડ	કર્મચારી આઈડેન્ટિટી કાર્ડ	જાતિના દાખલો ફોટા સાથે	પેન્શન પ્રમાણપત્ર ફોટા સાથે	સ્વાતંત્ર્ય સૈનિક કાર્ડ	હથીયાર લાઈસન્સ ફોટા સાથે	વિકલાંગ પ્રમાણપત્ર ફોટા સાથે	નરેગા જોબકાર્ડ ફોટા સાથે	વિમા યોજના કાર્ડ	બેંક પાસબુક	નેશનલ પોષ્યુવેશન સ્માર્ટ કાર્ડ	આધાર કાર્ડ	
(૧)	(૨)	(૩)	(૪)	(૫)	(૬)	(૭)	(૮)	(૯)	(૧૦)	(૧૧)	(૧૨)	(૧૩)	(૧૪)	(૧૫)	(૧૬)	(૧૭)	(૧૮)	(૧૯)	

પ્રમખ અધિકારી

..... મતદાન મથક

ગ્રામ પંચાયત ગ્રામ પંચાયત વોર્ડ નં. /

સરપંચની ચૂંટણી

ક્રમાંક:- રાચઆ-ચટણ-સ્થા.સ્વ.૩૦૦-૧૨૦૧૪-ક

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ,
બ્લોક નં.-૯, દુટ્ટો માળ
સચિવાલય, ગાંધીનગર.
તા. ૦૧-૦૧-૨૦૧૪

પ્રતિ,

શહેર/જિલ્લા મ્યુનિસિપલ/જિલ્લા ચૂંટણી અધિકારી
અને કલેક્ટરશ્રી, સર્વે

વિષય:- સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓની ચૂંટણી અંગે
મતદાન મથકની મુલાકાતમાં જણાયેલ ક્ષતિઓ બાબત

શ્રીમાન,

ઉપર્યુક્ત વિષયે આજ્ઞાનુસાર જણાવવાનું કે, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા સમયાંતરે સ્થાનિક સ્વરાજ્ય સંસ્થાઓની સામાન્ય/મધ્યસત્ર/પેટા ચૂંટણી યોજવા કાર્યક્રમ જારી કરવામાં આવે છે. કાર્યક્રમ અનુસાર જિલ્લા/તાલુકા કક્ષાએ ચૂંટણી પ્રક્રિયા કરવામાં આવે છે.

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ દ્વારા પણ મતદાનના દિવસે મતદાન મથકની પ્રસંગોપાત મુલાકાત લેવામાં આવે છે. મતદાન મથકની તાજેતરની આવી મુલાકાત દરમ્યાન નીચે મુજબની ક્ષતિઓ જણાઈ આવેલ છે.

- (૧) દરેક મતદાન મથકની બહાર મતદાન મથક નંબર/નામ લખવું ઉપરાંત, હરિક ઉમેદવારોની યાદી, નમૂનો-૭, મતદારનો વિસ્તાર, મતદારોના વિગત દર્શાવતી નમૂના નંબર ૧૬ (પરિશિષ્ટ-૧૦) મતદારની ઓળખ માટે રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે માન્ય કરેલ ફોટો ઓળખકાર્ડના વિવિધ દસ્તાવેજોની યાદી વિગેરે બાબતો મતદાન મથક બહાર ચોંટાડવા સૂચનાઓ આપવી.
- (૨) મતદાન મથકે સ્ટાફની નિમણૂકના અનુભવી સ્ટાફની નિમણૂક કરવાની પ્રથા રાખવી શક્ય હોય ત્યાં સુધી ચૂંટણીની કામગીરી કરી ન હોય તેવા બિન અનુભવી કર્મચારીઓની નિમણૂક પેટા ચૂંટણી વખતે ટાળી શકાય.
- (૩) મતદાન મથકના સ્થળ બાબત ચોકસાઈ રાખવી. દા.ત. માણસા તાલુકા પંચાયતની ૨-બદપુરા મતદાર મંડળની પેટા ચૂંટણીના મતદાન મથકોમાં બદપુરા-૧, ૨ અને ૩ મતદાન મથકો રાખવામાં આવેલ. જેમાં ત્રણેય મતદાન મથકોના મતદાન મથકના સ્થળ પ્રા. શાળાના રૂમ દર્શાવેલ. પરંતુ ખરેખર સ્થળ મુલાકાત કરતાં બદપુરા ૧/૧૦ બદપુરા ૨/૧૦ પ્રાથમિક શાળા બદપુરામાં હતા અને ત્રીજું મતદાન મથક ૩/૧૦ ઈશ્વરપુરા (બદપુરા) પ્રાથમિકમાં હતું. એટલે જે સ્થળે મતદાન લેવાનું હોય તે મતદાનનું સ્થળ ચૂંટણી અધિકારીએ જાતે મુલાકાત લઈ નક્કી કરી મતદાન મથકનું સ્થળ તેના લોકેશન મુજબ ચોકસાઈપૂર્વક લખાય તે ધ્યાનમાં લેવું.
- (૪) ચૂંટણી પ્રક્રિયા સંચાલન માટે જોનલ ઓફિસરની નિયુક્તિ કરવામાં આવે છે. જોનલ અધિકારી સમયાંતરે મતદાન મથકની મુલાકાત લે તે જરૂરી છે. ઉપરાંત ચૂંટણી અધિકારી કે આયોગે અધિકૃત કરેલ અન્ય અધિકારી પ્રસંગોપાત મતદાન દરમ્યાન મતદાન મથકની મુલાકાત લે છે. મતદાન મથકે જોનલ ઓફિસર કે અધિકૃત અન્ય અધિકારીઓ મતદાન મથકની મુલાકાત લે તે મતદાન મથકનો સ્ટાફ જોનલ ઓફિસરના નામ/હોદ્દા વિગેરેને ઓળખતા હોતા નથી. અન્ય અધિકારીઓને પણ ઓળખતા હોતા નથી. મતદાન મથકના પ્રમુખ અધિકારી મુલાકાત લેતા અધિકારીની ઓળખ મેળવે તે જરૂરી છે. ઉપરાંત, ક્યા અધિકારીશ્રીએ ક્યારે મતદાન મથકની મુલાકાત લીધી છે તે વિગતે જાણી શકાતી નથી. જેથી દરેક મતદાન મથકે 'વીઝીટ શીટ' આપવું જેમાં નીચે મુજબ વિગતો રાખવી.

અ.નં.	મુલાકાત લેનાર અધિકારીનું નામ/હોદ્દો	મુલાકાતની તારીખ/ સમય	મતદાર રજીસ્ટર મુજબ મતોની સંખ્યા	ઈ.વી.એમ.માં નોંધાયેલ કુલ મતોની સંખ્યા	રીમાર્ક્સ
૧	૨	૩	૪	૫	૬

- (૫) EPIC સિવાય મતદારે રજૂ કરવાના વૈકલ્પિક પુરાવાઓના આયોગનો આદેશ પ્રમુખ અધિકારીશ્રીઓ પાસે ઉપલબ્ધ કરાવવો.
- (૬) મતદાન મથકે મતદાન માટે આવતા મતદારો ઉમેદવારો કે રાજકીય પક્ષ દ્વારા આપવામાં આવતી કાપલી મતદાન મથકે લઈને આવતા હોય છે. આ કાપલી મતદાર કે મતદાન ફરજ પરના સ્ટાફવાર ગમે ત્યાં ફેંકવામાં આવે છે. જેથી મતદાન મથકે સ્વછતા જાળવાતી નથી. એટલે દરેક મતદાન મથકે કચરા ટોપલી રાખવા અને સ્વછતા જાળવવા કાળજી લેવી. મતદારો તરફથી રજૂ થતી કાપલીઓ કે જે રાજકીય પક્ષ/ઉમેદવાર દ્વારા આપવામાં આવે છે તેમાં પક્ષના પ્રતીકો ન હોય તે સુનિશ્ચિત કરવા મતદાન પહેલા જ આ બાબત રાજકીય પક્ષ/ઉમેદવારોના ધ્યાને મુકવા.
- (૭) દરેક મતદાન મથકે પોલીસ સ્ટાફ ફરજ બજાવે છે. પોલીસની હાજરીમાં પણ મતદાન મથકે અવ્યવસ્થા જોવા મળે છે. ફરજ પરના પોલીસ નિયત સ્થળે ફરજ બજાવે તે અંગેની સમજણ અને જરૂરી સૂચનાઓ મતદાન પહેલા આપવી.
- (૮) નિયત મતદાર રજીસ્ટરમાં મતદારની તમામ વિગતો ભરવામાં આવતી નથી. એટલે રજીસ્ટરના સંબંધિત કોલમોમાં જરૂરી વિગતો ભરવા સૂચના આપવી. ખાસ કરીને જે ડોક્યુમેન્ટના આધારે મતદાન મતદાન કરે તે ડોક્યુમેન્ટના (મતદાનની ઓળખના પૂરાવા તરીકે વપરાતા માન્ય ડોક્યુમેન્ટ) છેલ્લા ચાર આંકડા મતદાર રજીસ્ટરમાં નોંધવા કાળજી લેવી.
- (૯) મતદાનના દિવસે ચૂંટણી અધિકારીશ્રી, મદદનીશ ચૂંટણી અધિકારીશ્રીઓ દ્વારા મતદાન મથકની મુલાકાત લેવામાં આવતી નથી. તો ચૂંટણી અધિકારીશ્રીઓ/મદદનીશ ચૂંટણી અધિકારીશ્રીઓ દ્વારા સમયાંતરે અનુકૂળતા મુજબ મતદાન મથકની મતવિસ્તારની મુલાકાત લે તે ઈચ્છનીય છે.
- (૧૦) સ્થાનિક સ્વરાજ્ય સંસ્થાઓની ચૂંટણીમાં મતદાર મંડળ વોર્ડના વિસ્તારમાં આવેલ મતદાન મથકોના પ્રમાણને અનુરૂપ ચૂંટણી પ્રક્રિયાથી અને વિસ્તારથી જાણકાર હોય તેવા ઝોનલ ઓફિસરશ્રીઓના નિયુક્ત કરવા કાળજી રાખવી જેથી ચૂંટણી પ્રક્રિયા દરમિયાન મતદાન મથક સાથેનું ચૂંટણી અધિકારીનું જરૂરી સંકલન સુદૃઢ બને.
- (૧૧) મતદાન પ્રક્રિયામાં જરૂરી સાહિત્યને સીલ કરવા, સ્ટ્રીપ સીલ નિયત જગ્યાએ લગાડાય તથા મતદાન પૂર્ણ થાય એટલે વૈદ્યાનિક/બિન વૈદ્યાનિક કવર બંધ કરી સીલ કરવા અંગેની કાર્યવાહી થાય તે તાલીમ સમયે જ તમામને સૂચનાઓ જારી કરવી.
- (૧૨) ચૂંટણી ફરજ પરના તમામ અધિકારી કર્મચારીઓને ઓળખપત્ર આપવા મતદાન એજન્ટોને પણ ઓળખપત્ર આપવા અને ઓળખપત્ર ધારણ કરીને ફરજ બજાવે તે સુનિશ્ચિત કરવું.
- (૧૩) મતદાન મથક પરની મતદાર યાદીઓની માર્કડ કોપી પર અધિકૃત અધિકારીના સહી તથા સિક્કા વાળી હોવી જોઈએ.
- (૧૪) મતદાન મથકના પરના ઉમેદવારના રીલીવીંગ એજન્ટની યાદી હોવી જોઈએ તેમજ ઉમેદવારોના નિયુક્ત કરેલા એજન્ટોની વિગતો પણ ચકાસી લેવી.
- (૧૫) મતદાન મથકમાં મતદારોને આપવાની મતદાર કાપલીઓ પુરતા પ્રમાણમાં હોવી જોઈએ.
- (૧૬) મતદાન મથકો ઉપર ઉમેદવારો દ્વારા છાપવામાં આવેલ પ્રચાર સાહિત્ય કે કોઈપણ પ્રકારનું સાહિત્ય ન હોવું જોઈએ.
- (૧૭) મતદાન મથકે ઉમેદવારોના એજન્ટને બેસવા માટેની પ્રયાત્ન સગવડ મતદાન મથકમાં રાખવી.
- (૧૮) વીજાણું મતદાન યંત્ર પર વપરાતા સ્ટ્રીપ સીલ, પેપરસીલ વગેરે અધિકૃત અને રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે ઈસ્યુ કરેલા હોવા જોઈએ.
- (૧૯) પ્રમુખ અધિકારી તથા મતદાન અધિકારી સહિતના તમામ સ્ટાફને ચૂંટણી કે ઈ.વી.એમ. ને લગતી વિધિવિત તમામ પ્રકારની તાલીમ આપવી. કેટલીક વખત ડીસ્પેચિંગ વખતે જ માત્ર કેટલીક સૂચનાઓ પોલીંગ સ્ટાફને આપી રવાના કરવામાં આવે છે જે બાબત યોગ્ય નથી.

- (૨૦) મતદાન મથકની અંદર પોલીસ સ્ટાફ કે મતદાર સિવાયના કોઈ અન્ય નાગરિકોને પ્રવેશવા દેવામાં ન આવે તેની કાળજી પ્રમુખ અધિકારીએ લેવી જોઈએ તેમજ મતદાન મથકની અંદર ભીડ ન થાય તેની તકેદારી રાખવા તાલીમ સમયે જ પોલીસ સ્ટાફને જરૂરી સૂચનાઓ આપવી.
- (૨૧) મતદાન મથકે આપવામાં આવતી સ્ટેશનરી/સાહિત્ય પૂરતા પ્રમાણમાં હોવી જોઈએ અને આપવામાં આવેલ સ્ટેશનરી સાહિત્યનો ઉપયોગ અંગેની જરૂરી સમજણ તાલીમ સમયે જ તમામને આપવી.

આપનો વિશ્વાસુ,

--- સહી ---

નાયબ ચૂંટણી કમિશ્નર
રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ
ગાંધીનગર.

પરિશિષ્ટ - ૩૨

ક્રમાંક: રાચઆ-ચટણ-રથા.રવ. ૨૫-૧૧૨૦૧૬-ક

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ,
બ્લોક નંબર: ૯, ૬૬૦ માળ,
સચિવાલય, ગાંધીનગર.
તા.૨૬-૧૧-૨૦૧૬

વંચાણમાં લીધા:—

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના આદેશ ક્રમાંક: રાચઆ-ચટણ-રથા.રવ. ૨૫-૧૧૨૦૧૬-ક, તા.૨૨-૦૧-૨૦૧૬

આદેશ:—

રથાનિક રવરાજ્યની સંસ્થાઓની મતદાર યાદીઓ વિધાનસભા મતદારયાદી પરથી તૈયાર કરવામાં આવે છે. કેન્દ્રીય ચૂંટણી પંચ દ્વારા રાજ્યમાં મતદારોને ફોટો ઓળખપત્ર (EPIC) પુરાં પાડવામાં આવે છે. રથાનિક રવરાજ્યની સંસ્થાઓમાં મતદાર પોતાનો મતાધિકારીનો ઉપયોગ કરી શકે તે માટે મતદારને મળેલ ફોટો ઓળખપત્ર (EPIC) મતદાન મથકે રજૂ કરવાની સૂચના છે. આ ઉપરાંત વંચાણવાળા આદેશથી રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે મતદારના ઓળખપત્ર માટેના વૈકલ્પિક દસ્તાવેજ પુરાવાઓ પણ માન્ય કરેલ છે. પુખ્ત વિચારણાના અંતે વંચાણવાળો તા.૨૨-૦૧-૨૦૧૬ નો આદેશ રદ કરી ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૪૩(૬) અને ૨૪૩(૫-ક) થી રાજ્ય ચૂંટણી આયોગને મળેલ સત્તાની રૂઠ્ઠા, હવે પછીની રથાનિક રવરાજ્યની સંસ્થાઓની યોજનાર ચૂંટણીઓ માટે મતદાન ઓળખપત્ર માટે નીચેની સૂચનાઓનો અમલ કરવા આદેશ કરવામાં આવે છે.

રાજ્યની રથાનિક રવરાજ્યની સંસ્થાઓની ચૂંટણી માટે યોજનાર મતદાન મથકે આવનાર મતદારે ભારતના ચૂંટણી પંચે મતદારને આપેલ મતદાર ફોટો ઓળખપત્ર (EPIC) રજૂ કરવાનું રહેશે.

રાજ્યની રથાનિક રવરાજ્યની સંસ્થાઓની ચૂંટણી માટે યોજનાર મતદાન માટે મતદાન મથકે આવનાર મતદારે ભારતના ચૂંટણી પંચે મતદારને આપેલ મતદાર ફોટો ઓળખપત્ર (EPIC) માં કેલીરીકલ ભુલ અથવા જોડાણીની ભુલ હોય તો મતદારને મત આપવા માટે તે ભુલ ધ્યાને લેવાની રહેશે નહીં. મતદાર ફોટો ઓળખપત્ર અન્ય વિધાનસભા મત વિસ્તારનું હોય તો પણ મતદારની ઓળખ પ્રસ્થાપિત કરવાના હેતુસર માન્ય રાખવાનું રહેશે.

પરંતુ જો કોઈ મતદાર આવુ ફોટો ઓળખપત્ર (EPIC) રજૂ ન કરી શકે તો રથાનિક રવરાજ્યની સંસ્થાઓની ચૂંટણીઓમાં સંબંધિત મતદારની ઓળખ પ્રસ્થાપિત થાય તે માટે, રાજ્ય ચૂંટણી આયોગે નીચે મુજબના દસ્તાવેજ પુરાવાઓ માન્ય કરેલ છે.

૧. ફોટો સાથેનો પાસપોર્ટ.
૨. ફોટા સાથેનું ડ્રાઇવિંગ લાયસન્સ (ચૂંટણીની તારીખથી એક માસ પહેલાં ઇસ્યુ થયેલ)
૩. ફોટો સાથેનું ઇન્કમેટેક્સ (PAN) ઓળખકાર્ડ
૪. રાજ્ય સરકાર, કેન્દ્ર સરકાર, જાહેર સાહસો અથવા પબ્લીક લીમિટેડ કંપનીઓ તરફથી તેઓના કર્મચારીઓને આપવામાં આવેલ ફોટો સાથેનું ઓળખકાર્ડ.
૫. પબ્લીક સેક્ટર બેંકો અને પોસ્ટ ઓફિસો તરફથી આપવામાં આવતી ફોટો સાથેની પાસબુક (ચૂંટણીની તારીખથી એક માસ પહેલાં ઇસ્યુ થયેલ)
૬. અનુસૂચિત જાતિ/અનુસૂચિત આદિજાતિ/અન્ય પછાતવર્ગ (OBC) નું સક્ષમ અધિકારીનું ફોટો સાથેનું પ્રમાણપત્ર (ચૂંટણીની તારીખથી એક માસ પહેલાં ઇસ્યુ થયેલ)
૭. ફોટા સાથેના પેન્શન પ્રમાણપત્રો જેવા કે, માલ સૈનિકોની પેન્શન બુક/પેન્શન પેમેન્ટ ઓર્ડર/માલ સૈનિકની વિધવા/આશ્રિતોના પ્રમાણપત્રો/મોટી ઉંમરની વ્યક્તિના પેન્શન ઓર્ડર, વિધવા પેન્શન ઓર્ડર (ચૂંટણીની તારીખથી એક માસ પહેલાં ઇસ્યુ થયેલ)
૮. કેન્દ્ર સરકાર/ગુજરાત સરકાર દ્વારા આપવામાં આવેલ રવતંત્રતા સૈનિકનાં ફોટા સાથેના ઓળખ કાર્ડ.
૯. ફોટો સાથેના હથિયારોના લાયસન્સ (ચૂંટણીની તારીખથી એક માસ પહેલાં ઇસ્યુ થયેલ)
૧૦. સક્ષમ અધિકારી દ્વારા આપવામાં આવેલ વિકલાંગનું ફોટા સાથેનું પ્રમાણપત્ર (ચૂંટણીની તારીખથી એક માસ પહેલાં ઇસ્યુ થયેલ)
૧૧. રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગારી બાંહેધરી યોજના (MNREGS) હેઠળ આપવામાં આવેલ ફોટા સાથેના જોબ કાર્ડ (ચૂંટણીની તારીખથી એક માસ પહેલાં ઇસ્યુ થયેલ)

૧૨. કર્મચારી રાજ્ય વીમા યોજના (ESI) હેઠળ આપવામાં આવેલ ફોટા સાથેનું ઓળખકાર્ડ, (ચૂંટણીની તારીખથી એક માસ પહેલાં ઇસ્તુ થયેલ)
૧૩. નેશનલ પોપ્યુલેશન રજીસ્ટર (NPR) સ્કીમ હેઠળ RGI દ્વારા આપવામાં આવેલ સ્માર્ટ કાર્ડ.
૧૪. UIDAI દ્વારા આપવામાં આવેલ “આધાર” કાર્ડ

સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓની ચૂંટણીઓમાં મતદાન સમયે મતદારોએ સૂચિ કરેલ દસ્તાવેજ પુરાવાઓ અંગેની વિગત નિયત મતદાર રજીસ્ટરના સંબંધિત કોલમમાં જરૂરી વિગતો ભરવાની રહેશે, મતદાર દ્વારા મતદાર ફોટો ઓળખપત્ર (EPIC) સૂચિ કરવામાં આવેલ હોય ત્યારે આ માટે (EP) લખવાનું રહેશે જ્યારે મતદાર દ્વારા ઉપર પૈકીના કોઈ અન્ય ડોક્યુમેન્ટના (મતદારની ઓળખના પુરાવા તરીકે વપરાતા માન્ય ડોક્યુમેન્ટ) સૂચિ કરેલ હોય તેવા કિસ્સામાં તે ડોક્યુમેન્ટનો પ્રકાર લખીને તે ડોક્યુમેન્ટના નંબરના છેલ્લા ચાર આંકડા લખવાના રહેશે.

રાજ્ય ચૂંટણી આયોગના આદેશથી,

**સચિવ,
રાજ્ય ચૂંટણી આયોગ,
ગાંધીનગર.**

સરકારી મધ્યસ્થ મુદ્રણાલય, ગાંધીનગર.